RARISSIMA RACCOLTA
MACCHINE D' ARTIFITIO
CP.

45892
M0441-

VREUGHD- EN TREUR-
TOONEEL
VAN SYN DOORLUGTIGE HOOGHEIT
WILLEM DEN IV^DEN
PRINS VAN ORANJE EN NASSAU,
enz: enz: enz:
ERF-STADHOUDER,
CAPITEYN, EN ADMIRAAL GENERAAL
DER VEREENIGHDE PROVINTIEN.

GEBOOREN

Den 1*sten* *September d'A°.* 1711.

GEPROCLAMEERT

Den 3*den* *Mey d'A°.* 1747.

GESTORVEN

Tusschen den 21*sten* *en* 22*sten* *October d'A°.* 1751.

EN BEGRAVEN

Den 4*den* *February d'A°.* 1752.

HAGA COMITIS ILLUSTRATA;
OF HET
VERHEERLYKT EN VERLIGT
'SGRAVENHAGE:

BESTAENDE IN EENE

NAEUWKEURIGE VERZAMELING

Van *HONDERD-EN-ZESTIEN* onderſcheidene en *in het* KOPER *gebragte* AFBEELDINGEN;
Der aldaer te zien en Geillumineerd geweeſt zynde

DECORATIEN EN ZINNEBEELDEN,

BENEVENS DE VERDERE

VREUGDE-BEDRYVEN EN ILLUMINATIEN,

TER GELEEGENHEID DER ALLERHEUGHELYKSTE

VERKIEZINGE, PROCLAMATIE EN INSTALLATIE
VAN ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT

WILLEM CAREL HENDRIK FRISO,
PRINCE VAN ORANJE EN NASSAU, enz. enz. enz.

Tot Stadhouder, Capitein- en Admirael-Generael van Holland en Weſt-Vriesland;
VOORGEVALLEN DEN III. EN XV. MAY M. DCC. XLVII.

OPGEHELDERD DOOR EEN OMSTANDIGE EN TOT HET WERK VEREISCHTE BESCHRYVING.

IN 'SGRAVENHAGE,
By ANTHONI DE GROOT, EN ZOONEN,
M. DCC. LI.

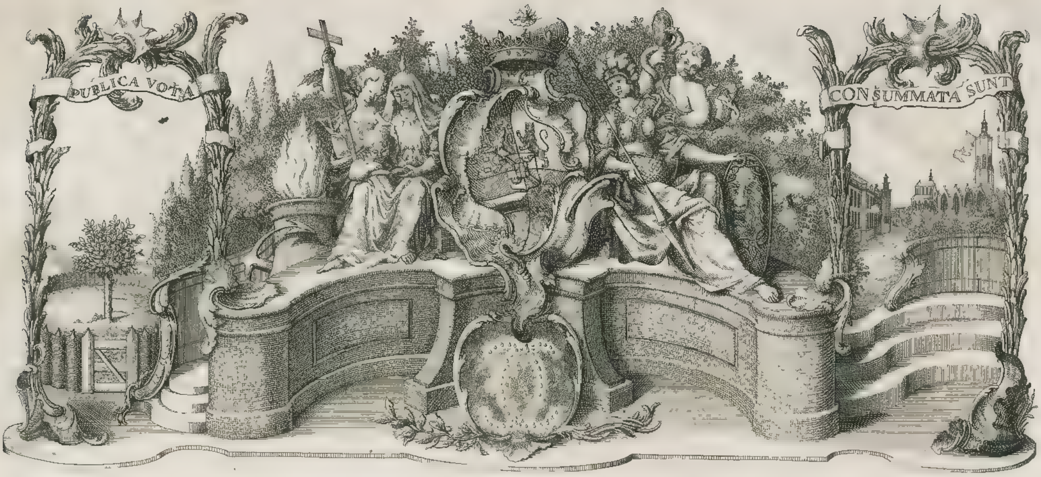

AEN

HAERE DOORLUGTIGE HOOGHEID
MEVROUWE DE PRINCESSE
CAROLINA
VAN ORANJE EN NASSAU, enz. enz. enz.

MEVROUWE,

Ô PAEREL AEN DE KROON DER ZEVEN VRYE STAETEN!
HOOG-VORSTELYKE TELG! ONSCHATBAER PRONK-JUWEEL!
DOORLUGTIGE PRINCESSE! ONTFANG DIT TAFEREEL
MET UWE TED'RE GUNST; WAER OP WY ONS VERLATEN.

BESCHOUW HIER 'S GRAVENHAGE, OP MARKT EN GRAGT EN STRATEN,
VERHEERLYKT EN VERLIGT; VERSIERD DOOR 'T KUNST-PINSEEL
ORANJE-LOOF EN PALM; WEERGALMENDE OP 'T GESPEEL,
VAN VUURWERK EN GESCHUT; EN JUICHENDE UITERMATEN.

'T STADHOUDERSCHAP, BYNA EEN HALF-VERLOOPENE EEUW
GEMIST, IS THANS HERSTELD. HOE STREELD DE FIERE LEEUW
UW' VADER, NU GEPLAETST VERR' BOVEN ZYN VOOR-OUDERS!

ZO 'T SCHOONSTE WAERELD-VLEK OOIT SCHOONDER ROEM VERKREEG
'T WAS TOEN GODS-STEM, 'S VOLKS-STEM, ALS TOT DEN HEMEL STEEG
EN FRISO UITRIEP VOOR DEN GROOTSTEN DER STADHOUDERS.

MEVROUWE,

UWER DOORLUGTIGE HOOGHEIDS,

Alleronderdanigste en Gehoorzaemste Dienaeren,

ANTHONI DE GROOT EN ZOONEN.

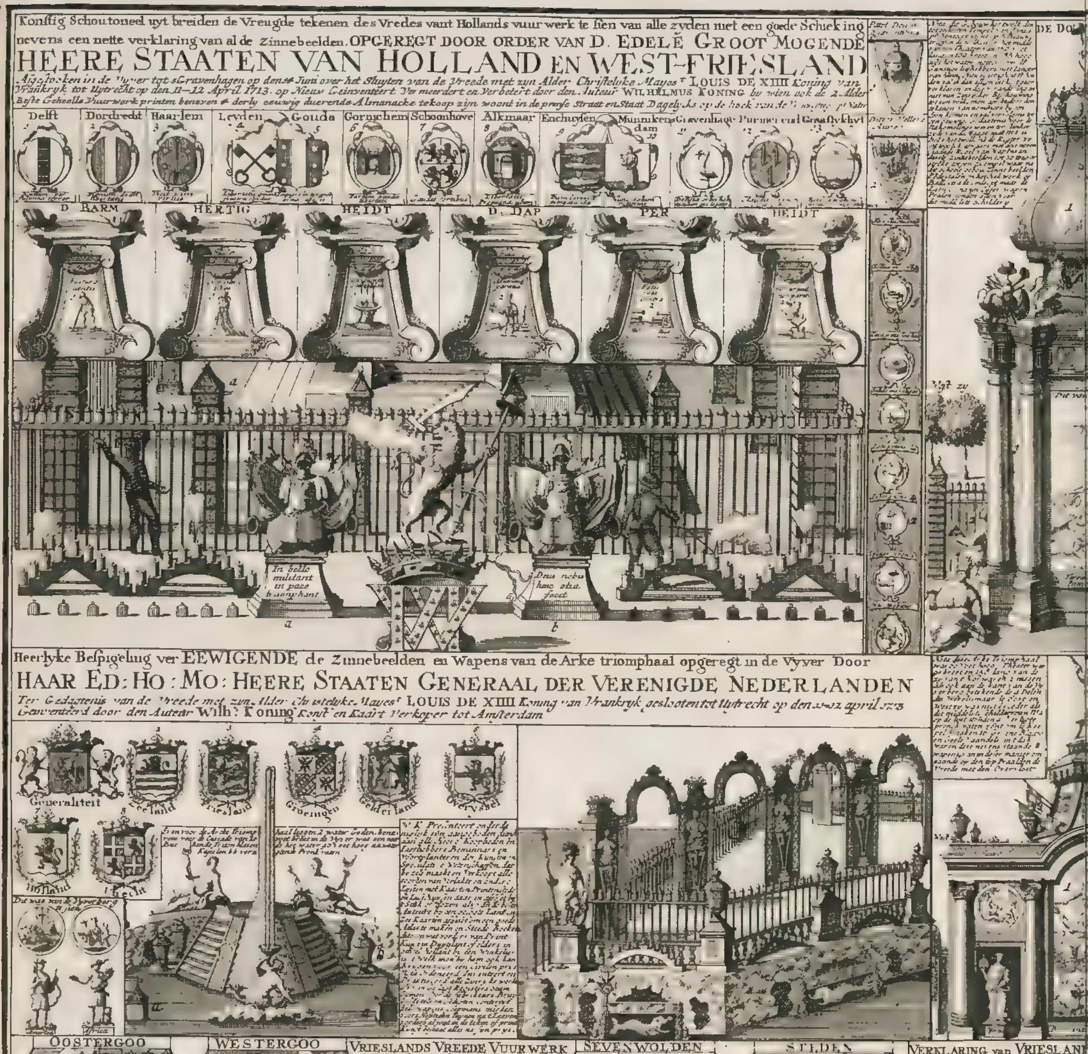

Konstig Schoutoneel uyt breiden de Vreugde tekenen des Vredes vant Hollands vuurwerk te sien van alle zyden met een goede Schiek ing nevens een nette verklaring van al de Zinnebeelden, OPGEREGT DOOR ORDER VAN D. EDELE GROOT MOGENDE
HEERE STAATEN VAN HOLLAND EN WEST-FRIESLAND
Afgestoken in de Vyver tot sGravenhagen op den 14 Juni over het Sluyten van de Vreede met zyn Alder Christelyke Mayes.t LOUIS DE XIIII Koning van Vrankryk tot Uytrecht op den 11–12 April 1713. op Nieuw Geinventeert Vermeerdert en Verbetert door den Auteur WILHELMUS KONING
Delft
Dordrecht
Haarlem
Leyden
Gouda
Gornichem
Schoonhove
Alkmaar
Enchuysen
Munnikendam
D. BARM
HERTIG
HEIDT
D. DAP
PER
HEIDT
In bello militant in pace triumphant
Deus nobis haec otia fecit
Heerlyke Bespigeling ver EEWIGENDE de Zinnebeelden en Wapens van de Arke triomphaal opgeregt in de Vyver Door
HAAR ED: HO: MO: HEERE STAATEN GENERAAL DER VERENIGDE NEDERLANDEN
Ter Gedagtenis van de Vreede met zyn Alder Christelyke Mayes.t LOUIS DE XIIII Koning van Vrankryk gesloolen tot Uytrecht op den 11–12 april 1713
Geinventeerd door den Auteur Wilh: Koning Konst en Kaart Verkoper tot Amsterdam
Generaliteit
Zeeland
Friesland
Groningen
Gelderland
Overyssel
Holland
Utrecht
OOSTERGOO
WESTERGOO
VRIESLANDS VREEDE VUURWERK
opgeregt door Order van haar Edele hoog mogende Heren Staaten van Vriesland
SEVENWOLDEN
STEDEN
VERKLARING van VRIESLAND VREEDE ZEEGE BOOG
FEU D'ARTIFICE DE FRISE FAI PAR ORDRE DE ESTAT DES PROVINCE FRISE. A LEVARDE
Verklaring van de Latynse Zinspreuken
Explication des Mots Latin

Decoration ou Representation du feu Dartifice d Hollande a Voir de tout cotte avec un bon Arangement, et bonne Declaration de toutte les Armes FAIT PAR ORDRE DE MESSIEURS LE ESTAT GENEREAUX D'HOLLANDE ET DE WEST FRISE, allume dans le Vivie

a la Haye le 14 Juin sur la pais avec sa Mateste tres Chretienne Louis XIIII Roy de France a Utreat le 11 12 Avril 1713 Nouvellement invente comente et Corige par l'Auteur Guillaume le Roy

Korte uytlegging van de Latynse Spreuke

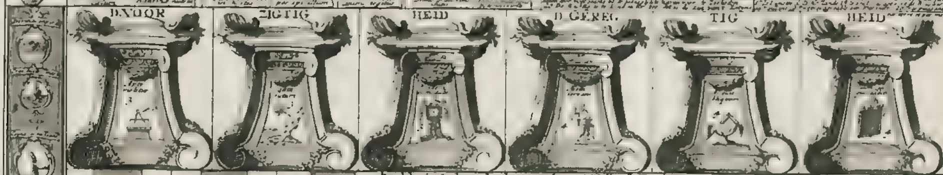

Verklaringe des geheelen opstels vant Hollands Heerlyke Vuurwerk, schoubaar van alle 4 Zyden, mitsgaders den volkomen uytleg der Latynse Sinspreuken.

... de 4 Sinnebeelden van N° 2 tussen de Pylaren ... tegen over het Pedestal van N° 2 de Dapperheid naast het Schildery N° 2 de 4 Sinnebeelde van N° 3 stond tussen de Pylaren agter de Koophandel aan de Oost zy, had een Pedestal N° 3 de Voorsigtigheid naast het Schildery van N° 3 de Sinnebeelde Getekent met N° 4 stonden tussen de Pylaren agter de Maagt verbeellende de Vryheid houdende in de Regter hant een Septer, ... de Vryheids Hoed, over haar het Pedestal van N° 4 ... deesen Tempel stond op de nevenstaande vyf Blauwe ... binnen de Ballustrade van Vuur Pylen in de ronde toe ... waar in dat 20 Kokers met Vuur Pylen die 25-50 en 100 ... uytschooten het welk een Vermakelyk gesigt gaf door de menigvuldige veranderinge, het geen de Roode Leeuw met schitterende straalen Konstig na bootste waar door de Draagen met moordslage ontstoken wierden. De 2 Trophaen stonden die nagt brenent ... ruggelings tegen den Tempel haar op schrift was A. Sy helpen ... in den Oorlog en Pronken in Vredens tyden. B. God heeft ons dese vredes rust verleend, dit heele Gebouw was verligt door meer als 2000 Lampen, waar door al dese Zinne beelde ... heel klaar gesien konden worden. Uytlegging der Latynse spreuke De Barmhertigheid het Steunsel der Swakke ... 1. Niet ryk voor zig zelve is een volle beurs, 1. Sy verquikt de magteloose is een Springende Fonteyn; De Dapperheid 2 tot ... bereyd, is een Kryghelt gewapent. 2 Sy keert geweld met ...

Honorable et Perpetuelle Representation de la Gloire du Triomphe fait dans le Vivier par NOS SEIGNEURS LES ETATS GENEREAUX DES PROVINCE UNIE DES PAIS BAS

pour memoire de la paix entre sa Mayeste tres Chretienne Louis 14 Roy de France renferme a Utregt entre le 11 – 12 Avril 1713 invante par l'auteur Guil le Roy.

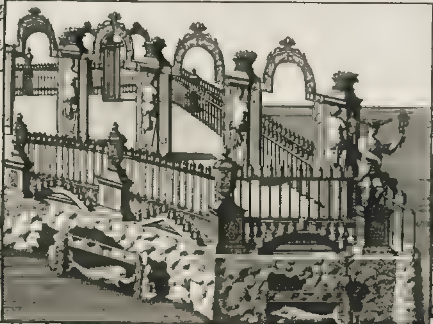

Interpretation de l Hollandois ci a cote Suivant l Interpretation des Devise qui sont en latin du temple de Janus

La Misericorde. Ce Vieillard tramblant qui sapuie sus son baton fait voir que la Misericorde et lapui des faible 1. Les Richosse ne sont pas pour luy 1 Ce sot deau qui sort avec impetuosite rejoui les languisant La Force 2 Je suis pret de quel que maniere quon Veill Conbatre 2 Il font leurs effort pour ce rendre les Destine faucrable 2 Il ne crain pas son rancontre La Prudence 3 Il prand bien ses Mesure 3 On ne peut pas prevenir lavenir 3 Par le poi et par la Mesure La Justice. 4 la Justice est l Equilibre 4 Il redresse ce qui nest par droit 4 Il rend a chacun le sien. De Vise des quatre Grans Tableau qui ne soit pas en Con en tier 1 Illumination rende la Terre semblable au Cieux 2 Rien nest plus Fort que lamour de la Patrie. 3 Ces par la Liberte que les arts

Fleurise. 4 Toutes Chose prospre a ceux qui Craigne Dieu Veille ayan Vottre Confience en Dieu Cette devise estoient sur les quatre faces en lettre dor 1 Il ce jouet 3 Couronne de Lorier et un Dolive. 2 Elle ne luy serve plus que de Parade. 3 Cest Fruits rejouiste. 4 la Paix lemporte sur les Loriers. Le 4 Enseigne. 1 Il est ouver a Ceux qui Cherche Dieu. 2 Son retour nous fait attandre des Choses plus Precieuse que lord. 3 Il sentre oyde Mutuellement. 4 La Religion produit diver bien. 16 Images entre les Pilers 1 Les toile du Nord et le Guide de la Mer. 1 Je jure sus Elle. 1 Sens la bousolle on ne peut Faire route sur la Mer. 1 un Ancre arette la Courle. 2 un Cheval sans bride a toutte Liberte. 2 un aigle qui seu Volle ne revien pas Facilement. 2 un Poure en Liberte estime mieus son sort que d avoir une Couronne. 2 Ce lui ci les Conceruera ... fera Voiturer les Richesse de la Mer. 3 ma ... me fait voir toutte chetes. 3 la Paix revieu Subitement. 3 la Republique d Hollande resemble a une essain dabeille. 4 la Parnase est la Demeure des Muse. 4 Je un scay bien de rendre. 4 Je suis verce en Baucoup de science. 4 Largent et le Mobile de toute Choses il a raison.

... yde Vreugde tekenen verbeelden de ware gestaltenis van de Prachtige Illuminatien ter syde van het Stadt huys te sien geweest OPGEREGT DOOR ORDER VAN DE EDELE MAGISTRAAT VAN S GRAVENHAGEN, *op den 14 Juni over het sluyten van de Vreede met syn Alder Christelykste* LOUIS DE XIIII. *Coning van Vrankryk &c tot Uytrecht op den 11–12 April 1713. Getekent door* Jan de Groot *en uytgegen door den Autur* Wilhelmus Koning ... *Amster...*

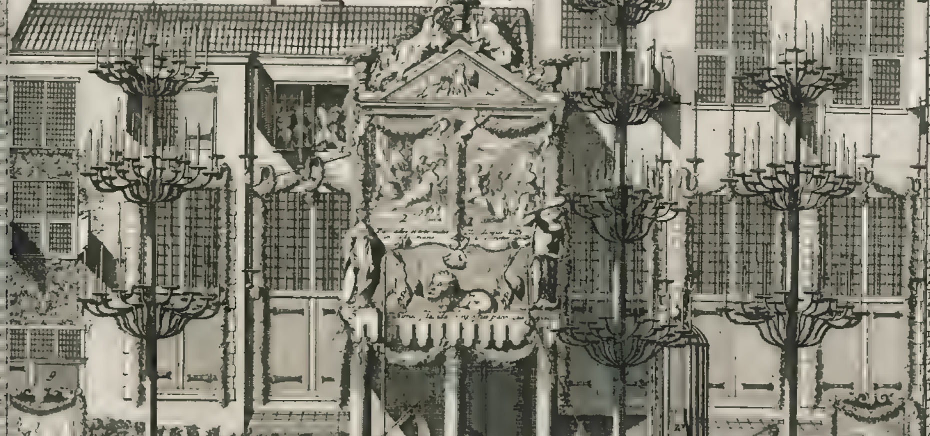

VERKLARING DER ILLUMINATIEN

... het gemene volck Alkrakelende in ... quamen ... het boodes huys ... het Stad huys van Achteren.

Joyeux Contantement et Dessein Representant le Veritable theatre et Facon et ILLUMINATION qu'on a Veu a la Haye a coté de la Maison de Ville par Ordre DU VENERABLE MAGISTRAT de la Haye *le 14 Juin sur lan clos de la pais avec sa Majeste tres Chretienne Louis 14 Roy de France & entre le 11 et 12 Avril 1713 dessine par Jean le Grand et donne par l'Auteur Guillaume le Roy a Amsterdam.*

Declaration de Illumination

... 3 La paix dresse un sucl de Trophes ... de Mars et Coffre au dieu Vulcain le quel se transforme en Guerrier et se trouve dans le moment a son cotte N° 2. 4 Ce tableau Estant a lautre cotte representant plusieurs des Vignes ...

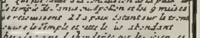

H. Pola Delin:

Afbeeldingh van het Theater met zyn Ornamenten en Constigh vuurwerck, opgericht door ordere van haar Hoog Mog.^{ten} de Heeren Staten [illegible] *in 's Gravenhage* [illegible] *plaats van haar Hoog Mog.* [illegible]

[illegible] *Louis de XIIII* [illegible]

[illegible]

de Caßkade. 12. Een Caßkade, waar van gedeurig water neer daalde, en op deselve stondt een fraye Fonteyn. 13 Een Triton voor de Caßkade, die gedeurig water op gaf. 14. Twee Castoels [illegible] *zyde van den Triton. 15. de Voet van het Theater verbeelt een Rots, met doorschynende Vyse, vervolgt door Zee-monsters. 16 Trappen met Swerm-potten versiert. 17. Balustrade met Vuur-p*[illegible] *gen. 18. Water Vuur-werken in de Vyver. 19. Moortslagers staande op de muur van de Vyver.*

in 's Gravenhage by Anna Beeck, met Privilegie van haar Ed. Groot Mog.

D. Stoopendael Fecit.

La figure du Theatre avec ses Ornemens et le beau Artifice de Feu, fait par l'ordre de leurs hautes Puissances les Estats Gen.^{aux} des Prov.^s Unies etc. etc. etc. a la Haye, dans le Vivre devant la Chambre de l'assemble de leurs Hautes Puissants, et de les Nobles Puiss: Seign.^s du Conseil d'Estats, alumé le 14.me de Iuin 1713. a l'occasion de la Paix avec sa Maj.^{te} tres Chrétienne Louis XIVme Roy de France et Navarre etc. etc. etc. conclue a Utrecht l'unsième d' Avril 1713.

1. le Theatre 160 pieds de longeur et 90 pieds de largeur. 2. Un batiment tres magnifique au milieu du Theatre estant de l'hauteur de 50 pieds hors l'eau. 3. Une Statue au sommet du Temple, representante la Paix, avec la Corne d'abondance dans sa main. 4. les Armes de la Generalité, avec celles des sept Provinces. 5. 16 Ensegnes au rond du Couple, representants la victoire. 6. Une Peinture representante Mercure, qui aport une bonne nouvelle des plusieurs Pais et Royaumes, sur quoy la Paix et l'Abondance, l'une l'autre donnent la main comme estants rejouis, ayants dessous eux la Deesse Ceres, Desse de la Terre, avec des Cupidos les quels Eux aportent toutes sortes des Fruits. 7. Deux Statues entre les Pilastres du Temple representantes les parties du Monde. 8. Un Amphiteater double remplis de Deesses vigilantes sur les parties de la Terre, avec Corbes sur leurs Testes hors les quelles venojent un grand nombre des fusées de Feu, au coté des quels [illegible] arcs illuminés comme des Pavillons de Iardin. 9. Plusieurs Piedestals a l'entour du Theatre sur les quels estoient placez des Vases tres bien ornez qui estoient illumines. 10. Deux Statues aux coings du Theatre representantes Pallas et Mercure. 11. Deux Neptunes couches au cotez des Cascades. 12. Une Cascade de la quelle tous jours tomboit de l'eau, sur la quelle estoit une belle Fontaine. 13. un Triton devant la Cascade le quelle tous jours jettoit de l'eau. 14. Deux petits Chateaux au cotez des Tritons. 15. Le pied du Theatre representant un Rocher, avec des Poissons reluisants, par vacutes des Monstres du Mer. 16. des Degres ornez des Pots du Feu. 17. Balustrade tendue des Fusées. 18. Artifice du Feu dans l'eau du Vivre. 19. Mortelagers sur la Muraille du Vivre. a la Haye par Anne Beeck, avec Priv. de leurs Haute Puis.

Afbeeldingh van het Theater met syn ornamenten en Constigh Vuurwerck, opgericht door ordere van haar Ed. Groot Mog: de Heeren Staten v[illegible] . [illegible]olland en West Vriesland etc. etc. etc. in 's Gravenhage in de Vyver afgestoken op de 14 Juny 1713 Ter occasie van de Vreede met syn Alderchristelyck[illegible] sten Majesteyt Louis de XIIII. Coning van Vrankryk etc. etc. etc. tot Uytrecht gesloten, op den 11 April, daar bevorens.

1 Het Theater [illegible] voet lank en 100 voet breet 2 Het Cyffer en Croon van haar Ed. Groot Mog. oansch verlicht 3 Den Vuurspouwende Leeuw 4 Den Tempel [illegible] [illegible] Schildery verbeeldende het [illegible]loof. 6. Het Wapen van de Provintie van Holland [illegible] 7 [illegible] Wapen Croon van [illegible] [illegible] van Holland 8 De Maagt van Holland in den Tuyn, met den [illegible] van Vryheyt. 9. 4 Groote beelden op de Tempel trappen, verbeeldende, het [illegible] [illegible] [illegible] staande aan weder syden van den Tempel. 11. De vier hoecken van het Theater Bolwerks gewys uyt steek[illegible] [illegible] 30 voet hoog die gedurig Vuur uyt worpen. 12. Een Out Man leunende op een stock, verbeeldende het steunsel der swacke. 13. [illegible] 14 Kasten [illegible] 15 Balustrade [illegible] 16 Trappen met [illegible] het Theater. 17. Water Vuurwercken in den Vyver. 18. Moorslagers staande op de muur van den Vyver. 19. Het Canon op den Vyverberg. 20. Doorschynende Schilder[illegible] met onderwaarts Vuur verlight. 21. Mortiers gevult met Water-katten.

in 's Gravenhage by Anna Beeck met Previlegie van haar Ed. Groot Mog. P. v. Elinckhuysen [illegible]

D. Stoopendaal fecit.

Figure du Theatre avec ses ornemens, et un Curieux Artifice de Feu, fait construire par ordre de leurs Hauts Puißants Meßeigneurs les Estats d'Hollande et West Frise dans le Vivier a la Haye, alumé le 14e de Iuin 1713. a l'occasion de la Paix conclue avec sa Maj.té tres Chrêtiene Louis le XIV.me Roy de France etc. etc. etc. a Utrecht le 11me d'Avril, auparavant.

[illegible] le Ciffre et la Couronne de leur Haut Puißants le tout illuminee. 3. le Lion vomant de Feu. 4. le Temple de Ianus, de 185 pieds d'hauteur. [illegible] Armes de la Province d'Hollande soutenus par des Lions d'Orez. 7. La Couronne des Armes de l'ordre des Nobles et des Villes [illegible]
Baßins de 30 [illegible] 12. Un Viellard s'apuiant sur un Baton, desigurant l'apui des foibles. 13. la Iustice avec [illegible] dans la main. [illegible] des Fusees. 16. Degrez ornes avec des Pots de Feu a l'entour du Theatre. 17. des Artifices de [illegible] l'eau dans le Vivier. [illegible] 19. le Canon sur le Vyver berg. 20. des Peintures illuminees avec Feu subterrain. 21. [illegible] de Chat de l'eau [illegible]
van den Becke, [illegible] a la Haye par Anne Beeck avec privilege de leurs Hauts Puißants.

Afbeelding van het Theater met syn Ornemente en Constig Viuur werk, op geregt door ordre van haar Ed: Mog: de Heeren Staaten van Vries landt etc etc etc in Leeuwaerden op t Mark selt. af gesteken op den 14 Juny 1711 Ter occasie van de Vrede met Syn Alderchristelykrten Majt Louis de XIIII Coning van Vranckryk etc: etc: etc. tot Utregt gesloten op den 11 April daer bevorens

1 Het Theater 54 voet Lang 54 voet breet, den Tempel hoog 54. voet. 2. de Vier Syffers van Vrieslandt, gantsch Verligt 3 de Vreden Staande in den Tempel. 4. Groote Beelden Sittende op de hoeken van den Tempel. Verbeeldende de Vier deelen van de Provencien. Oostergo Westergo Seven wouden, en Steeden. 5. Het wapen van Vrieslandt, ter zyden met Viuir Spuwende Leeuwen. 6. Schildery Verbeeldende de vrye Koophandel. 7 de Vier geelumineerde Piramides. 8 de kookers met Viuir Pylen. 9. Staketsels met Viuir pylen behangen. 10. Balustrade beset met Swermpotten, Romtom het Theater. 11. Kandelaars met ligt Ballen, ter Seyde van den Tempel Syn de Wapens van Haar Hoogheyt en van den Prins

Figures du Theatre avec les Ornements, et un Curieux Artifice de Feu, fait Construire par ordre de leurs hauts Puissants Messiegneurs les Estat de Vrise. etc. etc. etc. Sur le, Marché a Leeuwaerde, alumé le 14e de Juin 1713. a l'occasion de la Paix concluë avec la Majte tres Chritiene Louis le XIIIIme Roy de France etc. etc. etc: a Utrecht le 11e d' April auparavant.

1. Le Theatre long 54: et Large 54: pieds, le Temple de 54: pieds d' Hautheur. 2. les quatre Chiffres dela Frice le tout allumineé 3. Le paix Sitiés dans le Temple. 4 quater Grands effigies sur le pied du Temple defiguronts les quatre Parties de la Frise asavoir Oostergo, Westergo, Sevenwouden, en Steeden. 5. Les armes dela Frise avec quatre Lions Vomans du Feu. 6. peintures defigurante La Commerce. 7. les quatre Piramides illuminée sur les coins du Theatre. 8. des Casster Remplis des Fusées 9. Les Barierés garnies de Fusées. 10. Les Balùstre garnies, avec des pots de Feu, a l'entour du Theatre. 11. des Chandeliers jettants des boulles a feu au Coste dû Temple son Les Armes de son altesse et du Prince

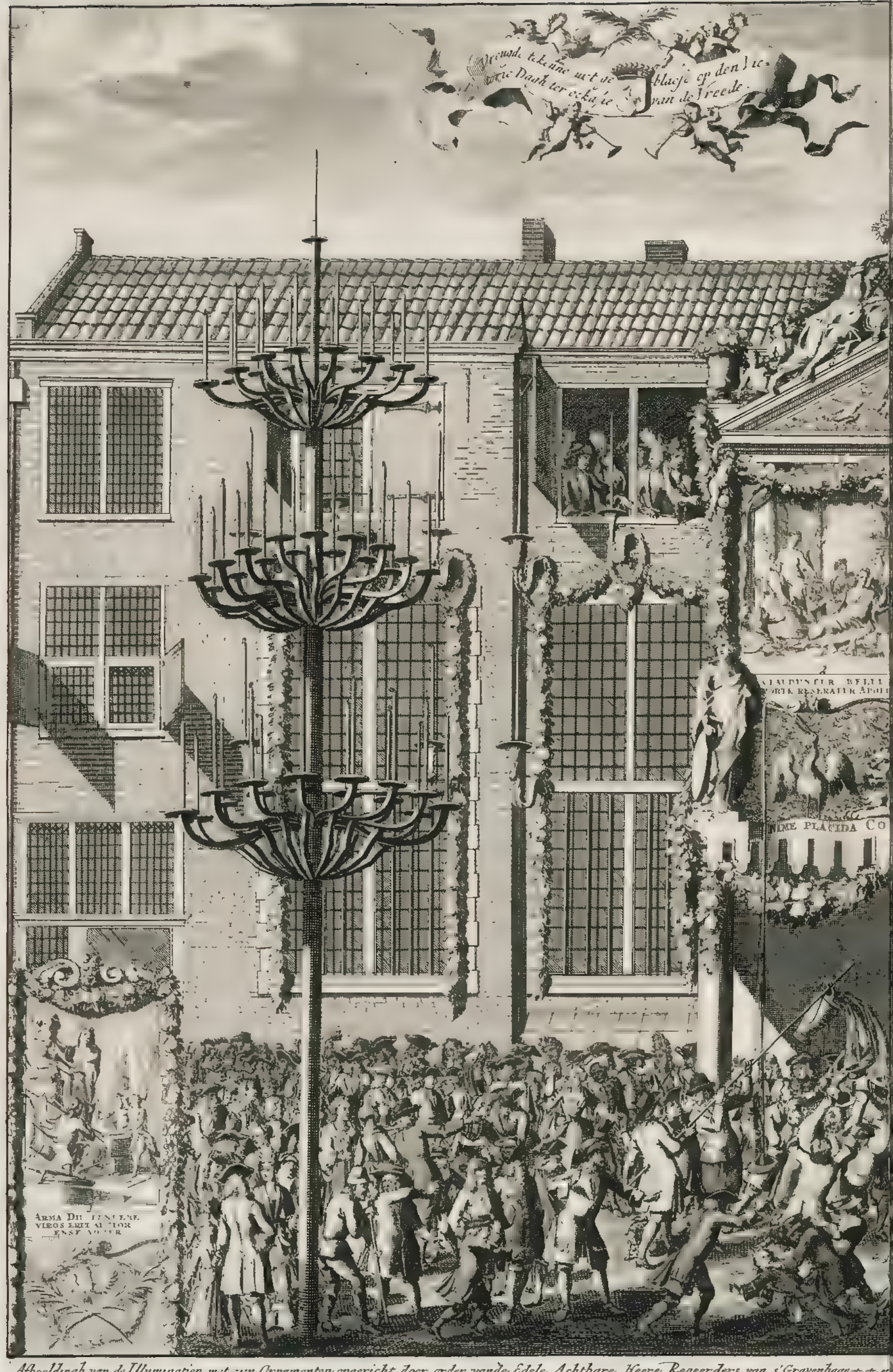

Afbeeldingh van de Illuminatien met zyn Ornamenten, opgericht door order vande Edele Achtbare Heere Regeerders van s'Gravenhage etc. etc. etc. Vertoont ter zyde van het Stadthuys, op den 14 Juny 1713. Ter occasie van de Vreede met syn Alderchristelycksten Maj.t Louis de XIIII Coning van Vrankryk etc. etc. etc. tot Uytrecht geslooten, op den 11 April, daar bevorens.

1. Het eene stuk verbeeldende de Tempel van Ianus die gesloten of toe gekluystert wert op den dagh van de Vreede, daar Apollo met de Musen zich over verheugen en maken een Goddelyk Musicq. 2. Aan de andere kant, siet men sitten de Vreede op een verheven Troon, die haar Tempel opent, en geeft alder [illegible] overvloed uyt den Hoorn [illegible] Abondantie, waar over te voorschyn komen de Vrye konsten en Wetenschappen als verheugd zynde onder de loffelyke regeeringe van de Ed. Achtb. Heeren Regeerders van s'Gravenhage. 3. Aan de andere kant siet men de Vreede, die haar Altaar heeft opgerecht en doet te voorschyn komen de trophëen en wapens van Mars, en offerd die aan de Goden, Vulcanus arbeyt de Swaarden tot sickelen en [illegible] 4. Aan de [illegible] zyde siet men de [illegible] Wynsaard bloeyen op het geberste, waar over Bachus sich verheugd, en den schuymende Beker uyt drinkt [illegible] komen aan de [illegible] die ontladen werde tot groote vreugde. 5. Voort siet men aan de eene kant Minerva [illegible] der wysheyt die aan de andere kant geaccompagneert is door Hercules de dapperheyt. 6. Boven op de Frontespies, siet men sitten de Gerechtigheyd en de Trouw die sich ambrasseren. 7. De liefde door Kinderen [illegible] de [illegible] festonnen van Vruchten en welruykende Kruyden. 8. Den rustende Leeuw.

in's Gravenhage by Anna Beeck
met Previl. van haer Ed. Groot Mog.

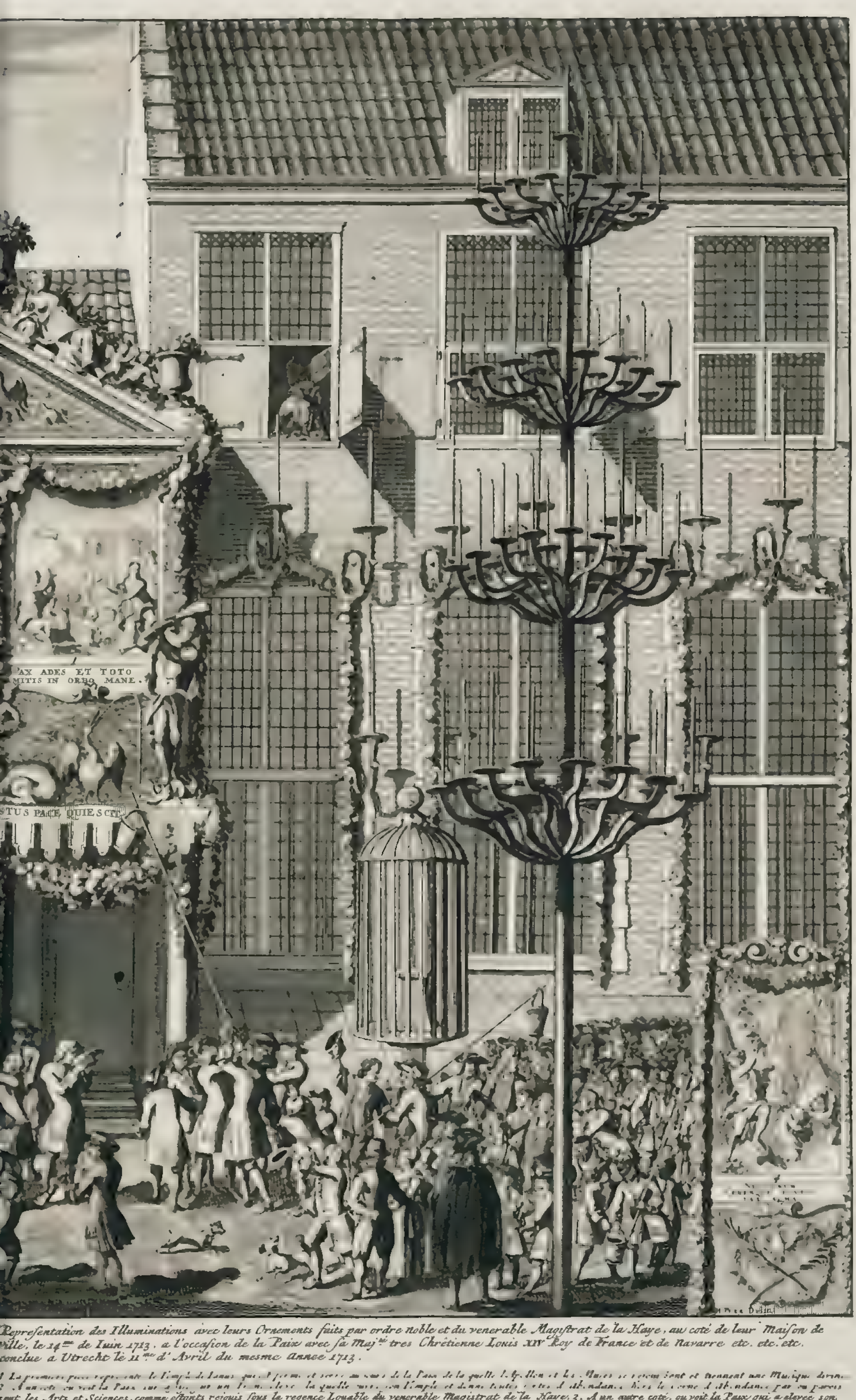

Representation des Illuminations avec leurs Ornements faits par ordre noble et du venerable Magistrat de la Haye, au coté de leur Maison de Ville, le 14me de Iuin 1713. a l'occasion de la Paix avec sa Majte tres Chrêtienne Louis XIV Roy de France et de Navarre etc. etc. etc. conclue a Utrecht le 11me d'Avril du mesme Annee 1713.

1 La premiere piece represente le Temple de Ianus [illegible] de la Paix de la quelle l'Apollon et les Muses se rejouissent et tiennent une Musique divine. 2. [illegible] la Paix [illegible] la quelle [illegible] le Temple et donne toutes sortes d'abondance [illegible] la corne d'abondance par ou paroissent les Arts et Sciences, comme estants rejouis sous la regence Louable du venerable Magistrat de la Haye. 3. A un autre coté, ou voit la Paix qui a elevee son Autel, et y fait paroitre les Trophees et Armes de Mars, et les sacrifie aux Dieux, Vulcane travaille les Glaives en faucilles et Beches. 4. Au quatrieme coté, on voit fleurir sur les Montagnes les Vignes abondants duves d'ou Baccus se rejovit, et en boit la Coupe ocumense les Bateaux bien chargez viennent aurivage et sont dechargez avec joye. 5. De plus a un autre cote, ou voit Minerve Deesse de la Sagesse la quelle a un coté est accompagnee d'Hercule la Vaillance. 6. Sur le Frontespice sont assises, la Iustice et la Fidelite, qui sembarrassent. 7. l'Amour represente par des Enfants qui portent et apportent les plus agreables festons des Fruits et herbes ediferants. 8. Dessons un Leon reposant.

a la Haye par **Anne Beeck** *avec Privil. de leurs Hauts Puissants.*

. Afbeelding van het Theater en Vuurwerck opgeregt in de Maese door
ordre van de Ed. Mog. Heeren de Gecommitteerde Raeden ter Admiraliteyt
resideerende te Rotterdam, over de Vrede gesloten tot Uitregt in den Jaere 1713.
geteeckent door F. van Douwe.

Repreſentation du Theatre et Feu d'Artifice dreſsé sur la Meuse par ordre des Nobles et Puiſsants Seigneurs les Deputez de l'Amiraute à Rotterdam, au ſujet de la Paix conclüe à Vitregt, dans l'Année 1713.
jnventé et d.ſiné par F. van Douwe.

VREUGDEN TEMPEL TER EERE VAN DE DYERBAARE EN BLEYDE GEBOORT…
GENAAMD. LEOPOLDUS IOHANNES ANTONIUS FRANCISC. de Paula, ERMENEGILDUS IGNATIUS BALTHASAR opgeregt door z. Excell. de Baron …
1 Ik breng een blyde boodschap en geen blixem 2 Keyserlijke Arende brenge een Arend voort 3 AUSPICIIS ANIMISQ PATRIS. een Arend vliegende onder, of nevens de oude 4 HÆC …
8 KEYSERIN ELISABET IS DIT ANSEYSELYK LEOPOLDUS VAN GOD GEGEVEN 9 De langverhoopte Stam spruit ūt Huis v̄ Oostenryk 10 De onwrikbaarste Zuil des Key…
16 Hy belooft met'er tyd meer vrugte 17 Dit Altaar zal se alle bescherme 18 Vereewig ô God, het kind en zyn ouders 19 LEOPOLD OOSTENRYKS AARTSHERTOG PRINS…
TEMPLE de IOYE erigé (pour la Naissance glorieuse et pompeuse de l'Archiduc d'Autriche Prince d'Asturie le 13 Avril. nommé Leopoldus Iohannes Antonius…
residant à la Haye Celebrée le 1. 2. et 3. Iuin 1716.
tot Amsterdam gedrukt by Wilhelmus Engelbertus Koning koopt en verkoopt veelderhande soorten van …

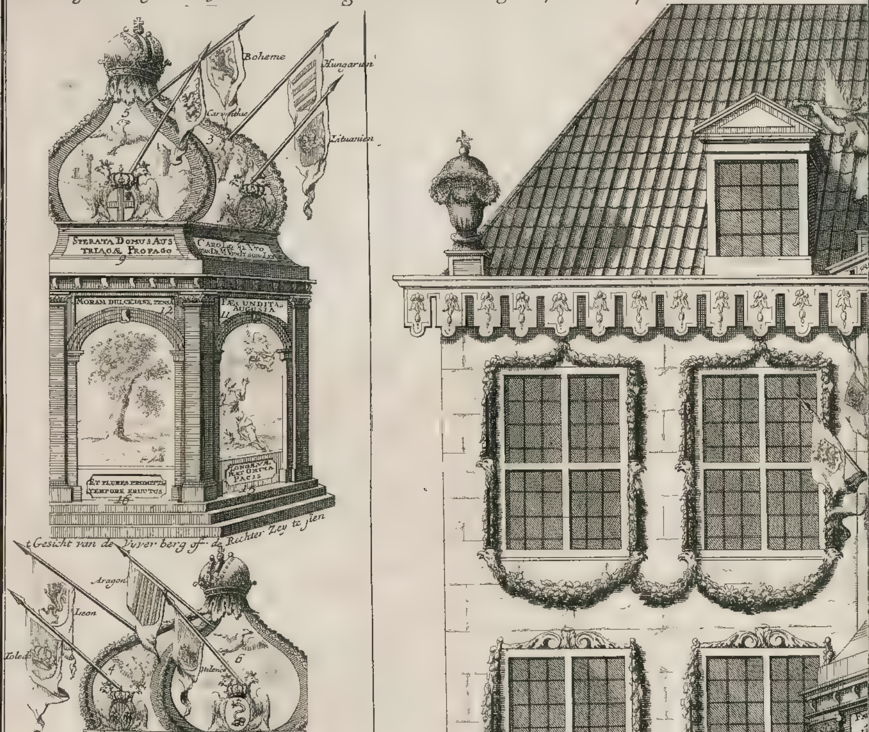

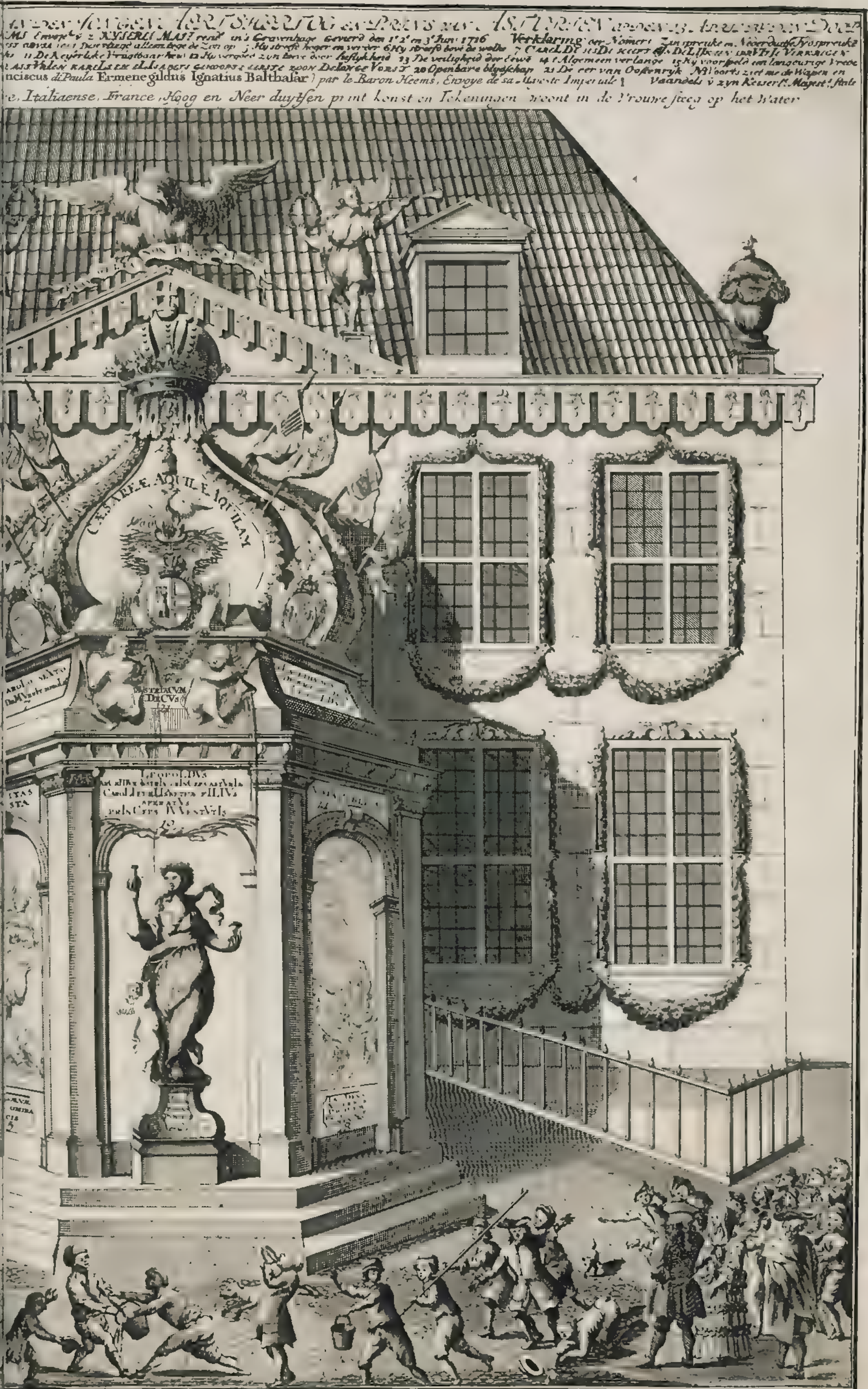

Gravenhage Geverd den 1e 2e en 3e Jun: 1716
Verklaring der Nomers
5 Hy streeft hoger en verder
6 Hy streeft bove de wolke
7 Carel De
13 De veiligheid der eeuw
14 t Algemeen verlange
15 Hy voorspeld een langeurige Vrede
De Lange Vorst
20 Openbare blydschap
21 De eer van Oostenryk
Nb voorts ziet me de Wapen en
Vaandels v zyn Keiserl. Mayest. Staate
Franciscus di Paula Ermenegildus Ignatius Balthasar
par le Baron Heems, Envoye de sa Majeste Imperiale
Italiaense, France, Hoog en Neer duytsen print konst en Tekeningen woont in de Vrouwe steeg op het Water
CÆSAREÆ AQUILÆ AQUILAM

HAGA COMITIS ILLUSTRATA;

OF HET

VERHEERLYKT EN VERLIGT

'S GRAVENHAGE.

INDIEN een aller verwondering te bovengaende Tyd-stip, waer van de aloude Historien geen evengelyk Voorbeeld kunnen opleeveren, is verscheenen op een der Euw-ronden geduurende den Opkomst, Voortgang en tegenwoordigen Toestand onzer Republiek, zo is het geweest: *Wanneer de Stemme des Volks als de Stemme Gods in een oogenblik door gantsch Nederland klonk:* en Overheid en Onderdaenen, te gelyk, WILLEM CAREL HENDRIK FRISO, Prince van Oranje en Nassau, enz. enz. enz. tot hunnen *Stadhouder, Kapitein-Generael* en *Admirael* erkenden en aenstelden.

Waerlyk! een heuchelyk Geval, dat ontallyke oog- en oor-getuigen heeft verbaest doen staen, weegens de klaerblyklykheit der Goddelyke bestieringe; en het welk den Nakomeling, ten allen tyde, met de allergrootste verwondering zal aendoen, wanneer hy de Geschiedenissen onzes tyds doorbladert.

Te aenmerkelyk, ten deezen opzigte, zyn de woorden van *zeeker vermaerd Nederlands Historie-Schryver*, om alhier voor by te gaen, zy luiden aldus:

„ Zie daer een Prins, binnen den tyd van agt dagen tot die Hoogheit en „ Trap van Eere verheeven te zien! daer geen gedagten, ja! geen schaduw, „ nog zweemsel, of de minste schyn van in 's menschen herte konde opkoo- „ men: Maer van agteren moeten erkennen, dat het de Goddelyke voorzienig- „ heit alzo behaegt en bestuurt heeft, op dat Hy daer van alleen de Eere zoude „ hebben: Ten blyke, hoe de Almachtige Godt, op zyn tyt, 't ligt uit het dui- „ stere kan doen voortkomen, 't goede uit het quade scheppen, en den nedrigen „ uit het stof, in weerwil van alle Menschelyke machinatien, verhoogen, enz.

„ Wyders, noemt hy zeeker magtig Koning, als het werktuig in Gods hand, „ ter bevordering van 's Princen Verheffinge, eeven als een der Voorzaten van „ dien Monarch, door een onverwagten inval, Prins WILLEM de III., Hoog- „ loffelyker gedagtenisse, tegen het eeuwig Edict van Uitsluiting, tot het Stad- „ houderschap bevorderde.

Boven dat, en meer gemelde, merkt hy nog aen:

„ 1. Een algemeen geroep der *Hollandsche* Inwoonderen, beginnende met „ jonge geringe Kinderen en Vrouws-persoonen; aenwassende met Burgers en „ voortgaende tot de aenzienelykste, om den PRINCE VAN ORANJE „ tot Stadhouder te maken. Te regt (zegt hy) mogen wy dan uitroepen: „ VOX POPULI, VOX DEI!

„ 2. Eene algemeene Bereidvaerdigheit en Gewilligheit van onze Hooge Re- „ geerders van den Lande, in 't gemeen, en ieder stemmende Stad in de Hooge „ Staets-Vergaderinge, in 't byzonder, om aen die stemme en dat geroep te vol- „ doen en met 'er daed te bekragtigen.

„ 3. Dat, nopens onze Provintie, 't geroep des Volks in den *Hage* gehoord „ wierd, juist op dien tyd terwyl Haer Ed. Groot Mogende, wegens hunne ordi- „ naris Vergadering, tegenwoordig waeren, en, als Gedeputeerden, op den der- „ den dag, provisioneel aen de Begeerte van 't Volk konden voldoen: *Dit is de „ Hand des Heeren geweest om alle onheil voor te komen!* roept die *Schryver* uit.

„ 4. Dat by al 't geen, zo in den *Hage*, en andere Steeden des aengaende, „ voorgevallen is, geen droppel Bloed gestort zy; niet tegenstaende de volk- „ rykheid te dier plaetsen, als ook te *Amsterdam*: Want, dat mede zyne aenmer- „ king verdiend, wanneer 't woeste en onbandig Volk, byzonder ter twee ge- „ gemelde Steeden, den anderen beledigden met onvoorzigtig, of voorbedag- „ telyk, te stooten, te doen vallen, Hoeden, Paruiken af te neemen en in de „ Lugt te werpen, 't was genoeg, dat de Belediger zeide: *Vivat Oranje!* of „ *Ter eere van den Prins!* om den Beledigden alle reparatie te ontneemen: Zo „ dat op dien Tyd, Leeuwen, Tygers, Beeren, &c. zig aenstonds met den „ anderen bevreedigden, en niets quaets uitgevoerd hebben.

„ 5. Laetstelyk, besluit hy uit dit alles: Dat de Verkiezing van ZYNE „ DOORLUGTIGE HOOGHEIT alom wettig geschied en volbragt is, „ en daerom wil hy met alle opregte Patriotten *Gode alleen de Eere daer van geeven.*

Aleer wy overgaen tot onze OMSTANDIGE BESCHRYVING *der* VREUGDE-BEDRYVEN, *ter geleegenheid deezer zo heuchelyke* VERKIEZINGE, BEVESTIGING *en* INHALINGE VAN ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT, *WILLEM CAREL HENDRIK FRISO*, Prinse van Oranje en Nassau, enz. enz. enz. TOT STADHOUDER, CAPITEIN-GENERAEL EN ADMIRAEL VAN HOLLAND EN WEST-VRIESLAND, ALHIER IN 's GRAVENHAGE *voorgevallen*, en teffens onze Leezers zullen vertoonen: Alle de DECORATIEN, ZINNEBEELDEN, TEMPELS, EERE-POORTEN *en* BOOGEN, *die aldaer zyn te zien geweest*, willen wy, tot volkomen Beschouwing en Bevatting der Geschiedenis, laten vooraf gaen: EENE KORTE BESCHRYVING VAN DEN AFKOMST EN TEGENWOORDIGEN TOESTAND ZYNER DOORLUGTIGE HOOGHEIT, den Heere Prinse van Oranje en Nassau, enz. enz. enz. en hoe deeze merkwaerdige Verandering is veroorzaekt.

HEt was reets by aanvang van de Republiek der Nederlanden, dat de *Prinsen van* ORANJE en *Afstammelingen* uit den *Huize van* NASSAU, zyn Deelgenooten geweest in de Lotgevallen deeze Landen overgekoomen; en zyn, niet zelden, door de Hemelsche Voorzienigheit gebruikt tot hulpmiddelen, om het bedrukte Vaderland te redden, in de Benaeuwste tyden; en de Godsdienst en Vryheid met Goed en Bloed te beschermen. Uit dit aloude Huis hebben *Twaelf* Doorlugte Helden, zeedert byna twee-hondert Jaeren, het Stadhouders-Ampt, over een of meer Provintien deezer Landen, Loffelyk bedient. Hy, dien men met regt den Grondlegger onzer Vryheid noemen mag, WILLEM DE EERSTE, is ook de Eerste geweest in het bekleeden deezer Hooge Waerdigheit over de Provintien van *Holland*, *Zeeland*, *Utrecht* en *Vriesland*. Zyn Zoon MAURITS volgde hem in de Bestieringe der drie eerste Provintien, waer by hy verkreeg *Gelderland* en *Overyssel*. Het gewigtige Ampt van Stadhouder deezer Provintien, is na zyn overlyden bekleed door deszelfs Broeder FREDERIK HENDRIK; welkers Zoon WILLEM DE II. vervolgens de Opvolger in deeze Hooge Waerdigheit is geweest. Deeze vroegtydig overleeden, is het Stadhouderschap over die Provintien, niet eerder waergenomen als twee-en-twintig Jaeren daer na: Toen WILLEM DE III. eerst van twee, en vervolgens van de drie overige Provintien, in zynes Vaders plaetse, die Hooge Waerdigheit opgedragen wierd. De Staeten van sommige besloten, om de Stadhouderlyke Ampten Erflyk te verklaeren, op de Mannelyke Afkomelingen van Prins *Willem de III*; maer hy, zonder manlyk Oir of Kinderen na te laeten, komende te sterven, was dit Besluit vrugteloos; en dus verbleeven de meeste deezer Provintien, tot op den Jaere M. D. CC. XLVII. zonder Stadhouder. Onderwyl kreeg Graef JOHAN van *Nassau*, Broeder van *Willem den I.*, een Vorst vermaerd en beroemd als een Voorstander van den Hervormden Godsdienst, het Stadhouderlyk Bewind over *Gelderland*; deeze Provintie geraekte, eenige tyd na het overlyden van dien Graef, aen Prins MAURITS en de volgende Prinsen uit dat Huis; maer de Zoon van Graef *Johan*, WILLEM LODEWYK, wierd, na de dood van *Willem de I.*, Stadhouder van *Vriesland*, en vervolgens over *Groningen* en de *Ommelanden* met het Landschap *Drenthe*. Deeze, zonder Kinderen stervende, wierd door zyn Broeder ERNST CASIMIR in zyne Stadhouderlyke Waerdigheden opgevolgt. HENDRIK CASIMIR, zyn Zoon, kreeg die gewigtige Bedieningen over deeze Provintien na 's Vaders dood. WILLEM FREDRIK was zyn Broeder opvolgende als Stadhouder. Vervolgens, na hem, zyn Zoon HENDRIK CASIMIR, die het Stadhouderlyk Bestier deezer Provintien wederom naliet aen zyn Zoon JOHAN WILLEM FRISO, die, door zyn Beleid en Dapperheit, in voorgaende Oorlogen deezer loopende Eeuwe, als een der vermaerdste Veldheeren, aen de Republiek geen geringen Dienst beweezen heeft. Deeze Vorst begaf zig in Huwelyk met *Maria-Louisa*, Princesse uit den Huize van *Hessen-Cassel*; en erfde, na het overlyden van *Willem de III.* het Prinsdom van ORANJE, het welke naderhand door de Wa-

penen van *Vrankryk* overweldigt zynde, zeedert in derzelver magt is gebleven. In vervolg van tyd na *'s Gravenhage* zullende vertrekken, om met den Koning van *Pruissen* over de Nalatenschap van WILLEM DEN III. te handelen, verloor die PRINS elendig het leven in 't overvaren van het Stryensche Sas, by de *Moerdyk*: In een tyd, dat zyne Gemalinne zig hoog zwanger bevond, van een PRINS, die, agt-en-veertig dagen na zyn Heer Vaders smertelyken dood, ter Waereld quam, en die aenstonds voor Erf-Stadhouder van *Vriesland* erkend wierd. Het was WILLEM CAREL HENDRIK FRISO, die als een Phœnix uit 's Vaders assche verreezen, tot die Hoogte is opgesteegen dat hy in de Stadhouderlyke Waerdigheit boven alle zyne Voorvaderen is verheeven: in zo verre, dat Hy thans op den Erf-Stadhouderlyken Zetel der Vereenigde Nederlanden, als het Hooft der algemeene Republiek, het Gebied te Lande en te Water heeft! Hy wierd, agt jaeren oud zynde, tot Stadhouder van *Gelderland*, *Groningen* en *Omlanden*, en het Landschap *Drenthe* verklaerd; opgevoed onder de pryswaerdige Bestiering zyner Godtvrugtige Moeder, begaf hy zig na 's Lands Hooge-Schoolen te *Franiker* en *Utrecht*, alwaer hy zig voorbeeldelyk, en met de grootste vlyt, heeft geoeffend in zodanige beste Wetenschappen, die een Vorst nut en nodig zyn. Deeze Doorlugtige Prins begaf zig in 't Huwelyk met ANNA, uit den Huize van *Brunswyk-Lunenburg*, *Kroon-Princesse*, en Dogter van GEORGE II., tegenwoordig Koning van *Groot-Brittannien*.

De Vorstelyke hoedanigheeden van deezen PRINS treffen een ieder die hem van naby kent. Zyn Oordeel is doordringend; en hy bezit een grondige kennisse veeler Weetenschappen van Land- en Kryg-Bestier; een ongelooflyke Verbeeldings-kragt, gemeenzaeme Grootmoedigheit en welgepaste Edelmoedigheit gaen tevens in hem gepaerd; inzonderheid is deeze PRINS geoeffend in zaeken de Krygskunde betreffende; en veele, die de Eere genieten van met dien VORST gemeenzaem te verkeeren, kunnen niet genoeg roemen, wat vaerdigheit van Oordeel dezelve op 't klaerste vertoont, in de overweeging en betragting van onderscheide en meest voorvallende zaeken; maer voornamentlyk munten in hem uit een aengebooren yver en lust, om de Godsdienst en Vryheyd, even als zyne Voor-Vaderen, Hoogloffelyker gedagtenisse, te helpen beschermen en te behouden: Gelyk die DOORLUGTIGE PRINS aen de Staeten der Provintie ZEELAND in een *Brief* te kennen gaf, ter zelver tyd, dat het Land in het grootste gevaer was, door een inval der Franschen; en ten zelven dage als de Eerste Beginselen, ter Bevordering van ZYN HOOGHEIT tot het *Stadhouderschap*, zig ontdekten. Beschouw dien Brief hier woordelyk:

EDELE MOGENDE HEEREN,

IN den gevaerlyken toestand, in dewelke de Republiek in 't generael, en nu voor eerst de Provintie Zeeland *in 't byzonder, zig bevind, door den vyandlyken intogt van de* Franschen *in het gedeelte van* Vlaenderen, *dat deezen Staet toebehoort, en direct aen de Provintie van* Zeeland *grenst; heb ik van myn indispensable Pligt geagt U Ed. Mog., wiens Leenman ik de eere heb van te zyn, myn Persoon en Dienften te moeten presenteeren, om tot defensie van de Provintie* Zeeland *te worden geëmployeerd, zo en in dier voegen als U Ed. Mog., tot meeste welweezen van haere Provintie, en derzelver goede Ingezetenen, zullen vinden te behooren.*

Zo U Ed. Mog. zig deeze myne presentatie mogten laten welgevallen, ben ik gereed om met gelyken Iever en Bereidwilligheit, als die van myne Voorvaderen, myn Persoon en Middelen blymoedig te wagen, voor het welwezen van het Gemeen, de Conservatie van de Provintie van Zeeland *in het particulier, en de Bescherming en Behouding van de dierbaere Panden van Godsdienst en Vryheit.*

Ik ben gereed, om op de eerste Requisitie, Aenschryving of Ordre van U Ed. Mog. my na zodanige Plaets van de Provintie van Zeeland *te begeeven, als U Ed. Mog. het raedzaemst zullen oordeelen, om op myn eigen kosten en zonder eenig Bezwaer van de Provintie, in deeze bekommerlyke Tyden, zo veel tot de gemeene Bescherming van alles wat dierbaer is, te contribueeren, als in myn magt zal zyn, en met U Ed. Mog. en alle goede Ingezeetenen van de Provintie* Zeeland, *te ondergaen en uit te staen alle zodanige Gevaeren en Evenementen, als de Goddelyke Voorzienigheit over die Provintie mogte hebben beschooren.*

De tyd en geleegenheid zyn my daer toe zo veel te gunstiger, dewyl geen van de Drie Provintien, nogte het Landschap Drenthe, *waer van ik de eer heb Gouverneur te zyn, voor eerst aen eenige het minste gevaer schynen bloot te leggen.*

Waer meede verblyve, onder toewensching dat de goede Godt alle gedreigde ongemakken en gevaeren van U Ed. Mog. Provintie genadiglyk gelieve af te wenden, met de uiterste Hoogagting en getrouwste aenkleeving,

EDELE MOGENDE HEEREN,

U ED. MOG. zeer Gehoorzaeme en Getrouwe Dienaer,

W. C. H. F. PRINCE D'ORANGE & NASSAU.

Leeuwaerden den 25 April 1747.

'tIs zeer aenmerkelyk: Dat ZYN HOOGHEIT, by het afvaerdigen dezer Letteren, onmooglyk kon weeten, wat 'er werkstellig wierd gemaekt; en wel juist in dat ogenblik des tyds, wanneer de Drift tot zyn Verheffing, te gelyk met zyn verlangen om het benaeuwde Land te helpen, zig elk aen byzondere en van elkanderen verr' geleegen Oorden openbaerde.

Die Drift ontdekte zig dan allereerst in de Stad *Ter Veere* in *Zeeland*, welke Provintie bloot lag voor de woede der *Fransche* Wapenen, wanneer Staets-*Vlaenderen*, 't welk de eene Vesting na den anderen de *Franschen* reets inruimde, eindelyk mogt overgaen. De verslagentheid deswegens was zeer groot onder derzelver Ingezeetenen. In deeze omstandigheid was het dat des nagts tussen den vier-en-twintigste en vyf-en-twintigste April, onder de Schuttery van die Stad, de Compagnie van het *Oranje Vaendel*, op het Stadhuis de Wagt hebbende, men aldaer geraekte in zamenspraek, over den onverwagten inval der Franschen in 't Land van *Cadsant*, en de schielyke overgave der sterke Vesting en Stad *Sluis in Vlaenderen*; en dat het, nu deeze Plaets over was, niet lang zoude duuren, of Godsdienst, Vryheit, ja alles wat dierbaer genoemt word, zoude verlooren zyn; waer op de Heldendaeden der voorgaende *Prinsen* en *Vorsten* uit den Huize van *Nassau*, welkers bystand met goed en bloed, zo meenigmael, den Lande in de alleruiterste nooden en gevaeren was gebleeken, straks op de baen komende, de neerslagtige Gemoederen begon op te beuren, in die hoop, dat *een nog alleenig overgebleevene Spruit* van den *Oranje-Stam*, onder de gunstige bestiering des Hemels, veellicht ter deezer tyd het waere hulpmiddel kon weezen, om het bezwykende Vaderland te verquikken en op te beuren. Men had zo ras daer van niet gesprooken, of de eene voerde den anderen te gemoet: *Dat men de Prins van Oranje tot Stadhouder moeste verkiezen.* Het welk met een algemeene toestemming wierd goedgekeurt.

Het was omtrent twee uuren in den morgenstond, als die Burger-wagt van 't Stadhuis af ging. Het meeste gedeelte daer van bleef op de straet met elkander te praeten, en wel zo luidrugtig, dat veele daer door ontwakende Burgers uit den bedde sprongen, en zig vervoegden by dien Hoop, die hoe langs hoe meer aengroeide en malkander onderhield met het voorgemelde Discours. Ondertussen was de Justitie-Bode meede door dat gerugt wakker geworden, deeze, op de straet komende, begaf zig na den Heer Burgermeester *Verelst*, wien hy bericht daer van deed; waer op hem bevolen wierd te verneemen: Wat de oorzaek daer van was. Nauwlyks quam hy by de menigte, die al tot over de tweehonderd Man aengegroeit was, of hy verstond wel haest de reeden van hunne vreeze en bekommering, en te gelyk hun verlangen en begeerte.

Dus keerde hy spoedig te rug na den Burgermeester, denzelven verhaelende, wat van de zaek was; in tussen had de een en de ander zulks verstaen, die zig dan ook gezamentlyk derwaerds begaven, verzoekende om Zyn Wel Ed. te mogen spreeken, zo als hen toegestaen wierd. Daer op verklaerden en beloofden zy den Burgermeester: Dat zy geenzints waeren gekomen tot verwekking van eenige Beroerte of opstand in de Stad, waer voor zy zelve zorge zouden dragen, dat die niet zouden komen te geschieden; nemaer om te verzoeken: *Dat den Heere* PRINSE VAN ORANJE *mogte verkooren worden tot Stadhouder.* Die Burgervader gaf hen tot antwoord: *Dat zulks van hem alleen niet afhing; maer dat hy de Wet zoude laeten vergaderen.* Waer op hem de Burgers eenpariglyk verklaerden: *Nadien zy wel bewust waeren dat Zyn Wel Ed. alleen niet kunnende verkiezen den* PRINS *tot* STADHOUDER *van* ZEELAND, *nogtans daer veel toe brengen kon op de aenstaende Vergadering der Staeten, en dat echter de Magistraet den* PRINS *als* STADHOUDER *hunner Stad konde verkiezen.*

Hoe het met deeze Handeling en tussen voorgevallene zaeken afgeloopen is, vind men omstandelyk aengeteekend in zeeker uittrekzel van Aenteekeningen der Ed. Agtbaere Heeren Burgermeesteren der Stad *Veere*, gedagteekent den vyf-en-twintigsten, 's morgens ten vyf uuren, luidende aldus:

RESOLUTIE, WAER BY DEN DOORLUGTIGEN HEERE PRINCE VAN ORANJE EN NASSAU, &c. &c. &c. BY DE EDELE AGTBAERE MAGISTRAET WEEGENS DEEZE STAD, IS VERKLAERD TOT STADHOUDER, ADMIRAEL EN CAPITEIN-GENERAEL VAN DEEZE PROVINTIE.

DE Vergadering extraordinair en ten completen getale, op de convocatie van den Heer Burgermeester Huyssen, *aen Haer Ed. Agtb. voorgedragen en bekend gemaekt, dat iterative reizen, geduurende deeze nagt, aen Zyn Ed. Huis waeren gekomen verscheide Officieren en ook eenige Adelborsten van de Burger-Compagnie van* 't Oranje Vaendel, *deeze nagt de Wagt hebbende, Zyn Ed. kennis geevende, dat de Beweeging onder de Gemeente deezer Stad zeer groot was, en niet alleen haare Compagnie, maer genoegzaem alle Ingezeetenen wenschten, verlangden en verzogten, dat den* HEERE PRINSE VAN ORANJE *aen 't Hoofd van deeze Provintie mogte werden gestelt; dat Zyn Ed. daer op dienstig had geoordeelt de Heeren Regeerende en Oud-Burgermeesteren deeze nagt om 3 uuren ten zynen Huize te doen verzoeken, om met den anderen t'overleggen, wat in deeze tyds-omstandigheid best en oirbaerst te doen stond, dat die Heeren by den anderen vergadert zynde, die Beweeging der Gemeente van tyd tot tyd was aengegroeid, en door zommige welmeenende Burgers was verzogt, dat den Heer Burgermeester* Verelst, *en eenige andere Heeren by hen op de Markt geliefden te komen, om die Beweeging, zo veel mogelyk te doen cesseeren; dat daer op de Heeren Burgermeesteren, Graef* van Flodrof *en* Verelst, *zig op de Markt en tot de aldaer gerangeerd staende Compagnie van 't* Oranje Vaendel, *en anderen die zig daer by hadden gevoegt, hadden begeeven, die Lieden tot een bedaerde handeling en raisonnement hadden gebragt en van hun verstaen: „ Dat de gantsche ontstaene Beweeging haerer wenschen en verlangens alleen „ tendeerden om Haer Ed. Agtbaere te verzoeken en beweegen, zo spoedig doen„ lyk, een Resolutie te neemen, waer by van weegens deeze Stad den Heere* PRIN„ SE VAN ORANJE *tot* STADHOUDER, ADMIRAEL *en* CA„ PITEIN-GENERAEL *deezer Provintie mogte werden verkooren, en daer „ toe en tot bevordering van dien alle bedenkelyke instantien en efforten, zo ter Ver„ gadering der Heeren Staeten deezer Provintie, als daer 't verder van vrugt kan „ weezen, t'adhibeeren en aen te wenden*; protesteerende, dat zy in zodanig ge„ val bereid waeren alles te doen en exactelyk na te komen al 't gunt Haer Ed. „ Agtbaere aen hen zouden gelieven te beveelen, en Goed, Bloed en Leeven, „ onder zo een Hoofd als Hoogstgemelde PRINSE VAN ORANJE, ten „ dienste en tot bescherming van 't Lieve Vaderland, te zullen opzetten ". *Dat zy Heeren Burgermeesteren, Graef* van Flodrof *en* Verelst *voornoemt, hadden aengenomen „ van dit alles aen de Heeren Burgermeesteren en Haer Ed. Agtbaere ver„ slag te zullen doen, en hen verzoek favorabel voor te dragen; hen verder vermae„ nende zig gerust en stille te houden, ieder zig naer zyn Huis te begeeven en Haer „ Ed. Agtbaere Resolutie af te wagten ". Om alle welke en zo zeer pressante redenen by Heer Burgermeester* Huyssen, *zig niet had konnen dispenseeren Haer Ed.*

Agtbaere

Agtbaere aenſtonds op een ſolemneele wyze te doen convoceeren, om met den anderen over en omtrent dit importante point te delibereeren en zodanige Reſolutie te neemen, als ten meeſten dienſte van den Lande, en byzonder van deeze Stad, bevinden zullen te behooren.

Op al 't welke rypelyk en met alle bedenkelyke attentie, en na de merite van zo een importante Reſolutie, zynde gedelibereert, hebben Haer Ed. Agtbaere eenpariglyk en als uit eenen Monde gedeclareert, met haere welmeenende en tot den Heere PRINSE VAN ORANJE *geneegen Gemeinte, van een en dezelve voorneemens en intentien te weezen, dat de tyds-omſtandigheeden en de dangereuſe gevaeren, waer in de Republiek, en byzonder deeze Provintie, was gebragt; niet verder permitteerden, om zig door contrarie of anders geïntentioneerde Leeden en Provintien, van zo een ſalutair en voor den Staet hoognodige Reſolutie en Verkiezing, te laeten afhouden en dienvolgende eenpariglyk gereſolveert, om van weegens de Stad, den Doorlugtigſten Hoogſt-gebooren Furſt, den Heer* WILLEM CAREL HENDRIK FRISO, PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, enz. enz. enz. *tot* STADHOUDER, ADMIRAEL EN CAPITEIN-GENERAEL *deezer Provintie te verkiezen, met zodanige Magt, Authoriteit, Prærogativen en Voordeelen, als met en onder de Leeden van Staet, ten genoegen van Hoogſtgemelden* HEERE PRINSE, *en ten welweezen van den Staet, en byzonder van deeze Provintie, beſt en oirbaerſt zal worden geoordeelt, met ſpeciaele laſt aen de Heeren Haer Ed. Agtbaere Gedeputeerdens ter Staets-Vergadering, om nog op heeden ter Hoogſtgemelde Vergadering van deeze Haer Ed. Agtbaere Reſolutie kennis te geeven, dezelve in de Notulen van Staet te doen inſereeren, en daer by alle minnelyke inſtantien, interpellatien en devoiren, by de andere Leeden van Staet aen te wenden, om dezelve tot het neemen van dusdanige Reſolutie te beweegen, ten einde Hoogſtgemelden* HEERE PRINSE VAN ORANJE, *met gemeene Bewilliging en Concurrentie van alle de Leeden van Staet, tot Hoogſtgemelde Functien van* Stadhouder *en* Capitein-Generael *mag werden verkooren, en aen dien Vorſt door een daer toe te benoemen Deputatie kennis te geeven, en te verzoeken zig ten ſpoedigſte na deeze Provintie te willen begeeven, om onder Godes zeegen, benevens de Heeren Staeten, zodanig overleg en meſures te neemen, als tot ſtilling der zo hooggaende beweeging en ten Dienſte en Behoud van 't Lieve Vaderland, nuttigſt en meeſt oirbaerſt zal worden geoordeelt.*

En is ook verder goedgevonden, om aen de Burger-Capiteinen, nog ſtaende de Vergadering ontboden en binnen geſtaen, als meede aen de Gemeente, thans in grooten getale voor 't Stadhuis vergadert, van deeze Haer Edel Agtbaere Reſolutie kennis te geeven, 't welk door Haer Ed. Agtbaere en Corps, *en door den Mond van den Heer Burgermeeſter* Verelſt *zynde verrigt, een onuitſpreekelyke vreugde en gejuich onder de Gemeente heeft gegeeven, die met duizend dankzeggingen en met de Traenen in de oogen, daer aen hebben beantwoord.*

(Onder ſtond)

Accordeert met de voorſz. Notulen, &c.

Daer op wierd dien zelven morgen ten zes uuren van de trappen van 't Stadhuis den PRINS voor *Stadhouder* en *Capitein-Generael, &c.* uitgeroepen en aldaer het *Oranje Vaendel* uitgeſtoken, onder een algemeen Vreugde-gejuich der Ingezeetenen, die daedelyk hunne Hoeden met *Oranje* Linten verſierden. En Stads Gedeputeerden nog dien zelven dag te *Middelburg* die tyding brengende, geraekte daer alles in beweeging, zo dat ZYNE DOORL. HOOGHEIT, door de Staeten van *Zeeland* tot de reets gemelde Hooge Waerdigheit meede verkooren wierd, en des avonds om zes uuren, aldaer van de Stadhuis-Puye afgekondigd.

In *Ter Goes*, welke Stad ook met regt de eerſte mag genoemt worden, die, door haere Steedelyke Verkiezing, aenleiding gegeeven heeft ter aenſtellinge van ZYNE HOOGHEIT, tot de althans van hem bekleed wordende Hooge Waerdigheit, voor zo verre haer Provintie betrof, vernam men die Verkiezing op denzelven morgen eenige uuren later, als in *Veere* geſchied was. De Aenleider of Oorzaek daer van was de Heer Oud-Burgermeeſter *Keetlaer*, dewelke, by gelegenheid van op zyn Tourbeurt over zeeker voorſlag, betreffende 's Lands zaeken, te ſpreeken, aentoonde: De noodzakelykheit dier Aenſtelling, en ten dien einde den allereerſten voorſlag deed. Alle de Leeden van Hunne Edele Agtbaere Vergadering waeren dermaten daer van overtuigd, dat zy, met de grootſte Bereidwilligheit, en zonder eenig vertoeven, zulks toeſtemden; zo dat hier alles door een zuivere overtuiging der Nootwendigheit in een volkomen ruſt, zonder eenige vooraf gaende Beweeging des Volks, en in een goede order, door Hun Ed. Agtbaere is volbragt.

Gelyk dan ook vervolgens in de overige Steeden van *Zeeland* ZYN DOORLUGTIGE HOOGHEIT tot *Stadhouder*, enz. is erkend en uitgeroepen.

Wyders wierden door de Heeren Staeten van die Provintie, om uit derzelver naem den Heere PRINSE, weegens zyne Verheffing, geluk te wenſchen, na *Holland* afgezonden, de Heeren Burgermeeſteren *Jacob van Citters*, weegens *Middelburg*; de Heer *Jacob de Jong*, weegens *Zierikzee*; de Heer *Johan Willem van Rooſeveld*, weegens *Ter Goes*; de Heer *Willem-Barent Lambrechſen*, weegens *Vliſſingen*; en de Heer Graef *Flodroff van Wartenſleben*, weegens *Ter Veere*.

Ondertuſſchen hadden gemelde Staeten een Expreſſe met de Brieven der Verkiezinge gezonden aen ZYNE HOOGHEIT, die den Brenger aenſtonds vroeg: *Of 'er geen Bloed geſtort was?* Waer op deeze antwoorde van *Neen*. Zo verheugde zig de Vorſt en ging na zyn Cabinet om Godt te danken.

Waer op ZYNE HOOGHEIT de volgende *Miſſive* aen de reſpective Staeten van *Zeeland* heeft geſchreeven:

EDELE MOGENDE HEEREN,

IK heb deezen morgen uit handen van een expreſſe, door U Edele Mogende afgezondene Bode wel ontfangen U Edele Mogende Reſolutie en Miſſive van den 28. April, waer in 't U Edele Mogende heeft behaegt my kennis te geeven, dat in U Edele Mogende Vergadering, met eenparigheit van alle de Leeden, geconcludeert was, my te verzoeken en aen te ſtellen tot Stadhouder, Capitein *en* Admirael-Generael *van de Provintie van* Zeeland.

Edele Mogende Heeren, hoe gevaerlyk en bachelyk ook de Tyds-omſtandigheeden mogen zyn, en hoe zwaer ook deeze Laſt zy, hebben egter myn iever voor 't gemeene Beſt, myn liefde voor 't Vaderland, 't Bloed daer ik ben uit geſprooten, en de Naem die ik draeg, my niet toegelaten dit eenparig verzoek van U Ed. Mog. te weigeren.

Ik neem derhalven die importante Ampten aen, Edele Mogende Heeren, met een Hart vervult van erkenteniſſe voor 't vertrouwen dat het U Edele Mogende gelieft op my te ſtellen, en in die hoop en dat vertrouwen, dat het den Almachtigen Godt, *wiens beſtiering ik in deeze erken en aenbid, genadiglyk zal behagen my de noodige kragten te geeven, zo van Lighaem als van Geeſt; om te gelyk met de Wyze Raed van U Edele Mogende, derzelver voorzigtige en eendragtige Reſolutien en de getrouwe iever van de welmeenende Ingezeetenen van de Provintie van* Zeeland, *een middel te zyn tot herſtelling van de publicque Ruſt, 't afwenden van alle gedreigde onheilen, en 't veſtigen voor altoos van de dierbaere Panden van* Godsdienſt *en* Vryheit *in de* Geunieerde Provintien.

Zo ras de Heeren U Edele Mogende Gedeputeerden zullen overgekomen zyn, zal 't my aengènaem weezen met Haer Edele Mogende te overleggen hoe en op wat manier ik myn reize na de Provintie van Zeeland *'t ſpoedigſte zal konnen vervorderen, om met U Edele Mogende te helpen delibereeren en executeeren al 't geene dat tot het meeſte nut en welweezen van de Republiek, en de Provintie van* Zeeland *in 't particulier, zal gedaen konnen werden.*

Ik bedank U Edele Mogende voor derzelver vriendelyke Felicitatie en verblyve met de uiterſte Hoogagting en getrouwſte Aenkleeving,

EDELE MOGENDE HEEREN,

U ED. MOG. zeer Gehoorzaeme en Getrouwe Dienaer,

W. C. H. F., PRINCE D'ORANGE & NASSAU.

Leeuwaerden den eerſten May 1747.

Naeuwlyks was op Donderdag den zeeven-en-twintigſten April, des morgens, of in de voornagt om drie uuren, die hoogſtaengenaeme Tyding door een Expreſſe uit *Zeeland* in *'s Gravenhage* gebragt: Dat ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT aldaer tot *Stadhouder* verkooren was, en dat gewigtig Nieuws ten Hove zynde bekend gemaekt, of alle de aenweezende Penſionariſſen der *Hollandſe* ſtemmende Steeden vertrokken na hunne Hooge Principalen, ten einde daer van verſlag te doen; en omtrent tien uuren des voormiddags, was er een algemeene vergadering, zo van *Hunne Hoog Mogende*, de *Staeten Generael*, als van de *Heeren Staeten van Holland en Weſt-Vriesland*, den *Raed van Staeten* en de *Gecommitteerde Raeden*.

De Vreugde, alhier onder het algemeen, over deeze Blyde maere kon nergens grooter weezen en is met geen penne te beſchryven. Des namiddags zag men alreets veele gemeene Mannen, Vrouwen en Kinderen met *Oranje* Linten en Papieren verſiert, toegemaekte Kroontjes en Vlaggetjes heröm dragen en den omſtanders of voorbygangers al danſſende en ſpringende over het hoofd zwaejen, onder het geroep van *Vivat Oranje! ter Eere van den Prins!* waer door zy hier en daer veel geld ontfingen en zig daer meede ruſtig en vreedig gedroegen. Nog dien avond wierd uit voorzorge de Krygs-Wagt op het Binnen-Hof verdubbeld, en men hoorde, tot in de middernagt, niet anders dan gejuich, geſchiet en vreugde-galmen.

Vrydags, den agt-en-twintigſten, zynde een der twee weekelykſe Markt-dagen, zag men des morgens, voornamentlyk op de Groote Groenmarkts-Brugge, zommige Groen-ſtallen pronken met opgeſtooken Vaendeltjes en Vlaggetjes van *Oranje*-papier, die door hunne Op- en By-ſchriften van een zodanige uitvinding en ſtyl waeren, dat eenige Aenſchouwers zig zelve daer in kittelden en andere eeniger wyze bedugt raekten wat daer eindelyk van worden zou. Zeeker Gerigts-Dienaer aller-eerſt, en daer na de Onder-Schout zelve, onderſtaende om die uitſteekende Gedigten, wat al te oplettende in het oog der Groen-Vrouwtjes, na te zien, wierd niet ongevoelig gewaerſchoud om verders eenige aenmerking daer op te maeken. Maer in den namiddag was het niet minder als in die van den voorgaenden dag te doen: Klugtig was het, dat eenige Vrouws-perſonen, met papiere Grenadiers-mutſen op haere Hoofden en hangende Hairvlegten rontſom verſiert en beſtrikt met *Oranje* papier, voerende een diergelyke Vlagge aen een Bezem-ſtok, by wyze van optogt, alom door de voornaemſte ſtraeten trokken. Een party van die Amazoonen, zo zeldzaem gewapent als opgeſchikt, meende het Binnen-Hof door de Poort by Prins *Maurits* Huis op te marcheeren, maer wierden daer in belet door een Schildwagt-houdende Zwitzer, dien zy juiſt onder geen hoflyke begroetinge beloofde eerſtdaegs wederom te zullen komen, dog daer deeze zig weinig aen kreunde. Des zy hunnen aftogt elders heen naemen.

Zaturdags den negen-en-twintigſten, geheel vroeg in den morgenſtond, als wanneer de Schutters van het *Columbyne Vaendel*, onder het Rot van den Lieutenant *Joachim van Vught*, ter verzamelplaetſe by een gekomen waeren, om, volgens Jaerlykſe gewoonte, de *May-Boomen* te planten, beſpeurde men meer Menſchen als na gewoonte op de ſtraeten, groejende het getal derzelve hoe langs hoe meer aen. Omtrent zes uuren wierden de May-Boomen voor het Hôtel des Prinſe op de Vyverberg geſteld. Aenmerkelyk was het Zinnebeeld op de Vlagge van den May-boom voor ZYNE HOOGHEIT, te weeten: Het Afbeeldſel van WILLEM DEN I., Grondlegger der Nederlandſe Vryheit: met het Byſchrift:

HUJUS DE SANGUINE SANGUIS.

(Dat is:)

Het Bloed ontſprooten uit dit Bloed
Straelt in Prins FRISOOS *Deugd en Moed.*

Teegens den middag zag men vier Heeren Gedeputeerden, met *Oranje* Cocardens verſiert, uit *Rotterdam* in *'s Gravenhage* aenkoomen, om aen *Hunne Ed. Groot Mogende* bekent te maeken: Dat 's nagts te vooren, by de *Groot Agtbaere Magiſtraet* dier Stad, voor zo veel haer betrof, den Heere PRINCE VAN ORANJE was aengeſteld tot *Stadhouder*, *Admirael* en *Capitein-Generael*.

Aenſtonds hoorde men een algemeen gejuich onder het Volk, wenſchende malkanderen veel geluk over het beginzel der Verheffing van dien PRINS in *Holland*. Het gebalder van 't kanon te *Rotterdam*, op het afkondigen van de Reſolutie der Regeering, aldaer afgevuurt zynde, en in den *Haeg* gehoort, had de gemoederen reeds bereid om deeze Tyding te ontfangen en de Vreugde te doen voortgaen. Zeedert kende de drift en yver van 't gemeen geen paelen; terwyl anderen zig ſtil en te vreede hielden met het innerlyk genoegen over deeze Zaek, waer van zy zig wel haeſt grooter gevolgen beloofden. Een ontelbaere meenigte van Burgers en allerlei Inwoonders tropten by een op 't Binnen-Hof. Het geroep van *Vivat Oranje!* ſchier alle oogenblik herhaeld, drong door tot in de Vergader-plaetſe der *Heeren Staeten van Holland* en *Weſt-Vriesland*, die nog by een waeren, tot 's namiddags ten vier uuren, als wanneer Hunne Vergadering kwam te ſcheiden; waer in reets beſlooten was het gedelibereerde aen Hunne *Hooge Principaelen* te berigten. Ondertuſſchen was het Gemeen in die gedagten: dat de Heeren Gedeputeerden bevoegt waeren, van den PRINS volſtrekt te verkiezen tot *Stadhouder*; gelyk dan ieder Hoogaenzienlyk Lid, uit die Vergadering komende, wierd afgevraegt: *Hebt gy den* PRINS *verkooren en mée geteekend?* Waer op die Heeren in ſubſtantie antwoorden: *Gy zult zeekerlyk den* PRINS *tot* Stadhouder *hebben; doch neemt gedult tot aenſtaende Woensdag*. De Heer *van A....*, Penſionaris der Stad *D........*, meede koomende uit de Vergadering, wierd het bovengemelde ook afgevergt; dog of niet ſchielyk genoeg antwoordende, of wel door het gewoel en geheul der meenigte, die hem omcingelde, niet verſtaen zynde, wierd gantſch ruuw ontmoet door een onbezonnen hoop; maer, door eenige daer omtrent ſtaende Burgers en andere brave Luiden, gered, beveiligt en wederom in de Vergadering gebragt. De Heer *Willem Grave van Bentink*, Heere van *Rhoon*, &c. &c. beſchreeven in de *Hollandſche* Ridderſchap, insgelyks het bovenſtaende gevraegt zynde, herhaelde meer dan eens de voorgemelde verzeekering, waer op een algemeen juichen van Burgers en Gemeenen, en te gelyk het onderling gelukwenſchen des te ernſtiger wierd gehoort.

Eindelyk de Heer *Carel Lodewyk van Waſſenaer*, Heer van *Doveren*, &c. &c. meede beſchreeven in de Ridderſchap, en Baljuw van *'s Gravenhage*, komende uit die Vergadering, wierd door eenige Burgers en fatzoenlyke Vrouws-perſoonen, ook van minder ſoort, verzelt, over het Buiten-Hof, Halſtraetje en Markt, tot na het Stadhuis, alwaer ten zelven dage, volgens jaerlykſe gewoonte, een zogenaemde *Aſpergie-Maeltyd* wierd gehouden. *Zyn Hoog Ed.* dus begeleid, verzeekerde de Gemeente, al gaende, van de aenſtaende Verkiezing van ZYNE HOOGHEIT, en verzogt: *Zy wilde haer tog geruſt ſtellen, geen moeilykheid nog opſtand verwekken; dat op aenſtaende Woensdag alles na hun genoegen zoude geſchieden*: Op het Stadhuis komende, herhaelde *Zyn Hoog Ed.* nogmaels al het voorzegde, van voor de Puye van 't Stadhuis, met eene ernſtige aenbeveeling: *Zig geruſt, ſtil en vreedelyk te gedragen; en dat men op aenſtaende Woensdag, of uiterlyk Donderdag, zo dra de ſtemmen van de Steeden waeren ingekomen, de Reſolutie van Hunne Ed. Groot Mogende algemeenlyk zoude meededeelen en voorleezen.* Schoon nu deeze verzeekeringen, en die van den Graef *Bentink*, wel voor zo verre haere gewenſchte uitwerking hadden, namentlyk: Dat de giſting der gemoederen eeniger wyze aen 't bedaeren ſcheen te geraeken, en eenige wederom het *Vivat de Prins van Oranje!* opheften, onder het afneemen en zwaeyen hunner Hoeden; nogtans ſcheen 'er meer nodig om het Volk te vreeden te ſtellen. Omtrent zes uuren was het Stadhuis opgepropt van Menſchen, terwyl eenige Burgers aen de Magiſtraet verzogten: Dat tot hunne geruſtheid 't *Oranje Vaendel* mogt uitgeſtoken worden, 't geen hen toegeſtaen wierd door de Magiſtraet; welke dadelyk bevel gaf, om het gemelde Vaendel, onder den Capitein *Heemskerk*, nevens alle deszelfs Officieren en eenige Schutters, op het Stadshuis te laten komen; gelyk in weinig tyds geſchiede, hebbende zy hunne *Oranje* Eſcharpen omhangen, en *Oranje* Cocarden op de Hoeden geſtooken. De Vaendrig *Dier* afweezend zynde, ging de Capitein-Lieutenant *Schermbeek*, begeleid door de andere Lieutenants, op de Voorpuije van 't Stadhuis ſtaen, en vertoonde den Volke het Vaendel, dat hy by pooſen gints en weder zwaeide, tot by agt uuren in den avond-ſtond; waer na het zelve Vaendel aen de Voorgevel van het Stadhuis wierd uitgeſtoken. In dien tuſſchen-tyd, te weeten: om zeeven uuren kwam Jonkheer *Willem van Haren*, Gedeputeerde ter Vergaderinge van Hunne Hoog Mogende, weegens *Vriesland*, benevens de Heer en Meeſter *Diderik van Bleiswyk*, Raed en Burgermeeſter der Stad *Gorinchem*, en weegens die Stad zitting hebbende in het Collegie der Edel Mogende Heeren Gecommitteerde Raeden, op het Stadhuis, en van daer afgaende wierden zy omcingelt door een groote toevloed van Menſchen, welke hun verzogten *dat het Oranje Vaendel van het Hof mogte uitgeſtoken worden.* Terwyl ſommige gedurig riepen: *Dat is een regte Prins-man!* Daer op wierd aenſtonds ten Hove zeeker *Oranje* Vaendel, dat reets in den Jaere zeſtien honderd twee-en-zeventig gedient had, uit een der hoogſte Venſters beweſten den Hoek-Tooren des zoogenaemden Stadhouderlyken Quartiers, uitgeſtooken en vaſtgemaekt. Het is niet mogelyk voor iemand, die geen oog-getuigen geweeſt is, van het geen toen voorviel, zig een regt denkbeeld te maken van de ſchielyke verandering, welke men toen zag gebeuren. In plaets van die onruſtige beweeging, aen welkers gevolgen men niet zonder ſchrik kon herdenken, zag men terſtond alles wat een zuivere en volkomen vreugde kon vertoonen: Geene andere oorzaek bragt zulks te weeg dan de ſtreelende Hoop, om na langduurig verlangen nog eenmaal 't gewenſchte voorwerp te bereiken en dus de algemeene wenſch vervult te zien. En deeze Betuigingen blonken uit door duizenden toejuichingen en andere openbaere blyken van Vreugde, die, verzeld met Vuurwerken en Schieten, tot in den morgen-ſtond duurde. Eer dien Dag nog ten einde was, nam het Collegie der Edelen van deeze Provintie, een Reſolutie, overeenkomende met die van eenige der ſtemhebbende Steeden, ten opzigte van de Verkiezing, en men droeg zorge, dat den inhoud daer van onder het Volk verſpreid wierd.

Zondag den dertigſten April, wierd de Hoofdwagt van het Guarniſoen, op het Binnen-Hof, tot honderd en tagtig mannen verſterkt, en alle de kleine Poſten aen de toegangen van den *Hage* met een genoegzaam getal Soldaten voorzien; ook wierd een Piquet-Wagt van Ruiters geſteld in de van ouds genaemde Konings-Stal, om alle wan-ordres, die mogten voorvallen, by tyds voor te komen en te beletten; dog op dien Dag was het zelf zo ſtil in den *Haeg*, dat veele oplettende, en wel voornamentlyk de Predikant *G. van Keſſel* dien morgen, in zyne Predicatie, het aenmerkte als *iets byzonders!* daer, in den voorgaenden Dag en Nagt, alles in een bovenmatig gewoel was geweeſt; men hoorde of vernam niet het allerminſte gerugt of beweeging dan allereerſt des namiddags om vier uuren, wanneer voor het Logement der Stad *Dordrecht* een ongemeene fraei geſchilderde Prinſen-Vlag wierd uitgeſtooken. Eenige geringe en arme Vrouws-perſoonen en Kinderen kwamen wel haeſt wederom te voorſchyn en even als de voorige dag met Kransjes, Vaendeltjes en Wimpeltjes van *Oranje*-papier, over de ſtraeten roepende: *Ter eere van den Prins!* ontfingen zy weder van deez' en geenen een drink-penning, om zig te verluſtigen; en dus wierd deezen Dag met een gematigder Blydſchap geëindigt.

Maendag den eerſten May, zynde wederom Markt-dag, was het een luſt om te beſchouwen, hoe niet ſlegts alle Ingezetenen, zo Mannen, als Vrouwen, Jonk en Oud, Ryk en Arm, ja zelfs alle Heeren der Hooge en Laege Regeering, en de Buitenlandſche Miniſters, zo wel als hunne Bediendens en Paerden-Tuigen, met *Oranje* Cocarden, Strikken en Linten vercierd en opgetooid waeren; maer dat ook de Huislieden, met diergelyken opſchik, of, by gebrek van *Oranje* Lint, 't welk toen zeer ſchaers begon te worden, met *Oranje* of *Geele* Bloemen op Hoed en Borſt pronkten: En was dit zo algemeen, dat niemand, van wat ſtaet of ſexe ook weezende, zonder een *Oranje* teeken, op ſtraet zoude hebben durven verſchynen, wilde zodanig een perſoon zig niet in groot gevaer ſtellen: gelyk dan (volgens zeeker berigt) een of meer vermetele gantſch niet ongevoelig kwamen te ondervinden: Deeze gevraegd zynde: *Waerom zy geen Oranje teeken droegen?* waeren, door een onvoldoenend bewys en antwoord, teegens wil en dank genootzaekt hunne vermetelheid in het water af te ſpoelen. Voorts was 'er deeze morgen ſchier alöm gebrek aen *Oranje* Linten en papier.

Des namiddags, omtrent drie uuren, ontſtond 'er eene onverwagte verpooſing deezer omſtandigheeden. Nadien in dat ſnelloopende Rad van blydſchap en vreugde een ſtok geſteeken wierd. Eensklaps veranderde by veele het juichen in klagen en het lachen in ſchreyen. Eene algemeene ſchrik, vreeze en verſlagenheid, niet alleen hier ter plaetſe, maer zelf te *Rotterdam*, *Delftshaven*, *Schiedam*, *Vlaerdingen*, *Maesſluis* en verdere Plaetſen in *Delfland*, baerde zodanigen uitwerkſelen, dat veele ſchier als een beroerte op het lyf kreegen, en zommige het zelfs met de dood bekogten. Het geval was dusdanig:

Een valſch gerugt, dat de *Franſche* Vloot by *'s Gravezande* ſtond te landen, was als in een oogenblik, zo in de gemelde Steeden als in eenige Dorpen verſpreid. Het zelve in den *Briel* en *Helvoetſluis* meede overgevloogen zynde, begon men aldaer reets de nodige toebereidſels te maeken, om het grof geſchut op de Wallen te gebruiken tegens den naderenden Vyand; en in geval van nood als-dan te gelyk goed en bloed op te offeren voor het lieve Vaderland. Dat loos allarm ontſtond wezentlyk door een zeekeren Boer die by of omtrent *'s Gravezande* woonde: Deeze aldaer op een hoogte na den Hoek van *Holland* in Zee ziende, kreeg in 't oog eenige Vaertuigen, en wel zo hy vermeende, platgeboomde ſcheepen: Des hy, zonder eenige bedenking, of nader onderzoek, op een Chaiſe te poſt na den *Haeg* reed, roepende tegen allen die hem onderweeg ontmoeteden: *Dat de Franſchen by 's Gravezande wilden landen!* aenſtonds begaf hy zig na Hunne Ed. Groot Mogende, die ter zelver tyd, nog vergadert waeren, welke hem lieten zeggen: Dat zulks onwaer was, enz. Onäengemerkt dat antwoord, bleef deeze Boer nog eenigen tyd op 't Hof, tot hy ten laetſten zo wys vertrok als hy gekomen was. Schoon nu al eenige deeze logenägtige tyding hadden tegengeſproken, met de geſteldheit onzer Strand- en Zee-gronden aen te toonen; en teffens dat de Wind, als toen ſterk uit den Ooſten wayende, alle nog mogelyke landing volſtrekt verhinderde en belette, zo kon of mogt dit al niet helpen, te meer: nadien men in de *Leidſche* Courant van dien dag, uit het Artikel van *Parys* geleeſen had: „ Dat de *Franſchen* tien duizend mannen na het Eiland *Walcheren* en twintig duizend na *Holland* zouden zenden; in-hoope, van daer meer Buit te zullen vinden, dan in *Cadſant* gevonden was ". Immers een party gemeen Volk, zo ruw als onbedagt, verzelt door gelyke Vrouwlieden, die met hängende haïren quanswys de wanhopige ſpeelden, klaegden en riepen: *Dat het Land aen de Franſchen verkogt was!* enz. Zy gaven voor, om gelykerhand te dringen in de Vergadering van Hunne Edele Groot Mogende; maer wanneer die woeſte Troup hoorden, dat de gemelde Vergadering alreets geſcheiden was, wierd den optogt genomen na de Vertrekken van Hunne Hoog Mogende, onder een groot geſchreeuw en geklag. De meergemelde Heer Baron van *Waſſenaer* van boven komende, begaf zig onder die ontſtelde Bende, wiſt hen op een bedaerde en zagte wyze te onderhouden en te verzeekeren wegens de onwaerheid en valsheid van die Boeren Tyding, allenskens en onder dat geſprek gints en herwaerts met hun wandelende, af te leiden na het Weſtelyk gedeelte van het Binnen-Hof. Zo dat die Hooge Vergadering, door dat voorzigtig en verſtandig beleid van Zyne Hoog-Edelheid, in alle Ruſte quam te ſcheiden, en alle verdere mogelyk nog anders ontſtaene ſlegte gevolgen wyslyk voorgekomen wierden. Ondertuſſen bleeven duizenden van Menſchen op het Binnen-Hof ſtaen te praeten. Veele onnozele waeren dermaeten beklemt, dat zy niet wiſten wat te doen of te laten; andere verſtandige lachten met die in alles onwaerſchynelyke gerugten. Terwyl zommige doorzigtiger het als een ſoort van tuſſchen-ſpel beſchouwden. Geduurende deezen onſtand wierd de Deur van den *Haegſchen* Tooren als beſtormt

door

door eenige Nieuwsgierige Yveraers, die met hunne Verrekykers na boven klommen, of ſchoon hen reets verzeekerd was, dat zy, vermits de toen ter tyd dampagtige Lugt, naeuwlyks de *Loosduinſche* Brug, aen het Weſt-einde van den *Hage*, zouden kunnen beſchouwen. Dus zy van boven komende, niets dan miſt en nevel hadden gezien. Nog Andere waeren met zulken haeſt te paerde geſprongen: dat onder allen een zyn Hoed en Rok agterweeg liet, om de waerheid der zaeke te onderſtaen; deeze en geene zag men, als voor de wind, met hunne Paerden wegſtuiven na den Hoek van *Holland*. Het duurde ook niet lang of een van die aller-eerſte gezwinde Expreſſens, was in minder tyd als men hem verwagte, van daer al wederom gekeerd met een heel andere Tyding, te weeten: Dat het Viſſers-Scheepjes waeren, die, door den ſterken wind uit het Noord-Ooſten, verhinderd wierden om de *Maes* in te loopen. Of ſchoon nu de verzekering van deeze, en nog telkens te rug komende Couriers, voor het grootſte gedeelte, de gemoederen der Ingezetenen geruſt ſtelde, waeren 'er egter eenige driftige Knaepen na den Dorpe *Scheveningen* getrokken, die, aldaer mede op den Tooren geklommen zynde, door den gemelden nevel ter naeuwer nood Lugt en Water konden beſchouwen. Onäengezien dit alles verbleeven zy onövertuiglyk by hunne verbeelding en bekommering, die hun zodanig aenſpoorde, dat zy van daer niet eer te rug keerden, dan met een groot getal kloeke *Scheveningers*, onder de aenvoering van een zeekeren ſtouten Voorganger die den Snaphaen op den linker arm droeg; dus trokken zy, in ryën en geleederen, met een byzonder Vaendel en ontſtelden Trommel, na den *Haeg*, en begaven zig ten eerſten na het Huis des meergemelden Hoog Edelen Heere Baron van *Waſſenaer*, alwaer zy van Zyne Hoog Edelheid begeerde: *Dat hun Wapenen gegeeven zouden worden!* dog wierden minlyk afgeſlagen; verders het niet eens met malkander kunnende worden, over het verkrygen van behoorlyke Wapenruſting, waeren zy genootzaekt om, ongewapent en onverrigter zaeken, ſtraks den aftogt met een ſtillen Trom en elk zyns wegs na Huis te neemen. Eindelyk was het in den avond-ſtond, om neegen uuren, overal zo ſtil of 'er de allerminſte onluſt was voorgevallen.

Dingsdag den tweeden May, des morgens wierden twee Rotten Schutters geſtelt op het Stadhuis, gelyk ook twee andere op de Schutters Doelen, om aldaer Wagt te houden. Insgelyks wierd afgeleezen en alom aengeplakt de volgende

PUBLICATIE.

DE Gecommitteerde Raaden van de Staaten van Holland *en* Weſt-Vriesland, *allen de geene, die deeze zullen zien of hooren leezen, Salut: Doen te weeten, dat op morgen den derden deezer loopende maand May by Haar Edele Groot Mogende, de Heeren Staaten van* Holland *en* Weſt-Vriesland *zal werden geprocedeert tot de Electie van* ZYNE HOOGHEID DEN HEERE PRINCE VAN ORANJE EN NASSAU, *&c. &c. &c. tot* Stadhouder, *mitsgaders* Capitein *en* Admiraal-Generaal; *waar van de Publicatie zal werden gedaan, na dat de Vergadering van Haar Edele Groot Mogende van den anderen zal zyn, op 't Hof, uit een van de Kamers boven de Poort na het Buitenhof uitgaande, als meede kort daar na van de Puye van 't Stadhuis alhier in den* Hage; *van 't welke Haar Ed. Mogende alle en een iegelyk mits deezen wel hebben willen kenniſſe geeven, op dat de goede Ingezeetenen, daar van verzeekert zynde, zig ſtille en geruſt moogen houden.*

Gedaan in den *Hage* den 2 May 1747.

(*Onder ſtond*)

Ter Ordonnantie van Hooggemelde Heeren Staeten,

(*Was geteekend*)

W. BUYS.

Zodanig een *Publicatie* is in de *Hollandſche* Steeden gedaen, op de volgende dagen en uuren, namentlyk: te *Rotterdam*, den negen en-twintigſten April, des morgens ten agt uuren; te *Delft*, op den zelven dag, des avonds tuſſen zeven en agt uuren; te *Gorinchem*, op den laetſten April, des morgens om neegen uuren; te *Dordrecht*, des middags ten twaelf uuren; te *Leiden*, 's namiddags omtrent half twee uuren; te *Haerlem*, den eerſten May, des morgens om tien uuren; te *Alkmaer*, des voormiddags ten elf uuren; insgelyks ten zelven dage, te *Gouda*, en in den *Briel*; te *Amſterdam*, *Schiedam*, *Schoonhoven*, *Enkhuizen*, *Edam*, enz. op den tweeden May; op welken dag ook de Magiſtraet te *Utrecht*, op het verzoek der Burgerye, zulks meede heeft gedaen; maer de Staeten van die Provintie op den volgenden dag. In de Provintie van *Overyſſel* geſchiede die *Publicatie* eerſt in *Deventer* op den zesden, vervolgens te *Zwol*, op den zevenden; en eindelyk door de Heeren Staeten op den tienden May.

Inmiddels dat thans een ieder verlangde na den derden May-dag, op welke de *Proclamatie* van ZYNE HOOGHEIT geſchieden moeſt, liep het Gemeen al geſtadig na het Spui en 't Zieke, alwaer de Jagten, met de Heeren Gedeputeerden der Steeden, ſtonden aen te koomen, en vervulde de Lugt met gejuich en *Vivat Oranje!* zo dra zy van verre maer eenige in 't oog kreegen. Omtrent zes uuren des namiddags arriveerden de Heeren Gedeputeerden der Stad *Haerlem*, in twee hunner Stads-Jagten, voerende elk een *Oranje*-Vaendel; alle de Heeren Gedeputeerde, als meede derzelver Bodens en Bedienden, waeren met *Oranje* Cocardens en Linten verſiert. Op derzelver aenkomſt wierd dat gejuich verdubbelt. 't Was de Heer Burgermeeſter *Pieter van der Camer*, die het eerſte uit het Jagt ſtappende, door een ieder, die zyn Groot Agtbaerheid maer naderen konde, met vreugde verwellekomt wierd; waer op zyn *Wel-Edele* zig tot de Omſtaenders keerende, hen op een deftige wyze, omtrent met de volgende of diergelyke Bewoordingen aenſprak: *Vrienden! ik ben een Man van een-en-tagtig jaeren; Ik heb eens beleeft, dat een* STADHOUDER *van* HOLLAND *wierd verkoren, en gelyk zulks eerſtdaegs weder ſtaet te geſchieden, in hoope en verwagting, dat* GODT ALMACHTIG *zulks tot Heil van 't Vaderland zal laten gedeyen, zo heb ik niet kunnen nalaeten, of ſchoon ik in veele jaeren niet in den* Haeg *geweeſt ben, my echter hier te laeten vinden als Oudſte Regent van de Stad* Haerlem, *tot het bywoonen van die plegtigheid; alleenlyk biddende, dat de goede Gemeente zich ſtil en ruſtig gelieve te houden.* Deeze ernſtige Reden, zo deftig als minzaem uitgeſproken, door dien Hoog-Agtbaeren Gryzaerd, wierd met een algemeen *Huſſé!* onder het opwerpen der hoeden, beäntwoord van een meenigte Omſtanders die Zyn Wel-Ed., te voet gaende, begeleide, tot aen het Logement der gemelde Stad, op de Korte Vyverberg ſtaende; wordende gevolgt door de andere Heeren Gedeputeerden en eenige Koetzen, voerende de daer agter op ſtaende Knegts de gemelde twee *Oranje* Vaendels, waer meede zy luſtig zwaeiden en die ook aenſtonds, op het Balcon van het gemelde Logement, wierden uitgeſtoken, tot groot genoegen van de Aenſchouwers.

Eindelyk aengebroken zynde de gelukkige en altoos gedenkwaerdige Dag, den *Derden May*, beſtemd tot de Aenſtelling en Uitroepinge van ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT, tot *Stadhouder*, *Capitein* en *Admirael-Generael* der Provintie van *Holland*, geſchiede die ELECTIE en PROCLAMATIE met de volgende Plegtigheit.

Des morgens ten drie uuren, kwam de helft der gantſche Schutterye, benevens de geheele Cavallerye en Infanterye, in de Wapenen. Om half zes uuren wierden al de toegangen van het Binnen-Hof bezet. De Hoofdwagt van het Guarnizoen bewaerde de Bruggens van het Hof. Een derde gedeelte van de bovengenoemde helft der Schutterye, zynde van het *Oranje Vaendel*, trokken onder het geleide van hunnen Capitein de Heer *Jan van Heemskerke*, aen 't Hoofd hebbende, de Heer Collonel *Johan ten Hove*, Burgermeeſter van *'s Gravenhage*, met geladen Geweer en de Bajonnetten op de Snaphaenen, na het Buitenhof by de Stadhouders-Poort, alwaer zy zig in twee Linien ſchaerden, en door eenige Cavallerye gedekt wierden: Een tweede gedeelte van bovengenoemde helft der Schutterye, zynde van het *Witte Vaendel*, met den Heer Capitein *Chriſtiaen Roepel*, aen 't Hoofd, vervoegde zig na het Plein: En in de Hofſtraet zag men insgelyks die van 't *Blaeuwe Vaendel*, met den Heer Capitein *Caſper Paers*, zynde de twee laetſtgenoemde mede gedekt door de Cavallerye. Aen de gemelde drie toegangen van het Hof waeren Barrieres of Slag-boomen geplaetſt, en daer by eenige Bodens van Staet, met bevel, om niemand op het Binnen-Hof toe te laeten, als de Heeren Leeden der Staets-Collegien en Suppooſten van den Hove, die aldaer nootwendig vereiſcht wierden.

Voorts ſtond 'er nog een gedeelte der Cavallerye op 't Buiten-Hof, alwaer ook een dubbeld Piquet in de Konings-Stal lag; een kleinder Corps zag men op de Vergader-plaets voor den Ouden Doelen. Het grootſte Corps der Infantery was geſteld op de Vergader-plaets, op 't Plein, en dekte aldaer mede de poſthoudende Schutters. Ondertuſſen wierden voor alle de Logementen der Steeden *Oranje* Vaendels en Vlaggen uitgeſtooken. En voor het Stadhuis wierd, aen de regter Pylaer van 't Bordes, een *Oranje* Vaendel, ſchuins-opwaerd ſteekende, vaſtgehegt; terwyl de vyf andere Vaendels der Schutterye, van boven de Voorgevel, wierden uitgeſtooken. Daer op volgde dat meeſt in alle ſtraeten *Oranje* Vaendels, Vlaggen en Wimpels, van voor de Gevels der Huizen, by meenigte wierden gezien.

Omtrent half negen uuren, begaven zig de gezamentlyke Leeden, uitmaekende de Staeten van *Holland* en *Weſt-Vriesland*, mitsgaders de Edelen en Ridderſchap van denzelven Lande, als ook de Heer Raed Penſionaris, alle verſierd met *Oranje* Cocarden en Linten, by paeren, met hunne vooraf gaende Bodens, ten Hove, om te treeden tot de Verkiezinge van ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT. Aenmerkelyk was het, hoe de Heer *Willem Schepers*, wegens de Stad *Rotterdam* zitting hebbende in het Collegie der Heeren Gecommitteerde Raeden, en zwaer van de Jigt geincommodeert zynde, zig, door deszelfs Bedienden, op de handen liet dragen in de Vergadering Hunner Edele Groot Mogende, ter bywooninge dier Plegtigheit.

Ten tien uuren, wanneer dezelve verrigt wierd, begonnen de Staeten Trompetters, uit een der Vengſters van 't Binnen-Hof, in 't midden van het Stadhouderlyk Quartier, na 't Buiten-Hof uitzigt hebbende, hunne Trompetten op te ſteeken en te blaezen: het bekende Air van *Wilhelmus van Naſſouwen*, het welk recitatief, of beurtelings, wierd herhaeld door de Trompetters van het voorn. Regiment Cavallerye, zynde dat van *Schultz van Hagen*. Dit duurde tot omtrent by elf uuren, als wanneer, uit een der gemelde Vengſters, wierd uitgeſtooken een *Oranje* Vaendel, waer op noch pronkten de Wapens van wylen Zyne Koninglyke Majeſteit *Willem de III.*, die van *Holland* en van *'s Gravenhage*. Daer na zag men alle de Leeden van de Ridderſchap en Edelen van *Holland* zig plaetſen voor de Vengſters der benedenſte Verdiepinge van het gemelde Quartier des Stadhouders; gelyk alle de afgezondene der ſtemmende Steeden hun vervoegden voor die der bovenſte Vertrekken. Waer op de Hoog-Edele Heer *Carel-Lodewyk*, Baron van *Waſſenaer*, Eerſte Lid der gemelde Ridderſchap, voor het middelſte Vengſter, boven de Stadhouders Poort, aen de groote meenigte Volks, ſtaende op het Buiten-Hof, de volgende *Aenſpraek* deed:

DAt Hy het geluk had door Hunne Edele Groot Mogende *verkooren te zyn, publicquelyk uit te roepen: Dat ingevolge van zyn Ridderlyk woord* (de Hand op zyn Borſt ſlaende) *door Hem en andere Heeren, voorleeden Zaturdag aen de Gemeente gegeeven, de Edelen en Steeden van deeze Provintie, met een Hart en Mond beſlooten hadden, den* DOORLUGTIGEN VORST WILLEM CAREL HENDRIK FRISO, PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, *te éligeeren tot* Stadhouder, Capitein-Generael *en* Admirael *van* Holland *en* Weſt-Vriesland: *Dat gelyk* Hunne Edele Groot Mogende *zagen, dat dit importante werk alleen door* GODTS HAND *was beſtuurt, zy niet alleen hoopten, maer ook verzeekerd waeren, dat die zelve* GODT *zulks ook door zynen zegen zoude bekroonen; dat van hunne kant niets zoude worden nagelaten, Goed en Bloed tot het uiterſte toe op te zetten, om de dierbaere Panden van* Godsdienſt *en* Vryheit, *die de Voorvaderen zo duur hadden gekogt, te conſerveeren, en die onze Nakomelingſchap na te laten; verwagtende van haere goede Ingezeetenen hun daer in te onderſteunen; en dat hy zig verder was refereerende aen de* Acte van Aenſtelling, *die zo aenſtonds zoude worden voorgeleezen.*

Daer

Daer op begon de Heer *Willem Buys*, Secretaris van de Edele Groot Mogende Heeren Staeten van *Holland* en *Weſt-Vriesland*, te leezen de volgende

PUBLICATIE.

DE Staaten van Holland *en* Weſt-Vriesland, *allen den geenen die deezen zullen zien of hooren leeſen, Salut: Doen te weeten, dat Wy, uit conſideratie van de bekommerlyke conſtitutie van tyden en zaaken, en om, onder Godes zeegen, den Staat deezer Landen des te beeter te redden uit den zorgelyken en gevaarlyken toeſtand waar in zy zig bevind, op huiden in onze Vergaderinge, met eenparige bewilliginge van alle de Leeden dezelve compoſeerende, hebben geëligeert en aangeſteld* ZYNE HOOGHEID DEN HEERE WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, PRINCE VAN ORANJE EN NASSAU, *&c. &c. &c. tot* Stadhouder, Kapitein-Generaal en Admiraal over de Militie van deeze Provincie te Water en te Lande: *Laſtende onzen eerſten Secretaris, om het zelve van ons Hof, alhier in den* Hage, *als meede aan de Magiſtraat van* 's Gravenhage, *om het zelve van de Puye van het Stadhuis, aan den Volke te verkondigen.*

Gedaan in den *Hage* den 3 May 1747.

Ondertuſſen dat deeze *Publicatie* met een korte en cierlyke *Aenſpraek* beſloten wierd, hoorde men voor het Huys des Hoog-Edelen Barons van *Waſſenaer*, op de Vyverberg, losbranden verſcheide Moord-ſlagen, die door eenige andere beäntwoord wierden. Waer na de Kamer-bewaerder *P. Schiphorſt*, op 't bevel van Zyn Hoog-Edelheid, het *Oranje* Vaendel verſcheide maelen zwaeide uit een der Vengſters, alwaer het eindelyk wierd vaſt gemaekt en ook uit bleef ſteeken. De Staten Trompetters, en die van het bovengemelde Regiment, begonnen daer op met Trompetten en Pauken, als vooren, het Air van *Wilhelmus van Naſſauwen*, alle gelyk, op te heffen, dat 'er Lucht en Aerde van weergalmde. Voorts wierd dezelve PUBLICATIE van voor de Puye van 't Stadhuis (onderwyl dat de Heeren Burgermeeſters en Regeerders van *'s Gravenhage* uit de Vengſters lagen) door den Heer Secretaris *Michiel Ten Hove*, aen de aldaer zig bevindende meenigte Volks voorgeleezen; welkers Blyſchap zo groot was, dat die Leezing, wel twee- of drie-maelen, moeſt geſtaekt en telkens wederom begonnen worden, door het algemeen en overhard geroep van *Huſſé!* en *Vivat Oranje!* Na die Afkondiging wierd wederom het *Oranje* Vaendel der Schutterye gezwaeid, en vervolgens vaſtgemaekt. Men zag een groote *Oranje* Zyde Armozyne Vlagge van vyftien baenen breed, en ruim twintig ellen lang, Hofwaerds, of na de Ooſtzyde, uit ſteekende van den hoogſten Trans des Groote Kerks-Tooren, ontrollen en flodderend waeyen en hoorden te gelyk de op den Omgang van den Stadhuis-Tooren ſtaende Tambours luſtig den Trommel roeren. Terwyl door twee byzondere Liefhebbers der Maziek, te weeten de Organiſt en Klokkeniſt *A. Groneman* en *A. Freſe*, op de Klokken wierd geſpeelt by verpooſing, een fraeje *Symphonie* gecomponeert op de bekende *Airen*: van *Wilhelmus van Naſſauwen*; en: *Wat zegt men in den Haeg van de Prins?* Voorts kwamen de Staeten-Trompetters van het Hof op de Puye van het Stadhuis, en bloezen aldaer een lange wyl het meergemelde *Air*, onder eene geduurige beantwoording van *Huſſé!* en *Vivat Oranje!* door de ſteets aengroejende meenigte Volks.

Omtrent twaelf uuren, zond de Hoog Ed. Heer Grave van *Bentink* een Expreſſe na *Leeuwaerden*, om ZYNE DOORL. HOOGHEIT den Heere PRINCE van die gedaene *Verkiezinge* te verwittigen: Waer op dien Grave binnen weinige dagen van ZYNE HOOGHEIT wierd beäntwoord in een zeer fraeye Miſſive, die wy alhier niet kunnen voorby gaen den Leezers mede te deelen, zy behelsde:

IK ben U, myn waerde Graef, zeer verpligt voor de Gelukwenſchingen wegens 't voorval, 't welk de Voorzienigheit *op dit punct des tyds heeft doen gebeuren, door my te doen verkiezen, door de eenparige ſtemmen van de Regenten en 't Volk tot* GOUVERNEUR *van de Provintie* Holland *en* Weſt-Vriesland. *'t Is met ootmoedigheit, dat ik de wegen der* Voorzienigheit *aenbid, die my roept tot zo gewigtige Poſten, van dewelke ik alle zwarigheden inzie.*

Ook houde ik my als in 't geweten verzekerd, dat die zelve GODT, *dewelke my dezelve opdraegt, my alles, wat my ontbreekt, geven zal met alle de Talenten, en met die bequaemheit, zo als ook met die kragt van Geeſt en Lighaem, welke noodzakelyk zyn, om my na waerde daer van te quyten, ter eere van Hem en tot welzyn van myn lieve Vaderland.*

Na mate dat GODT *myne ſmeekingen zal verhooren, en ik myne pogingen tot een zo edel oogmerk zal zien gelukken, zal ik my zelfs over myne Bevordering feliciteren.*

't Grootſte Vermaek, 't welk ik zedert de tyding van deze Revolutie gevoelt heb, hebben my gegeeven de verſcheide Raporten, dat alles zonder ongeluk was afgeloopen: *Myne opregte Smeekingen en myne ieverige Gebeden tot den Hemel zyn geweeſt en zullen onophoudelyk zyn, dat het* GODE *behage niet toe te laten, dat een Werk, zo openbaerlyk door zyn Zegel bekragtigt, door eenige de minſte Bloedſtorting bezoedelt werde, enz.*

Ondertuſſchen heb ik aen U veel verpligting, van zo veel te hebben toegebragt, om alle ongelukken tot nu toe voor te koomen, en ik ben in haeſt met veel agting, myn waerde Graef, geheel d'Uwe, enz.

Des namiddags deed het Hof van *Holland*, van de Puye van de Zael, op 't Binnen-Hof, afleezen de volgende

PUBLICATIE.

DE Præſident en Raaden over Holland, Zeeland *en* Vriesland, *allen den geenen die deezen zullen zien of hooren leezen, Salut: Alzoo op heeden de Heeren Staaten van* Holland *en* Weſt-Vriesland, ZYNE DOORLUCHTIGSTE HOOGHEID DEN HEERE PRINCE VAN ORANJE EN NASSAU, *&c. &c. &c. hebben aangeſteld tot* Stadhouder, mitsgaders Kapitein *en* Admiraal-Generaal van deeze Provincie:

ZOO IS'T, Dat het Hof van Holland *heeft goedgevonden, alle de* Edelen *en* Suppooſten *te adverteeren en waarſchouwen by deezen, haare Huizen over deeze zoo hoogſtaangenaame en heuchelyke Aanſtellinge van hooggemelden* HEERE PRINCE VAN ORANJE EN NASSAU, *deezen avond te illumineeren.*

En op dat niemand hier van ignorantie zoude pretendeeren, laſten Wy, dat deeze in de Audientie van de Rolle zal worden gepubliceert, en voorts ter plaatſe, daar zulks gewoon is te geſchieden, geaffigeert.

Gedaan in den Raade den 3 May 1747.

Dog het bleef niet by de *Edelen* en *Suppooſten*: Want de *Burgers* en *Inwoonders* deezer Plaetſe, als opregte Beminnaers van den Doorlugtigen Huize van ORANJE, daer over met een Na-yver ingenoomen, meenden dat hen niet minder paſten, om de Vreugde en Blyſchap, die zy in 't hert hadden, ook nevens gemelde Edelen en Suppooſten als om 't zeerſt opentlyk te laten blyken. Daer wierd niet gewagt tot den avond, nemaer aenſtonds hoorde men gints het gebalder van eenige ſtukjens Kanon, hier wierden Snaphaenen of Piſtoolen geloſt, elders ſtak men zwaere Moord-ſlagen af, en op eene andere plaets vloogen de Zwermen en Voetzoekers op eene luſtige wyze onder het Volk.

Byzonder toepaslyk op deeze zo zeldzaeme Geſchiedenis der Verkiezinge, ten deezen dage voorgevallen, was de zeer opmerkelyke Leerreden, uit het drie-en-twintigſte vers van den honderd en achtienden Pſalm. *Dit is van den HEERE geſchied, 't is wonderlyk in onze oogen!* Door de Heer Predikant *G. Sandifort*, by de gewoone Preek-beurt van dien avond, uitgeſprooken in de Groote Kerk.

De *Portugeeſche* Joodſche Natie, munte by deeze geleegenheid meede ongemeen uit, in het opentlyk betuigen hunner byzondere Vergenoeging en Blyſchap, voornamentlyk in haeren Kerkelyken Dienſt en Aandagt, die des namiddags in derzelver Synagoge op de volgende wyze verrigt wierd, namentlyk: ten twee uuren zag men de geheele Natie (de Kerken-bedienden niet uitgezondert,) met *Oranje* Cocarden en Linten, de Synagoge intreeden; zynde ten dien einde de Middel-deur geopend, gelyk maer eens 's jaers geſchied, als meede alle de deuren van de Kaſſe waer in de Wet of de Boeken van *Mozes* bewaerd worden, welke, benevens de gemelde Boeken, op 't allerpragtigſte verſierd waeren. Voorts wierden haere ordinaire Middag-Gebeeden zingende begonnen, en op gelyke wyze geëindigt; daer na zongen zy den honderd zeventienden, vyf-en-zeventigſten en honderd vier-en-veertigſten Pſalm; wordende, na gewoonte, door den zeven-en-zeſtigſten gevolgt en beſlooten. Hier op begon het Gebed, om van den *Almagtigen* af te ſmeeken de Voorſpoed, Heil, Zeegen en Welvaeren van Haer Edele Groot Mogende de Heeren Staeten van *Holland* en *Weſt-Vriesland*, van Haer Hoog Mogende, de Heeren Staeten Generael der Vereenigde Provintien, van ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT DEN HEERE WILLEM CAREL HENDRIK FRISO, PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, enz. enz. enz. *Stadhouder, Capitein-Generael en Admirael ter Zee en te Lande over deeze Provintie*, en van de Edele Agtbaere Magiſtraet van *'s Gravenhage*, hebbende de geheele Gemeente, van den beginne tot het einde van dat Gebed, met de uiterſte eerbied overeinde geſtaen, en gemelde haere extraordinaire Ceremonie met een Muſicale Lofzang beſloten. Ten agt uuren zag men haer geheele Synagoge buitengemeen wel geïllumineerd, wanneer zy daer wederom devotelyk in traden, om hun Avond-Gebed te doen, 't welk met zeekere Muſicale Lofzang, en wederom met het Smeek-Gebed voor den Souverein, &c. geëindigt wierd. Behalven de Huizen van die Natie, welke na ieders vermogen verligt waeren, hebben de Magnaeten uit den haeren zig grootelyks gediverteert, in zeekere hunne Byeenkomſt of Collegie op 't Plein, alwaer zy, na 't drinken van een glas Wyn, en onder het roepen van *Vivat de* PRINSE VAN ORANJE, *onze Stadhouder!* en *Vivat onze Souvereine Staeten!* tuſſen tien en elf uuren, een fraai Vuurwerk hebben doen afſteeken.

Behalven deeze zag men ook de *Hoogduitſche* Jooden, alle in Sabbath-kleederen, en met *Oranje* Cocarden en Linten verſierd, zig begeeven na hunne Synagoge, die fraei geïllumineerd en verſierd was; na 't gewoone Gebed wierden gezongen Pſalm twee-en-zeeventig, honderd vier-en-veertig, zeven-en-zeſtig, en honderd zeventien: Voorts opende men de Kaſſe waer in de Boeken van *Mozes* bewaerd worden; vervolgens wierd een Gebed gedaen voor Hunne Edele Groot Mogende de Heeren Staeten van *Holland* en *Weſt-Vriesland*, voor Hunne Hoog Mogende de Heeren Staeten Generael der Vereenigde Provintien, voor ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT DEN HEERE WILLEM CAREL HENDRIK FRISO, PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, enz. enz. enz. *Stadhouder, Capitein-Generael en Admirael ter Zee en te Lande, over deeze Provintie*, en voor de Edele Agtbaere Magiſtraet van *'s Gravenhage*; wordende op ieder uitgeſprooken Zeegen, door de gantſche Gemeente, in een groote eerbied en aendagt, eenparig beantwoord met AMEN! Waer op men nog twee Lofzangen zong en het Avond-Gebed deed; en een ieder na Huis gekeerd zynde, zyne Wooning met Sabbath Lampen, Flambouwen, enz. verlichte.

In 't vallen van den avondſtond, na mate dat het begon duiſter te worden, wierd 's GRAVENHAGE, hoe langs hoe meer VERLIGT en VERHEERLYKT door de meenigte *Illuminatien*, *Decoratien* en *Zinnebeelden*, die nu allenskens zig klaerder, duidelyker en ſchoonder begonnen te vertoonen. Een gewenſchte Avond trotſeerde geen minder Morgen, een vrolyke Nagt den blyden Middag, en een ongemeen groot Ligt was de Leidsman en Gidſe, die de Wandelaers uitgeleide, alom verzelde en wederom te huis bragt. Betoverend was het door zielroerende Stemmen en Speeltuigen verrukt wordende, te blyven ſtaen luiſteren, hoe d'eer van ORANJE wierd opgezongen met hooge en laege toonen, en aengenaem voor de vermoeide, die by hunne vrienden, ja zelf by veele onbekenden, ongeveinſt en gul verkwikt konden worden met keur van Spys, Drank en Lekkernyen, die alom in overvloed ryklyk wierden opgediſcht en geſchonken.

Behalven dat thans een der ſchoonſte Avond-ſtonden, gevolgt van een der genoegelykſte Nagten, als voor anderen ſcheenen uitgekipt, om alle haere uuren

op

op 't bekoorlykſte te laeten uitmunten. De lieflyke Eendragt verſcheen bevalliger dan ooit; men ontmoete haer verzeld van ongeveinsde vriendſchap aen veele Oorden; maer Nyt en Afgunſt wars van 't ſchoone Ligt, 't geen hen in de oogen ſtak, waeren in 't duiſter gevloden, alzo dat het VERLIGT en VERHEERLYKT 's GRAVENHAGE als in een betoverend Luſt-Paleis met zynen Hof verandert ſcheen te weezen. Zeeker is het, dat indien, by deeze buitengemeene omſtandigheit, zelf een Inboorling, 't zy geblind, of in zyn ſlaep, waere gebragt aen deeze of geene oord of plaetſe, en aldaer ontbonden of wakker gemaekt zynde, op dat zelve oogenblik, niet eens zoude geweeten hebben waer hy zig bevond, als hy de ongemeene verandering, die het gemelde Ligt veroorzaekte, rontsom en allerweegen aenſchouwde. En waerlyk overtrof deeze *Illuminatie* in zo verre alle andere, die ooit voor of na in den *Hage* geweeſt zyn, dat veele (denkende zulks alzo te moeten weezen) niet alleen hunne Kelders en Zy-Dakvengſters, maer ook hunne Huizen zo wel van agteren als van vooren Illumineerden en overal ligt ſtelden, waer ſlegts een Deur of Vengſter was. Intuſſchen is niet onaenmerkelyk: Dat ſchoon de ſtraeten waeren opgepropt van Menſchen en Ry-tuigen, men echter geen het allerminſte geſchil of twiſt, nog eenig noemenswaerdig ongeluk heeft vernomen.

Ter Beſchouwinge deezer Eerſte *Illuminatie* dan gekomen zynde, was eerſtelyk het STADHUIS zeer fraei verligt door een meenigte van Kaerſen, geplaetſt van binnen voor alle de Schuifraemen in de Zy-Gevel; als ook voor de Vengſters in de Voor-Paye. Zynde het Pavillion van het Voor-Portael met afhangende Feſtonnen van Palm verſierd, en deszelfs onderſteunende Pylaeren met gelyke Groente omſlingerd: Voorts ſtaken uit beide Facadens, op zeekere tuſſchen-wydte, eenige houte armen, waer op groote Waſſche-Flambouwen ſtonden te branden.

Onder alle de *Hôtels* der Buitenlandſche Afgezanten, was dat van den *Ambasſadeur van* SPANJEN byzonder van buiten verligt door een groot getal Flambouwen, niet verre van elkanderen, uitſteekende langs de geheele breedte van dat aloud Gebouw, voor heen het Huis der Heeren van *Aſſendelf*, in het Weſt-einde.

Het *Hôtel* van VRANKRYK was, van binnen, met voor de Vengſters geſtelde Kaerſen geillumineerd; en ten wederzyden deszelfs ingang, boven op het Bordes, zag men twee brandende Flambouwen uitſteeken.

Maer inzonderheit brillieerde het *Hôtel*, bewoont door den *Baron van* SPORKE, *Extraordinaris Envoyé van Zyn Groot Britt. Majt. als Keurvorſt van* HANOVER: door dien het zelve, van onderen tot boven, met een meenigte van ligt geſteld voor alle de Schuifraemen, op het ſierlykſte, was geillumineerd.

Voor het Huis van *Jonkheer* WILLEM VAN HAREN, *Gedeputeerde ter Vergaderinge van Hunne Hoog Mogende, weegens de Provintie van Vriesland*, op den Denneweg, 't geen ongemeen verligt was, zag men, onder de Decoratien, het volgende *vier-regelig Vaers:*

DE FIERE LEEUW ONTWAEKT EN BRULT,
DE FRANSCHMAN IS MET SCHRIK VERVULT;
EN ZAL NU BEVEND' RUGWAERTS YLEN,
NU FRISO PRONKT MET ZEVEN PYLEN.

De Heer en Meeſter EVERARD FRANÇOIS SCHIMMELPENNING, *Heere van* MEERKERK, *Raed van* ZYNE DOORL. HOOGHEIT den Heere PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, had zyn Huis, ſtaende in 't Voorhout, naeſt den Ouden Doelen, by uitſtek, laeten Illumineeren. Boven de Deur zag men *een groote Obeliscus*, of *Gedenk-Naelde*, welkers doorſchynende Voorzyde zig vertoonde *als een drie-hoekig Tafereel*, waer op verbeeld ſtond een Herſtelde Pyramide, van boven beſtraelt door het Alziende Oog der Voorzienigheit: Ten wederzyden van die Pyramide waeren twee nedergeknielde Beelden, vertoonende de Aenroepinge en Dankzegginge, weegens die Herſtelling. En onder op den voet deezer Obeliscus, las men met doorſchynende Letteren:

DE WENS DES VOLKS.

Ter regter zyde van dit ſtuk was een *Doorſchynend Tafereel*, verbeeldende de Vryheid, door een Maegd, hebbende in de eene Hand een Scepter, en in de andere de Hoed van Vryheid; wyders zag men voor haere voeten een Kat, het Zinnebeeld der aloude Batavilche Vryheid; en onder dit Tafereel ſtond met groote Letteren:

VRYHEID.

Aen de linker zyde was in een gelyk *Tafereel* afgebeeld de Godtsdienſt, door een zedige Matrone, houdende een Kruis in de eene, en een Vuurvlamme in de andere Hand; bezyden haer ſtond een Oliphant. Onder dit ſtuk las men:

GODTSDIENST.

Zie deeze drie ſtukken hier eeven agter afgeteekend en in 't koper gebragt onder de Letter A.

Het Huis van den Heer GRAVE VAN HOOGENDORP, *Burgermeeſter te Wageningen*, ſtaende in het Nieuwe Voorhout, was meede pragtig Geillumineert. Hier zag men, in *een groot en fraei geſchildert Chaſſinet*, een opgetrokken Kleed, by wyze van een Dais, en daer onder het Wapen van ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT met den Vorſtelyken Kroon gedekt, omcierd met den Ridder-Orden van den Kouſſeband, en vaſtgehouden door twee gekroonde Leeuwen; over den voet van het Wapen lag een Banderol of losgerold Lint, waer op ſtond des PRINSEN Zinſpreuk:

JE MAINTIENDRAI.

(Dat is:)

IK ZAL HET HANDHAVENEN.

Wy vertoonen dit Chaſſinet op Letter B.

By den Heer en Mr. PIETER PIELAT, *Rentmeeſter van de Exploicten weegens Zeeland, en Commis ter Griffie van* ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT, enz. enz. enz. in de tweede Wagenſtraet, op de hoek van de Nieuwe Molſtraet, was, boven de Deur te zien, *een Geillumineerd Tafereel*, verbeeldende op deszelfs Voorgrond Nederland ſtaende in de gedaente van een Vrouwe, houdende in de regter-hand den Speer, waer op de Hoed van Vryheid praelde, zynde aen dezelve de beide Wapenen van HUNNE DOORLUGTIGE en KONINGLYKE HOOGHEEDEN met een *Oranje* Lint vaſtgeſtrikt, en in de linker-hand hield zy de Wapen-Schilden der Zeeven Provintien, volgens hunnen rang. Uit een glansryke Wolk verſcheen een Hand, vaſthoudende een Lint, waer op deeze Woorden:

POST NUBILA PHÆBUS.

(Dat is:)

NA REGEN ZONNESCHYN.

Agter haer ziet men een ſtille Zee, waer op het Schip van Staet, een *Oranje* Vlag voerende, geruſtelyk voor de Wint ſchynt te zeilen.

Voorts vertoonde dit Tafereel, in doorſchynende Letteren, dit volgende Boven-ſchrift:

VIVAT ORANGE
VOX POPULI VOX DEI.
TANDEM BONA CAUSA TRIUMPHAT.

(Dat is:)

LANG LEEVE ORANJE!
DE STEMME DES VOLKS IS GODTS STEMME.
EINDELYK KOOMT DE GOEDE ZAEK ALLES TE BOVEN.

Een gelyk Doorſchynend Onder-ſchrift behelsde de gewoone Spreuk of 't Devies van Hunne Hoog Mogende:

CONCORDIA RES PARVÆ CRESCUNT.
DISCORDIA MAXIMÆ DILABUNTUR.

(Dat is:)

MET EENDRAGT GROEJEN KLEINE ZAEKEN
EN MET TWEEDRAGT WORDEN DE GROOTSTE VERSTROOIT.

Beſchouw dit Tafereel onder Letter C.

Voor het Huis van den *Konſt-Schilder* ALBERTUS FRESE, op de Princegragt, vertoonde zig, in 't midden van den Voor-gevel, *een half zes-kant Coepel-Gebouw*, Balcons-wyze uitſteekende. Op deszelfs Voorzyde zag men, in een verligt Chaſſinet, het Ridderlyk Stand-Beeld van ZYN HOOGHEIT op zyn Romeinſch gekleed en met Speer en Zwaerd gewapend, op een verheeven Pedeſtal; waer tegens, aen de Regter-zyde, als leunende ſtond, de Godtsdienſt, kennelyk aen het Tempeltje op haer hoofd en aen den Bybel, waer in zy vertoond te leezen; terwyl aen de Linker-zyde, de Vryheid met den Hoed gedekt, en haer Lancie houdende, zig in een gelyke ſtand opdeed. Op het gemelde Pedeſtal leeſt men:

W. C. H. F.
PRINC. NASS.
ET ARAUSS. &c. &c. &c.
FOED. BELGIC.
GUBERNATOR.

(Dat is:)

WILLEM CAREL HENDRIK FRISO,
PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, enz. enz. enz.
STADHOUDER DER VEREENIGDE NEDERLANDEN.

Ter Regter-zyde van dit ſtuk was, in een ſmalder Chaſſinet, geſchildert een *Oranje*-Boom, onder welkers lommer de Nederlandſche Leeuw zig moedig opdeed. Hier onder ſtond:

SUB UMBRA TUTUS.

(Dat is:)

VEILIG ONDER ZYNE SCHADUWE.

Aen de andere zyde, op een gelyk Chaſſinet, zag men een Palm-Boom, met dit onderſchrift:

SEMPER VIGEBIT.

(Dat is:)

HY ZAL ALTOOS GROEN BLYVEN.

Voor de Coupel was het Wapen van ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT, tuſſchen twee leggende Leeuwen; en boven op dezelve ſtond een geboetſeerd Borſt-ſtuk van gemelden PRINS.

Voorts van agteren die Coupel deed zig een Cieraed, het welke een Rond Schild onderſteunde, op; dit vertoonde een Zonnewyzer, welkers ſchaduw aenwees het uur waer op ZYNE DOORL. HOOGHEIT tot *Stadhouder* verkooren was; het middelſte Vak was beſchildert met ſpeelende Kindertjes, afbeeldende des Tyds-wiſſelvalligheit, en den uiterſten omtrek, met de volgende Woorden:

JAM HORA ADVENTA.

(Dat is:)

NU IS HET UUR GEKOMEN.

Of:

Het vrolyk Uur is thans verſcheenen,
Dat Neêrlands onheil is verdweenen.

Zie hier van de Afbeelding op Letter D.

By

By den *Confiturier* en *Suiker-Bakker* PIETER DE GELLEKE, ſchuins over het Stadhuis, was de Geillumineerde Voor-puye van het Huis ſierlyk gedecoreert met groene Kransſen en *Oranje*-Appelen. Boven de Deur ſtond het Wapen van ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT, waer voor zig opdeed een konſtig gemaekt Beeldje, repreſenterende een Vliegende Cupido, en zwaejende een Vlagge, waer op geſchildert was een *Oranje*-Boom ſtaende op een groen Veld; boven dezelve zag men een uit de Wolken komende hand vaſthouden het Wapen van *Zeeland*, met die van de zes andere Provintien, als aen een Lint te zamen gehegt. Wyders ſtonden wederzyds, boven de Beneden-Vengſters, twee Vrugtdragende *Oranje*-Boomen.

Voor het Geillumineerde Huis van ANTHONI DE GROOT, *Courantier van 's Gravenhage*, in de Zuilingſtraet, zag men voor het middelſte Schuifraem, *een groot Doorſchynend Tafereel*, daer op geſchildert was: Een van den Hemel beſtraelde Vrugtdragende *Oranje*-Boom, waer boven, op een zweevend Lint, ſtond de volgende Inſcriptie met Doorſchynende Letteren:

P U B L I C A V O T A.

(Dat is:)

D E A L G E M E E N E W E N S.

In het Landſchap, op welkers Voorgrond gemelden *Oranje*-Boom ſtond, deed zig op in 't verſchiet, een gedeelte van een Burg of Wagt-Tooren, op welkers Tinnen ſtond geplant een *Oranje* Vaendel met deeze Woorden:

V I V A T O R A N J E.

Wy vertoonen dit Tafereel onder Letter E.

Voorts heeft de *Medailleur en Stempelſnyder van Holland*, NICOLAES VAN ZWINDEREN, een zeer fraeye GEDENK-PENNING, (hier onder afgebeeld) op dat heuchelyk Voorval vervaerdigt.

Op de Voorzyde ziet men het Borſt-Beeld van ZYN HOOGVORSTELYKE DOORLUGTIGHEIT, met het volgende Omſchrift:

WILHELMUS. CAROLUS. HENRICUS. FRISO. PRINCEPS. NASSAVIÆ. ET. ARAUSIÆ.

(Dat is:)

WILLEM CAREL HENDRIK FRISO PRINS VAN ORANJE EN NASSAU.

Het Rug-ſtuk vertoond den *Hollandſchen Leeuw*, met een opgeheeven Zwaerd in zyn regter poot, en met de linker vaſthoudende een Autaer, waer op de dierbaere Panden van *Vryheit* en *Godtsdienſt* te zien zyn, met een *Oranje* Spruit omvlogten, en door een opgaende Zon beſcheenen. Voerende tot Omſchrift:

GLADIUS DOMINI ET GEDEONIS.

(Dat is:)

HET ZWAERD DES HEEREN EN GIDEONS.

Genomen uit het Boek der Rigteren, of *Judicum* Cap. VII. ℣. 20. Nog ſtaet aen 't Autaer de bekende *Leuſe* van ZYN HOOGHEITS Ridder-Orden:

HONY SOIT QUI MAL Y PENSE.

(Dat is:)

HY ZY BESCHAEMT DIE QUAED DENKT.

En lager:

HOLLANDIÆ. PROCLAMATUS. GUBERNATOR. 3 MAJII. 1747.

(Dat is:)

UITGEROEPEN TOT STADHOUDER VAN HOLLAND DEN DERDEN MAY 1747.

Zie daer goedgunſtige Leezers, al het geen ons merkwaerdig in *'s Gravenhage* is voorgekomen, by deeze Eerſte ILLUMINATIE, *ter gelegenheid der Verkiezinge van* ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT DEN HEERE PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, TOT STADHOUDER, CAPITEIN-GENERAEL EN ADMIRAEL VAN HOLLAND, enz. enz. enz.

HAGA COMITIS ILLUSTRATA;

OF HET

VERHEERLYKT EN VERLIGT

'S GRAVENHAGE.

UYT de voorgaende OMSTANDIGE BESCHRYVINGE *der Vreugde-Bedryven en Afbeeldingen van de* ILLUMINATIEN en DECORATIEN, gezien hebbende, wat in het VERHEERLYKT en VERLIGT 's GRAVENHAGE, ter geleegenheid der heuchelyke *VERKIEZINGE* van ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT DEN HEERE WILLEM CAREL HENDRIK FRISO, PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, enz. enz. enz. tot *Stadhouder*, *Capitein-Generael* en *Admirael* van *Holland* en *West-Vriesland*, voorgevallen en vertoond is geweest; zal men uit dit Stukje ontwaer worden, wat vervolgens voor en by de *BEVESTIGINGE* van Hoogstgemelden VORST, tot die Eminente Waerdigheden, geschied en te zien geweest is.

Het was op den jongstgemelden blyden Avond-stond van den derden Maidag, des Jaers zeventien-honderd zeven-en-veertig, een Dag, waer van men te regt mag zeggen:

Die schoonste Dag van Neerlands tyd,
Verdryvende al 't bedrieglyk duister,
Herstelld der Batavieren luister
En is de Onsterflykheid gewydt.

Toen de Heeren Gedeputeerden van *Zeeland*, (*Pag. 3. hier voor gemeld*) met het Jagt van den Raed van Staten, van hier na *Amsterdam* vertrokken, alwaer zy zig des anderen daegs 's morgens, in een Staten Buiten-Jagt begaven, onder den toeloop van veele duizenden Menschen, welke hen een goede reize wenschten, weergalmende de Lugt door 't geroep van *Vivat Oranje!* &c.

Vrydag den vyfden, des avonds tusschen vyf en zes uuren, arriveerden de gemelde Heeren te *Leeuwaerden*, en terstond aen den PRINS kennisse van hunne komste hebbende doen geeven, zond ZYNE DOORL. HOOGHEIT een Wagt aen hun Logement, welke eere zy heuschlyk weigerden aen te neemen. Ten half zeven uuren quam ZYNE HOOGVORSTEL. DOORL., met een groot gevolg, de Heeren Gedeputeerden in hun Logement verwellekoomen, en reed kort daer na te rug na 't Hof. Vervolgens lieten de voornoemde Heeren verneemen, wanneer 't ZYNE HOOGHEIT zoude behagen, om hen Audientie te verleenen, ten einde zig van hunne Commissie te acquitteeren; 't welk terstond toegestaen zynde, zo zond de PRINS zyne Koetzen, om dezelve af te haelen. De Heeren Gedeputeerden op het Hof gekomen zynde, stond aldaer het Guarnizoen onder de Wapenen, wordende zy met slaende Trommels ontfangen, en door de Officieren met de Spontons gesalueerd. By ZYN HOOGHEIT statelyk ingeleid zynde, opende gemelde Heeren, na de afgelegde pligt-pleegingen, hunne Commissie, en verzogten hem om in Persoon na hunne Provintie te willen overkoomen, enz. 't geen ZYN DOORL. HOOGHEIT, op een zeer minnelyke wyze beantwoorde, verzoekende de gemelde Heeren om dien avond by hem te blyven soupeeren; dog zy beleefdelyk verzogt hebbende daer van geëxcuseerd te zyn, wierden, met gelyke statie als zy gekomen waeren, wederom uitgeleid en na een ander Logement, 't welk voor hen op 's PRINSEN order was gereed gemaekt, geconduiseerd. Men regaleerde aldaer de meergemelde Heeren, als meede hun Gevolg, met allerlei zoorten van keurlyke Spyzen, delicate Wynen, enz. die van het Hof derwaerds gebragt wierden; zynde hunne Tafel met een Zilver Servies gegarneerd en wierden door ZYNE HOOGHEITS Domestiken bediend.

De volgende dag, den zesden, hadden de Heeren Gedeputeerden wederom Audientie by den PRINS, als mede by *Haere Koninglyke Hoogheit*, deszelfs Gemalinne, de *Princesse Douariére*, en by de Jonge *Princesse Carolina*, zynde, op gelyke wyze als 's avonds, te vooren, opgehaelt en wederom uitgeleid, als ook met alle minnelykheid van die Hooge Personadien ontfangen. 's Middags en 's avonds wierden zy aen 's PRINSEN Tafel overheerlyk onthaeld; en van 't Hof afscheid neemende, met deftige Presenten, en onder anderen de Heer *de Jong*, Heere van *Camper-Nieuwland*, Gedeputeerde wegens *Zierikzee*, met een fraeje Brillant-Ring, ter waerde van vyftien-honderd guldens, beschonken, en vertrokken zy de volgende morgen van *Leeuwaerden*, in een Jagt, dat met allerhande verversschingen van uitmuntende Spyzen en fyne Wynen, enz. van wegens den Heere PRINSE toegezonden, in vollen overvloed was gestoffeerd.

Op Zondag den zevenden, toonden de Roomschgezinden in *'s Gravenhage*, meede de blyken van haere agtinge voor ZYNE DOORL. HOOGHEIT, den Heere *Stadhouder*, en van hunne zugt voor 't welzyn van het Vaderland: Derzelver Pastorale Kerk was niet alleen rondsom van binnen, maer zelfs het Autaer met *Oranje* Couleuren buiten gemeen versiert en opgeschikt; wordende het *Te Deum Laudamus*, die alöm bekende Lofzang, zielroerende opgeheven door een Choor van konstige Zangers en Zangeressen, ondersteund door het Orgel en andere Musicale Instrumenten. Vervolgens zyn ook in die gemelde Kerk, op Woensdag den tienden, de Bede-stonden aengevangen: *Om den* ALMOGENDEN *te smeeken, dat het Hem behagen mogte alle Buitenlandsche aenslagen, tegen het geliefde Vaderland, door de kragt van zynen Arm, te vernietigen; de Liefde en Eendragt onder alle Inwoonderen te vestigen; en onze* HEEREN STAETEN, *den Heere* PRINSE VAN ORANJE, Stadhouder dezer Provintie, *de* MAGISTRAET dezer Stede, *en de verdere* OVERHEEDEN dezer Landen, *benevens de gezamentlyke Onderdaenen, onder zyne Goddelyke bescherming te nemen.*

Op Dingsdag den negende wierd, van wegens de Edele Groot Agtbaere Magistraet van *Amsterdam*, een Bekendmaking gepubliceert: waer by dezelve alle Burgers en Inwoonders verzogten en waerschouwden, om by de overkomst van ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT, den Heere PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, als *Stadhouder*, hunne Huizen te Illumineeren; te beginnen 's avonds ten half negen uuren. En alzo het regte tydstip van des PRINSEN overkomst niet wel bekend was, lag een Oorlogschip op het Pampus, om, by het ontdekken van deszelfs Jagt, een sein te geeven; en aen het Y-kant wierden drie Batteryen opgerigt en ieder met elf stukken Canon beplant, om door drie salvo's, of negen-en-negentig schooten, zulks den Volke bekend te maken.

Op Woensdag den tienden, vertrok ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT, met de *Princes Rojael* en de *Princesse Carolina*, van *Leeuwaerden*. Hun Afscheid van de Inwoonders aldaer, was zo hertroerende, dat ZYNE HOOGHEIT zig niet kon onthouden van eenige Traenen te storten.

Donderdag den elfden, wanneer, op 't verzoek der bovengemelde Magistraet van *Amsterdam*, zeven-en-twintig Compagnien Burgers der vyf Vaendelen van die Stad, deftig uitgedoscht en met *Oranje* Linten en Cocardes versiert, zig des 's morgens om zes uuren, onder hunne respective Vaendels vervoegd hadden, vatte dezelve post op de Cingel, ter plaetse alwaer de PRINS met de Jagten stond aen te koomen, zynde dezelve Gragt afgeschut, zo dat 'er niemand dan gemelde Burger-Compagnien konde by koomen en dus op alles behoorlyke order gestelt was, hoorde men, omtrent elf uuren, het signael van 't geschut eeniger Oorlogschepen, gevolgt van 't losbranden van 't Canon op de Batteryen, en het luiden van alle de Klokken: Zo dat, in een oogenblik, de Inwoonders kennisse kreegen van de aenkomst van ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT, welkers Jagt reets 's morgens ten neegen uuren voor *Durgerdam* op anker had geleegen en om elf uuren de Stad genadert was. Verscheide Jagten, die op de aenkomst van den PRINS wagteden, verwellekomden ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT met veele Eer-schooten; gelyk alle de op Stroom leggende Scheepen, die telkens uit ZYN HOOGHEITS Jagt wierden beantwoord: Dus de gantsche Y-stroom als met vuur en rook bedekt scheen. Het HOOGVORSTELYK PAER met de *Jonge Princesse*, ten twaelf uuren binnen die Stad, op de Cingel, over de Luthersche Nieuwe Kerk, aengekomen zynde, onder 't gejuich van duizenden by een vergaderde Menschen, en het gestadig geroep van *Husse! Vivat Oranje!* wierden door de Edele Groot Agtbaere Heeren Burgermeesteren *Gerrit Corver*, Heere van *Velsen*, en Mr. *Gillis van den Bempden*, geadsisteerd door den Heer Pensionaris Mr. *Johannis Stael*, en een Secretaris, als ook van zes Gedeputeerdens uit het Collegie der Admiraliteit, verwellekomt en geluk gewenscht. Welke pligt-

pleeging ook afgelegt wierd door de Heeren Bewinthebberen der Ooſt- en Weſt-Indiſche Compagnien; als mede door de Eerwaerde Predicanten van die Stad; insgelyks door twee Parnaſſins of Afgezondenen der *Portugeeſche* Joodſche Natie; en door veele voornaeme Burgers: Houdende ZYNE DOORL. HOOGHEIT deszelfs middagmael in 't Jagt, 't welk bezet wierd door eenige Burger-Compagnien, onder de ordres van den Heer *Daniel Jacob du Peyrou*, Raed en Oud-Præſident Scheepen, voerende het *Oranje*-Vaendel, en het *Blaeuwe*, geleid door den Heer *Balthaſar Noltbenius*. Van elf uuren af hadden alle de Klokken, by pooſen, geluid en geſpeeld. Terwyl vyf Trompetters van 't Stadhuis blaezende, geduurig van zo veele andere op de daer tegens over ſtaende Waeg, wierden beäntwoord.

Des avonds was het Stadhuis, dat wonder Gebouw, gelyk ook alle de Particuliere Huizen van die groote Waereld-Stad, zeer pragtig Geïllumineerd en Gedecoreerd. HUNNE HOOGHEDEN namen alstoen het vermaek van met een Binnen-Jagt de Heeren- en Keizers-Gragten door te vaeren, om de gemelde Decoratien en Illuminatien aldaer te zien, en hielden het Avondmael en Nagt-ruſte ten Huize van den Heer *Volkert van Jever*, voornaem Koopman op de Heerengragt; waer toe gelegenheid gaf, dat *Haere Koninglyke Hoogheit* met Mevrouw *van Jever*, zig nog bevindende in het Buiten-Jagt, aen die Mevrouw te kennen gaf, haere Bedugtheid van dien Nagt niet wel te zullen ruſten in het Jagt, door het onuitſpreeklyk gejuich van alle kanten: 't geen die gemelde Mevrouw, het woord vattende, *Haere Koninglyke Hoogheit* met eene opregte en tedere Beleefdheid, haer Huis deed aenbieden, om aldaer, met *Haere Doorlugtige Gemael* en *Dogter*, de Nagt-ruſt over te brengen. Het was aen deezen Heer *van Jever*, dat ZYN HOOGHEIT deszelfs allervolkomenſte genoegen betuigde, over de welmeenende geneegenheid der Inwoonderen, die zo in woorden als daden, ten zynen opzigte opregtelyk doorſtraelde. Daer by voegende: *'t Zelve altoos gedagtig te zullen zyn.*

Vrydag den twaelfden, des morgens, tuſſchen agt en negen uuren, vertrokken die HOOGVORSTELYKE PERSONAGIEN met derzelver Gevolg, in verſcheide Koetzen, alle met zes paerden beſpannen, na *Haerlem*; en op het aennaderen van die Stad wierd het Canon, by de Sparwouder-Poort, op de Wal ſtaende, afgevuurt; ondertuſſchen dat de geheele Burgery, beſtaende uit agt Vaendels, in de Wapenen ſtond gerangeert, van buiten de Sparwouder-Poort, tot buiten de groote Hout-Poort, door dewelke HUNNE HOOGHEDEN paſſeerden. ZYNE DOORL. HOOGHEIT voor het Huis van den Heer Præſident Burgermeeſter *van Stryen* gekomen, uit zyn Koets getreeden en binnen geleid zynde, wierd dien PRINS door den Wel Edelen Geſtrengen Heere Hoofd-Officier, Mr. *Juſtus Witte*, uit naeme van de aldaer vergaderd zynde Magiſtraet, aldus aengeſproken:

DOORLUGTIGSTE HOOGGEBOOREN VORST EN HEERE!

't IS niet als met de uiterſte Hoogägting, en de nedrigſte Eerbiedigheit, dat ik de vryheid neeme, om tot UWE HOOGHEIT *toe te treeden, en* UWE HOOGHEIT, *over derzelver arrivement, alhier te complimenteeren. Ik hebbe dan by deze, als Hoofd-Officier, de Eere en het Geluk, om uit Name van de Regeering, en goede Burgery dezer Stad,* UWE HOOGHEIT *hertgrondig, als onze* Stadhouder, Admirael *en* Capitein-Generael *van de Zee- en Land-Magt van deeze Provintie, te feliciteeren; Zo dra deze Heuchelyke en niet min Hoogſt-aengenaeme Tyding alhier bekend is geworden, heeft een ieder, zo groot als klein, hunne waere vernoegdinge en opregte blyſchap daer over doen blyken: 't Is waer, dat deze* UWE HOOGHEITS *Electie is geſchied in een Tyd, dat een van onze nabuurige Provintie reets Vyandlyk was aengevallen, en wy ook niet minder daer voor bekommert zyn:* UWE HOOGHEITS *Vaderen hebben deze Republiek meenigmalen met de Hulpe van den* Almagtigen *uit groote Gevaeren en Benaeuwtheeden gered; ons vertrouwen is derhalven, naeſt* Godt, *alleen op* UWE HOOGHEIT *geveſtigt, als uit dat Doorlugtig Bloed geſprooten, waer door ons Lieve Vaderland uit deze Bekommerlyke en Gevaerlyke Omſtandigheden kan worden gered, en onze Dierbaere Panden van Godsdienſt en Vryheid behouden konnen blyven: Wy bidden en ſmeeken derhalven vieriglyk, dat het den* Almagtigen *en* Algenoegzaemen Godt *behagen mag,* UW HOOGHEITS *Regeering in 't begin gelukkig en in 't vervolg voorſpoedig te maken: De Goddelyke Voorzienigheit zy* UW HOOGHEIT *tot Leidsman, en verſtrekke* UW HOOGHEIT *tot een Voor-muur tegens den Vyand van deezen Staet: De* Jehova *onze* Godt *ſtorte rykelyk en in eene dubbelde maete over* UWE HOOGHEIT, Haere Koninglyke Hoogheit, Mevrouwe de Princeſſe, UWE HOOGHEITS GEMALINNE, *en de* Jonge Princeſſe, *zyne dierbaarſte Zeegeningen van den Hemel boven en de Aerde hier beneden uit; by conſerveere* UWE HOOGHEDEN *een geruime reeks van Jaeren in zyne gunſte; Hy doe uit* UWE HOOGHEITS *Huize voortſpruiten een* Jonge Prinſe, *die de voetſtappen van* UWE HOOGHEIT *en deszelfs* Doorlugtige Voorvaderen *koome na te volgen, op dat onze* Republiek *haer Behoud en Welvaeren aen* UWE HOOGHEITS *Huis verſchuldigt blyve: Wy beveelen onze Stad; Regeering en Burgery, en myn Perſoon in 't particulier, in* UWE HOOGHEITS *Protectie en Gunſte ootmoedig aen; en dewyl* UWE HOOGHEIT *van voorneemen is, om deszelfs Reize te vervolgen, hebben wy de Eer* UWE HOOGHEIT *een voorſpoedige en gelukkige Reize toe te wenſchen, waer na toe* UWE HOOGHEIT *ſtaet te vertrekken.*

ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT beäntwoorde met veel vriendelykheid deeze Aenſpraek; waer op uitgeleid zynde, de gemelde Hoofd-Officier insgelyks aen *Haere Koninglyke Hoogheit*, die in haer Caroſſe gebleeven was, mede een ſierlyke dog korter Aenſpraek deed; welke van die *Vorſtin* ook zeer vriendelyk beäntwoord wierd. Het algemeen gejuich weergalmde in de Lugt en van het onophoudelyk geroep: *Vivat de Prins en Princeſſe van Oranje!* terwyl het vrolyk Klokken-ſpel die vreugde over de Stad verſpreide. Vervolgens deed de geheele Burgery, die zeer deftig met *Oranje* Cocardens op de Hoeden en gelyke Couleur van Linten aen de Degens was uitgedoſcht, HAERE HOOGHEDEN uitgeleide tot buiten de groote Hout-Poort, alwaer het Geſchut meede geloſt, en verders een ongemeene vreugde bedreeven wierd.

Dit DOORLUGTIG GEZELSCHAP vervolgens tot op omtrent een' quartier uurs van *Leiden*, by het Adelyk Kaſteel *Endelgeeſt*, genadert zynde, traden zy af, en hielden het Middag-mael by den *Grave van Gronsfeld Diepenbroek*, en 's namiddags Hunne reize voortzettende, kwamen dezelve des avonds omtrent zeeven uuren in *'s Gravenhage* aen, reydende Haere *Hoogheit*, de *Princeſſe* CAROLINA, voor af in een Koets met zes Paerden beſpannen, zynde op de ſchoot van een derzelver Staet-Dames gezeeten: Hier op volgde weeder een Koets met zes Paerden, waer in verſcheide Edellieden, en daer na een derde, insgelyks met zes Paerden beſpannen, waer in ZYNE DOORLUGTIGE en HAERE KONINGLYKE HOOGHEDEN gezeeten waeren, wordende gevolgt door nog verſcheide andere Koetzen met zes, vier en twee Paerden beſpannen, en een groote meenigte van Menſchen, welke HAERE HOOGHEDEN tot in het *Haegſche* Bos waeren te gemoet gegaen. De blyde inkomſt van deeze HOOGSTDOORLUGTIGE PERSOONEN, was over de middelſte Bos-Brugge, en als dezelve aen het Hôtel van *Oranje*, op de Vyverberg, gekomen waeren, rukten de Wagt, beſtaende in een Compagnie Zwitzers, welke des morgens aldaer geplaetſt was, uit; wordende HAERE HOOGHEDEN door de Officieren met het Vaendel en de Spontons geſalueert, en door de toegevloeide meenigte van Aenſchouwers, met een Lugt-wedergalmend *Huſſe! Vivat Oranje!* enz. verwellekomt. *Haere Hoogheit*, de *Princeſſe Carolina*, by het inkomen van *'s Gravenhage*, onder de meenigte van Volk, welke voor en bezyden derzelver Karos liepen, verſcheide hunne Hoeden ziende om hoog werpen, onder het voorn. gejuich van *Vivat Oranje!* enz. nam eenige reizen deszelfs Hoedje, het geen met witte Pluimen bezet was, af, en zwaeide daer meede gints en weeder, 't welke in de Aenſchouwers een teedere beweeging veroorzaekte, zo als insgelyks deed, wanneer het ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT behaegde, zig, tot vernoeginge der Aenſchouwers, op het Balcon te vertoonen en aldaer eenigen tyd te blyven ſtaen. Byzonder was het *Huſſe!* als boven maten, toen die geliefde *Stadhouder* zig met de grootſte minlykheid meer dan eens tegen de Gemeente boog.

Ondertuſſchen hadden veele Ingezetenen de nodige toebereidſels gemaekt om hunne Huizen dien avond wederom te Illumineeren; maer des middags wierd eene PUBLICATIE van 't Hof van *Holland* en de Magiſtraet van *'s Gravenhage* gedaen, tot waerſchouwinge aen alle Edelen, Suppooſten en verdere Ingezetenen, om hunne Huizen niet te Illumineeren; alzo het zelve nader zoude worden gepubliceert.

Zaturdag den dertienden, des morgens omtrent tien uuren, na dat alvoorens ZYN HOOGHEIT aen de Hooge Collegien kenniſſe van zyn arrivement had doen geeven, kwam, in verſcheide Koetzen, vooraf gegeven zynde van de Staten Bodens, een plegtige *Deputatie* uit de *Vergadering van Hunne Edele Groot Mogende de Heeren Staeten van Holland en Weſt-Vriesland*, om ZYN HOOGHEIT te feliciteeren over zyne behouden Overkomſte en Aenſtelling; zo als ook vervolgens geſchiede door een *Tweede* Nombreuſe *Deputatie* uit de *Vergaderinge van Haere Hoog Mogende de Heeren Staeten Generael*, by welke geleegenheid de Hoog Edele Heer *Stephen, Grave van Randwyk*, Gedeputeerde ter Vergadering van Haer Hoog Mogende, wegens de Provintie *Gelderland*, de *Commiſſie*, waer by de PRINS wierd aengeſtelt tot *Capitein-* en *Admirael-Generael van de Unie*, leggende in een *Goude Doos*, *ter waarde van agtienhonderd Guldens*, aen ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT overhandigde. De *Derde* Plegtige *Deputatie* was die van de *Heeren Staeten van Zeeland*; en de *Vierde*, die van het *Collegie der Edele Moogende Heeren Gecommitteerde Raeden*, met derzelver Miniſters. Waer by, in opzigte dezer vier plegtige Bezendingen, is aengemerkt: Dat alle de Heeren Afgezondenen, door ZYN HOOGHEIT, omringt van een groot getal Edellieden, op de Stoep wierden ontfangen; terwyl de voor het Hôtel geplaetſte Wagt telkens den Trom roerde, en de Officieren met het Vaendel en Spontons de Leeden der Deputatien ſalueerden. De Complimenten by ieder Deputatie omtrent een quartier uurs geduurt hebbende, wierden de Leden, op gelyke wyze, door ZYN HOOGHEIT uitgeleid. Op den zelven Voormiddag kwam de *Præſident en Raden van den Hove van Holland, Zeeland en Weſt-Vriesland*; en 's namiddags die van den *Hoogen Raed in Holland*; mitsgaders die van den *Souverainen Raede en Leenhove van Braband, alle en Corps*; zo als ook de *Magiſtraet van 's Gravenhage*; en *Afgezondenen uit alle* de overige *Generaliteits en Provintiale Collegien.* Waer by ingelyks geobſerveerd is: Dat, by de komſte van gemelde Hoven van Juſtitie, en andere Collegien, *en Corps*, om het plegtig Compliment by ZYN DOORLUGTIGE HOOGHEIT af te leggen, den Trommel niet geroerd, nog met het Vaendel en Spontons geſalueerd is geworden, als ook dat de Receptie en Uitleiding door ZYNE HOOGHEIT binnen de Deur van het Hôtel is geſchied; en wyders door deszelfs Opper-Stalmeeſter en andere voornaeme Officieren, tot aen de Koetzen; werdende deeze laetſtgemelde Etiquette ook waergenoomen, wanneer alle de *Ambaſſadeurs* en Buitenlandſche *Miniſters*, en *Perſoonen van den eerſten rang*, in plegtige Equipagien, dien zelven namiddag insgelyks de Complimenten van Gelukwenſching, kwamen afleggen by ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT. Vervolgens geſchiede zulks ook by *Haere Koninglyke Hoogheit*, door alle de *Dames van den eerſten rang en voornaeme Huizen.* De ongemeene pragt van Kleederen, als anders, ter zelver gelegenheid gezien, is byna onbeſchryflyk en gaet ſchier de Verbeelding te boven. Voorts hebben ook de *Nederduitſche* en *Walſche Kerkenraeden* ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT geluk komen wenſchen, en over dezelve en deszelfs *Hoogvorſtelyke Familie*, veele dierbaere Zeegen-wenſchen uitgeſprooken: Die door ZYNE HOOGHEIT zeer minlyk, met een levendige Geeſt en kragtige Woorden, ter zaeke dienende, wierden beäntwoord.

Zondag den veertienden, des namiddags, begaf ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT zig in de Groote Kerk, plaets neemende regt over den Predikſtoel, in de van ouds genaemde Princeſſe-Bank. De Eerwaerde Heer Predicant *Munnickemoolen* deed als toen, in die allereerſte Predicatie, welke de PRINS

als

als *Stadhouder*, met veel attentie aenhoorde, een hertgrondige Aenſpraek en uitmuntenden Zegen-wenſch, in de tegenwoordigheit van duizenden van Toehoorders, en tot geen gering voordeel der *Haegſche* Diaconye-Armen, alzo door dien PRINS, honderd Goude Ducaten in de Kerkelyke Collecte gegeeven wierden.

Na Kerk-tyd, om half vyf uuren, hebben ook de *Hoogduitſche* Joodſche Natie van *Amſterdam*, *Rotterdam* en *'s Hage*, ZYNE HOOGHEIT opgewagt, en onder anderen de continuatie hunner vrye Godtsdienſt-Oeffeninge en Beſcherminge verzogt, welke ook zeer gunſtig van dien Vorſt ontfangen zyn en teffens verzekerd van zyne protectie.

Maendag den vyftiende May, die zo *blyde Dag der* INSTALLATIE *van* ZYNE DOORL. HOOGHEIT *tot Stadhouder van Holland*, als de tweede voornaeme Vreugden-dag van het VERHEERLYKT en VERLIGT 'S GRAVENHAGE, en het zo veelſte Voorwerp onzer Beſchryvinge, vervolgens dan zynde verſcheenen, zal ons deeze, al immers zo heuchelyke Dag, als de voorgemelde *Woensdag den derden May*, waer op de PROCLAMATIE geſchiede, gantſch geen minder overvloed van ongemeene zaeken, ſtrekkende tot Vernoeginge, Vreugde en Blyſchap van het algemeen, in een volle maet verſchaffen.

's Morgens vroeg kwamen de alhier in Guarnizoen leggende Cavallerye en Infanterye onder de Wapenen. Een groot Corps Ruitery ſtond in drie Linien op het Buiten-Hof, een ander op de Parade-plaets voor den Ouden Doelen; als mede eenige Compagnien Zwitzers op het Plein. In tuſſchen waeren de drie Toegangen van het Binnen-Hof bezet met Ruiters en Soldaten; dog niet tegenſtaende aen alle fatſoenlyke Lieden geoirlooft daer op te koomen.

Ten neegen uuren begaven zig de *Heeren Gedeputeerden van Hunne Ed. Groot Mog. de Heeren Staeten van Holland en Weſt-Vriesland*, als van wegens de *Ridderſchap*, de Hoog Ed. Heer *Adam Adriaen van der Duin*, Vryheere van *'s Gravenmoer*; wegens *Dordrecht*, de Heer Burgermeeſter *Gevaerts*; wegens *Haerlem*, de Heer Burgermeeſter *van den Broek*; wegens *Amſterdam*, de Heer Burgermeeſter *Geelvink*, Heere van *Caſtricum*; wegens *Alkmaer*, de Heer Burgermeeſter *Vryburg*, benevens den Raed-Penſionaris *Gilles*, na 't Hôtel van ZYNE DOORL. HOOGHEIT; zynde de eerſtgen. Heer alleen gezeten in zyn Koets, met zes Paerden beſpannen, en de verdere Heeren in Koetſen met vier Paerden, alle met Staten Bodens omringt. Voor 't gemelde Hôtel koomende, wierden zy door den PRINS ontfangen en na binnen geleid. Kort daer na trad ZYN DOORLUGTIGE HOOGHEIT in de Koets van den voornoemden Heere *van der Duin*, met denzelven Heer, en de andere Heeren Gedeputeerden mede in hunne Koetſen geſtapt zynde, reeden zy gezamentlyk, gevolgt door vier Koetſen van den PRINS, over de Vyverberg, en door de Stadhouders-Poort tot voor het Collegie, alwaer ZYN DOORL. HOOGHEIT, geïntroduceerd wierd en ter Vergaderinge van Hunne Edele Groot Mogende, den Eed afleide en Zitting nam. Voorts ging de PRINS te voet, begeleid door dezelve Deputatie na 't Hof van Holland, paſſeerende tuſſchen twee ryën Soldaten, gerangeerd ſtaende met de Bajonetten op de Snaphanen, van den ingang van het gemelde Collegie tot aen de Zael van 't Hof, en vervolgens daer over na de Audientie van de Rolle; wordende van daer geleid in de Raed Kamer, alwaer de Raedsheeren voltallig vergaderd waeren. Na het neemen van zitting aldaer, keerden de Heeren Gedeputeerden na de Vergadering, en ZYN HOOGHEIT ging voorts met de Heeren Commiſſariſſen na de Rolle, benevens den Præſident en Raeden en derzelver Miniſters, alle in Ceremonie-Kleederen; de PRINS in den Stadhouderlyken Stoel geplaetſt zynde, wierd een Matrimonieele Zaek bepleit: wanneer de Advocaet *Anthony Hendrik van Hees*, Zoon van den Heer Præſident van den Hoogen Raede in *Holland*, voor Eiſch zullende Pleiten, alvoorens, volgens het Exempel in diergelyke omſtandigheid voor deezen gepractiſeerd, een magnifique Harangue en Zegen-wenſch aen den Vorſt deed; 't welk insgelyks door de Advocaten *Cornelis de Ville* en *Johannes Schopman*, op hunne beurten wierd gedaen. De Zaeken afgepleit zynde, vervoegde zig de Præſident tot ZYN HOOGHEIT, leezende denzelven een gedeelte der geproduceerde Actens voor; en alle de Raedsheeren zig daer op in een ronden Cirkel voor den Stadhouderlyken Stoel gerangeert, en ZYN HOOGHEIT ieders Advys ingenomen hebbende, wierd, na nog eenige Plegtigheden, de Zaek, ten voordeele van de Gedaegde, door ZYNE HOOGHEIT gedecideert en gepronuntieerd. Alle deeze Ceremonien duurden tot omtrent één uur. Verder begaf zig ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT, by het afkoomen van de Zael, in zyn Koets met zes Paerden beſpannen, gevolgt door den Heer Præſident en Raden, ieder in hunne Koets, om den PRINS na deszelfs Hôtel te geleiden. Zulks geſchied zynde, kwam, omtrent twee uuren, een *Deputatie van Hunne Hoog Mogende de Heeren Staten Generael*, beſtaende uit de Heeren *Stephen Grave van Randwyk*, Heere van *Homoet*, &c. wegens *Gelderland*, en *Willem Grave Bentink*, Heere van *Rhoon* en *Pendrecht*, &c. wegens *Holland*, zynde in de Koets van den laetſtgenoemden Heer, die met zes Paerden beſpannen was, om ZYNE DOORL. HOOGHEIT af te haelen en na de Vergadering van hunne Hoog Mog. te begeleiden, gezeten; de PRINS, wederom op de Stoep die Heeren ontfangende, trad te gelyk met dezelve in de Koets, plaetzende zig de Gedeputeerden tegen hem over, en volgde ZYNE HOOGHEITS Koetzen met deszelfs Edellieden. Op 't Hof komende lieten zig de Staeten Trompetters en Pauker wakker hooren; en, boven getreeden zynde, wierd dien VORST door 't volle Collegie gerecipieert, en vervolgens den Eed afgelegt hebbende, als *Capitein* en *Admirael-Generael van de Unie*, ging ZYNE DOORL. HOOGHEIT, onder 't geſchal van Pauken en Trompetten, uit Hunne Hoog Mog. Vergadering, na die van den Raed van Staeten, wordende aldaer geintroduceert van gemelden Heeren Graven *van Randwyk* en *Bentink*; welke laetſte, by die gelegenheid, de volgende Aenſpraek deed:

EDELE MOGENDE HEEREN,

't HEEft *de* Goddelyke Voorzienigheit *behaegt de Zaeken in dier voegen te ſchikken, dat* ZYNE HOOGHEIT den Heere PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, *tot de uitmuntende Waerdigheden van* Stadhouder, Capitein-Generael *en* Admirael *van de* Unie *verheeven is.*

Wy hebben de Eere, Edele Mogende Heeren! *den* PRINS VAN ORANJE EN NASSAU, *in deeze qualiteit by* UL. *en* UW L. *Vergadering in te leiden, ingevolge de Gewoontens en fundamenteele Wetten van onzen Staet, en de byzondere Inſtelling van deezen Raed.*

Wy hoopen dat de Herſtelling der oude manier van onze Regeering ook de Eendragt in den Staet zal herſtellen; dat de Deliberatien daer door by tyds tot haere rypheit zullen worden gebragt; dat men dezelve met de vereiſchten ſpoed zal uitvoeren; en eindelyk dat de Straffen en Belooningen daer door regtmatig en wyslyk zullen worden uitgedeelt, zonder het welke geenerlei Regeering ſtand houden kan.

„ *Door deeze Middelen, en onder 't Beſtier der* PRINSEN VAN ORANJE, *is*
„ *onze Republicq tot dien hoogen top van Geluk gereezen, van welken wy dezelve*
„ *laetſtelyk hebben zien nederſtorten, ja zonder Magt en zonder Directie onderbren-*
„ *gen, in zo verre, dat zy een ſpot voor haere Vyanden en een onnutte laſt voor*
„ *haere Vrienden geworden is.*

Wy twyffelen niet of de PRINS, *die wy* UL. *præſenteeren, zal de voetſtappen zyner Roemwaerdige Voorvaderen navolgen, en met ons medewerken om de Republicq, voor een gedeelte overrompeld, te verloſſen en dezelve te bevryden, enz.*

Wy zyn verzekert, dat de gelukkigſte uitwerkſelen de verwagting van de geheele Natie beantwoorden en toonen zullen, dat de algemeene geneigtheid der Onderdanen voor den PRINS *regtmatig is; eene geneigtheit, waerlyk, die door geen Tyd uitgewiſcht, en door geen Kunſt uitgeroeid heeft kunnen worden: De uitmuntende Hoedanigheden, welke in de Perſoon van den* PRINS *haeren Zetel hebben, ſtrekken ons tot een zekere Borg van de goedheid der Verkiezinge, die zo eenparig gedaen is, als zulks ooit by eenig Volk geſchieden kan, en waer van de Geſchiedeniſſen geen ander Voorbeeld uitleveren.*

Wy bidden UL. *dan aen deezen* PRINS *de Eere te geeven, die men aen zyn Rang en Waerdigheden verſchuldigt is; en wy ſmeeken* Godt, *dat Hy* Uwe *Deliberatien zegenen, en dezelve, tot het grootſte welzyn van ons Lieve Vaderland, en tot de Behoudenis van onze Religie en Vryheid beſtieren wil.*

Deeze deftige *Aenſpraek* gedaen zynde, verbleef ZYNE HOOGHEIT aldaer tot omtrent vier uuren, als wanneer dezelve door den vollen Raed, tot aen de buitenſte Deur wierd uitgeleid, en trad vervolgens in de Koets van den Hoog Edelen Heere *Carel Baron van Waſſenaer*, Heere van *Doveren*, enz. die mèt zes Paerden beſpannen was. ZYNE HOOGHEIT reed voor uit, zittende tegens hem over de gem. Heer Baron, benevens den Heer *Scheyderuyt*, wordende in eene andere Koets gevolgt door de Heeren *Godyn* en *Vos van Steenwyk*, Gedeputeerdens in voorn. Raed, wegens de Provintien van *Holland*, *Zeeland*, *Utrecht* en *Overyſſel*, benevens den Heer Secretaris *van der Hoop*; de PRINS tot in zyn Hôtel geconvojeerd zynde, keerden die Heeren na den Raed te rug.

Het Hof van *Holland* en de Magiſtraet van *'s Gravenhage*, hadden deezen morgen alöm doen affigeeren de volgende

NADERE PUBLICATIE.

DE *Præſident en Raaden over* Holland, Zeeland *en* Vriesland, *mitsgaders de Magiſtraat van* den Hage, *adverteeren alle Edelen en Suppooſten, mitsgaders alle Borgers en Ingezeetenen alhier, dat* ZYN DOORLUGTIGSTE HOOGHEIT den Heere PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, *als* Stadhouder, Capitein-Generaal en Admiraal van deeze Provintie, *zal werden beëdigt en geinſtalleert op Maandag den* 15 *May* 1747, *dienende deeze Advertentie, ten einde de Huizen van alle de Edelen en Suppooſten, mitsgaders van alle Borgeren en Ingezeetenen alhier zouden werden Geillumineert, te beginnen 's avonds ten neegen uuren.*

En op dat niemand hier van ignorantie zoude pretendeeren, laſten wy dat deeze zal werden gepubliceert en voorts geaffigeert daar men gewoon is publicatie en affixie te doen. *Gedaen in den* Hage, *den* 13 *May* 1747.

Hoe uitſteekende de iever en bereidwilligheid van alle de Inwoonderen, zo van hoogen als laegen rang geene uitgezonderd, is geweeſt, om zeer groote teekens van hunne ongemeene vernoeging en blyſchap te vertoonen, zal daer uit blyken: als wy onze oplettende Leezers, door den allervermakelykſten Oord van den *Hollandſchen* Tuin geleidende, het aen hun keurig cordeel zullen overlaten:

Of 't Vorſtlyk 's Gravenhaeg *Verheerlykt en Verligt*
Door Illum'natien, voor and're Steeden zwigt?

Naeuwelyks was de klok negen uuren geſlagen, of men hoorde het Canon en veel ander Schiet-geweer losbranden, en in weinig tyds was de Duiſterheid van den avond, door millioenen van alom ontſtookene Ligten, genoegzaem als verdweenen: De geheele Lugt ſcheen door de groote meenigte van allerlei zoorten der opgaende Konſt-Vuurwerken, als in een volle vlam te ſtaen; zo dat waer men zig wende of keerde, niet dan vreugde en blydſchap beſpeurd wierd.

De GROOTE KERKS-TOOREN, van dewelke men het aengenaem Klokke-Spel tot in de midder-nagt hoorden, was met drie reyën digt aen een geplaetſte Lantaernen verligt: De eerſte rey was op de Baluſtrade van den onderſten Omgang, de tweede hooger rontsom het Plat boven de Uur-wyzers, en de derde, of bovenſte rey, op de Baluſtrade van den hoogſten Omgang, 't geen van verre een ongemeene fraeye Vertooning maekte en als een drie-dubbelde Kroon van Sterren in de Lugt vertoonde.

Het HOF was op een brillante wyze Geillumineerd. De Kamers van de Staeten van *Holland*, Staeten Generael en Raed van Staeten, met alle de daer toe behoorende Vertrekken, ſchitterden van Ligt, over de Vyvér, waer in dat Ligt ſpiegelende een aengenaeme Vertooning gaf, gelyk de gantſche Facade van het Stadhouderlyk Quartier, mede ongemeen Verligt zynde, het oog van ieder na zig trok, en van het Buiten-Hof een verrukkend aenzien gaf.

Het STADHUIS, alom van onderen tot boven Verligt zynde, zag men, behalven de zes Vaendels der Schutterye, van het Balcon des Voor-Gevels uitsteekende, nog aen de *Westzyde*, van boven het Frontispice, agter het Stads-Wapen, uitsteeken een groote *Orange Blanche & Bleu* Zyde Vlagge waer op de Wapens van *Holland*, die van ZYN HOOGHEIT en van *'s Gravenhage* geschildert stonden; en ten wederzyden dezer Vlagge, op een lager afstand, woeyen twee *Oranje* Zyde Vaendels. Het vooruitstaende Front van de West-Gevel, vervattende zes groote Schuif-Raemen, was versierd door een gelyk getal Doorschynende Tafereelen; waer van de vier buitenste vertoonden de volgende Zinnebeelden:

1. *Een Hand, koomende uit den Hemel, en aen den* PRINS *toereikende een Bondel met zeven Pylen, toegestrikt met een Oranje Lint, die den* PRINS *eerbiedig ontfangt*; zynde het Byschrift:

A. DEO.

(Dat is:)

VAN GODT.

2. *Reikt de Krygs-God* Mars *zyn uitgetogen Zwaerd toe aen den* PRINS, *die 't mede aenneemt*; en men zag 'er by geschreeven:

PRO POPULO.

(Dat is:)

VOOR HET VOLK.

3. *Geleid de Godinne der Wysheid*, Pallas, *den* PRINS, *nu gewapend, by de Hand ten stryde*; en daer stond by:

HAC DUCE.

(Dat is:)

ONDER 'T GELEIDE VAN DEZE.

4. *Verschynd de* PRINS, *in volle Wapenrusting gezeten op een moedig Paerd*; en men las 'er by deeze woorden, met eenige verandering genomen uit *Virgilius*:

HIC. REM. BELGARUM.
GRAVITER TURBANTIBUS
ARMIS SISTET: EQUES
STERNET GALLOS.

(Dat is:)

DEEZE ZAL DEN STAET DER NEDERLANDEN, DOOR OORLOG ZWAER BEROERD, WEDEROM IN RUST BRENGEN, EN TE PAERDE GESTEEGEN, DE FRANSCHEN TER NEER VELLEN.

„ Zo dat de meening deezer vier gemelde *Zinnebeelden*, te zamen genoomen „ zynde, hier op uitkomt: Dat de PRINS VAN ORANJE EN NASSAU, het „ *Stadhouderschap over de Zeeven Provintien*, door de Goddelyke bestieringe „ ontfangen hebbende, door de dapperheid zyner Wapenen, en Wysheid van „ beleid, den Staet der Nederlanden, ontrust door 't Geweld des Oorlogs, zal „ redden en in rust brengen.

5. Het bovenste Middel-stuk, vertoond: *Het Wapen van* ZYN DOORL. HOOGHEIT *den Heere* PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, enz. enz. enz.

6. Het onderste: *Een met den Vorsten Kroon gedekt Naem-Cyffer van den* PRINS, *omvat door twee Oranje-Takken te zaem gestrikt met een Oranje Lint.*

Voor de Puye stonden twee hooge Machines, bezet met Houte Arm-blakers, drie ryen hoog, by wyze van Ligt-Kroonen, op ieder van dezelve branden twee-en-dertig heele groote wassche Flambouwen; wordende telkens, als die afgebrand waeren, wederom nieuwe in de plaetse gesteld, en dit by continuatie tot over de Midder-nagt vervolgd.

Het Stadhuis beschouwd hebbende, zullen wy, om onzen oplettenden Leezer alle de ILLUMINATIEN en DECORATIEN, als op een agtervolgende Weg (hoewel somtyds met een kleinen uitstap, om niets over te slaen) na malkanderen aen te wyzen en te laeten beschouwen; verders van daer onze Wandeling en Bezigtiging vervolgen, door alle de Straeten en Plaetsen, enz. waer iets merkwaerdigs is te zien geweest.

Ten dien einde dan, van agteren het gemelde Raedhuis beginnende, gaen wy, langs de Noordzyde der GROOTE KERK en door de *Toorenstraet*, tot in de NOBELSTRAET:

Hier deed zig op aen de regter zyde des Voor-Geevels van het Geillumineerde Huis, bewoond door den Heer en Mr. GERARD DE NORMANDIE, *Heere van* WISSEKERKE, &c. een Geillumineerde PYRAMIDE, ter hoogte van omtrent vyf-en-twintig voeten. (Zie N°. 7.) Het *Doorschynend Tafereel* van derzelver Piedestal of Voet-stuk, verbeelde:

Het Schip van Staet, kenlyk aen den Leeuw op zyne Vlag, een felle Storm doet de reets hoog gesteigerde Golven op een yslelyke wyze neder ploffen, rukt Mast, Want en Zeilen weg, en dreigt man en muis na den afgrond van den Oceaen weg te sleepen; dus elk hulp- en radeloos in dat allerverschrikkelykste gevaer, langs Want en Touw-werk, na boven in de Masten klimt, om nog, zo lang mogelyk is, het hoofd boven te houden. In dien benaeuwden en angstvalligen Toestand komt een Vorstlyk Schip, voerende op zyn groote Mast en Boeg-spriet de Prinse-Vlag, versiert met het Wapen van ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT, *onverhindert, schoon tegen Wind en Stroom, aenzeilen, om het reets gemelde en zinkende Schip in dat gevaerlykste oogenblik uit den allerjongsten nood te redden.* Op het Plint stond met groote Hoofd-Letters:

IN EXSPECTATA SALUS.

(Dat is:)

ONVERWAGTE HULPE.

De *Pyramide* zelfs vertoonde zig als een tweede *Doorschynend Tafereel*, met het volgende Zinnebeeld:

Van agteren een duistere Wolk verschynd een glansryk Ligt, bestraelende een' Vergramden Leeuw, die, omgordelt met een Krans van Oranje-bladeren, in de regter poot der zeven Pylen-Bundel waerdiglyk opheft; en met de linker onwaerdiglyk vertreed een spartelende en op de gyp leggende Haen. Hier onder stond op 't Fries van de Midden-Lyst:

DEO FAVENTE.

(Dat is:)

ONDER GODTS BYSTAND.

Voorts: *Was het Spits deezer* Pyramide *gedekt met den Vorstelyken Kroon; van agter welkers Ryks-Appel een Natuurlyke Oranje-Boom, met verscheide Appelen daer aen, te voorschyn koomt.*

Behalven deeze Pyramide, stond voor de onderste glaezen der Schuifraemen, *de Naem van* ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT, *in Oranje met Goud gesprenkelde Letteren, door elkander gevlogten.* Geevende dit Huis een fraeye Vertooning, te zien over de geheele lengte van die straet, van waer wy ons voort begeven tot op de Hoek van de PAPESTRAET, alwaer men

By den Heer JACOBUS BOUTESTEIN, *Apothecaris*, en *Capitein van het Groene Vaendel der Schutterye*, voor de twee Vengsters van de Boven-Voorkamer, beschouwde de volgende twee Geillumineerde ZINNEBEELDEN. (Zie N°. 8 en 9.) Het eerste, staende ter regter-hand, verbeelde:

Een Eenhoorn, die, gemerkt op zyn regter zyde, met zeven Pylen zaemgebonden door een Oranje Lint, Adders en Slangen vertreed, omkykende na een Vrugtdragende Oranje-Boom. Daer onder las men:

SUB HAC REPUBESCO.

(Dat is:)

ONDER DEEZE KRYG IK MYN OUDE KRAGTEN WEDER.

En het tweede, aen de linker-zyde, vertoonde:

Een zittend Mans-Beeld, als een Romeinsch Burger gekleed, rustende het zelve op een met Oranje-loof en Appelen omvlogten en versierd Anker. Hier onder wierd geleezen:

FIDUCIA ET DELICIÆ CIVIUM.

(Dat is:)

HET VERTROUWEN EN DE WELLUST DER BURGEREN.

By DIRK SCHEL, Mr. *Borduurwerker* op de PLAETS, zag men een Verligt TAFEREEL, (Zie N°. 10.) staende boven de Deur, waer in zig opdeed.

Een Standbeeld, op zyn Romeinsch gewapend, hebbende een Helm met Pluimen versierd op 't Hoofd, in zyn regter-hand een uitgetoogen en opgeheven Zwaerd, en in de linker een Schild, waer op een bondel van zeven Pylen verbeeld stond, en twee Oranje-Takken, van onderen met een strik te zaem gebonden, omvattede dit Beeld als in een groene Lyst, en wierden van boven besloten door een Lint, waer op de bekende Munt-spreuk:

HIS NITIMUR HIS TUEMUR.

(Dat is:)

HIER OP STEUNEN WY, DEEZE BESCHERMEN WY.

Voor de twee Schuifraemen des Boven-Voorkamers, las men de volgende Opschriften, tusschen *Festonnen van Palm en Oranje-Appelen:*

VIVAT W. C. H. F.
PRINS VAN ORANJE EN NASSAU.

VIVAT A. V. B. L.
KROONPRINSES VAN ENGELAND.

Het Huis van PIERRE GOSSE *Junior*, *Agent van Zyne Hoogheid de Prinse van* NASSAU WEILBURG, was op ordre van zyn Hooge Principael, zeer fraei Geillumineerd. Boven de Deur stond een CHASSINET, (Zie N°. 11.) Vertoonende:

Het Wapen van Zyn Hoogheit de Vorst van Nassau Weilburg; *boven het zelve vliegt een Duif, hebbende in de bek een* Oranje-Tak *en een Brief met het Opschrift:*

OMME NASSAU WEILBOURG.

Onder den voet van het Wapen was een Lint, daer op stond:

VIVAT ORANGE.
NOOIT BLYDER TYDING.

„ Men heeft vernomen dat gemelde Agent, wegens die nooit blyder tyding, „ aen zyn Vorst van den zelven by het overzenden van een Brief van Felicita„ tie voor ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT den Heere PRINSE VAN „ ORANJE, als *Stadhouder*, enz. is begiftigt met een Goude Snuif-Tabaks-Doos.

Verders, voor het Huis van den *Boekhandelaer* JEAN NEAULME, deed zig op, in een Doorschynend TAFEREEL, (Zie N°. 12.)

Een Landschap, verbeeldende Nederland, *verligt door een opgaende Zon, welke zeven straelen schiet op zeven vrugtdragende* Oranje-*Boomen. Op de Grond zag men der zeven Pylen-Bondel geplaetst agter het woord* Unie *in de volgende Spreuk:*

UNIE ( ) EN VREDEN
ZYN HEMEL ZEGEN.

Op die zelve hoogte, in 't midden des *Tafereels*, stond:

De Hollandsche *Leeuw, vasthoudende een* Oranje *Standaert, gemerkt* W. de IV. *in*

en welkers punt den Hoed van Vryheit verheft. Wyders na den anderen nog zes gelyke Standaerden der overige Provintien, met het zelve merkteken, alle geplant op zekere tusschenwydtens. Ter zyden ziet men een Yzer Tralien-Hek en Poort, van boven versiert met den Keizerlyken Arend, omvattende en besluitende een Vesting-Werk; en daer boven een Wolk, waer voor een nederdaelende Zon zig schynt te verbergen. Boven in dit *Tafereel* staet:

M E T   G O D T.

En wat lager in een *Krans van Laurier-Takken.*

O R A N J E   B O V E N.

Nog waeren voor de Schuifraemen gesteld twee CHASSINETTEN. Op het eerste las men:

ALLEEN, EN DOOR GODTS HANDT,
BESCHERMT ORANJE 'T LANDT.

En op het andere:

A LEURS ALTESSES SERENISSIMES ET ROJALE,
MONSEIGNEUR LE PRINCE ET MADAME LA PRINCESSE
D'ORANGE ET DE NASSAU FRISE, &c. &c. &c.
LE PREMIER DES STADHOUDER DE L'UNION,
ET A LEUR POSTERITE!
VOEUX REPUBLICAINS:
AINSI QUE NOUS LES POSSEDONS, DIEU VEUILLE
LES CONSERVER POUR LA RELIGION,
POUR L'EUROPE, ET POUR LA LIBERTE.

(Dat is:)

*AEN HAERE DOORLUGTIGE EN KONINGLYKE
HOOGHEDEN DEN HEERE PRINSE EN MEVROUWE
DE PRINCESSE VAN ORANJE EN NASSAU-
VRIESLAND,* ENZ. ENZ. ENZ.
*DEN ALLEREERSTEN STADHOUDER DER
GEZAMENTLYKE VEREENIGDE PROVINTIEN,
EN AEN HAER NAKOMELINGSCHAP!
DE WENSCHEN DER STAETS-VOORSTANDEREN:
GELYK WY HAER INHULDIGEN, WIL GODT HAER
BESCHERMEN VOOR DE GODTSDIENST,
VOOR EUROPA, EN VOOR DE VRYHEID.*

Voortwandelende van de Plaets over de Kneuterdyk tot in het vermakelyk VOORHOUT, blyven wy wat staen voor het Huis van den Heer JAN JACOB KUFFELER, *Gecommitteerde in de Generaliteits Reeken-Kamer*, ter beschouwinge van vyf Geillumineerde SCHILDERYEN. (Zie N°. 13, 14, 15, 16 en 17.) Het eerste boven de Deur verbeelde:

Het Wapen van ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT *den Heere* PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, *enz. enz. enz. en dat van* HAERE KONINGLYKE HOOGHEIT *de* KROON-PRINCESSE VAN GROOT-BRITTANNIEN, *enz. enz. enz. op een sierlyk Ornament of Wapen-voet, 't welk overslingerd is met een Lint*, waer op men las:

J E   M A I N T I E N D R A I.

(Dat is:)

I K   Z A L   H E T   H A N D H A V E N E N.

Het tweede, bezyden het voorgemelde, vertoonde:

Een Oranje-*Boom met rype en onrype Vrugten*, met dit Opschrift:

CRESCAT IN ÆTERNUM.

(Dat is:)

H Y   G R O E J E   A L T O O S.

Het derde, daer tegens over, liet ons zien:

Een gelyke Oranje-*Boom, dog zonder Vrugten*, en daer boven:

ROBUR ET DECUS.

(Dat is:)

S T E R K T E   E N   S I E R A E D.

Het vierde, staende beneden nevens de Deur, vertoonde insgelyks:

Een Oranje-*Boom vol Bloessem en Vrugt, wordende van een helder-schynende Zon bestraeld*, onder het bovenstaende Devies:

GRATIOR EX MORA JUBAR.

(Dat is:)

M E T   D E N   T Y D   S C H O O N D E R   G L A N S.

En laetstelyk deeden zig op in het vyfde Schildery:

Zeven Sterren; of eigentlyk zo veele Planeeten, tegens over een opgaende Zonne, onder het By-schrift:

L U C E M U S   A B   U N O.

(Dat is:)

W Y   W O R D E N   V A N   E E N E   V E R L I G T.

Overstappende tot aen de OOSTZYDE, zullen wy nu eens het oog wenden op het Huis bewoond door den Hoog Edelen Jonkheer ONNO SWIER VAN HAAREN, *Grietman over Stellingwerf, Gedeputeerde in den Raed van Staten*, en *mede Gedeputeerde Staet van Vriesland*, enz. Het zelve Gedecoreerd zynde met zeven CHASSINETTEN (Zie N°. 18, 19, 20, 21, 22, 23 en 24.) Verbeelde het eerste:

Twee Alcions, beezig zynde om hun Nest op een stille Zee te maeken. Men las 'er dit Opschrift boven:

R E D I E R E   A L C Y O N E S   U N D I S.

(Dat is:)

DE ALCYONS KEEREN WEDEROM OP DE STILLE BAEREN.

Op het tweede stond:

Het Wapen van HUNNE HOOG MOGENDE DE STATEN GENERAEL DER ZEVEN VEREENIGDE PROVINTIEN, *omsierd van Krygs-Tropheën*; daer boven las men hunne gewoone Zinspreuk:

CONCORDIA RES PARVÆ CRESCUNT.

(Dat is:)

MET EENDRAGT GROEJEN KLEINE ZAEKEN.

Of:

E E N D R A G T   M A E K T   M A G T.

En daer onder:

POST CANNAS MAJOR TREBIAMQUE.

(Dat is:)

*ZO VEEL TE GROOTER NA DE VERLOREN VELDSLAGEN
BY CANNÆ EN TREBIA.*

Op het derde vertoonde zig:

Het Beeld van ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT *met den Staf van Gebied in de regterhand, zittende op een Staetsie-Wagen die voortgetrokken word van twee Luipaerden.* Het Bovenschrift was:

VOLUNTAS PER POPULOS DAT JURA S. C.

(Dat is:)

*DE WILLE GEEFT WAT REGT IS DOOR DE VOLKEREN
MET TOESTEMMING VAN DEN RAED.*

In het vierde zag men:

Het Wapen van Zeeland, *rustende tegen een hoop van Krygs- en Scheeps-toerusting.* Onder het devies van die Provintie:

L U C T O R   E T   E M E R G O.

(Dat is:)

I K   W O R S T E L   E N   O N T Z W E M.

Het Onderschrift was:

N U N Q U A M   S U C C U B U I T   D A M N I S.

(Dat is:)

N O O I T   D O O K   H Y   V O O R   G E V A E R.

Het vyfde vertoonde:

Het Afbeeldsel van HAERE KONINGLYKE HOOGHEIT, *zittende als in een Hof-Portael; voor haer staet een jong Maegdeken, verbeeldende de jonge* PRINSESSE CAROLINA. *In het verschiet doed zig op een aengenaeme Lust Hof, en, in de Wolken, twee Engelen, waer van de eene aen die* VORSTELYKE PERSOONEN *twee Palm-takken toereikt:* Voorts is het Opschrift:

FELICITAS REIPUBLICÆ.

(Beduidende:)

H E T   A L G E M E E N   G E L U K.

En het Onderschrift:

PRINCIPIS JUVENTA.

('t Welk bedoeld:)

D E   J O N G H E I D   D E R   P R I N C E S S E.

In het zesde wierd vertoond:

De Tempel van Feronia, *Godin der verkreegene Vryheit; voor deszelfs geopende Deure staet een verheeven Hoed, op een Outaer*; met deeze Inscriptie:

L I B E R T A T I.

(Dat is:)

A E N   D E   V R Y H E I D   T O E G E W Y D.

Het zevende en laetste deed ons zien:

Zeven Pylen door een Oranje *Lint te zamen gebonden.* Daer onder stond:

NEXU UNO JUNGIMUR OMNES.

(Dat is:)

WY ALLE WORDEN DOOR EENEN KNOOP VERBONDEN.

Nu ons wendende na de LANGE HOUTSTRAET, tot by het Huis van Mevrouwe de Weduwe TAXEIRA, alwaer voor het Bordes-Raem stond geschilderd in een Geillumineerd CHASSINET. (Zie N°. 25.)

Het Wapen-Schild van ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT, *den Heere* PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, *vervolgens dat van* Gelderland, Holland, Zeeland, Utrecht, Vriesland, Overyssel *en* Groningen, *alle aen een* Oranje *Lint hangende, boven twee Vrugtdragende* Oranje-*Takken. In het midden der Wapen-Schilden ziet men de Zon omringt van zeven Sterren of Planeeten.* Waer boven op een Lint het volgende Devies wierd geleezen:

EX UNO OMNES.

(Dat is:)

ZY WORDEN ALLE VAN EENE VERLIGT.

Vervolgens ons voortſpoedende tot op den hoek van de HEERENGRAGT, voor het Huis van den Heer HUIBERT VAN OURYCK, *Sollicitteur-Militair*, beſchouwde men aldaer boven den ingang een Doorſchynend GEDENKSTUK. (Zie N°. 26.)

Vertoonende: *Een Marmor Tafereel, omvat als in een Portiek en verſierd met een* Oranje- *en Roozen-Tak, waer aen de Wapens van* HUNNE KONINGLYKE *en* DOORL. HOOGHEDEN, *en vervolgens die van de Zeven Vereenigde Provintien, agtervolgens hunnen rang, door een* Oranje *Lint waeren vaſtgebegt en verbonden.* In het midden der gemelde Wapen-Schilden was de volgende Inſcriptie gesteld:

GUILIELMO
CAROLO HENRICO
FRISONI
PRINCIPI NASSAVIÆ
ET ARAUSIÆ
FŒDERATI BELGII
GUBERNATORI.

(Dat is:)

AEN
WILLEM
CAREL HENDRIK
FRISO
PRINS VAN NASSAU EN ORANJE.
STADHOUDER
DER VEREENIGDE NEDERLANDEN.

Wyders las men, op het Voet-ſtuk, in een Nis, deze onderſtaende woorden:

GAUDIA CONCENTUS HILLARES
FUNDANT PATRIOTÆ
NUMEN ET AURIACUS
FERVIDA BELLA
GERENT.

(Dat is:)

DE BLYDE BEMINNAREN DES VADERLANDS STIGTEN GELYKLYK DE GEDENKTEKENS HUNNER VREUGDE DAT GODT EN DE PRINS DEN VUURIGEN OORLOG ZULLEN UITVOEREN EN VOLEINDEN.

Thans ſtappen wy eens even over de Boſch-Brugge, om aen het BEZUIDENHOUT, by den Heer en Mr. THIMON BOEY, *Secretaris wegens den Hove van Holland*, na te ſpeuren drie Geillumineerde TAFEREELEN, (Zie N°. 27, 28 en 29.) welke ſtonden voor en bezyden de Balcon-Raemen boven het Voor-Portael. In het Voor-ſtuk deed zig op:

Der zeven Staten gekroonde Leeuw op eenen hoop van allerlei te Land en te Water dienende Oorlogs-tuigen; omkykende, verheft hy met de eene poot zyn Zwaerd, terwyl hy met de andere nevens een Bundel Pylen vaſthoud het Wapen van ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT *den Heere* PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU. Luidende het By-ſchrift:

HIS STETIMUS BELGÆ
UNANIMES HIS VICIMUS ARMIS.

(Dat is:)

O NEDERLAND! MET DEEZE WAPENEN HEBBEN WY STILLE GESTAEN;
MAER MET DEEZE ZULLEN WY EENDRAGTELYK OVERWINNEN.

In het Zy-ſtuk aen de Ooſtzyde:

Een Oranje-*Boom, die door een uit den Hemel komende Hand, word beſproeit en bevogtigt.* Hebbende tot Onderſchrift:

DEUS DABIT
INCREMENTUM.

(Dat is:)

GODT ZAL DE WASCHDOM GEVEN.

En in dat aen de Weſtzyde:

Een ſierlyk en met een Oranje *krans omgeven Altaer, en daer op een brandend Vuur.* Waer onder men las:

ERIT OMNIBUS
ARA.

(Dat is:)

HY ZAL VOOR ALLEN ZYN.

Na deezen kleinen uitſtap gedaen te hebben, keeren wy wederom te rug, over de gemelde Brug, tot op de PRINCESSE-GRAGT, alwaer by den Heer en Mr. CORNELIS BOEY, *Secretaris van Hunne Edele Groot Mog. de Heeren Staten van Holland en Weſt-Vriesland*, voor een Schuif-Raem, was te zien in een groot CHASSINET. (Zie N°. 30.)

Het Wapen van PRINS WILLEM DE IV., Stadhouder der Vereenigde Provintien, *in een Rocaille of Schulp-ſieraed, omringt en omſiert van Aloude en Hedendaegſe Land- en Zee-Krygs-Tuigen, als: Vaenen, Standaerden, Guidons, Vaendels, Vlaggen en Wimpels, Zwaerd, Schild, Stryd-Byl, Morgen-Ster, een Knods, Heele en Halve Cartouw, Wiſſchers, Laders en Stampers, Dubbelhaeken, Musquetten en Snaphaenen, Trompetten, een Tui- en dagelyks Anker, enz. Verders zag men, van agter het gemelde Wapen op een Knodſe, verheven ſtaen een Vorſtelyke Storm-Muts, omkranſt met een Laurier-Tak en verſierd met ſchoone Pluimagien.*

Wy gaen voorby het ongemeen geïllumineerde Hôtel van den Heer ABBÉ DE LA VILLE, *Miniſter van Zyn Allerchriſtelykſte Majeſteit, de Koning van* VRANKRYK, en blyven ſtaen voor het magnifique Huis van den Heer RUDOLPH ULRICH, *Baron van* SPORKE, *Kamerheer en Extr. Envoyé van Zyne Koninglyke Majeſteit van Groot-Brittannien, als Keurvorſt van* HANOVER, het welk niet minder als in de jongſtleden Illuminatie alom Verligt was, en inzonderheid praelde met drie groote Verligte ZINNEBEELDEN, (Zie N°. 31, 32 en 33.) geſteld in de drie openingen van het Porticus, of Voor-Portael van dat Gebouw. Het Middel-ſtuk liet zien:

De Nederlandſche Maegd, vaſthoudende de Wapenen der gezamentlyke Zeven Provintien, volgens hunnen rang aen een geſtrikt Lint vaſtgehegt. Zy ſtrekt haer regter-hand uit na het Wapen-Schild van ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT *den Heere* PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, *'t geen door twee Bazuinende en Vliegende Kindertjes word vaſtgehouden en verheeven.*

Het Zy-ſtuk, ter regter-hand vertoonde:

Neptunus *de God der Zee, bekranſt en bedekt met Zee-bladeren; met een moedig gelaet beſtierd by zynen Scepter van 't Water-gebied, den gevorkten Drietand, terwyl nevens hem legt een groot Anker met een Touw; als mede een Voor-Steeven en een Scheeps-Roer.*

En het andere, ter linker-hand, verbeelde:

De Krygs-God Mars, *in een ſtrydbaere geſtalte; met Helm, Caras, Schild en Zwaerd gewapend, ſtaende in 't midden van veel Oorlogs-Tuig, zo van Canon, Mortiers, als Bomben, Kogels, enz.*

Wederom te rug keerende tot voor het pragtig Geillumineerde Gebouw van den Heer *Ontfanger-Generael der Vereenigde Nederlanden*, Mr. JOHAN FRANÇOIS *Grave* VAN HOGENDORP, *Heere van Steenhuizen, enz.* bezigtigde men de aldaer op het Balcon geplaetſte en van agter verligt geweeſt hebbende vyf ZINNEBEELDEN, (Zie N°. 34, 35, 36, 37 en 38.) In het Hoofd- of Middel-ſtuk was afgebeeld:

ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT, *de* PRINS VAN ORANJE EN NASSAU, *als gewapend en met den Vorſtelyken Mantel omhangen, houdende den Veld-Heers-Staf in de vuiſt, en gevolgt ter eene zyde van drie Maegden, wordende begeleid van de nog vier overige, die, alle kenlyk zynde aen hunne Wapen-Schilden, als zo veele Provintien, volgens rang, den Vorſt Hulde bieden.* Het Onderſchrift was:

MUTUIS CONSILIIS.

(Dat is:)

MET ONDERLINGEN RAED.

In het nevenſtaande Zinnebeeld, ter regterzyde, zag men:

De Godtsdienſt en Vryheid elkander verzellende tot voor een brandend Autaer. Onder dit Stuk ſtond:

PRO LIBERTATE ET RELIGIONE.

(Dat is:)

VOOR VRYHEID EN GODTSDIENST.

In het derde, ter linker-hand in front ſtaende Zinnebeeld, was afgemaeld:

Een glansryk Ligt uit de Wolken, beſtraelende een meenigte van Wapen- en Oorlogs-Tuig. Daer onder ſtond:

DEO FAVENTE, NULLUS METUS.

(Dat is:)

ZO GODT HET ZEGENT IS 'ER GEEN VREES.

Van de twee Hoek- of Zy-ſtukken verbeelde het eerſte:

De Hollandſche Maegd, zittende op een verhevene Rotze, zy houd de Speer en Hoed van Vryheid in d'eene, en in de andere hand de Wapenen der Zeven Provintien, die aen een ſnoer vaſtgeſtrikt zyn. 't Onderſtaende was:

UTINAM SIC SEMPER.

(Dat is:

ACH! HET ZY DUS ALTOOS.

En het laetſte:

De Deugd, afgemaeld door een ſchoone Maegd met Vleugelen aen haere Schouderen, hebbende in de eene hand een Lauwer-krans en in de andere een Spiets! Voorts vertrapt zy, de haer eigen Hert op-eetende Nyt, onder haere Voeten. Hier onder las men:

INVITIS HOSTIBUS.

(Dat is:)

TOT SPYT DER VYANDEN.

Op deeze vyf gemelde Zinnebeelden is ons het volgende medegedeeld:

Door een gepaard Beleid en onderlingen Raad,
Word Vryheid, Godtsdienſt en der Volkren Regt verdadigt,
Als Godt op Speer en Schild zyn gunſtige Oogen ſlaat,
En 't Land met Eendragt, Trouw en Liefde is begenadigt,
Dan bloeit, tot 's Vyands ſpyt, de Welvaard in den Staat.

Komende

Komende op de HEERENGRAGT, beschouwde men aldaer het magnificq Gebouw van den Heer *Oud-Ontfanger-Generael der Unie*, GYSBERT *Grave* VAN HOGENDORP, 't welke zeer fierlyk Geilluminеerd en Gedecoreerd was met leevendige *Oranje*-Boomen en andere fraeye Sieradien, overtreffende daer in de meeste om streeks staende Gebouwen.

Aen de Lage Zyde van gemelde Gragt, daer regt tegen over, by DAVID HOLSWILDER, Mr. *Wielenmaker*, zag men, voor de Vengsters, vyf CHASSINETTEN. (Zie N°. 39, 40, 41, 42 en 43.)

1. *Een Oranje-Boom, besproeit door een Hand uit de Wolken.* En daer onder:

GOD GEEF DE WASDOM.

2. *Een Dadel- of Palm-Boom, waer aen een Bondel van zeven Pylen is vastgestrikt: Voorts word dien Boom omkranst van twee Vrugtdragende Oranje-Takken.* Met dit Byschrift:

EENDRAGT MAEKT MAGT.

3. *Een Vrugtdragende Oranje-Boom, waer aen de Wapens der Vereenigde Provintien hangen*: en hier onder:

VIVAT ORANJE EN DE STATEN.

4. *Het Wapen van* ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT, *den Heere* PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, *enz. enz. enz. met Vrugt-toonende Oranje-takken omsierd*; waer onder stond:

V I V A T W. K. H. F.

5. *Het Wapen van* HAERE KONINGLYKE HOOGHEIT, *de Kroon-Princesse van* Groot-Brittannien, Schotland, Vrankryk en Ierland, *enz. enz. enz. op gelyke wyze, dog met Roozen-takken, omkranst*; en onder het zelve:

V I V A T A. B. L.

Wy moeten de FLUWEELE BURGWAL niet voorby wandelen, zonder en alvorens beschouwd te hebben drie Geilluminеerde SCHILDERYEN, (Zie N°. 44, 45 en 46.) welke geplaetst waren op het Balcon voor het Huis van den Heer T. A. GERLACIUS, *Gedeputeerde ter Vergaderinge van Hunne Hoog Mogende, wegens de Provintie van Groningen.* Vertoonende het middelste Schildery:

Het Vorstelyk en met den Ridder-Orden omgeven Wapen-Schild van ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT, WILLEM CAREL HENDRIK FRISO, PRINS VAN ORANJE EN NASSAU, *enz. enz. enz. als* Stadhouder *der* Vereenigde Nederlanden, *welkers Wapen-Schilden, op zo veele Harten uitgedrukt en ingeprent zynde, alhier in der voegen en als aen een Krans van Oranje-Takken gezamentlyk verbonden, het Wapen van den Vader des Vaderlands omsingelen en besluiten.*

Voorts dat ter regter-zyde verbeelde:

Een onder duistere Wolken, en in 't midden der Zee staende Rots-Steen, waer uit verscheide Bron-wellen ontspringen; en waer agter een opgaende Zon word gezien. Boven in de gemelde Wolken stond:

Q U I D R O G A S?

(Dat is:)

W A T V R A E G T G Y?

En onder aen:

QUÆ TRIBUUNT TRIBUIT.

(Dat is:)

WAT DEEZE GEEVEN, HEEFT ZY VERZORGT.

En eindelyk dat aen de linker-zyde vertoonde:

Een Krygsbevelhebbers Hand, die door een Zon bestraeld, den alöm met Oogen bezette en van boven met een halve Maen versierden Staf van Gebied, is vasthoudende, boven een aental van Vaendels en Vlaggen, Standaerden en Wimpels, Canon, Musquetten, Ankers, enz. Dwars over dit Oorlogs-Tuig lag een Trompet, met deeze Woorden:

INTERCLUSA RESPIRAT.

(Dat is:)

HOE MEERDER BESLOTEN, HOE STERKER VAN KRAGT.

Onder dit Schildery stond:

HIS PRÆVIDE ET PROVIDE.

(Dat is:)

MET DEZEN VOORZIE EN VERZORG.

Wy vervolgen onzen Wandel-weg door de KORTE POOTEN, alwaer by den Heer SAMUEL SCHRODER, *Apothecaris*, een CHASSINET (Zie N°. 47.) boven de Deur was gesteld. Het zelve verbeelde:

Een Oranje-Boom, als ook twee Roozen-Heesters, geplant in een vrugtbaere Landsdouwe; zynde hunne Bloemen en Vrugten zig op het schoonste vertoonende. Met dit Onderschrift:

O M N I A S A N A N T.

(Dat is:)

Z Y G E N E Z E N A L L E S.

Het Plein voorby en de Houtstraet door gegaen zynde, komen wy in het NIEUWE VOORHOUT, voor het Geilluminеerde Huis des GRAVE VAN HOOGENDORP, *Burgermeester te Wageningen*; alhier stond, voor het Schuifraem boven de Deur, een Verligte DECORATIE, (Zie Letter B. in de eerste Illuminatie) Vertoonende:

Het Wapen van ZYNE DOORL. HOOGHEIT, WILLEM CAREL HENDRIK FRISO, PRINS VAN ORANJE EN NASSAU, enz. enz. enz. *gedekt met den Vorstelyken Kroon; omgeven met den Ridder-Orden des Kousssebands en vastgehouden door twee gekroonde Leeuwen, op een Grottesco Ornament, 't welk omslingerd is met een Lint*; zynde beladen met het Prinselyk Devies:

J E M A I N T I E N D R A I.

(Dat is:)

I K Z A L H E T H A N D H A V E N E N.

Boven op de hoeken deezer Decoratie waeren twee fraeye Pleister-Vaezen gesteld, die een ongemeene welstand gaven.

Maer zeer verrukkende waeren de Illuminatien van drie nevens malkander staende fraeje Gebouwen, te weeten: Dat van den Heer DIRK HUBERT VERELST, *Gedeputeerde wegens Zeeland in den Raed van Staeten.* Dat van Zyne Excell. den Heer GRAVE VAN HARACH, *Minister-Plenipotentiaris van de Keizerinne, Koninginne van* HONGARYEN *en* BOHEEMEN. Vervolgens dat van den BARON SUASSO, 't welk met zyne twee voor uitspringende Vleugels verwonderlyk uitmunte; zynde deeze voornoemde Gebouwen met omtrent zeven duizend Ligt-glazen Geilluminеerd geweest.

Van daer wederom te rug gekeerd zynde, tot aen de ZUIDZYDE VAN 'T VOORHOUT, zullen wy ons thans een weinig ophouden, ter beschouwinge eener ongemeene ILLUMINATIE, DECORATIE en VUURWERK voor en over het Huis van den Heer en Mr. EVERARDUS FRANÇOIS SCHIMMELPENNING, *Heere van* MEERKERKE, *en Raed van* ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT, *den Heere* PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU.

De ILLUMIMINATIE uitwendig voor het Huis, door veele Ligten in Glazen, en inwendig met veele welgeplaetste Kaersen agter de Schilder-stukken en Chassinetten, zal niet minder als de voorgaende onze oplettenheid bekooren. Voor het middelste Schuifraem, boven de Deur, zag men in een groot Geilluminеerd TAFEREEL, of Zinnebeeldige Vertooninge: (Zie N°. 48.) Hoe dat

De Maegt van Neêrland draegt in haeren jongsten noot!
Den Stedehouders Staf en zeven Bondelpylen
VORST FRISO *op. Die hen aenvaert. Tot in den Doot*
Haer te beschermen zweert voor Vrankryks Legerbylen.
De Wysheid, Dapperheid en Godtvrugt hem omringt.
De Star (*) *van 's Hemels gunst bestraelt hem, ryk van luister!*
De Tweedragt, d'Eigenbaet en Twist vliên in het duister
Voor d'Eendragt, die 't Gespuis met haeren Geessel dwingt.

(*) Op derzelver afschietende strael stonden deeze woorden:

NEC SORTE, NEC FATO, SED NUMINE.

(Dat is:)

NOG LOT, NOG NOOTLOT, RIEP HET UUR
VAN 'S PRINSEN HEIL; MAER GODTS BESTUUR.

Boven den ingang waeren geschilderd in een CHASSINET, de Wapens van HUNNE DOORLUGTIGE en KONINGLYKE HOOGHEDEN; waer nevens hongen, beneden-waerts, twee en dus vier groote Geilluminеerde MEDAILLONS, pronkende met de volgende Zinspreuken: Op het eerste, ter zyde het Wapen van den PRINS:

PRÆSTAT PUGNARE PRO PATRIA,
QUAM SIMULATA PACE DECIPI.

(Dat is:)

'T IS BETER VOOR HET VADERLAND TE STRYDEN
ALS DOOR EEN GEVEINSDE VREEDE
MISLEID TE WORDEN.

Op het tweede *Medaillon* stond:

DISSIPA GENTES
QUÆ BELLA VOLUNT.

(Dat is:

VERSTROOI DE NATIEN
DIE DEN OORLOG WILLEN.

Het derde, hangende bezyden het Wapen van HAERE KONINGLYKE HOOGHEIT, droeg deeze Spreuk:

DIGNA CORONA CUM PROLE.

(Dat is:)

ZY IS MET HAER GESLAGT EEN KROON WAERDIG.

En op het vierde daer onder hangende *Medaillon* las men:

FAMA PERENNIS ERIT.

(Dat is:)

HAER ROEM ZAL EEUWIG ZYN.

De DECORATIE bestond (behalven een ongemeene fraeye Prince-Vlag en twee Oranje Vaendels van boven de Lyst van 't Huis afwaeyende) in een fraeje

Eere-Poort, met twee voor uitſpringende Vleugels, geſteld op de vlakte tegen over het Huis. Dezelve van ſierlyk Lat-werk met Palm en andere Groente opgemaekt zynde, droeg in het Frontiſpice 't Wapen van *Gelderland*; vervolgens ter regter zyde, op deszelfs Pilaſters, *Holland*, *Zeeland* en *Utrecht*; voorts, op de linker-zyde, *Vriesland*, *Overyſſel* en *Groningen*; op de Boog las men:

NEXOS FAVORE NUMINIS QUIS DISSOLVET.

(Dat is:)

VEREENIGT DOOR GODTS GUNST, WIE ZAL HAER ONTBINDEN?

Boven op de Capiteelen der Pylaſters, wederzyds de Poort, ſtonden twee Medaillons, waer op de Cyffer-Naemen van Hunne Doorlugtige en Koninglyke Hoogheeden zeer fraei door een getrokken waeren. In de twee nevens de Poort zynde Niſſen, zag men levendige Oranje-Boomen in ſierlyke Vaeſen; waer op met Goude Letteren ſtond het Woord

V I V A T!

Onder die aen de regter-zyde van de Poort vond men het volgende Devies:

ATAVUM PRO LIBERTATE FIDEQUE.

(Dat is:)

VOOR DER VOOROUDEREN VRYHEID EN GELOOF.

En onder die aen de linker-zyde:

PRO FELICITATE PATRIÆ.

(Dat is:)

VOOR 'S VADERLANDS GELUK.

Wat het Vuurwerk aenbelangt:

't Was of het Donderde, met de allerfelſte ſlagen,
By 't aenvang en 't Beſluit! Hoe trilde 't Linden Loof
Van 't Vorſtelyk Voorhout, geſchud door blyde vlagen!
Hoe klapte d'Echo na, die baldrend heenen ſtoof!
't Was even of Vulcaen weer nieuwe Blixemſtraelen
Geſmeed had; en de proef was neemende om te zien
In wat gedaentens zy verwiſſelden, by 't dalen
Van boven uit de Lugt. 't Was of men kon beſpiën
Veel meerder Sterren met haer Wagters; ja meer Zonnen,
Als nog tot dier tyd zyn gezien in 's Hemels rond.
Een goude Regen daelde op 't zilver ſpat der Bronnen.
Een drang Serpenten vloog als uit een Helſchen mond.
Stond hier een Staert-Star voor een korte wyl verſcheenen,
Gints raekte een Regenboog in 't blaeuw verſchiet verdweenen.

Een weinig verder gegaen zynde, zag men, voor het Huis van den Heer en Mr. JOHAN VAN HOEY, *Eerſte Clercq ter Secretarye van Holland*, boven de Deur ſtaen, een Doorſchynend Doek, beſchilderd met twee ſchuinſe over een leggende Oranje-Takken, die vol Bloeſſems en Vrugten aen malkander heel cierlyk met een Oranje Lint waeren vaſtgeſtrikt, boven het onderſtaende Vaers:

TRIOMF! DE ORANJE STAM HERLEEFT
VOOR WELKERS BLIXEM VRANKRYK BEEFT.
DE FRANSCHEN HAEN, DIE IMMER KRAEIT
VERRAED EN OORLOG, STAET BEDRAEIT,
NU FRISO, AL DE HOOP VAN 'T LAND,
DER STAETEN OOG EN REGTE HAND,
PRAELT MET DEN STEDEHOUDERS STAF,
DIE GODT, DE STAET EN 'T VOLK HEM GAF.
DE HEMEL SCHENK HEM EENEN ZOON,
EEN PAEREL AEN ZYN GLORIE-KROON,
TEN STEUN-PILAER VAN LAND EN KERK,
ZO WORD DE LEEUW DEN HAEN TE STERK.

Wy ſlaen den hoek van de Nieuwen Doelen om, na de Korte Vyverberg, alwaer by den Heer en Mr. LODEWYK VAN THUN, *Agent van Zyne Hoogheit den Vorſt van* WALDEK, wierden gezien: Drie van agteren verligte Tafereelen. (Zie N°. 49, 50 en 51.) In het eerſte zag men:

Den aen Jupiter Demetrius *toegewyden Tempel, ſtaende voor dezelve een Altaer en daer op een Borſtbeeld, waer voor zeven Griekſche Helden hun Verbond tegens den Tyran* Philippus *bezweeren.*

Het Opſchrift (genomen uit *Terentius*) luid:

SENTIET, NOS INTER NOS CONGRUERE.

(Dat is:)

HY ZAL HET GEWAER WORDEN, DAT WY HET MET MALKANDEREN EENS ZYN.

In het tweede Tafereel was geſchilderd:

Een Leeuw gewapend met een Zwaerd en zeven Pylen, verdryvende een Haen, die met een opgeſperden bek ſchynt te kraejen. Het (uit *Plautus* genomen) Bovenſchrift was:

MOVE ABS TE MORAM.

(Dat is:)

PAK UW BIESEN.

En in het derde Stuk ſtond:

De Hollandſche Thuin, waer in de Godtsdienſt en Vryheit word afgebeeld door een jonge Maegd, zittende met een Boek op haer ſchoot. Voor haer ſtaet een Leeuw met een Zwaerd in de regter poot, ſchynende als te brullen tegens een hem naderend Heir. Boven den Thuin ziet men Jupiter Fulgator, *uit den Hemel daelende, aen den Romeinſchen Held* Lucius Junius Brutus *den Staf van Gebied toereiken; terwyl hy tevens zyn Blixem-ſtraelen nederſchiet op de vermetele beſtormers der Vaderlandſche Grenſſen.* Met de volgende Inſcriptie uit *Virgilius*:

PORTENTA DEUM OBSTANT.

(Dat is:)

DE WONDERTEEKENEN DER GODEN STAEN HUN TEGEN.

Onder deeze gemelde Tafereelen las men:

Een Latynſch Lierdigt, *toegepaſt op* Zyne Doorlugtige Hoogheit, *den Heere* Stadhouder, *gevolgt uit het geene* Horatius *eertyds op Keizer* Auguſtus *maekte*, luidende aldus:

AD GUBERNATOREM BELGII FŒDERATI.

OPTIME PRINCEPS
SERUS IN CŒLUM REDEAS DIUQUE
LÆTUS INTERSIS POPULO TUORUM
NEC TE IN ILLORUM TRUCULENTA TOLLAT
HORA RUINAM;
HEIC AMES MULTOS POTIUS TRIUMPHOS.
HEIC AMES DICI PATER ATQUE TUTOR,
NEU SINAS HOSTES EQUITARE IN ULTOS
OPTIME PRINCEPS.

(Dat is:)

AEN DEN STADHOUDER DER VEREENIGDE NEDERLANDEN.

VOORTREFFELYKE PRINS!
VAER SPADER NA DEN HEMEL; DAT GY NOG LANG EN VROLYK VERKEERT ONDER 'T VOLK! EN U GEEN WRANG TYDSTIP WEGRUKKE, TOT ONDERGANG DER GEENE DIE DE UWE ZYN.
VERLUSTIG U LIEVER IN TRIOMFEN! VERLUSTIG U LIEVER IN VADER EN BESCHERMER GENAEMT TE WORDEN!
GEDOOG NIET DAT DE VYANDEN ONGEWROOKEN DAER HEEN DRAVEN,
VOORTREFFELYKE PRINS!

Komende op het Plein, voor het Hôtel bewoond door den Heer GRAVE VAN GOLOFKIN, *Ridder van den Zwarten Arend, werkelyke Geheime Raed, Extraordinaris Ambaſſadeur en Plenipotentiaris van Haere Keizerlyke Majeſteit van geheel* RUSLAND, zag men aldaer een groote Verligte Decoratie, (Zie N°. 52.) opgeregt boven op het Balcon van dat aenzienlyk Gebouw, dezelve vertoonde eerſtelyk:

De Godtsdienſt ruſtende by den Bybel, voor een Altaer, waer op een brandend Hert ſtaet, en tegen het welke een Anker is leggende. Zy is onder een ſchoone Oranje Boom, beladen met rype Vrugten, gezeten, met en nevens de Vryheid kenlyk aen den Hoed verheffende Speer. Beide als vrolyk en vernoegd reiken zy elkander de regter hand. Waer onder met groote doorſchynende Letteren wierd geleezen:

T U T Æ Q U I E S C E N T.

(Dat is:)

Z Y R U S T E N V E I L I G.

Op de Zy-wangen deezer Decoratie zag men na de Hof-kant afgebeeld:

Een Eeren-zuil verſierd en behangen met aloude Oorlogs-Inſtrumenten; tegen dezelve ruſt een Anker, en voor en bezyden een ſtuk Geſchut, Bomben, Kettingen andere Kogels. Het verſchiet toond een Zee met Oorlogſcheepen. En aen de andere zyde:

Een Bolwerk van een Veſting, beplant met Oranje Vaendels; voorts op de voor- en tweeden grond, een Helmet, Canon, Vaendel, Standaert, Lader, Wiſſer en Forket-ſtok, Morgen-Ster, Trommel, Buspulver-Vaten, Bommen en Kogelen.

In het Frontespice van de Kap dezer Decoratie zag men, in een met den Vorſten Kroon gedekt Rocaille of Schulp-werk, omſierd van een gelyk Ornament. De Namen van Hunne Doorlugtige en Koninglyke Hoogheden, in dooreengevlogten Cyffer-Letters. Verders waeren de Zyddak-Hellingen met gelyke Rocaille Ornamenten beſchilderd.

Vervolgens wederom, langs de Oostzyde van het gemelde Plein, voorby 't Geillumineerde pragtige Gebouw en Logement der Heeren van *Amſterdam* voortwandelende, tot aen de Zuidzyde, was aldaer het Huis van den Heer en Mr. JAN DE BACK, *Geheimſchryver en Requeſtmeeſter van* Zyne Doorlugtige Hoogheit, uitmuntend verligt en inzonderheit verſiert met een groot Geillumineerd Schild, (Zie N°. 53.) vertoonende:

De Naem-Letters van Zyne Doorl. Hoogheit, W. C. H. F. *in 't Cyffer door elkander gevlogten, zynde gedekt met den Prinſelyken Kroon.*

Een

Een meenigte van Ligt-glazen voor de Kroon en 't Cyffer, digt by den anderen, volgens 't beloop der Tekening, gesteld en ontstooken zynde, vertoonde zig die Naem en Kroon op een verwonderlyke wyze, en brilleerde door het kunstig aen een geschakeld Ligt den Aenschouweren niet weinig in de oogen.

Het fraeye Gebouw en Logement der Heeren van *Rotterdam*, was meede ongemeen Geillumineerd, gelyk die van de andere stem in Staet hebbende Steeden-Logementen, die alle om 't fraeiste verligt en of met uitgestoken Oranje Vaendels of Prince Viaggen (als reets gemeld is) insgelyks voor andere kenlyk waeren.

De KORTE POOTEN ingegaen zynde, zag men aldaer voor een Schuifraem in het midden des Voor-Gevels van het Huis bewoond door den Heer FREDRIK CHRISTIAEN MEUSCHEN, *Legations-Secretaris van Zyne Hoogvorstel. Doorlugtigheit, den Hertog van* SAXEN COBURG SAELFELD, een Geillumineerd TAFEREEL, (Zie N°. 54.) Hier in stond afgemaeld:

Het Alziende Oog der Genade, bestraelende een Vrugtdragende Oranje-Boom, die behangen met het NASSAUSCHE *Wapen-Schild, ter eene zyde door een Schakel is veréénigt aen een nevens hem staenden Eenhoorn, en aen de andere kant van den Nederlandschen Leeuw met zeven Pylen word bewaekt, als ook onder een Regenboog, uit een vollen Hoorn des Overvloeds overschud word met allerlei gewenschte Vrugten. In 't verschiet staet de Gedenk-Zuil der* NASSAUWERS *en een Godtsdienstig Gebouw. Voorts vertoond zig boven in dat Stuk een opgetrokken Kleed of Gordyn,* en onder op een sierlyk Voet-stuk las men:

FŒDERIS GRATIÆQUE SIGNUM.

(Dat is:)

HET TEKEN DES VERBONDS EN DER GENADE.

Wy treeden voort tot op het SPUI, en zien aldaer by den *Juwelier* CRAUTH, voor een Raem: Een Verligt CHASSINET. (Zie N°. 55.

Hier in word ZYN DOORLUGTIGE HOOGHEIT *als* Stadhouder der Veréénigde Provintien, *in een volle Wapenrusting afgebeeld, met den Vorstelyken Mantel omhangen, voert by den Staf van Gebied, moedig omkykende na de hem verzellende Deugd, die diem* PRINS *een Laurier-Kroon op het Hoofd steld, bezyden deezen* VORST *staet een Grimmende Leeuw, waer voor een Haen de vlugt neemt.* Het Bovenschrift luid:

VIRTUS CORONAT OPUS.

(Dat is:)

DE DEUGD BELOOND HET WERK.

Wy zyn wederom genootzaekt een geringen uitstap te maeken tot aen het ZIEKEN, alwaer by Mejuffr. de Wed. van wylen den *Kunst-Beeldhouwer* XAVERY, was gemaekt een DECORATIE (Zie N°. 56.) bestaende in

Twee welgetroffen Pourtraiten of Geboetseerde Borst-stukken van HUNNE DOORL. *en* KONINGL. HOOGHEDEN, *den* PRINS *en* PRINSESSE VAN ORANJE, *geplaetst onder een Arcade of Boog van Oranje-Takken.*

Voorts zag men twee CHASSINETTEN, welke geplaetst waeren onder de gemelde Borst-stukken. Op het eene was geschilderd:

Een Bloessem- en Vrugt-dragende Oranje-Boom, en daer onder:

VIVAT W. K. H. F.

En op het andere:

Een frisse Roozen-Heester met Knoppen en Bloemen, waer onder stond:

VIVAT A. V. B. L.

Te rug keerende na de overzyde van het Spui, zag men by den *Konst-Schilder* H. POLA, in een CHASSINET, (Zie N°. 57.)

Een afgehouwe dog wederom uitgesprooten Oranje-Boom; onder dezelve staet een Leeuw die een Haen onder zyn klaeuwen heeft, ter regter zyde vertoond zig een Eere-Zuil, omstierd met Krygs-Tropheen en gedekt met het Borst-Beeld van ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT, *den tegenwoordigen* PRINS Stadhouder van de Unie. Onder op het Piedestal of Voetstuk stond:

PROCERUM DECUS.

(Dat is:)

HET SIERAED DER STATEN.

En aen de linker-zyde van 't Stuk zag men *der zeven Pylen Bundel, gebegt aen een Hoed-dragende Speer*, met dit op een flodderend Lint staende Byschrift:

LIBERTAS.

(Dat is:)

VRYHEID.

Het Opschrift, of Devies, van dit Chassinet was:

DEO GLORIA.

(Dat is:)

GEEF GODT DE EERE.

Wy vervorderen onze Wandeling, langs de GROOTE BIERKAADE, voorby de *Bierstraet*, waer in, voor het Huis van WILLEM VAN DER HEYDEN, Mr. *Koetzen- en Tapyten-Schilder*, gestaen heeft, een CHASSINET, (Zie N°. 58.) verbeeldende:

Een Oranje-Boom, waer nevens een Leeuw ter eene- en aen de andere zyde het Wapen van 's Gravenhage was geschilderd; op een bovenzweevend Lint vond men de algemeene wensch geboekstaeft, te weeten:

VIVAT ORANGE

Op de KLEINE BIERKADE zag men het Huis van den Heer WILLEM KERSSEBOOM, voorheen *Secretarius der Hollandsche Ambassade op het Congres te Soissons*, &c. zeer fraei Geillumineerd; en boven de Deur een Doorschynend STUK, (Zie N°. 59.) waer in

Een Romeinsche Stryd-Byl met een Zee-Gaffel, over een Bondel van zeven Pylen, kruisgewyze, is vastgestrikt met een Oranje Band, tusschen een Oranje- en Roozen-Tak. Daer onder las men het volgende Devies op een Oranje Lint:

ANTIQUAS DABIT UNIO VIRES.

(Dat is:)

DE EENDRAGT ZAL DE OUDE KRAGTEN HERSTELLEN.

Onder het Stuk stonden deeze woorden:

SPEI PUBLICÆ.

(Dat is:)

AEN DE ALGEMEENE HOOP.

Van de Bierkade begeven wy ons, door de *Wagestraet*, na de VEERKADE, tot voor het deftige Hartsteene Gebouw van den Wel Ed. Gestrengen Heere JOHAN VAN NISPEN, *Raedsheer in den Hoogen Raed*, 't welk ongemeen schoon Geillumineerd was, zynde het Bassyn en Lyst alom verligt met een groot getal van Ligt-glazen, waer door dat Huis, wegens zyne uitsteekende hoogte, zelf van verre, een verrukkende Vertooning gaf; aldaer beschouwde men drie Verligte TAFEREELEN. (Zie N°. 60, 61 en 62.) In het eerste was geschilderd:

Een ronde Lyst van Oranje-Takken, en daer binnen het Roer van het Schip der Argonauten, zo als het gemeenlyk op de Grieksche Penningen verbeeld is; over het zelve ziet men kruyswys geplaetst een Bevelhebbers Staf. Het Onderschrift van dit Tafereel, staende ter regterzyde van den ingang, was:

TANDEM.

(Dat is:)

EINDELYK.

In het tweede ter linkerhand staende Tafereel beschouwde men:

Een Driedubbelde Krans van Harten omringende een Oranje-Tak, waer aen een groote en kleine Vrugt word gezien. Hier onder stond:

BENEVOLENTIA ET ARDORE.

(Dat is:)

MET GOEDWILLIGHEIT EN BRANDENDE YVER.

En in het derde Tafereel, 't welk boven de Deur was geplaetst, zag men afgemaeld:

Een van den Hemel nedergelaeten Zeef, hangende aen vier Oranje Koorden, en aengegrepen door een hand met een Staets-Mouw, die, van ter zyden, uit een Wolk zig uitstrekte, om het Kaf van 't Koorn te ziften. Boven die Zeef las men op een zweevend Lint:

A BONO MALŬM.

(Dat is:)

HET QUADE VAN 'T GOEDE

En onder het Tafereel, ZYN HOOGHEITS Devies:

JE MAINTIENDRAI.

(Dat is:)

IK ZAL 'ER DE HAND AEN HOUDEN.

By de Heer J. T. DE LA FARGUE, waeren alle de Vengsters, van onderen tot boven, Geillumineerd met de volgende agt VERBEELDINGEN. (Zie N°. 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69 en 70.) In de twee bovenste Vengsters zag men regts:

De Morgen-Ster, verdryvende de Duisternisse van de Oppervlakte des Aerdryks. Daer onder:

POST TENEBRAS.

(Dat is:)

NA DE DUISTERNISSE.

Links was verbeeld:

Een brandend Altaer voor het Portael van een statelyk Gebouw; en boven uit de Wolken, een geharnaste Arm, omwonden en versiert met Oranje-Loof en Appelen, houdende een Sabel in de vuist. Onder stond:

PRO ARIS ET FOCIS.

(Dat is:)

VOOR DE GODTSDIENST EN 'T VADERLAND.

In vier Vengsters, daer onder, zag men:

Het Wapen van ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT, *aen een Vrugtryke Oranje-*

Oranje-Boom gehegt boven een ontrold Lint met de Zinspreuk van het Doorlugtig Huis van Nassau-Oranje:

JE MAINTIENDRAI.

(Dat is:)

IK ZAL HET HANDHAVENEN.

En daer onder las men:

HY BLOEJE ALTOOS.

Daer nevens was:

De onverwagte en heuchelyke Verheffinge van Zyne Doorl. Hoogheit, *door vier Provintien, afgebeeld als vier Persoonen in Romeinsch Burger-gewaed, torsschende op een' Schild den* Prins, *die, geharnast en gelaerst zynde, van boven door een helder Ligt, waer in de Naem* JEHOVAH, *met Hebreeuwsche Letteren, word geleezen, te gelyk met zyn Verheffers is bestraeld en verligt.* De Spreuk hier onder was uit Ps. CXVIII.

HET IS VAN DEN HEERE GESCHIED
EN WONDERLYK IN ONZE OOGEN.

Voorts zag men hier naest:

Faëton *in den Zonne-Wagen, staende met een byna ontglipten Toom en hollende Paerden, terwyl Lugt en Aerde zig in rook en vlam, en* Jupiter *zig daer op in de hoogte vertoond, om hem door den Blixem neder te ploffen.* Hier onder stond:

GEEN FRANSCHE ZON.

Links van deeze rei, of in het vierde Vengster, stond geschilderd:

Het Wapen van Groot-Brittannien, *hangende aen een geplante Speer, waer tegens een met Roozen beladen Heester, opklimmende met haere Bloemen en Bladeren 't gemelde Wapen belommerd.* Op het onderzwevend Schilds-Banderol praelde het Koninglyk Devies:

DIEU ET MON DROIT.

(Dat is:)

GODT EN MYN REGT.

En onder het Stuk stond:

IN DIT VERBOND.

In de beneden Vengsters was een groote Verbeelding geplaetst namentlyk:

De Nederlandsche Maegd, als in gepeins zittende onder een statelyk Gebouw; voor haere voeten legt een sluimerende Leeuw; terwyl een gevleugelde Sirene, haer streelende, een Lelie laet zien. Voorts doet zig op een gewapend Krygsman, als komende uit een verschiet verzelt met rook en damp, van opspringende Mynen, Hy, die met een Dolk, reets een gedeelte van haer Sluier (waer op het Woord Barriére *en eenige Steeden en Sterktens staen afgebeeld) hebbende afgescheurd, en onder zyne voeten leggen, en thans beezig is om andermael geen minder stuk daer van te bekomen, heeft het Wapen van Staets-Vlaenderen tot by dat van Zeeland al weg getornt; schynende inzonderheid het oog te hebben op het Hollandsche, 't geen hem een vry grooter Brok beloofd. Buiten 't yzer Hek, waer mede dit Gebouw besloten word, is een Heldin, verbeeldende* Groot-Brittannien, *gaende nevens een gewapende en te Paerd zittende Held, wiens Schild is beladen met de Wapen-teekenen van* Lottharingen *en* Oostenryk, *moedigIyk ten stryde. Agter deeze ziet men een Boeg-spriet met een* Engelsche *Vlag, en boven in de Wolken een Hand, vasthoudende een Oranje-Appel:* Wyders las men onder dit Stuk:

DE SNOODE VREE-SIREEN VOERD DOOR HAER TOVER-KLANKEN,
WEER VRANKRYKS MOORD-DOLK IN, OP 'T SPOOR VAN ROOF EN BRAND;
MET D'OOSTENRYKER DRAEFD BRITTANJE IN 'T SPITS DER FRANKEN:
TOG IS ORANJE 'T HEIL, DE HOOP VAN NEDERLAND.

Eindelyk was in het Vengster bezyden de Deur afgemaeld:

Een gevleugelde Pen in een Laurier-krans met een Oranje Lint vastgestrikt; onder deeze zweeven en kruipen Harpyen, Slangen, Adders en Padden, die alle hun gift poogen uit te schieten. Luidende het Onderschrift:

IK HEB 'T VOORSPELD.

Voor het Huis van den Heer en Mr. CORNELIS VAN MIDLUM, *Klerk ter Secretarie van den Raed van Staeten,* stond, boven de Deur, een *Geschilderde Oranje-Tak met Vrugten,* rontsom dit Opschrift:

ADJUVANTE NUMINE
DISCORDIA COMPOSITA
NEFANDA ELUDIT
TENTAMINA
HOSTIUM.
VIVAT AURIACUS ILLE NOSTER.

(Dat is:)

LANG LEEF DEEZE ONZE ORANJE HELD!
DIE, DOOR 'S HEMELS BYSTAND
EN GESTILDE TWEEDRAGT,
DE SCHANDELYKE ONDERNEEMINGEN
DER VYANDEN BESPOT
EN TE LEUR STELD.

Gelyk ook voor een der Geillumineerde Vengsters ten huize van den Heer DE RIEGER, voorheen *Archiater of eerste Medicyn van Haere Keizerlyke Majesteit van* Rusland, ANNA, *en President van het Keizerlyke Collegie der Geneeskunde te* Petersburg, wierd geleezen deeze met Gulde Letteren geschreeven Inscriptie:

V. P. V. D.
INSTAURATA. CONCORDIA.
VIVAT. VINCAT. SOSPITET.
FELIX. POTENS. JUSTUS.
GUBERNATOR. BELGII. FŒDERATI.
PRINCEPS. NASSOV. AURIACUS.
GUILIELMUS. CAROLUS. HENRICUS. FRISO.
HOSTIUM. TERROR.
FRAUDUM. VINDEX.
RELIGIONIS. PATRIÆQUE. DEFENSOR.
LIBERTATIS. APERTOR.
MUSARUM. DELICIUM.
POPULI. GAUDIUM.

(Dat is:)

DE STEMME DES VOLKS IS DE STEMME GODTS!
DE HERSTELDE EENDRAGT.
DAT HY LEEVE, OVERWINNE EN VEILIG VAN GEVAER ZY,
DE GELUKKIGE, MAGTIGE EN OPREGTE
STADHOUDER DER VEREENIGDE NEDERLANDEN:
WILLEM CAREL HENRIK FRISO,
PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU!
DE SCHRIK DER VYANDEN!
WREEKER VAN ARGLISTIGHEDEN!
BESCHERMER VAN GODSDIENST EN VADERLAND!
ONTDEKKER DER VRYHEIT
DE WELLUST DER ZANG-GODINNEN
EN VREUGD DES VOLKS.

De Wagenstraet nu links af ingeslagen en gekomen zynde tot op den hoek van de *Nieuwe Molstraet*, zag men voor het Huis van den Heer en Mr. PIETER PIELAT, *Rentmeester van de Exploicten wegens Zeeland*, enz. Een Gedecoreerde Illuminatie, (Zie N°. 71.) Vertoonende:

Een halve zeskante en met een Vorstelyken Kroon gedekte Coepel-Tempel, die zig, in 't midden der Voorpuije, Balcons wys opdeed. Voor derzelfs Frontispice is een ronde Lyst van Oranje-takken geschilderd en in dezelve de navolgende Toewyding:

WILHELMO
CAROLO HENRICO
FRISONI, PRINCIPI OPTIMO,
LIBERTATIS VINDICI,
SEPTEM FŒDERATORUM BELGII
PROVINCIARUM GUBERNATORI,
SACRUM.

(Dat is:)

AEN
WILLEM CAREL HENDRIK FRISO,
DEN ALLERGEWENSCHTEN VORST
EN BESCHERMER DER VRYHEIT!
ALS STADHOUDER
DER ZEVEN VEREENIGDE PROVINTIEN VAN NEDERLAND,
ZY DEEZEN TOEGEWYD.

Op het front van dien Tempel stond:

De Maegd van Nederland, hebbende in de Regterhand den Hoed verheffende Vryheids-Speer, waer aen de Wapen-Schilden van Hunne Doorl. *en* Koningl. Hoogheeden *met een Oranje Lint zyn vastgehegt, en in de linkerhoud zy de Zeven Provintie-Wapens aen een Oranje strik verbonden; om hoog ziet men uit een glansryke Wolk een Hand, vasthoudende een Lint,* waer op deeze Woorden:

POST NUBILA PHŒBUS.

(Dat is:)

NA DONKERE WOLKEN ZONNESCHYN.

En agter haer een bedaerde Zee, waer in het Schip van Staet met Prinse Vlaggen, voor wind en stroom zeilende, is afgebeeld. Boven dit Tafereel stond:

VIVAT ORANJE.
VOX POPULI VOX DEI.
TANDEM BONA CAUSA TRIUMPHAT.

(Dat is:)

LANG LEEF ORANJE!
DE STEMME DES VOLKS IS GODTS STEMME!
EINDELYK KOMT DE GOEDE ZAEK ALLES TE BOVEN.

En onder het zelve:

CONCORDIA RES PARVÆ CRESCUNT;
DISCORDIA MAXIMÆ DILABUNTUR.

(Dat is:)

EENDRAGT MAEKT MAGT;
MAER TWIST VERKWIST.

En

En lager:

FRISO NASSAVIÆ SPES REDIVIVA DOMUS.

(Dat is:)

DE NASSAUWER FRIES IS DE HERLEVENDE HOOP VAN ZYN HUIS.

Op het regter Vak zag men:

ZYN DOORLUGTIGE HOOGHEIT, *die met een uitgetoogen Zwaerd te Paerd zittende, als vol moed en vuur, den Vyand vervolgd, en wyders in 't verſchiet een zig op de vlugt begeevend Leeger.* Boven dit Stuk, op de Coepel, ſtond in een *Oranje Krant:*

HOSTIUM TERROR.

(Dat is:)

DE SCHRIK DER VYANDEN.

Het linker Vak vertoonde: Hoe

De Keizer Titus Veſpaſianus *word op een Schild verheeven van zeven Krygs-Helden.* Met dit Bovenſchrift:

AMOR ET DELICIÆ GENERIS HUMANI.

(Dat is:)

DE LIEFDE IS DE WELLUST VAN 'T MENSCHELYK GESLAGT.

Op de Coepel, boven dit Stuk, las men in een rond van *Oranje Takken:*

AMOR POPULI.

(Dat is:)

DE LIEFDE DES VOLKS.

Van onderen deezer Decoratie, of in 't Plafond beſchilderd met *Oranje Takken*, las men in 't midden derzelve:

PROCLAMATUS III. MAJI M. DCC. XLVII.

(Dat is:)

UITGEROEPEN DEN 3. VAN BLOEIMAEND 1747.

Voorts was aldaer in 't midden van de Straet opgeregt een groot Theater, waer op een fraei VUURWERK van een meenigte Moordſlagen, Vuurpylen, Lugtballen, Zwermpotten en Vuurraderen is afgeſtoken; waer na eenige op ſtaken geſtelde Pik-tonnen zyn verbrand, tot vermaek en genoegen van een meenigte Aenſchouwers.

Ten Huize van den Heer en Mr. JAN ANTHONY MEERLO, *Solliciteur Militair, en Agent van de Regeering te Emden*, was van binnen, voor een der Schuifraemen, geſteld een DECORATIE, (Zie N°. 72.) Dezelve was niet onäerdig verſierd met ruſtend Wapentuig van Boog en Pyl, en Schild en Zwaerd, Trompet en Pauk, Curas en Vaendel; maer teffens aerdig verligt met eenige glaze Lampen.

Wy zyn genootzaekt wederom links en regts een kleinen uitſtap te maeken, dus gaen wy eerſt in de NIEUWE MOLSTRAET, ter beſchouwing van 't geen aldaer heeft geſtaen, namentlyk: Voor het Huis van den Heer PIETER RAVENS, een Geillumineerd CHASSINET, (Zie N°. 73.) zynde in een Ligtkas geplaetſt geweeſt voor het Bordes of Schuifraem, boven de Deur; het zelve verbeelde:

Het Wapen van ZYN DOORL. HOOGHEIT, *met Kroon en Schildhouders geplaetſt in rondsóm gaende Oranje-Takken, waer aen de Zeven Pylen zyn verknogt en vaſtgebonden.* Boven in dit Stuk ſtond, op een groot zweevend Lint, het volgende:

NIL. DESPERANDUM PRINCIPE
ARAUSIONENSI DUCE.

(Dat is:)

ONDER HET STADHOUDERLYK BESTIER DES PRINSE VAN ORANJE IS 'ER NIET TE WANHOOPEN.

En onder las men:

STRINGUNTUR BATAVI FIRMO
SIC FŒDERE FASCES
SENTIAT UT BATAVAS GALLIA
LUSA MANUS.

(Dat is:)

DUS WORD DEN BATAEFSCHEN BUNDEL PYLEN MET EEN VASTER BAND TOEGEKNOOPT: OP DAT HET BEDROOGEN VRANKRYK DE KRAGT DER BATAVIEREN HANDEN MAG GEVOELEN.

Vervolgens ſtappen wy over in de ST. JACOBSTRAET, alwaer by PIETER SERVAAS, Mr. *Boekdrukker*, te zien was een CHASSINET, (Zie N°. 74.) In het zelve ſtond afgebeeld:

ZYN DOORL. HOOGHEIT *in een Vorſtlyk Gewaed, houdende de eene Hand aen den Bybel, die op een Altaer nevens hem ſtaet; met de andere voerd hy den Staf van Bevel: Terwyl hy, van een uit de Wolken nederdalenden Engel, gekroond word met een groene Laurier-Krans. Wyders zag men in 't verſchiet een bedaerde Zee met een opgaende Zon.* Hier onder was te leezen:

DIT IS VAN DEN HEERE GESCHIED
EN WONDERLYK IN ONZE OOGEN.

Nog las men op een nevenſtaende CHASSINET, dit volgende LOF-DIGT:

INDIEN MEN IN 'T GEMEEN VAN VORSTELYKE LOOTEN,
IETS VORSTELYKS, IETS HOOGS, IETS ONGEMEENS VERWAGT,
WAT WAGT MEN DAN VAN U, DIE WILLEM ZYT, GESPROOTEN,
UIT KEIZERLYKEN STAM, EN KONINGLYK GESLAGT!
WAER ZAL, NASSAUWSCHE TELG! UW FAEM NIET HEENEN STREEVEN?
WIEN ZAL UW LOF GERUCHT NIET VLIEGEN TE GEMOED?
INDIEN, HIER NAMAELS, EENS UW HOOG BEDRYF EN LEVEN,
U ZOO DOORLUCHTIG MAEKT, ALS UW DOORLUGTIG BLOED.

Van hier gaende voorby de ST. ANTHONI's BURGWAL, waer op, voor het Huis van den Heer NICOLAES MEYBURG, zig opdeed, een Geillumineerde DECORATIE, (Zie N°. 75.) verbeeldende:

Een Krygs-Trophée van Aloude en Hedendaegſche Oorlogs-Tuigen, onder een Frontiſpice verſierd en bezet met Vazen en Chriſtalle Lampen.

Zag men in de Derde WAGENSTRAET by den Heer en Mr. ADRIANUS BERGSMA, *Burgermeeſter der Stad Sneek, &c.* voor een der Schuifraemen, geſchilderd op een Doorſchynend TAFEREEL. (Zie N°. 76.)

Het Vorſtelyke NASSAUSCHE *Wapen, ſtaende op twee Oranje-Takken met drie Vrugten, onder een geborduurd en opgekoppeld kleed als een Wapen-Mantel, die van boven gedekt is door Krygs-Tropheën van allerlei Wapenen, en van agteren tegen een getrokken Bywerk, of Ornament, word opgehouden.*

Ongemeen ſchoon was ook Geillumineerd het deftige Gebouw, van den Heer en Mr. ANTHONY VAN WEZELE, *Raed-Fiscael en Procureur-Generael van het Hof van Holland, Zeeland en Vriesland*, 't geen, door deszelfs hoogte en meenigte van Ligt, een aengenaeme Vertooning maekte. Voor het Balcon Schuifraem, boven den Ingang, was geplaetſt een Doorſchynend TAFEREEL, (Zie N°. 77.) verbeeldende:

Een Bloezem- en Vrugtdragende Oranje-Boom, ſtaende in een Groene Haeg, ten wederzyden even eens geſchooren met aengenaeme Doorzigten, waer in, als ook in 't verſchiet, eenige Palm-Boomen gezien wierden. Boven een ſierlyke Oranje Feston, in 't opperſte des Tafereels, ſtond met doorſchynende Letteren:

3. MAY 1747.

En daer onder:

LAAT IN DEES GROENE HAAG ORANJE APPELS GROEYEN!
LAAT IN DIT HOLLE LAND ORANJE BOOMEN BLOEYEN.

Insgelyks fraei was de Illuminatie voor het Huis van den Heer DENEKEN DE NIEUWLAND, *Reſident van Zyne Vorſtelyke Doorlugtigheit, den Heere regeerenden Hertog van* BRUNSWYK LUNENBURG, vertoonende in een voor het Balcon-Raem ſtaende Doorſchynend SCHILDERY, (Zie N°. 78.)

De Faem, met haer regter hand vaſthoudende het Vorſtelyk en met den Ridder-Orden omhangen Wapen-Schild van ZYNE DOORLUGTIGE HOOGHEIT *den Heere* PRINSE VAN ORANJE *en* NASSAU, *enz. enz. enz.* Zynde het Devies van die Ordre:

HONY SOIT QUI MAL Y PENSE.

(Dat is:)

HY ZY BESCHAEMT DIE 'ER ARG VAN DENKT.

Verders zag men, by den Hoog Ed. Geſtr. Heer en Mr. JACOB REIGERSMA, *Raed en Rentmeeſter van* ZYNE DOORL. HOOGHEIT *den Heere* PRINSE VAN ORANJE, een Geillumineerd CHASSINET, (Zie N°. 79.) ſtaende boven de Deur, dit vertoonde:

Een ſierlyk Autaer waerop Wierook brand; *tegens de eene zyde van het zelve ruſt een Staf van Commando, omvlogten met een Oranje-tak, waer aen Bloeſſem en Vrugt is*; *en tegens de andere kant een Roer van een Schip, insgelyks omſlingerd. Van boven, uit een Wolk, komt een ſterke Arm, houdende in de Hand zeven met een Oranje Lint aen elkander gebonden Pylen*; en op den voet des Autaers ſtond:

DEO AUCTORE GUILIELMUS IV.
M. DCC. XLVII.

(Dat is:)

*GODT IS 'T DIE ONS GEZEGENT HEEFT
EN THANS EEN VIERDEN WILLEM GEEFT.*
1747.

Behalven dat dit Huis uitwendig van onderen tot boven Geillumineerd was, met over de drie-honderd brandende Lampen, alle Pylaſters wyze geſteld, was het inzonderheit fraei Gedecoreerd en Behangen met Groene Feſtonnen van Palm en Oranje-Appelen, enz.

Uit de *Wagenſtraet* komende, begeeven wy ons in de SPUISTRAET, en vinden daer, voor het Huis van den *Kamerbehanger* JACOBUS DIER, een Verligte OBELISCUS, als ook twee Doorſchynende ZINNEBEELDEN, dewelke een ongemeene Vertooning gaven; (Zie N°. 80, 81 en 82.) Die Obeliscus van een ongemeene hoogte zynde, was op de Stoep te midden en teegens de Puije geplaetſt, en vervatte drie boven elkander ſtaende Chaſſinetten. In het middelſte zag men:

Een heldere Zon verſchynen, waer voor, eenige duiſtere Wolken, wegdryven,

ven, *en een woeste Zee die bedaerd en tot calmte gebragt is.* Hier onder las men het volgende Vaers:

HET ONWEER ZWIGT
VOOR 'T KOESTEREND LICHT.

Het bovenste in de Kap gestelde Chassinet deed ons zien:

Een Arend, welke in de eene klaeuw een Olyftak, en in de andere den Blixem is vasthoudende. Met dit Byschrift:

TOT BEIDE BEREID.

En het onderste, in de Nis van 't Voetstuk staende, vertoonde:

Een uit de Wolken verschynende Hand, die een stuk Geschut afsteekt. Met dit op het Plint staende Onderschrift:

DOOR GODT BESTUURD
WERD DIT GEVUURD.

Boven, op de eerste Verdieping, en ten weder zyden der Obeliscus, stonden de gemelde Zinnebeelden, op een gelyken afstand, van buiten voor de Schuifraemen geplaetst. Het eerste Zinnebeeld was vertoonende:

Het Geduld, afgemaeld door een zittende Vrouwe, die haer gezigt na den Hemel wend; met haer regter arm rustende op een Altaer, omvat zy een groot Kruis en met haer linker hand steund zy op een Anker; voor haere voeten staet een Lam. De Voorgrond is met Doornen en Distelen bestagen; maer het Verschiet, pronkt met een Wellustige Landsdouwe en aengenaemen Hof, voor welkers ingang een van den Hemel bestraelde en Vrugtbaere Oranje-Boom tot belommering verstrekt aen eenige onder zyne Takken weidende Schaepen. 't By- of Onder-schrift luidde:

HOE 'T NOODLOT DRAAID EN KEERD, 'T GEDULT
VERWIND EN ZIET HAAR WENSCH VERVULD.

En het tweede deed zien:

Der zeven Pylen-Bundel, vastgestrikt en verbonden aen Oranje-Takken, waer aen te gelyk de Wapens van Hunne Doorl. en Koningl. Hoogheeden *boven aen, en vervolgens na rang die der gezamentlyke Vereenigde Provintien zyn gehegt en verbonden.* Hier onder was het Byschrift:

GEEN TYD, GEWELD, NOG NYD VERSLIND
WAT GODT DUS ZELF TE ZAMEN BIND.

Wy wenden ons, door de *Vlamingstraet*, over de *Groote Groenmarkt*, na den hoek van de *Princegragt* en de Boekhorstraet, alwaer by den Heer en Mr. ADRIANUS DE ZWART STEENIS, *Ontfanger van de extraordinaris Verponding en van de Personeele Quotisatie*, boven de Deur, te zien was in een Geillumineerd Tafereel, (Zie N°. 83.)

Zyne Doorlugtige Hoogheit *den Heere* Prinse van Oranje *op zyn Romeinsch gewapend en met een Vorstelyken Mantel omhangen, staende bezyden een Altaer, waer op de Bybel is geplaetst. Met zyn regter hand houd hy den Hoed-dragende Speer van Vryheid, en met de linker een ontblooten Houw-Degen; Hy word gevolgt van twee strydbaere Mannen, terwyl het gevleugelde Gerugt op de Wolken en door de Lugt is zwierende met een Vaendel beschilderd met de volgende Zinspreuk:*

UTRUMQUE TUEBITUR.

(Dat is:)

HY ZAL DIE BEIDE BESCHERMEN.

In de gemelde Straet was ook een cierlyk Doorschynend Stuk, (Zie N°. 84.) geplaetst, voor het midden des Voor-Gevels van het Huis, bewoond by den Heere en Mr. CAREL DE LA BASSECOUR, *Commis ter Kamere van de Thesaurie*, in welk Stuk zig opdeed:

Een schoon Vrouwenbeeld verbeeldende Nederland; zy staet in een vrolyke gestalte onder een Oranje-Boom, en benevens een Roozelaer. Op een haer bezyden zwierend Lint las men deeze woorden:

SUB UMBRA TUTUS.

(Dat is:

VEILIG ONDER ZYNE SCHADUWE.

Op de tweede grond deinst na het verschiet een ontwapende Mars; en boven in de Wolken verschynd Apollo met zyne glansryke Zonnewagen, waer voor de Stormwinden, Onweêrvlagen en felle Buijen, na elders heen verhuizen. Waer boven op een ontrold Lint stond:

POST NUBILA PHŒBUS.

(Dat is:)

NA DUISTERE WOLKEN ZONNESCHYN.

Insgelyks beschouwde men by den Heer JOHANNES GRAVE, voor een der Schuifraemen, een Chassinet, (Zie N°. 85.) waer in zig niet onaerdig opdeeden:

Twee tegens elkander over staende Vrugtdragende Oranje-Boomen, pronkende de eene, ter regterhand staende, met de vier Hoogvorstelyke Stam-Quartieren van Vaders, en die ter linker, met een gelyk getal van Moeders zyde; uit welke agt hoog-gemelde Quartieren wederom vier, namentlyk: Twee van Vaders zyde en twee van Moeders, vervolgens twee, als van Vader en Moeder, en eindelyk een, als het allergrootste ontsproot, die het Borstbeeld van Zyne Doorlugtige Hoogheit *den Heere* Prinse van Oranje en Nassau, *als* Stadhouder der Vereenigde Nederlanden, *ombangen met den Ridder-Orden van den Kousseband, liet zien*; met dit Omschrift:

WIL. CAR. HEN. FRI. PR. AUR. BEL. GUB. 1747.

(Dat is:)

WILLEM CAREL HENDRIK FRISO, PRINS VAN ORANJE, STADHOUDER VAN NEDERLAND, 1747.

Gelyk de andere, dog zonder Omschriften, de Pourtraitten of Afbeeldzels vertoonden van

JAN WILLEM FRISO.

HENDRIK CASIMIER.		HENRIETTA AMELIA.	
WILLEM FREDRIK, *Grave van Nassau.*	ALBERTINA AGNES, *Dogter van* Fredrik Hendrik, *Prins van Oranje.*	JOHAN GEORG, *Van Anhalt-Dessau.*	HENRIETTE CATHARINA, *Dogter van* Fredrik Hendrik, *Prins van Oranje.*

MARIA LOUISA.

CAREL.		MARIA AMELIA.	
WILLEM, *Landgrave van Hessen-Cassel.*	HEDWICH SOPHIA, *van Brandenburg.*	JACOBUS, *Hertog van Courland.*	LOUISA CHARLOTTA, *van Brandenburg.*

Hier onder wierd het volgende Opschrift geleezen, welkers doorschynende Roode Tal-Letters het Jaer-getal 1747 uitmaekten:

DIU VIVat
et
InproLe MasCULa
sIne fIne
VIVat
gUbernator
orangIUs.

(Dat is:)

LANG LEEVE
EN
DAT HY IN ZYN MANNELYK KROOST
ZONDER EINDE
LEEVE
DE STADHOUDER
PRINS VAN ORANJE.

Deeze Straet ten einde gewandelt hebbende, begeeven wy ons langs de Zuidsingels-Gragt, tot voor het ongemeen Geillumineerd Huis van den Heer *Vroedschap* THOMAS SCHWENKE, *Professor in de Anatomie en Chirurgie, en Medicinæ Doctor*, alhier was, voor het Balcon-Schuifraem, gesteld in een Gedecoreerde Kasse, een groot Verligt Tafereel, (Zie N°. 86.) waer in men zag afgemaeld:

Een Deftig Hof-Gebouw waer in onder een opgetrokken Kleed, Zyn Doorl. Hoogheit *den Heere* Prinse van Oranje en Nassau, enz. enz. enz. *staet, zynde Geharnast en omhangen met een Vorstelyken Mantel, als na 't leeven afgebeeld; rustende met zyn eene hand op den Bybel, die geplaetst is op een Altaer, en met de andere houd hy der Zeven Pylen Bondel; wyders zag men in 't verschiet van agter een Balustrade, een aengenaemen Lust-Hof, met Boomen, enz.* En onder dit Tafereel las men, met doorschynende Letteren, dit vier-regulig Vaers:

DAER PRONKT HET PYLEN-TAL, DE ZEEVEN BOND-GENOOTEN
VERKNOGT MET EENEN BAND GEHOUDEN IN DE HAND,
DOOR GODVRUGT ONDERSTEUND TOT WELZYN VAN DIT LAND,
VOOR DEEZEN NOOIT GEZIEN VAN KLEENEN NOG VAN GROOTEN.

De Zy-wangen dezer Kasse waren gevuld met twee doorschynende Chassinetten; zynde op het eene geschilderd:

Een Oranje-tak met Bloessem-knoppen.

En op het andere:

Een Oranje Stam, gedekt door een met Pluimen gecierde Storm-Muts, en omhangen met een Wapen-Rok, Zwaerd, Schild, en Koker met Pylen.

Wy vervolgen wederom onzen Weg, over de *Brouwersgragt*, tot op de Prinsegragt, alwaer, aen de Zuidzyde, even voorby de gemelde Brouwersgragt, by HENDRIK VERGON, *Bode van 's Gravenhage*, voor een der Vengsters van zyn Huis, was geschilderd in een Chassinet. (Zie een gelyk Afbeeldsel op N°. 102.)

De Leeuw der Algemeene Staten der Vereenigde Nederlanden, staende in een moedige

moedige gestalte met Zwaerd en Pylen, onder een Oranje-Boom, met deeze op een Wimpel staende Zinspreuk:

SUB TEGMINE TUTUS.

(Dat is:)

VEILIG ONDER ZYNE BESCHUTTINGE.

Onder dit Chassinet wierd geleezen:

NU LAET DE DAPPRE LEEUW NOCH ZWAERD OF PYLEN ZAKKEN:
DAER HEM D'ORANJE BOOM BESCHADUWT MET ZYN TAKKEN.

De Brug overgaende, kwamen wy langs de Noordzyde tot voor het Huis van den Heere en Mr. PIETER SCHEIDERUIT, *Gedeputeerde wegens de Provintie Zeeland, in den Raed van Staete der Vereenigde Nederlanden*, alwaer, behalven een pragtige ILLUMINATIE, ook een kostbaer VUURWERK, des avonds omtrent elf uuren, wierd afgestooken. Ten dien einde was in de gemelde Gragt, op eenige nevens den ander leggende Praemen, een groot Theater geslagen, verstrekkende voor den grond van een met groene Palm en Oranje Appelen gedecoreerd Staketsel, 't welk alöm met Vuurpylen, Vuurraderen, enz. behangen zynde, op de hoeken wierd besloten van hooge Pedestallen of Kookers, gevuld met een meenigte van Pylen: In het midden zag men, onder een groene Arcade, de Naemen van HUNNE DOORL. en KONINGL. HOOGHEDEN WILLEM en ANNA, door elkander gevlogten, die allereerst zynde aengestoken in brandende gecouleurde Ligters, een geruimen tyd op eene brillante wyze in elks oogen schitterden; en voor op het Theater, gelyk ook rontsöm, stonden verscheide Moordslagen, Lugtbal kookers en Zwerm-potten, die, of by beurten, of te gelyk, terwyl de Vuurpylen in de Lugt en de Water-katten in het Water hunne werking deeden, op de Aerde een der bevalligste en aengenaemste Vertooningen van Vuur maekten:

Die Hof, en Plein, en Markt, en Gragt en Straet braveerde,
Ter eere van dat Bloed, het welk haer heeft gesticht;
Die twee voor eenmael gaf van Vuurwerk en van Licht,
En door het Water d'Aerde en Lugt en Vuur omkeerde.
Die Prinslyk schitterde, op een Prinselyken Nagt,
Noch schoonder als by Dag: Dat was de Prinsegragt.

Boven den ingang van het Huis, voor de Balcon-Schuifraem, beschouwde men in een groot TAFEREEL, (Zie N°. 87.)

De Nederlandsche Maegd, gezeeten op den Voorgrond met den Staeten Leeuw, kenlyk aen der Zeeven Pylen-bundel voor haer voeten; rustende met haeren regten arm op den Bybel, heeft zy de hoed-dragende Vryheids-Speer in de eene hand en trekt met de andere een Sluyer van haer aengezigt, als omkykende na den Tyd, die een groot Gordyn opgeschoven hebbende, aen haer ontdekt het algemeen Staeten-Hof, met het Afbeeldsel van ZYN DOORL. HOOGHEIT den Heere PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, enz. enz. enz. *staende in Borst-stuk op een verheeven Piedestal*; waer op men dit Opschrift las:

W. C. H. F.
PRINCEPS
NASS. ET ARAUS.
&c. &c. &c.
GUBERNATOR.
FŒDER. BELG.
CIↃ. IↃ. CC. XLVII.

(Dat is:)

WILLEM CAREL HENDRIK FRISO,
PRINS
VAN ORANJE EN NASSAU
enz. enz. enz.
STADHOUDER
DER VEREENIGDE NEDERLANDEN,
1747.

Zynde het zelve Tafereel geplaetst in een Ligt-Kasse, van binnen verligt met welgeschikte Kaerssen, en uitwendig omsiert en behangen met Festonnen van Groene Palm en Oranje Appelen, verbeeldende:

Een Portiek, 't welk door twee Colommen onderschraegd word; boven op deszelfs Boog, als meede op de hoeken, staen levendige Oranje-Boomen in sierlyke Vaezen: Voorts zag men in een Nis, onder de Boog:

Het Wapen Schild van ZYN DOORL. HOOGHEIT, *gedekt met den Vorsten-Hoed, en omhangen door de Ridder-Order des Kousseband*s; met het bekend Devies:

HONY SOIT QUI MAL Y PENSE.

(Dat is:)

DIE ERG DENKT VAERT ERG IN HET HART.

En boven het gemelde Wapen-Schild met groote doorschynende Letteren op een zwarte Grond:

TANDEM.

(Dat is:)

EINDELYK.

Op dezelfde zyde van deeze Gragt, beschouwden wy voor het Huis van JOHANNIS ROLDOEK, Mr. *Straetmaker*, een CHASSINET, (Zie N°. 88.) staende boven de Deur, in het zelve was geschilderd:

Het alziende Oog der Genade, bestraeld het Waere Geloof, 't welk op een verheevene Berg zit en met haer regten arm rust op een Bybel, die op een Altaer legt, waer aen een Oranje Appel te gelyk met Zeven Pylen is verknogt en aen een geschakeld; zy heeft voor haer Borst een vlammend Hert; in de eene hand een Anker en in de andere een Kruis, Kroon en Palm-tak. Agter haer in 't verschiet ziet men een opgaende Zon; en op den Voorgrond een sterk gewapende, dog onthelmde Vyand, houdende in de regter vuist eenige Slangen, en in de linker een uitgetoogen Zwaerd, die door een' in de Wolken verschynenden Engel met eenige snelschietende Blixem-pylen getroffen word. Het Byschrift was:

HEERE STELD VAST U EYGEN WERK.

Aen de Zuidzyde van de *Princegragt*, zag men by LEONARDUS VAN ENGELEN, *Hovenier en Bloemist*, ten einde van een fraeye Allée of Wandelrye, van in Perspectief geplaetste Oranje-Boomen, het volgende *Veersje*:

LANG LEEF DE ORANJE STAM! TOT HEIL VAN LAND EN KERK,
EN DIERB'RE VRYHEID, EN TOT ZEGEN VAN ONS WERK.

Wyders zag men, voor het Huis van den *Konst-Schilder* ALBERTUS FRESE, dezelve Illuminatie en Decoratie, als op den derden May aldaer is vertoond, en van ons op Letter D en pag. 7. is afgebeeld en beschreeven, met byvoeging van deeze *Vaersen*: Onder het Zinnebeeld staende ter regter zyde:

AEN NEERLANDS FIEREN LEEUW,
GERAEKT IN FLAEUTE EN KOMMER,
ONTBRAK DE ORANJE LOMMER
VYF JAER MIN EEN HALVE EEUW;
MAER THANS WEER, ALS VOORHEEN, BESCHAEUWT VAN ZULKE BLAD'REN,
HERLEEFT DE ALOUDE KRAGT EN SPEELD DOOR BLOED EN AD'REN.

En onder het Zinnebeeld aen de andere zyde:

HOE ZEER DE PALMBOOM WORD BESNOEIT
NOCH GROEIT EN BLOEIT HY ONVERMOEIT,
LAET AND'REN VAN VERDRUKKING MORREN:
DE DEUGT, 'T ZY VROEG OF LAET, BEHAELT
DIEN ROEM, DAT ZY NOOIT KAN VERDORREN;
MAER DAT ZY ALTOOS ZEGENPRAELT.

Wy stappen over de Brug, by het Hofje van *Nieuwkoop*, en door de *Warmoesstraet* voortwandelende, doen wy een kleinen uitstap ter linkerhand, in het LAGE WESTEINDE, om by CORNELIS DE WINT, Mr. *Timmerman en Schrynwerker*, te beschouwen een CHASSINET, (Zie N°. 89.) het zelve stond boven de Deur, en verbeelde:

Een Bloesem- en Vrugtdragende Oranje-Boom, vastgehouden door een' sterken arm uit de Wolken hervoor koomende. Met dit twee-regelig Onderschrift:

ZIE HIER D'ORANJE STAM, VERZELT MET GROOTE KRAGT,
TOT WELSTAND VAN ONS LAND, WIE HAD HET ZO GEDACHT?

Voorts was dit Chassinet niet onäerdig met Palm en Oranje-Appelen omsiert en met Festonnen behangen.

Oostwaerds opgaende zag men vervolgens aen de Noordzyde, het Huis van den Heere en Mr. ADRIANUS HUYSKE, *Clercq ter Griffie van Hunne Hoog Mog. de Heeren Staeten Generael*, deftig Geillumineerd met drie Verligte TAFEREELEN. (Zie N°. 90, 91 en 92.) In het eerste, staende voor de Schuifraem der hoogste Verdieping, waeren

De Naem-Letteren van ZYN DOORL. HOOGHEIT W. K. H. F., *sierlyk door elkander gevlogten*; met dit Onderschrift:

DECUS PATRIÆ.

(Dat is:)

DE EERE DES VADERLANDS.

Het tweede Tafereel, dat nevens het volgende van de middelste of tweede Verdieping was geplaetst, vertoonde:

Een Vrouwen-Beeld, beduidende de Vryheid en Godsdienst deezer Landen, staende voor een Kerk-Portael, heeft zy op haer Hoofd een Vuur-vlamme; het gekroonde Wapen-Schild der Zeeven Vereenigde Nederlanden in de regter- en in de linkerhand den Hoed-dragende Speer van Vryheid. Zy rust op den Bybel, leggende op den hoek van een brandend Altaer, en houd aendagtelyk de oogen daer op gevestigt. Hier onder stond:

TUEANTUR.

(Dat is:)

ZY WORDEN BESCHERMD.

En in het derde was geschilderd:

Een jong gewapend Krygs-Held, staende in den Hollandschen Thuin, die met beide handen een Oranje Snoer toetrekt, in welkers knoop zeven Pylen te zaem worden gevat; nevens hem doed zig op een Leeuw, als vasthoudende het groot Wapen-

Schild van ZYN DOORL. HOOGHEIT den Heere PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, enz. enz. enz. Daer onder las men:

UNITÆ MANEANT.

(Dat is:)

OP DAT ZY VEREENIGD BLYVEN.

Deeze gemelde drie Tafereelen ſtonden in konſtig gewerkte groene Lyſten van Palm en Oranje Appelen; 't welke geen geringe welſtand en Decoratie, zo aen het Schilderwerk als aen de Voorgeevel gaf.

Aen de Zuidzyde was het Huis van den Heer en Mr. JOHAN WALRAVE VAN LEEUWEN, meede voortreffelyk Geillumineerd; en alzo dit Gebouw van een uitſteekende hoogte is, kon men dat, zelf van buiten den Haeg, aen de Noordzyde, beſchouwen. Boven de Deur ſtond in een TAFEREEL geſchilderd:

Een Oranje Stam, met een uitſchietende Telg. Onder dit volgende VAERS:

D'ORANJE TELG WAS SCHIER VERSCHOVEN,
DOG GOD DIE ZORGT VOOR HELDEN BLOED,
GEEFT ONS EEN FRISO NU VAN BOVEN,
EN TOONT DAT HY EEN WONDER DOED.

Zynde dit Tafereel rondsöm verſierd met groene Feſtonnen van Palm en Oranje Appelen.

Welgemelde Heer liet ook des avonds, op 't midden van de ſtraet, voor zyn Huis, affteeken een magnificq *Vuurwerk*, 't geen, tot vermaak en genoegen van veele Aenſchouwers, een geruimen tyd heeft geduurd.

Wyders in het HOOGE WESTEINDE, zag men een fraeje Illuminatie voor het Huis van den Heer en Mr. JOHANNES DE KEMPENAER, *Griffier van den Raed en Leenhove van Braband en Lande van Overmaeze*, beſtaende in vier Verligte SCHILDERYEN, (Zie N°. 93, 94, 95 en 96) waer van de drie eerſte, in 't midden des Geillumineerden Voorgeevels van het Huis, en de laetſte boven de Deur, waeren geſteld, en verbeelde het eerſte Schildery:

ZYN DOORLUGTIGE HOOGHEIT, *als een Romeinſch Held gekleed, zittende op een Staetſie-Wagen, die voortgetrokken word van twee Leeuwen. Die Vorſt houd in de regter-hand de zaem geſlooten zeeven Pylen, waer van de Band ontſtrikt ſchynt te weezen, en Hy, met de linker arm ſteunende op het Wapen van Vriesland, word uit de Wolken van een glansryk Ligt beſtraeld, onder het op een Band ſtaende Byſchrift, vervat in deeze twee woorden:*

AUXILIANTE DEO.

(Dat is:)

MET GODTS HULPE.

Het tweede, of het Middelſtuk, vertoonde:

Een Oranje-Boom met drie afgeknotte takken, dog wederom verſierd met een nieuwe Kroon en Vrugt. Op een daer boven geſlingerd Lint ſtond:

TRIUMPHALI STIPITE SURGENS.

(Dat is:)

VOORTKOMENDE UIT EEN OVERWINNENDE STAM.

In het derde was afgemaeld:

Een Zwaerd met een Olyſtak omſlingerd; boven het welke men, op een ontrold Lint las:

PAR UTRIQUE.

(Dat is:)

EVEN VOOR BEIDE.

Laetſtelyk vertoonde het Boven de Deur ſtaende Stuk, in 't Cyffer:

ZYN DOORLUGTIGE HOOGHEITS *Naemen, te weeten: De door een gevlogten Voor-Letters*, W. C. H. F.

Men zag ook by den Heer N. VAN SYPESTEIN, van boven, uit een der Vengſters van de Voorkamer, uitſteeken een ORANJE VAENDEL, beſchilderd met dit Zinnebeeld:

Een Duif, met een Olyf-tak in de bek, vliegende tuſſchen eenige Oranje-takken. waer onder men las:

EEN DUYFJE VLIEGHT OM LAAGH UYT HET ONTSLOOTEN DAK,
OP BLANKE WIEKEN, EN BRENGHT IN SYN BEK EEN TAK,
DIE VAN D'OLYFBOOM IS IN ALLER EYL ONTOOGEN,
OM DUS DE ZEEGEN DOOR PRINS FRISO TE BEOOGEN.

Daer tegens over, by den Heer en Mr. R. BLOK, ſtond, boven de Deur, geſchilderd, in een Geillumineerd CHASSINET, (Zie N°. 97.)

Een Oranje-Boom met Vrugten en Bloeſſems; onder zyne Takken ziet men der Staeten Leeuw met Zwaerd en Pylen, in eene moedige geſtalte; en voor denzelven zitten, als tegen een groenen Heuvel, twee Vrouwen-Beelden, vertoonende de Godsdienſt en Vryheid, die ter eene zyde, afgebeeld als een Statige Matroone, leezende in den Bybel, dien zy op haer ſchoot met beide handen vaſthoud; en die aen de andere kant, als een vrolyke Maegd, houdende een Lancie, op welkers Spits een Hoed ſteekt. Van agter een opgeſchoven Kleed ziet men twee afhangende Medaillons pronken met de Borſt-ſtukken van HUNNE DOORL. EN KONINGL. HOOGHEDEN WILLLEM CAREL HENDRIK FRISO, *en* ANNA VAN BRUNSWYK-LUNENBURG, PRINS *en* PRINCESSE VAN ORANJE EN NASSAU, enz. enz. enz. Met dit Onderſchrift:

TUTUS.

(Dat is:)

VEILIG.

Gaende voorby het Grootſch met Flambouwen Geillumineerde Hôtel van den Heer MARQUIS DEL PUERTO, *Ambaſſadeur van Zyn Koninglyke Majeſteit van* SPANJEN, treeden wy in de JAN HENDRIKSTRAET. Hier was het Huis, bewoond by den Heer *Medicinæ Doctor* TILEMANNUS TAMME, ongemeen verſigt: Van de dertien Geillumineerde Schuifraemen, te weeten zeven boven en zes onder, waeren de derde en vyfde bovenſtaende Gedecoreerd met de Wapens van HUNNE DOORL. EN KONINGL. HOOGHEDEN, en van buiten Geillumineerd; maer de vierde, als het Middel-ſtuk zynde, een CHASSINET, (Zie N°. 98.) vertoonde:

Een Latynſch Devies met een daer op volgend Couplet van zes regels, geſchilderd in een Lyſt van gemengelde Oranje-, Laurier- en Rooze-bladeren, onder een gelyke Krans, vaſtgehouden door twee vliegende Kindertjes, waer by een derde, verbeeldende het algemeen gejuich, vrolyk de Trompet opſteekende.

PRINCEPS PATRIÆ SALUS.
DE GULLE VREUGT DER BATAVIEREN
OMHELST DEN PRINS MET HART EN ZIEL,
ALS PALINUUR, OM NEERLANDS KIEL
TEN SPYT VAN VRANKRYK TE BESTIEREN.
ZYN HELDENMOED BESCHERM' DE REE
EN D'WING' DEN VYAND TOT DE VREE.

Voorts zag men boven de Puy-deur, de welgelykende Afbeeldſels der meergemelde HOOGVORSTELYKE PERSONAGIEN.

Langs de *Laen*, *Korte-Breeſtraet* en *Princegragt*, wederom voortwandelende, koomen wy tot voor het groote *Boter-Huis*, waer boven, voor een der Vengſters van het *Collegium Pharmaceuticum*, geplaetſt was een groot Doorſchynend TAFEREEL, (Zie N°. 99.) zynde in het zelve geſchilderd:

Een Leeuw, ſtaende in den Hollandſchen Thuin; hy heeft in de regter klauw een Lancie met den Hoed van Vryheid praelende, en in de linker houd hy den Bundel van zeeven Pylen; beſtraeld door een Hemelſchen glans, ziet men over en rontsöm hem heenen als van den Hemel daelen Oranje Appelen en verſch outlooken Roozen. Het Boven-ſchrift, in Doorſchynende Letteren, was aldus:

SINT THERIACA SINT PANACEA.

(Dat is:)

OP DAT ZY TOT ALGEMEENE GENEESMIDDELEN VERSTREKKEN.

En het Onderſchrift luidde:

PRINCIPI SACRUM.

(Dat is:)

DEN PRINS TOEGEWYD.

Neemende wyders onzen gang, over de *Groenmarkt*, tot in de SCHOOLSTRAET, zag men aldaer het Huis van den *Apothecarius* CORNELIS VOEGEN, Pyramidiſch gewys, voor alle de Vengſters Geillumineert. Boven de Deur ſtond dit twee-regelig DIGT:

DIE D'EENDRACHT HEEFT HERSTELD, IN 'T HEIR, IN STE'EN EN STAATEN,
IS FRISO, OP WIENS TROUW, WY ONS GERUST VERLAATEN.

Wyders op de KLEINE GROENMARKT, by den *Confiturier en Suikerbakker* PIETER DE GELLEKE, was het Huis ongemeen fraei Gedecoreerd met Feſtonnen van Oranje Bladen en Appelen, als ook van Groene Palm. Van boven de Voorgeevel waeide de Prinſe-Vlag, tuſſen twee Oranje Vaendels. Alle de Couſynen waeren van buiten Geillumineerd met Ligt-Glazen, en ten wederzyden van de Deur ſtonden brandende Pik-Potten op Oranje geverfde Arm-Blakers. Voorts zag men, boven dezelve, een CHASSINET, (Zie N°. 100.) vertoonende, als in een groot Medaillon:

Het Afbeeldſel van ZYNE DOORL. HOOGHEIT den Heere PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, enz. enz. enz. *gevolgt na zeker bekende Konſt Prent; dog met byvoeginge van een onderzweevend Lint, beſchilderd met het Hoog-Vorſtelyk Wapen-Schild.* Het Omſchrift der Medaillon vervatte deeze woorden:

VIGILANDO PAX FIRMATUR.

(Dat is:)

DOOR WAEKZAEMHEID WORD DE VREEDE BEVESTIGT.

Boven dit Chaſſinet ſtond een Groen Tafereel, waer op, door kleine en volgens beloop der Letteren geplaetſte Ligt-glaezen, de Naem van ZYN DOORL. HOOGHEIT W. C. H. F., met groote Capitaele Letteren, gedekt door een Vorſtelyken Kroon, zig verwonderlyk ſchoon opdeed; brandende alle de gemelde Ligten tot laet in den Nagt: Voorts zag men nog, ten wederzyden der Voor-Puije.

De Wapens van HUNNE DOORL. EN KONINGL. HOOGHEDEN, *geplaetſt in dervoegen, als wy dezelve, onder het gemelde Chaſſinet, alhier verbeelden.*

Op

Op die zelve rey Huizen, was dat van GERARD REINDERS, *Apothecarius*, meede Geillumineerd en Gedecoreerd met een Doorschynend TAFEREEL, (Zie N°. 101.) staende boven de Deur in een Ligt-Kasse, omsierd met Festonnen van Groene Palm en Oranje-Appelen; en pronkende op de hoeken met levendige Oranje-Boomen. Het zelve verbeelde:

Een afgeknotte oude Oranje-Stam, waer uit wederom opschiet een Volwassen Telg, die beide Bloessem en Vrugt op het heerlykste is vertoonende: Aen die Telg is het Anker der Hoope verbonden, en tegens denzelven rust den Bybel, als het Boek des Geloofs, bezyden dien Stam staet de Vryheids-Hoeddragende Speer naest een Obeliscus, of Gedenknaelde, verbeeldende het Gebarnaste Stand-Beeld van ZYNE DOORL. HOOGHEIT den Heere PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, enz. enz. enz. *'t welk in de eene hand een uitgetoogen Zwaerd en in de andere zeven Pylen voerd.* Met dit Byschrift:

PRO LIBERTATE.

(Dat is:)

VOOR DE VRYHEID.

Op het Piedestal of Voet-stuk der Naelde wierd geleezen:

NON MINUS PROAVIS.

(Dat is:)

NIET MINDER DAN ZYNE VOORVADEREN.

Van boven was dit Tafereel als met een opgetrokken Kleed met Franjes en Quasten, en van onderen met een Plint-Schild, voerende het volgende Vierregelig VEERS, beschilderd en versierd:

DE ORANJE STAM HERLEEFT IN DEESEN,
GOD WIL ZYN RAAD EN HULPE WEESEN;
EN REDDEN 'T SINKEND VADERLAND,
MET SEVEN PYLEN IN ZYN HAND.

Wyders, door de *Hoogstraet* en het *Noordeinde*, voortgaende tot in de MOLENSTRAET, zag men aldaer het Huis, bewoond by den *Organist* en *Klokkenist* ALBERTUS GRONEMAN, meede ongemeen Geillumineerd. Boven de Deur stond een met Palm en Oranje-Appelen, Festons-gewyze, versierde Ligt-Kasse, en daer in een CHASSINET, (Zie N°. 102.) verbeeldende:

De Leeuw der Zeven Vrye Bondgenooten, vasthoudende den Pylen Bundel, Hy staet moedig met een uitgetoogen Zwaerd, onder de belommering eenes Vrugtryken Oranje-Booms. Op een daer afhangende Wimpel las men de volgende woorden:

SUB TEGMINE TUTUS.

(Dat is:)

ONDER ZYNE BESCHUTTINGE VEILIG.

Terwyl wy hier wat blyven staen, word ons berigt: Dat op den DENNEWEG, ten Geillumineerde Huize van PIETER VROEG, *Kamerbewaerder van den Raedpensionaris van Hunne Ed. Groot Mogende de Heeren Staeten van Holland en West-Vriesland*, wierden gezien, voor de Vengsters, twee DECORATIE-STUKKEN, (Zie N°. 103 en 104.) zynde door deszelfs Zoontje *Adriaen Vroeg*, 14 jaeren oud, konstiglyk van Papier gesneeden en op de Glazen gebragt. In het eerste wierd gezien:

Een Duif, met een Olyf-tak in de bek, vliegende over een Zuil, die zig tusschen twee in vollen bloessem staende Oranje-Boomen verheft, en waer boven op een gelyk omkranst, dog anders gekroond Schild, HAERE KONINGL. HOOGHEITS *Naem met de Letter A. is afgebeeld; en word dit Schild mede van twee Tenancen, als een Leeuw en een Eenhoorn, ondersteund.*

In het tweede was, op gelyke wyze verrigt, te zien:

Een uit de Wolken steekende Arm, in welkers vuist Zeven Pylen met een Lint zyn verbonden. Hier boven zag men:

Een met Oranje-bladeren en Vrugten omkranst Schild, beladen met de Voor-Letteren van ZYN DOORL. HOOGHEITS *Naem* W. C. H. F., *gedekt door den Vorstelyken Kroon en vastgehouden van twee Leeuwen.* En daer onder:

Een stuk Canon op zyn Affuit, waer voor eenige Kogels leggen tusschen twee Oranje-Boomen, die elk met eenen Appel versiert zyn.

Wy vervolgen onzen Wandel-weg tot in de PRINCE-STRAET, ten einde eens te beschouwen een Geillumineerd STUK, (Zie N°. 105.) 't welk voor het Huis van den Mr. *Grotesco-Schilder* JOHAN DE PUYT, heeft gestaen; Men zag op het zelve afgemaeld:

Een Vrouwen-Beeld met een Hemelsch-blaeuw Kleed, dat met Oranje-Appelen bezaeid is; zy houd in haer regter-hand een Oranje-tak met Vrugten, en met de linker na om hoog wyzende, is zy gezeeten boven een Regen-boog, waer op een brandend Hert en daer uit zeven Koorden, met zo veele afhangende Schilden, worden gezien; boven dit onderstaende Byschrift:

IK ZAL 'T WEL GEDENKEN.

Eindelyk begeven wy ons van daer na de ZUILINGSTRAET, daer wy ook ten laetsten zien het Geillumineerde en Gedecoreerde Huis van ANTHONY DE GROOT, *Courantier van 's Gravenhage*, verligt en versierd als volgt:

De veertien Schuifraemen, te weeten: Vier in de beneeden, vyf in de tweede en een gelyk getal in de derde Verdieping, waeren alle, op derzelver Drempels, met veele Glaze Lampions bezet.

Voor de middelste Schuifraem boven de Deur, stond een groot doorschynend TAFEREEL. (Zie N°. 106.) In het zelve was:

Een schoone Vrugtdragende Oranje-Boom, staende in een aengenaeme Landstreek; geschilderd met deze bystaende Verklaring:

ONZER ALLER WENSCH.

Boven den ingang van de Deur, onder het voorgemelde Tafereel, was geplaetst een CHASSINET, (Zie N°. 107.) omsierd met Lyst en Ornament, waer in zig opdeed:

Het met den Vorsten Kroon, Ridder-Orden en Schild-houders praelende en op een Wapen-Kleed rustende Vorstelyk Wapen van ZYNE DOORL. HOOGHEIT den Heere PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, enz. enz. enz. Waer boven, in 't Basrelief, met de Penceel was geschreeven, dit volgende CHRONODISTICON of TYD-VAERS:

VIVat DVX
CVM VXore aC Infante.

(Dat is:)

LanG LeeVe onze LIeVe getroVWe
LeIDsMan! VroVWe! en kroost.

Op de hoogste Verdieping staken uit de twee buitenste Schuifraemen Geillumineerde STANDAERDEN, (Zie N°. 108, 109, 110 en 111.) Waer van de eerste, ter regter zyde van 't Huis, aen de eene kant verbeelde:

Het Alziende Oog der Genade, uit een glansryk Ligt, te midden in de Wolken, zyne straelen alom verspreidende; en daer onder twee Oranje-Takken, boven dewelke op een zweevende Banderolle gelezen wierd, deeze Latynsche Spreuke:

DEO PROVIDENTE OMNIA TUTA.

(Dat is:)

DOOR GODS VOORZIENIGHEIT IS ALLES VEILIG.

Op de andere en linker zyde van deeze Standaerd zag men:

Een sierlyke Krans van Oranje-bladeren, met deeze op een onderstaende Band gestelde woorden:

TUETUR ET ORNAT.

(Dat is:)

DEEZE BESCHERMT EN VERSIERT.

Op de tweede Standaerd, ter linker zyde van 't Huis uitsteekende, was geschilderd, ter eener zyde:

Een uit de Wolken komende Gebarnaschte Arm, welkers uitgestrekte Hand van de Zonne wierd bestraeld: Boven het volgende op een ontrold Lint staende Devies:

CONTRA DOMINUM NEMO VALEBIT.

(Dat is:)

TEGENS DEN HEERE ZAL NIEMANT VERMOGEN.

En aen de andere zyde:

Een Arend tegens de Zonne vliegende, boven dit op een gelyke Rolle geplaetst Byschrift:

NON DEGENER.

(Dat is:)

NIET ONTAERD.

En uit een daer bovenstaende Schuifraem stak een Oranje Zyde Vaendel, waer op ten wederzyden met Goude Letteren wierd geleezen:

VIVAT
W. C. H. F.
PRINS VAN ORANJE
EN
NASSAU.

Onder een uitsteekende Machine, die, door in een zekere order gestelde Glazen en ontstooken Lampions, zig als een brandende Zonne vertoonde: Gelyk nog zes andere zodanige Machines, ·edoch van een andere fraeye figuur, geene onaerdige Vertooning maekten met een meenigte van hangende Ligt-glaezen; zynde twee daer van uit de Schuifraemen, benevens het boven Middel-Raem, waer uit het gemelde Vaendel stak, van die zelve Verdieping uitgestooken, en de andere vier elk uit een byzondere Raem ten wederzyden van het Tafereel.

Laetstelyk las men, onder de Drempels der vier onderste, en hooger, onder de vyf der tweede Etagie staende Cosynen, op zeekere Plint-Basrelieven, de volgende Tweeregelige VAERSEN:

1. DEES PRINS, UIT OVER EDEL BLOED,
IS BLAAKENDE VOL HELDENMOED.

2. DE VLUGGE FAAM HEEFT, WYD EN ZYD,
'T STADHOUDERSCHAP ALOM VERSPREID.

3. EEN IEDER ROEPT MET HERT EN MOND:
LANG LEEF D'ORANJE VORST GEZOND!

4. ZO BLOEID DOOR NASSAU NEDERLAND,
NU DE EENDRACHT VRYHEID BIED DE HAND.

5. WAT IS 'ER WENSCHELYKER VREUGD
ALS DAT MEN ZICH VERMAEKT IN DEUGD!

6. WIE SCHROOMT NU VYAND, OF VERDRIET,
DAER NEERLAND NASSAU HULDE BIED?

7. LANG BLOEI D'ALOUDE ORANJE STAM,
WAAR UIT DIT LAND ZYN OIRSPRONK NAM!

8. HOE SCHOON VERLICHT ONS DEEZEN DAG,
DOOR HET STADHOUDERLYK GEZAG.

9. GODT GEEVE DAT DE ORANJE SPRUIT,
BLOEI EEUWEN IN EN EEUWEN UIT.

Dus alle de *Voornaemste* ILLUMINATIEN, DECORATIEN, VUURWERKEN, enz. *over het blyde geval der* INHULDIGING *van* ZYNE DOORL. HOOGHEIT *den Heere* PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, enz. enz. enz. *tot Stadhouder, Capitein-Generael en Admirael van Holland*, enz. wederom hebbende afgebeeld en beschreeven, zullen wy, tot besluit van dit Deel, nog een *Afbeelding* en *Verklaring* meede deelen van een MEDAILLE, ter dier geleegenheid gemaekt door I. G. HOLTZHEY, voornaem *Medailleur* te *Amsterdam*.

Op de Voorzyde ziet men het Geharnaschte Borst-stuk van ZYNE DOORL. HOOGHEIT; hebbende tot Omschrift:

WILHelmus CARolus HENDricus FRISO, Dei Gratia ARAVSiæ et NASSaviæ PRinceps, TOTi BELGii LIBerati GVBernator &c.
M. D. CC. XLVII.

(Dat is:)

WILLEM CAREL HENDRIK FRISO, DOOR GODTS GENADE PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, STADHOUDER VAN 'T GEHEELE VRYE NEDERLAND, enz.
1747.

Op den Arm van het Borst-stuk leest men: I. G. HOLTZHEY FECIT.

En daer onder:

HOC INCOLVMI MENS OMNIBVS VNA.

(Dat is:)

ALS DEZE BEHOUDEN BLYFT, ZYN ZE ALLE EENSGEZIND.

Het Revers vertoond de Zon in 't midden van Zeeven Planeeten, zynde omringd van den *Zodiacus* of Dieren-kring; met dit tusschen staende Omschrift:

VNVS TRAHO SEPTEM TRAHORQVE AB ILLIS.

(Dat is:)

IK TREK ALLEENIG ZEVEN VOORT; DAER IK VAN HAER WORD VOORTGETROKKEN.

A
DE WENS DES VOLKS.

B
HONI SOIT QUI MAL Y PENSE
JE MAINTIENDRAI

C
VIVAT ORANGE
VOX POPULI VOX DEI
TANDEM BONA CAUSA TRIUMPHAT.
POST NUBILA PHŒBUS
CONCORDIA RES PARVÆ CRESCUNT
DISCORDIA MAXIMÆ DILABUNTUR.

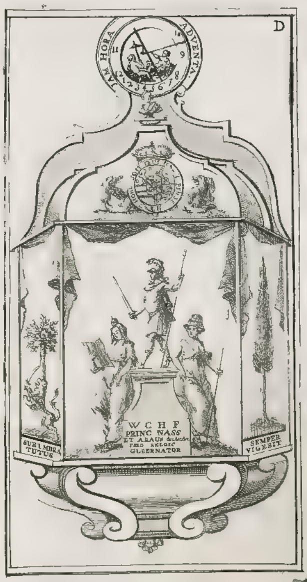
D
JAM HORA ADVENTA.
W C H F
PRINC NASS
ET ARAUS
FED BELGIC
GUBERNATOR
SUBLIMIRA TUTUS
SEMPER VIGEBIT

E
PUBLICA VOTA

1
ADEO

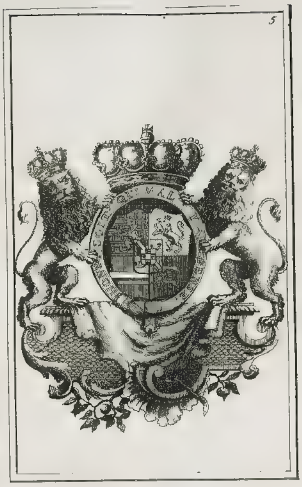
5

2
PRO POPULO

3
HAC DUCE

6

4
HIC. REM. BELGARUM.
GRAVITER TURBANTIBUS
ARMIS SISTET EQUES
STERNET GALLOS.

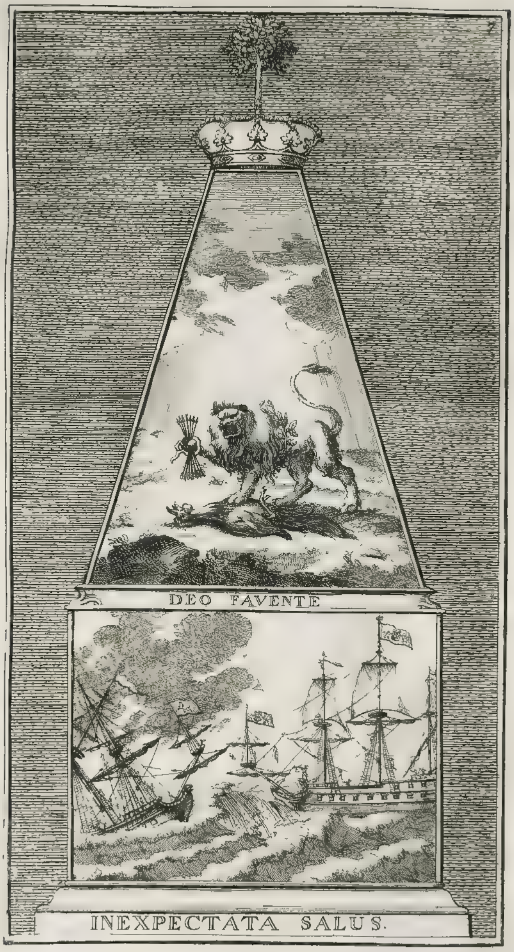

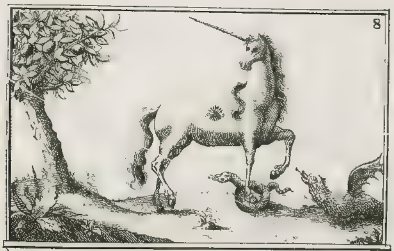

SUB HAC REPUBESCO.

FEDUCIA ET DELICIÆ CIVIUM.

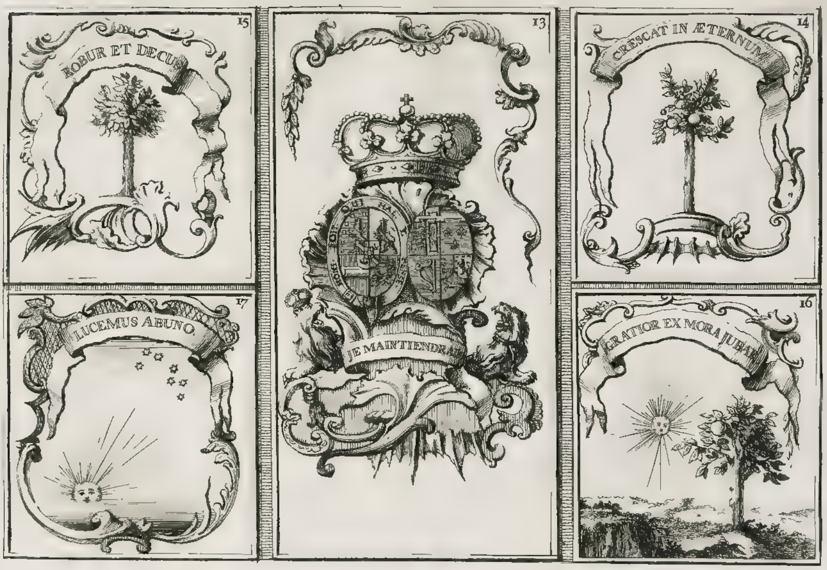
ROBUR ET DECUS
CRESCAT IN ÆTERNUM
JE MAINTIENDRAI
LUCEMUS AB UNO.

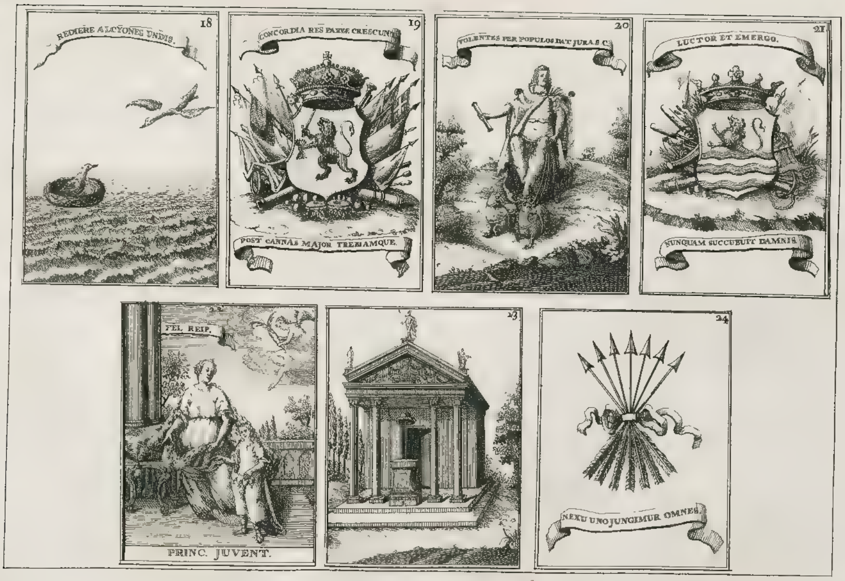
REDIERE ALCYONES UNDIS.
CONCORDIA RES PARVÆ CRESCUNT
POST CANNAS MAJOR TREBIAMQUE.
VOLENTES PER POPULOS DAT JURA &c.
LUCTOR ET EMERGO.
NUNQUAM SUCCUBUIT DAMNIS.
FEL. REIP.
PRINC. JUVENT.
NEXU UNO JUNGIMUR OMNES.

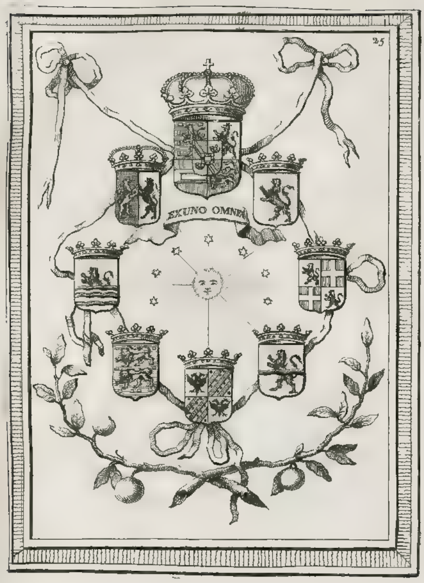
25
EX UNO OMNES

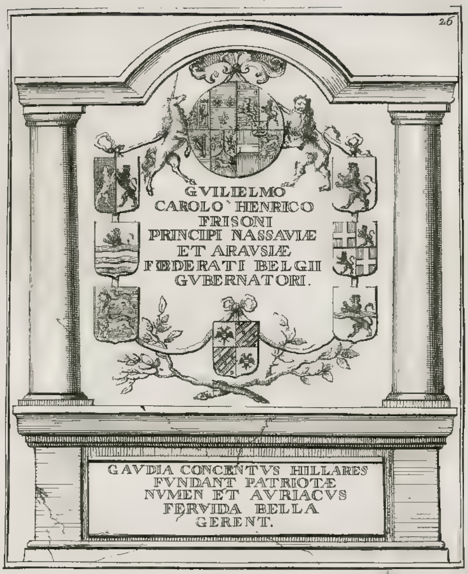
26
GVILIELMO
CAROLO HENRICO
FRISONI
PRINCIPI NASSAVIÆ
ET ARAVSIÆ
FŒDERATI BELGII
GVBERNATORI.
GAVDIA CONCENTVS HILLARES
FVNDANT PATRIOTÆ
NVMEN ET AVRIACVS
FERVIDA BELLA
GERENT.

28
DEUS DABIT
INCREMENTUM.

27
HIS STETIMUS BELGÆ
UNANIMES HIS VICIMUS ARMIS.

29
ERIT OMNIBUS
ARA.

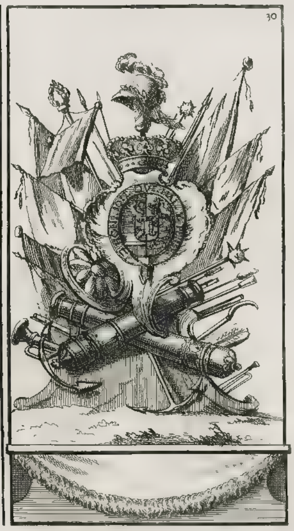
30

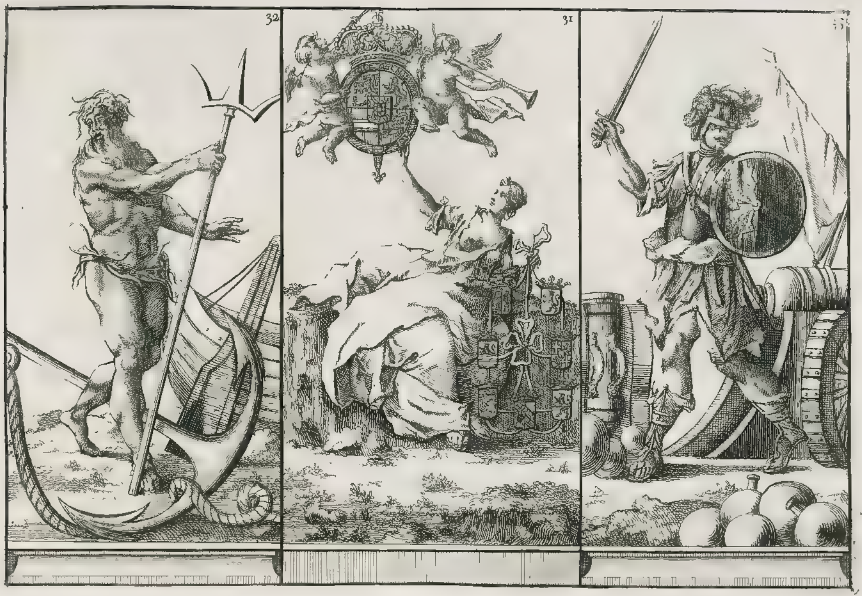

UTINAM SIC SEMPER

DEO FAVENTE,
NULLUS METUS

MUTUIS CONSILIIS

PRO LIBERTATE
ET RELIGIONE.

INVITIS HOSTIBUS.

GOD GEEF DE WASDOM.

EENDRAGT MAAKT MACHT.

VIVAT ORANGE EN DE STAATEN

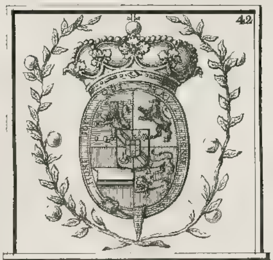

VIVAT W K.H.F.

VIVAT A. B. L.

OMNIA SANANT.

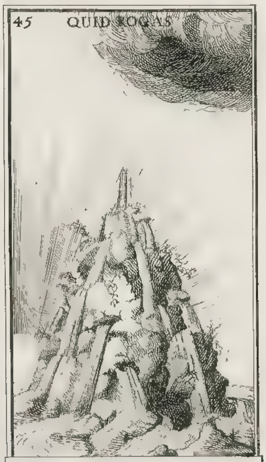

QUÆ TRIBUUNT
TRIBUIT

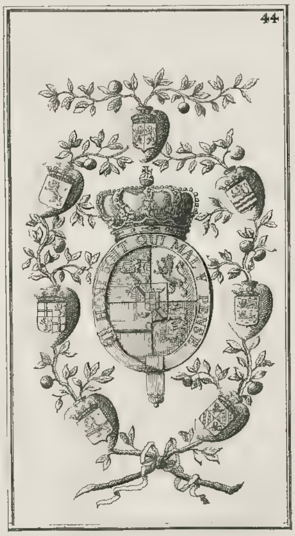

HIS PRÆVIDE
ET PROVIDE.

48

NEC SORTE NEC FATO SED NUMINE

50
MOVE ABS TE MORAM
49
SENTIET NOS INTER NOS CONGRUERE
51
PORTENTA DEUM OBSTANT

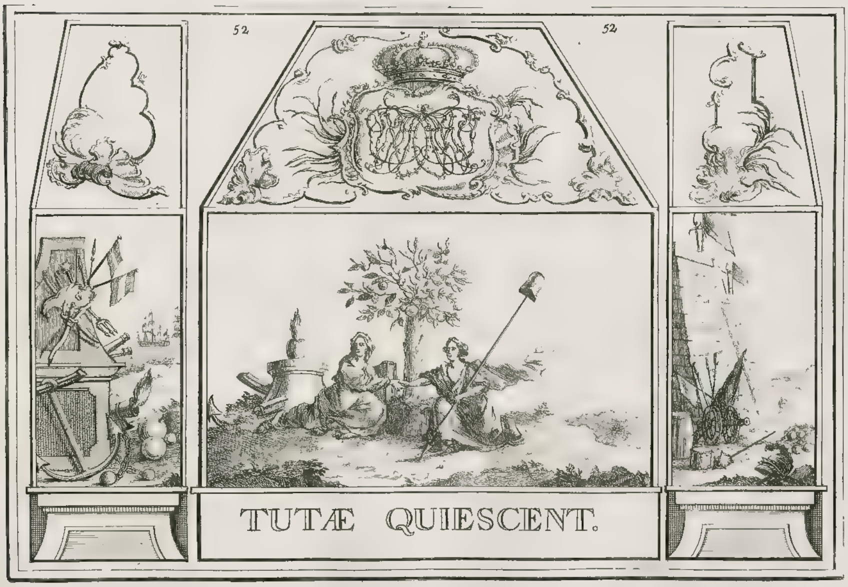
52
52
TUTÆ QUIESCENT.

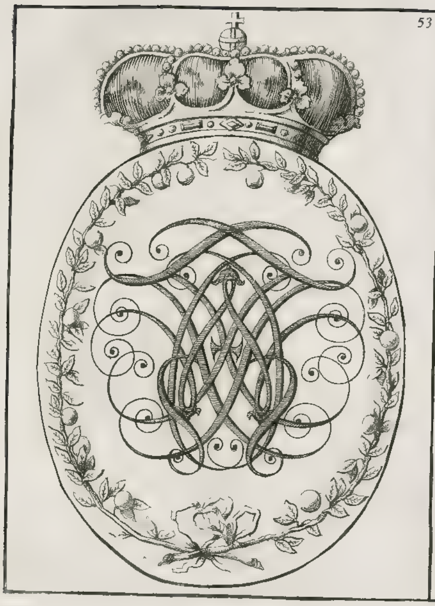
53

54
FOEDERIS GRATIAEQ. SIGNUM.

VIRTUS CORONAT OPUS.
55

56
VIVAT W.K.H.F.
VIVAT A.V.B.L.

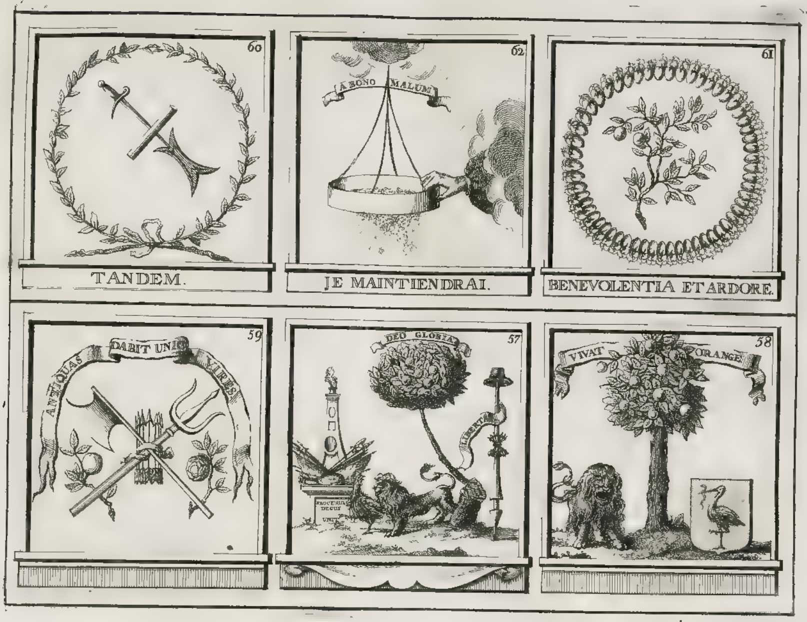
60
TANDEM.
62
A BONO MALUM
JE MAINTIENDRAI.
61
BENEVOLENTIA ET ARDORE.
59
ANTIQUAS DABIT UNIO VIRES
57
DEO GLORIA
LIBERTAS
58
VIVAT ORANGE

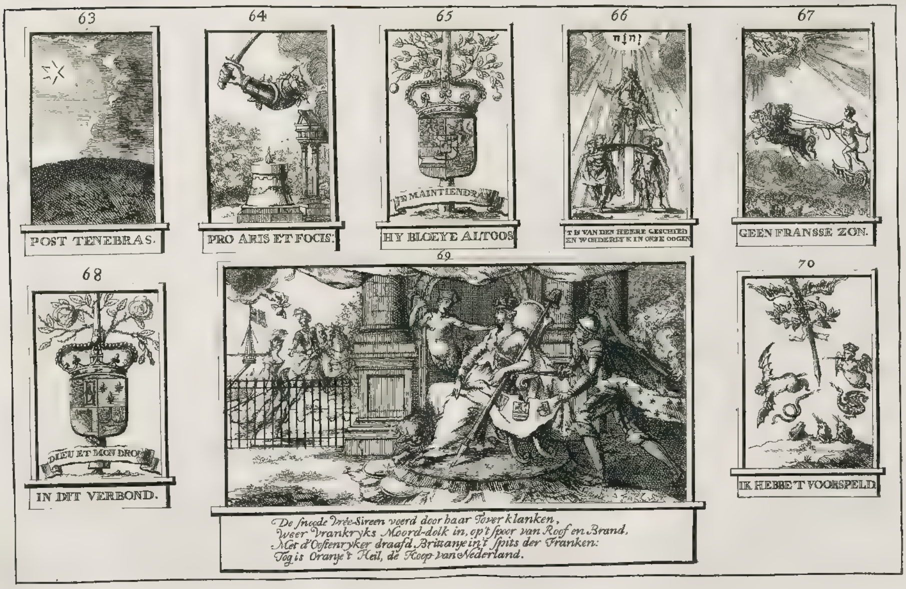
63
POST TENEBRAS.
64
PRO ARIS ET FOCIS.
65
JE MAINTIENDRAI
HY BLOEYE ALTOOS
66
יהוה
T IS VAN DEN HEERE GESCHIED EN WONDERLYK IN ONZE OOGEN
67
GEEN FRANSSE ZON.
68
DIEU ET MON DROIT
IN DIT VERBOND.
69
De ſnoode Vrée-Sireen voerd door haar Tover klanken,
Weer Vrankryks Moord-dolk in, op't ſpoor van Roof en Brand,
Met d'Ooſtenryker draafd Brittanje in't ſpits der Franken:
Tog is Oranje't Heil, de Hoop van Nederland.
70
IK HEBBE'T VOORSPELD.

71
WILHELMO
CAROLO HENRICO
FRISONI PRINCIPI OPTIMO
LIBERTATIS VINDICI
SEPTEM FOEDERATARUM BELGII
PROVINCIARUM GUBERNATORI
SACRUM
HOSTIUM TERROR
AMOR POPULI
VIVAT ORANGE
VOX POPULI VOX DEI
TANDEM BONA CAUSA TRIUMPHAT.
POST NUBILA PHOEBUS
DELICIÆ GENERIS HUMANI.
CONCORDIA RES PARVÆ CRESCUNT
DISCORDIA MAXIMÆ DILABUNTUR
FRISO NASSAVIÆ SPES REDIVIVA DOMUS

73
NIL DESPERANDUM PRINCIPE
ARAUSIONENSI DUCE.
STRINGUNTUR BATAVI FIRMO
SIC FŒDERE FASCES
SENTIAT UT BATAVAS GALLIA
LUSA MANUS.

72

75

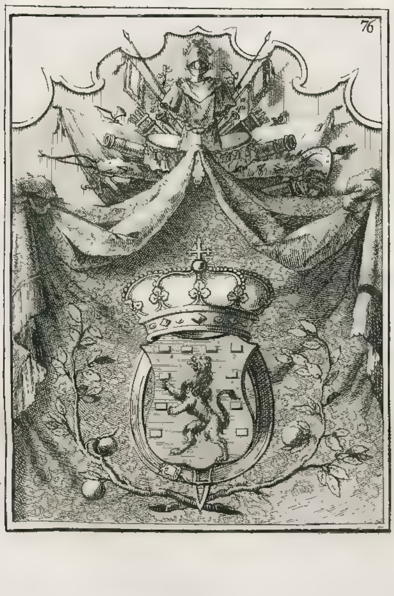
76

74
'T IS VAN DEN HEERE GESCHIED
EN WONDERLYK IN ONZE OOGEN.

77

78

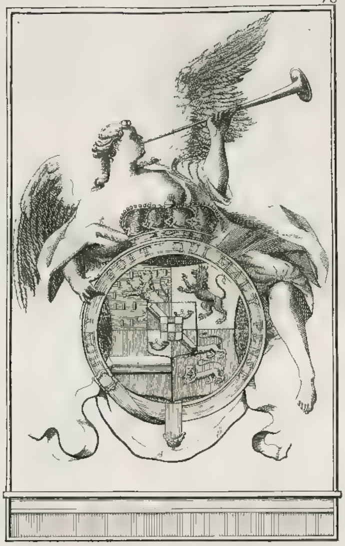

79

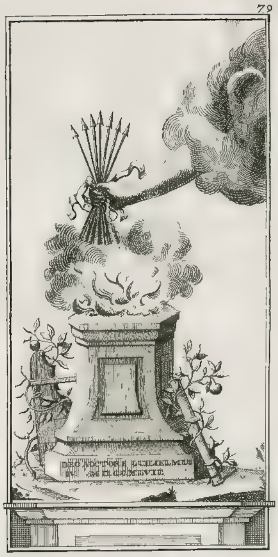

80 81 82

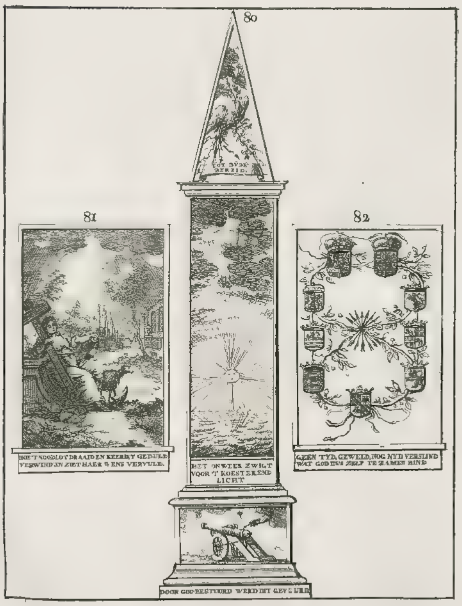

83

84

POST NUBILA PHŒBUS.
SUB UMBRA TUTUS

85

1747 WIL. CAR. HEN. FRI. PR. AUR. BEL. GUB.
DIU VIVAT
ET
IN PROLE MASCULA
SINE FINE
VIVAT
GUBERNATOR
ORANGIUS.

86

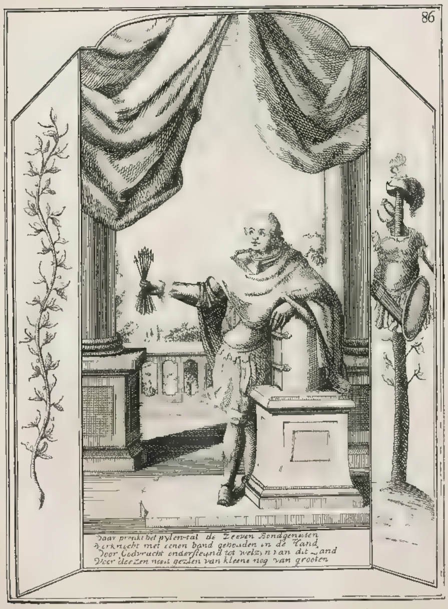
Daar pronkt het pylen-tal de Zeeven Bondgenooten
Verknocht met eenen band gehouden in de Hand,
Door Eendracht ondersteund tot welzyn van dit Land
Voor deezen noit gezien van kleene nog van grooten

87

Ziet hier d'Oranje Stam verselt met groote kragt
Tot welstand van ons land wie had het so gedacht

DECUS PATRIÆ.

TUEANTUR.

UNITÆ MANEANT.

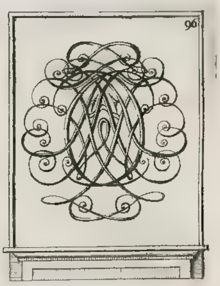

TUTUS.

PRINCIPI SACRUM

VIGILANDO PAX FIRMATUR.

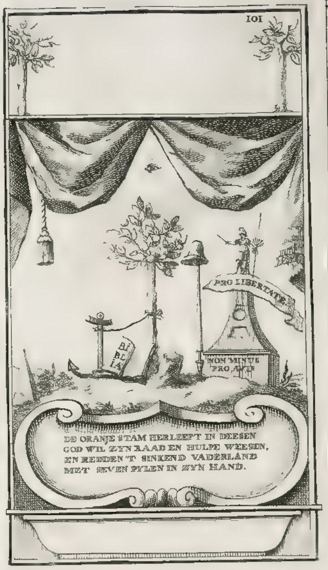
101
PRO LIBERTATE
BIBLIA
DE ORANJE STAM HERLEEFT IN DEESEN
GOD WIL ZYN RAAD EN HULPE WEESEN,
EN REDDEN 'T SINKEND VADERLAND
MET SEVEN PYLEN IN ZYN HAND.

102
SUB TEGMINE TUTUS

103
A
104
W. K.
H. F

105
IK ZAL 'T WEL GEDENKEN.

N A - R E E D E N
AEN DE
GUNSTIGE EN BESCHEIDENE
L E E Z E R S.

D*AT dit lang beloofde* Eerfte Stuk *van het* VERHEERLYKT EN VERLIGT 's GRAVENHAGE, *veel laeter als het wel had behooren te weezen, te voorfchyn komt, konnen wy geenzints tegenfpreeken; dog om veele verfchooningen, dienaengaende hier by te brengen, vinden wy onnodig, dewyl die vertraeginge aen niemand, dan ons alleen, eenige de allerminfte nadeel of fchaede toebrengen kan.*

Wel is waer, dat alle die na dit Werk verlangt hebben, hunne Nieuwsgierigheid tot nu toe hebben moeten opfchorten, dog dat is het ook al, *door dien wy dit Werk,* zonder bevorens geld by Infchryvinge af te vorderen, *op onze eigene koften en rifico gedrukt hebben.*

De Heuchelyke en allergewenfchfte Tyd-ftippen, die dit Werk hebben doen gebooren werden, geeven ons vafte hoop en verwagtinge, dat het zelve, fchoon eenigen tyd geleeden voorgevallen, egter zyne gewenfte Beminnaeren overvloediglyk vinden zal.

Wy zullen ons dan, voor het tegenwoordige, hier met de oude Hollandfche zeg-wyze, als van iets goeds gefprooken werd, moeten behelpen: HET IS BEETER LAET DAN NOOIT.

Zie daer, Goedgunftige en Befcheidene Leezers, alle het geene men voor en tegen de laete uitkomft van dit Werk heeft konnen zeggen: Wy hoopen U Ed. het ten beften zal gelieven te duiden, en te gelooven dat wy opregtelyk zyn,

U Ed. Dienftwillige Dienaeren,

ANTHONI DE GROOT EN ZOONEN.

's Gravenhage den 30 Augufty 1751.

10

BESCHRYVINGE
VAN HET
VUUR-WERK
EN
ILLUMINATIE,

Af- en *Aen*gestoken ter geleegenheyd van de *Verkiezinge* en *Kroninge* van Zyne Keyzerl. Majesteyt

FRANCISCUS,

KEYZER DER ROMEYNEN, KONING VAN GERMANIEN, &c. &c.
HERTOG VAN LOTHARINGEN EN BAR,
GROOT-HERTOG VAN TOSKANEN, &c. &c. &c.

Op het FEEST, door

DEN HEER BARON VAN REISCHACH,

Kamerheer en Extraordinaris Envoyé van Hunne Keyzerl. Majten. by de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden.

Gegeeven den 19 January 1746.

IN 's GRAVENHAGE,
By ANTHONI DE GROOT, en ZOONEN,
M. DCC. XLVI.

BESCHRYVINGE
VAN HET
VUUR-WERK
EN
ILLUMINATIE,
Af- en Aen-gestoken over de Verkiezinge en Krooninge van den ROOMS KEYZER
FRANCISCUS,
&c. &c. &c.

HEt is aen de geheele Weereld bekend, dat de uytmuntende Deugden van Zyn Koningl. Hoogheyd, den Hertog FRANCISCUS VAN LOTHARINGEN, de keuse te weeg gebragt hebben, welke wylen Keyzer KAREL VI., hoogl. memorie, met algemeene goedkeuring van gantsch Europa, gedaen heeft, om zyn DOORLUCHTIG HUYS in de Telgen van dien Vorst, door deszelfs Huwelyk met de onvergelykelyke Heldinne deezer Eeuw, MARIA THERESIA, zyne Dogter, Erfgenaeme van zyne Koningryken en Staten, te doen herleeven; en thans zien wy, dat die Deugden, Gaven en Vermogen in dat DOORLUCHTIG PAER zo gelukkig zaemgevoegt, het Keurvorstelyk Ryks-Collegie aengespoord hebben, om denzelven Vorst tot Keyzer te kroonen, en dus de Keyzerlyke Waerdigheyd tot derzelver natuurlyk middelpunt weder te brengen.

Deeze twee groote gebeurtenissen hebben het eenvoudig en regt

 denk-

denkbeeld doen vormen, die zy vertonen van de DEUGD DOOR DE GLORY GEKROOND EN OVERLADEN.

Tot die gedagten vervoerd, heeft men het *Vreugden-Vuur* doen verbeelden een TEMPEL, aen de DEUGD gewyd, byna op dezelve wyze, als de Romeynen 'er eertyds een voor die Godin te Romen hebben opgeregt, welke tot een doorgang ſtrekte, om tot den TEMPEL VAN DE EER te naderen.

Het Standbeeld van deeze Godin (met de Keyzerlyke Kroon op het hoofd en alle haere andere kenteekens) is in 't midden des Tempels op een Outaer geplaetſt. Het gem. Gebouw, van een vierkante gedaente, is aen de vier zyden open, met groote Poorten van den Corinthiſen bouw-orden, en op de hoeken geflankeerd door 8 Colommen van denzelven orden, die 't hoofd-gebint onderſchragen. Boven twee van die poorten leeſt men in een panneel, in 't midden van de fries, aen de eene kant de Woorden: VIRTUTI MORALI D. D. (dat is) *Gewyd aen de Zeedelyke Deugd*; en aen de andere zyde, VIRTUTI MILITARI D. D. (dat is) *Gewyd aen de Krygs-deugd*, om om te beteekenen waer aen de Tempel is toegewyd. In 't panneel van ieder zyde, ter regter en linker hand van de Hoofd-poort, onder de groote Architraef, ziet men doorſchynende ſchilderyen, en in de agt ſchilderyen de volgende Zinnebeelden:

I. ZINNEBEELD. Een Zeylſteen, met een hand gehouden, en een yzere keeten van de grond optrekkende, met het Byſchrift:

NON VI, SED VIRTUTE

(Dat is:) *Niet door Geweld, maer door Deugd.*

II. ZINNEBEELD, De Zon door de Wolken breekende, met het Byſchrift:

CRESCIT AB ADVERSIS SPLENDOR MEUS.

(Dat is:) *Myn Luyſter word door Tegenſpoed vermeerdert.*

III. ZINNEBEELD. Een Keyzerlyke Kroon, een Weereld-Kloot, een Scepter en een Zwaerd, op een Tafel, met het Byſchrift:

QUÆ SUNT CÆSARIS, CÆSARI.

(Dat is:) *Den Keyzer, dat 's Keyzers is.*

IV. ZIN-

IV. ZINNEBEELD. Het Oog der Voorzienigheyd om hoog, en laeger een Hand, uyt een Wolk komende, houdende een Keyzerlyke Kroon, met het Byschrift:

DIGNISSIMO.

(Dat is:) *Aen den Waerdigsten.*

V. ZINNEBEELD. Het gedeelte van den Zodiak, waer in zig vertonen de Waege en de Scorpioen, met het Byschrift:

ILLA ELEGIT, ILLE CORONAT.

(Dat is:) *Deez' heeft Verkoren, de andere Kroond.*

VI. ZINNEBEELD. Een verryzende Phœnix, assche beschouwende, met het Byschrift:

ETIAM POST FUNERA.

(Dat is:) *Zelfs na de Dood.*

VII. ZINNEBEELD. Een Laurier-boom, met het Byschrift:

ET ME NEC FULMINA.

(Dat is:) *De Blixem zelfs kan my niet deeren.*

VIII. ZINNEBEELD. Twee By-Zonnen, met het Byschrift:

PER ME SPLENDESCIT ET ALTER.

(Dat is:) *Ik geef ook myn schynsel aen een ander.*

Op de groote en Hoofd-Kornis van de eerste verdieping staet een Balustrade, met Pyramiden tot een top-cieraed op de vier hoeken. De middel-vakken van de groote zyden zyn vercierd met Loof-werken en Zeege-teekenen, en in derzelver midden aen twee zyden geschildert de Wapens van den KEYZER, terwyl op de twee andere de Schilden van OOSTENRYK en LOTHARINGEN naest een geplaetst zyn.

Op het onderste gebouw rust een tweede verdieping van een gemengelden orden, maekende een agthoek, die de Coupel van den Tempel omvat. De Kornissen en Colommen zyn ryk gedecoreerd met Loof-werken, Festoenen, Zeege-teekenen en andere Cieradien, na metael gelykende. Tegen ieder groote zyde van den agthoek heeft men

men doorſchynende ſchilderyen geplaetſt, en die naer 't Ooſt en Weſt bevatten de twee volgende Inſcriptien :

* * *

V I R T U T I
D. FRANCISCI LOTHARINGICI, ROM. IMPER.
QUI
TRANQUILLITATI PUBLICÆ, ET IMPERII
EUROPÆQUE PACI,
PATERNAM HÆREDITATEM CONSECRANS,
REGIÆ SPONSÆ SUCCESSIONEM
A BELLORUM INJURIIS,
HOCCE PRETIO,
REDIMERE CONATUS EST;
QUI POSTEA
CONSILIIS ET OPERIBUS, REGALIS OFFICII
SOCIUS,
ET EXERCITUUM DUX MAGNANIMUS,
AD PATRIAM VINCULIS EXIMENDAM,
VENIT, VIDIT, EXEMIT;
ET SCOPO FELICITER OBTENTO,
IMMORTALI SIGNO GLORIÆ,
BELLATRICIS MARIÆ THERESIÆ DEXTRA,
IMPERIALI DIADEMATE,
DUM GEMINAS LÆTA VOMUNT FLAMMAS
TEMPORA,
PATRIUMQUE SIDUS APERITUR VERTICE,
CORONATUS,
HOC TEMPLUM FREMENS NATIONUM
APPLAUSUS
D. DM. TESTATUR.

(Dat is :)

(Dat is:)

Aen de Deugd
Van den vergoden Franciſcus van Lotharingen, Rooms Keyzer,
die
Voor de Gemeene Ruſte, en voor de Vreede van 't Ryk en van Europa,
Zyn Vaderlyk Erfdeel opofferende,
De Erf-Landen van zyn Koninglyke Bruyd
Van de rampen des Oorlogs,
Tot dien prys,
Getragt heeft te bevryden
Die by vervolg
Met Raed en Daed Meedegenoot geworden;
Van 't Koninglyk Beſtier,
Als een grootmoedig Heyr-voerder,
Om het Vaderland uyt de boeyen van ſlaverny te verloſſen,
Gekomen is, Gezien en Verloſt heeft;
En zyn doelwit gelukkig bereykt hebbende,
Tot een onſterffelyk Gedenkteeken van Glorie,
Door de regter hand der Krygs-Heldin Maria Thereſia met de Keyzerlyke Kroon
Gekroond is;
Word, tot onuytſpreekelyke blydſchap der Volkeren deezer Eeuw,
Dewyl zyn Vaderlyk Geſternt wederom
Boven zyn Hoofd ſchynd,
Deeze Tempel, onder de ſchaterende toejuyching der Weereld, gewyd.

* * *

V I R T U T I
AUGUSTÆ MARIÆ THERESIÆ AUSTRIACÆ,
ROM. IMP. HUNG. ET BOHEM. REG.
QUÆ,

PROTE-

PROTEGENTE DEO,
ANIMO ET CONSTANTIA HUCUSQUE INAUDITIS,
SEX REGIBUS, AD EAM EX AVITIS REGNIS PENITUS
EJICIENDAM, COLLIGATIS,
UNDEQUAQUE LACESSITA,
ET JAM AD EXTREMA REDACTA,
HEROA FORTITUDINE INCONCUSSA STETIT,
REGINA PIETATE, DECORE, FACUNDIA, MAJESTATE,
MIRABILITER
MAGNANIMAM, BELLOQUE SUPERBAM NATIONEM
AD AUXILIUM SUSCITANS,
AB IMIS AD SUMMA SE SPLENDIDE EREXIT:
SIDUS AMICUM
POPULORUM DUCTORIBUS IN OMNE SECULUM
FUTURUM:
DEINCEPS
NOVA GENTE, NOVO IMPERIO CONDITIS,
AB AMICIS STRENUE ADJUTA,
A JUGO EXTRANEO
HAUD DUDUM REGNUM LIBERAVIT,
ROMANORUM LIBERAVIT IMPERIUM,
PERICLITANTEM LIBERAVIT EUROPAM;
ET QUÆ TANDEM,
NOVA PACE
FŒDERATORUM CONSILIIS ITERUM OBSECUTA,
EORUMQUE VIRIBUS RURSUM CORROBORATA,
ALTERAM EUROPÆ SECURITATI, ET DESIDERIIS
GLORIOSISSIME ADÆQUATAM
FESSIS REBUS ASSERERE SPERAT MATER

ET

ET CONFIDIT,

COMMUNIS LIBERTATIS GENEROSI AMANTES D. D.

(Dat is:)

Aen de Deugd

'Van de Doorluchte Maria Theresia van Oostenryk,

Rooms Keyzerin, Koningin van Hongaryen en Boheemen;

Die,

Onder Godes Hulpe,

Met een tot hier toe ongehoorde Moed en Standvastigheyd

Zes Koningen, zamen verbonden

om Haer uyt haere Vaderlyke Ryken te verdryven,

Van alle kanten aeugerand,

En reeds tot het uyterste gebragt,

Onverschrokken met een heldhafte dapperheyd wederstaen heeft.

Een Koningin, die door Godvrugt, Bevalligheyd, Welspreekenheyd en Majesteyt,

Op een wonderbaere wyze,

Een grootmoedige, en ten Oorlog vermogende Natie

Tot haere hulpe opwekkende,

Uyt de diepste nood tot den hoogsten top van eer is gesteegen

Om als een Geluk-Ster,

Voor de Vorsten der Weereld t'aller tyd te verstrekken;

En naderhand

Een nieuw Geslagt en een nieuw Gebied gestigt hebbende,

Van Vrienden kragtig ondersteund,

Onlangs haer Koningryk

van een uytheemsch juk gered, het Roomse Ryk bevryd,

En het gevaer lydende Europa verlost;

En die ten laetsten

Door een nieuwe Vreede,

 Waer

Waer toe zy den raed haerer Bondgenoten opvolgende,
en door hunnen Byſtand wederom verſterkt zynde,
Als een Moeder voor de Zeekerheyd van Europa een nadere luyſterryke
Vreede, overeenſtemmende met de verlangens,
Hoopt en vertrouwd te bezorgen, tot herſtelling der vervallen zaeken;
Hebben de edelmoedige Beminnaers
Der Algemeene Vryheyd
Dit toegewyd.

Op de Zyden ten Zuyden en Noorden zyn doorſchynende gemaeld twee zinſpreukige Schilderyen, de eene verbeeldende den KEYZER, in de gedaente van de *Deugd met licht beſtraeld*, gezeeten op een Throon, met den Scepter in de regter hand, en met de linker ruſtende op den Ryks-appel. ENGELAND onder de gedaente van *Neptunus*, en de Republicq der VEREENIGDE NEDERLANDEN onder die van *Pallas*, bevinden zig aen den voet van den Throon, onderſteunende de Keyzerlyke Kroon, met licht uytwerpende ſtraelen omringt. De Krygs-God en Hercules ſtaen aen hunne zyden, in een Martiaele geſtalte, waer onder het Byſchrift:

FOEDERATORUM VIRIBUS SUSTENTATA SPLENDESCAM.

(Dat is:) *Onderſteund door de hulpe der Bondgenoten zal myn luyſter uytgebreyd worden.*

Daer meede beteekenende, dat de Keyzerlyke Throon en Waerdigheyd door de Zee-Mogendheeden onderſteund zynde, de Geallieerde Vorſten en 't Ryk een meerder glans en een nieuwen luyſter zullen bekomen.

De Schildery ten Noorden verbeeld wederom den KEYZER onder de zinnebeeldige gedaente van de *Deugd*, welke het RYK nodigt (onder de gedaente van *Juno*, houdende een vlag in de hand met de Keyzerlyke Wapens) om met haer te helpen ſtryden. *Europa* uytgebeeld door haere kenteekenen, bied Hem de wapenen ter algemeene verdeediging aen, terwyl men in een andere gezigt-ſtand ENGELAND ontdekt in de gedaente van *Neptunus*, met zyn drietand in de hand, en de REPUBLICQ in die van *Pallas*, met een lans en ſchild gewapend, bereyd om het *Geweld* te bevegten, dat zig in een Reuſen-geſtalte,

ver-

vertoond met een breed zwaerd in de eene, en een ſchicht en keetenen in de andere hand, waer meede het Europa dreygd; de *Tweedragt* is aen haere zyde, en ſchynd het zelve nadeelige en verderffelyke ontwerpen in 't oor te luyſteren, ſtellende zig in poſtuur om die uyt te voeren. Onder de Schildery ziet men het Byſchrift:

FAVENTIBUS AMICIS, EUROPAM, IMPERIUMQUE,
A VINCULIS SERVABO.

(Dat is:) *Met behulp van Vrienden, zal ik Europa en 't Ryk van ſlaverny bevryden.*

By 't *Geweld* leeſt men op een Lint het volgende vers uyt Virgilius:

Contra Neptunum... Contraque Minervam
Tela tenet....

(Dat is:) *Het ſpand zelfs tegens Neptunus en Minerva den boog.*

Op de vier andere zyden van den Agthoek ſtaen de volgende zinnebeelden:

I. ZINNEBEELD. Een Eyken Boom, door zesderhande Winden geſchud, met het Byſchrift:

INCONCUSSA.

(Dat is:) *Onbeweeglyk.*

II. ZINNEBEELD. Een Pers met 4 ſchroeven, en zo veele handen om die toe te draeyen, met het Byſchrift:

SIMULTANEIS POTENTIARUM VIRIBUS.

(Dat is:) *Met zaemgevoegde magten.*

III. ZINNEBEELD. Een Wagen door een Leeuw en Luypaerd getrokken, en een Arend op het voorſte van den Wagen, waer op zyn 2 Romeynſe Bondel-bylen en zeeven Pylen, alles zaemgebonden, met het Byſchrift:

SIC ULTRA PROCEDAM.

(Dat is:) *Dus zal ik verder voortgaen.*

IV. Zinnebeeld. Een Waege, in welkers eene ſchael een gewigt gemerkt met $\frac{250}{m}$, en in de overſtaende een ander gewigt, gemerkt met $\frac{240}{m}$, beneevens een hand, die 'er nog een byvoegt van $\frac{40}{m}$, hebbende tot Byſchrift:

SIC AD ÆQUILIBRIUM ET ULTRA.

(Dat is:) *Tot het Eevenwigt, en nog verder.*

Op deeze tweede Verdieping ſtaet nog een hooge Spits of Pyramide; de vier Hoofd-zyden met groote azuur- of blaeuwverwige doorſchynende Medailles vercierd, rondom met Palm- en Laurier-takken; een dier Medailles verbeeld in *profil* den Regeerenden Keyzer, en die van de tegen-overſtaende zyde, de roemrugte Karel Leopold Nicolaus, *Hertog van Lotharingen*, de vermaerde Oorlogs-held der voorleeden Eeuw, die Weenen, wanneer de Turken gem. Stad beleegerden, ontzet heeft. Aen de zyde op de Ooſtkant is de Medaille van de Regeerende Keyzerin, en op de overſtaende zyde die van Keyzer Karel V., een haerer Doorluchtigſte Voor-Ouderen. Op de Spits ſtaet een groote Keyzerlyke Arend met uytgeſtrekte Vleugels, houdende met eene klaeuw den Ryks-Appel en met de andere het Zwaerd.

Deeze Tempel, omtrent 60 voeten hoog, is geplaetſt op een ſtellaedje van 42 voeten in 't vierkant, met Baluſtrades en een zoort van Gaendery omringt, alles op geheyde paelen in 't midden van de groote Vyver van 't Hof van Holland opgeregt.

Het Vuurwerk word afgeſtoken omtrent ten 9 uuren 's avonds, en na dat de Maker al het fraeyſte van zyn konſt heeft vertoont, als Vuurpylen, Pyramiden, Vuur- en Swermpotten, Ligt-ballen, Vuur-raderen, Molentjes, Water-kaerſen en ballen, Water-katten en Moordſlagen, beſluyt hy met een algemeene verligting van den geheelen Tempel.

BE-

BESCHRYVINGE VAN DE DESSERTEN,

Op de Vier voornaemste Tafels toegedient, ter gelegenheyd van 't Festyn, door den voorn. Rooms-Keyzerl. Gezant, na 't afsteeken van 't Vuurwerk, aen de Heeren van de Regeering, de Buytenlandse Ministers en andere voorname Personen van de beyde Sexen, met een Ambigu *gegeeven.*

De Rang van deeze Tafels is geschikt na de Historie van den toedragt der zaeken, zedert het afsterven van Keyzer *Karel VI.*, tot de *Verkiezing* en voltrokken *Kroning* van den tegenwoordig Regeerende Keyzer

FRANCISCUS

Alles Geinventeerd en Vervaerdigt door den Suyker-bakker en Confiturier Pieter de Gelleke, *in* 's Hage.

EERSTE TAFEL.

Van 24 *Couverts.*

OP deeze Tafel liggen Spiegels met zilvere Lysten: In 't midden zit het Beeld *Valore*, of Manhafte Dapperheyd, op allerhande Krygs-wapen-tuyg, houdende in de regter-hand een Scepter en Laurier-tak. Aen de regter zyde staet een *Eenhoorn*, verbeeldende Engeland, en aen de andere zyde een *Leeuw*, verbeeldende de Republicq der Vereenigde Nederlanden, slaende ieder een klaeuw op het gemelde Krygs-wapen-tuyg, waer meede bedoelt word de Hulpe, door de beyde Zee-Mogendheeden aen het tegenwoor-

dig Keyzerlyk Huys beweezen. Het gemelde Beeld houd wyders de oogen geſlagen op een *Driehoek*, het gewoone Zinnebeeld der Voorzienigheyd, op een tegen-overſtaende Zuyl geplaetſt, als van daer alle hulp en zeegen verwagtende; over het geen op de te weerzyden van de Zuyl afhangende vlaggetjes te leeſen ſtaet, namentlyk: *Governo della Republica*, Het beſtier van 's Lands zaeken. Boven het Beeld ziet men een Adelaer, daelende neederwaerts.

Het verdere gedeelte van de Tafel is voorts bezet met Parterres, waer op van diſtantie tot diſtantie Eeren-poorten, Beelden, &c. zyn opgeregt, alle met het Keyzerlyk Wapen vercierd.

TWEEDE TAFEL.

Van 24 *Couverts.*

OP deeze Tafel liggen ook Spiegels met zilvere randen, die wat verheeven zyn, en in gedaente van de andere Tafels verſchillen.

In 't midden vertoond zig een *Tempel* van gegooten Zuyker, waer in het Beeld *Dignita*, of Waerdigheyd, is gezeeten op allerhande Oorlogs-tuyg, liggende op een Tapyt, bezaeyd met verſcheyde zoorten van Bloemen, waer over een Slang kruypt, die door het zittende Beeld vertreeden word; voorts draegt het gemelde Beeld op de linker ſchouder een Steen van zeer groote waerde verbeeld, met Juweelen omzet; aen de eene zyde van 't gemelde Beeld ziet men de *Regalità*, of Koninglyke Mildadigheyd, houdende in de hand een gouden Kop, en daer agter een *Eenhoorn*, verbeeldende Engeland; aen de andere zyde ſtaet *La Confirmatione dell' Amicitia*, of Beveſtiging van Vriendſchap, in Vrouwen-gedaente, houdende in de regter-hand een Chriſtalyne Schael met roode Wyn, en agter het zelve een *Leeuw*, verbeeldende de Republicq der Vereenigde Nederlanden. Deeze twee Beelden houden met opgeheeven handen een Keyzerlyke Kroon boven het hoofd van de voorn. Waerdigheyd.

Te weerzyden van de Tafel ziet men Berceau's of groene Alléen, waer in zyn Cupidô's, welke het Keyzerlyk Wapen in de hand houden.

DERDE TAFEL.

Van 24 *Couverts.*

DEeze is wederom gegarneerd met Spiegels, omzet met goude boorden, ruſtende op Arends-klaeuwen.

In 't midden ziet men den *Hollandſen Tuyn*, omheynd met 7 Colommen,

men, op ieder van die Colommen ſtaet een *Witten Engel*, blazende op een Trompet, waer aen hangen de Wapens van de *Keurvorſten*, op vlaggen geſchildert. De zeeven Engelen houden gezamentlyk een *Keurvorſtelyken Hoed*, en verbeelden dus de vereeniging der Keurvorſten op de Keyzer-verkiezing. De Colommen zyn met een zilvere Keeten van zeeven ſchakels aen den anderen gebonden, en in 't midden is een Beeld, genaemd *La Concordia Militare*, of Oorlogs-Eendragt, in de gedaente van een Vrouw, houdende in de hand een hoop Slangen, door malkanderen geſlingerd, en ſtaende in 't midden van allerhande Wapen-tuyg, dat te weerzyden bewaerd word door een *Eenhoorn* en een *Leeuw*, wederom zinſpeelende op de Zee-Mogendheeden. Voorts ziet men tuſſen ieder Zuyl een dubbelden Adelaer, of het Keyzerlyk Wapen, en verder is die Tafel ook verciert met Triumph-Poorten, Parterres, &c.

VIERDE EN HOOFD-TAFEL.

Van omtrent 70 Couverts.

DEeze is van figuur als een dubbelden Arend, koninglyk toegerigt met geſleepen Spiegel-glazen, omzet met vergulde randen, en vercierd met dito franjes en quaſten, ruſtende op zilvere voeten.

In 't midden zyn 4 *Eeren-poorten* van Zuyker opgeregt, op ieder van dewelke een *Keyzerlyke Kroon* geplaetſt is, waer onder een Arend hangd. Op de Capiteelen van de Colommen zitten Engeltjes, houdende koordjes in de handen, die aen de klaeuwen van de Arenden vaſtgemaekt zyn. In de vier Niſſen ſtaen 4 capitaele Beelden op vergulde Piedeſtallen, verbeeldende de *Hoop*, *Geloof*, *Standvaſtigheyd* en *Geregtigheyd*, en boven dezelve zo veele dubbelde Arenden, die in den bek houden een ſnoer, waer aen een *Keurvorſtelyke Hoed* met de *Keurvorſtelyke Wapens*, verbeeldende de thans vereende Keurvorſten. In 't midden van dezelve ziet men het Beeld van *Virtù* of de Deugd, in de gedaente van een jonge en aengenæme Maegd, met Vleugels aen de ſchouderen, en een Zon op de borſt, houdende in de regter-hand een Scepter en met de linker-hand een Laurier-krans; met de regter Arm ruſt zy op een Zuyl, waer op een Ryks-appel ligt, en aen haere linker zyde den Hoorn des Overvloeds, alles op een verheeven plaets, drie treeden hoog, zynde ieder trap of treede door kleyne Arenden onderſchraegt. Voor dezelve ziet men een Wagen met 2 Harten beſpannen, verbeeldende een Keyzerlyke Zeegewagen,

wagen, van agteren beſchildert met het Keyzerlyk Wapen: Op deezen Zeege-wagen ſtaet de *Faem*, blazende op een Trompet, waer aen, op een afhangend Lint word geleezen *Fama Buona*, of Goed Gerugt. Boven dit alles hangt een groote geillumineerde *Heemel-Globe*, beſchildert met de Planeeten en Sterren; daer onder word nederdalende gezien de *Tyd*, met een Keyzers-Kroon in de hand, om het gemelde Beeld der Deugd te kroonen. Voorts is de Tafel als een Parterrre gegarneerd met Taxis, Beelden, Eeren-poorten, Terraſſen, &c. waer in 's Keyzers Naem en Wapen, en al wat verder tot cieraed kan verſtrekken. Op ieder eynde van de Tafel is een dubbelde Eeren-poort van vier Colommen opgeregt; op eene derzelver zit een *Argus*, onder denwelken ſtaet het woord *Vigilantia* geillumineerd, en op de voorſte of hoogſte Zuylen dubbelde Arenden met de Keyzerlyke Wapens op de borſt en het byſchrift *Vivat*. In de Niſſen van de gemelde Eeren-poorten ſtaen ook twee Zinnebeelden, namentlyk de *Rykdom* en de *Voorzigtigheyd*. Op de andere Eeren-poort zit het Beeld de Voorſpoed des Leevens, zynde het byſchrift *Proſperità della Vita*, meede geillumineerd, en op de voorſte Colommen Arenden met de Wapens op de borſt. In de Niſſen ziet men aen de eene kant de *Geneeskunſt*, en aen de andere zyde de *Zeekerheyd*. Op de 4 uythoeken of vleugels van de Tafel worden verbeeld vier hoogtens of bolwerken, en op ieder een verguld Beeld op een Piedeſtal, waer op 's Keyzers naem in cyffer te zien is: Deeze vier Beelden houden ieder een vlag in de hand, met het Keyzerlyk Wapen. Aen de Toegangen van gemelde Bolwerken ſtaen in 't perſpectif wederom Eeren-poorten van gegooten Zuyker, en op dezelve insgelyks Arenden.

Voorts is de gemelde Tafel voorzien met de heerlykſte Confituuren, geëntoureerd met een groote quantiteyt Compôtes à la glace, en andere Dragéen en Vrugten, op het overvloedigſt toegedient.

Behalven de gemelde vier Tafels zyn nog eenige andere van minder *Couverts*, welke meede na rato met fraeye *Deſſerten* voorzien zyn, dog die tot den draed der bovengem. Hiſtorie niet behorende derhalven hier ook niet beſchreeven worden.

NB. *Het Feſtyn word begonnen en geeyndigt met een magnificq Bal.*

AFBEELDING
VAN HET
VUURWERK
EN
ILLUMINATIE,
TER GELUKKIG VOLBRAGTE VERKIEZINGE EN KROONINGE
VAN
FRANCISCUS STEPHANUS,
HERTOGH VAN LOTHARINGEN EN BAR,
TOT
ROOMSCH KONINGH EN KEIZER;
HET WELK
ZYNE EXCELLENTIE
DE
BARON VAN REISCHACH,
ROOMSCH KEIZERLYKE EN KONINGHLYKE HONGAARSCHE MINISTER,
HEEFT DOEN AFSTEEKEN
IN DEN VYVER TOT 'SGRAVENHAGE,
OP WOENSDAG DEN XIXDEN JANUARII, M. D. CC. XLVI.

BESCHRYVING van het GROOT THEATER en VUURWERK, opgericht in de Hof-Vyver van 's GRAVENHAGE, en afgeſtoken op Vrydag den 13 Juny 1749. ter gelegenheid van de algemene Vrede, geſloten te Aken op den 18 October 1748.

HEt Theater gebond op 3840 palen van 16 tot 18 voeten lang, en in de Vyver geheid, was 336 voeten breed en 110 diep. In het midden ſtond een Tempel, die ruim 100 voeten hoog was, ruſtende op 10 Colommen, yder 36 voeten hoog, met hunne Baſimenten en Capitêlen naar de Joniſche Bouworder, welken omſlingert waren met naargemaakte Bloemfeſtonnen.

In de voorgevel van dezen Tempel waren drie Poorten met doorſchynende Schildereien. De grootſte in het midden was 32 voeten hoog en 16 voeten breed; zy verbeeldde de VREDE onder de gedaante van ene Koninginne, houdende in de ene hand een' Olyſtak, en in de andere Koren-Airen; zy was omringt van enige Kindertjes, waar van een den Tempel van Janus toeſloot, terwyl de anderen op den voorgrond het Krygsgereedſchap met den Oorlogs-fakkel weg deden. Boven was Apollo verbeeld, omringt van een helderſchynend Zonnelicht, verjagende de Tweedragt door zyne Pylen. Boven dit ſtuk was het byſchrift:

SANGUINIS EFFUSI SATIS EST. PAX REDDITA TERRIS
LONGA FORES JANI PATULAS IN SAECULA CLAUDO;
ET VICTRIX, DOMITO STATUO DE MARTE TROPAEUM.

Dat is:

Daar is reeds bloeds genoeg vergoten. Ik, de Vrede, wederom aan de Aarde gegeven zynde, ſluite de Deuren van Janus Tempel voor vele Eeuwen, en Zegepralende recht ik een zegeteken op van de Wapenen des getemden Mars.

Het ſtuk geplaatſt aan de rechter zyde van het voorgaande, was 22 voeten hoog en 16 breed; het verbeeldde den STAATSRAAD, door de zeven Wyzen, zinſpelende op HUNNE HOOG MOGENDEN, zittende aan een' Tafel, met ZYNE HOOGHEID, in de gedaante van een Romeins Krygsheld, en raadplegende over de herſtellinge der VREDE; met het opſchrift:

PACIS IN OPTATAS COEAMUS FOEDERE LEGES,
ET PATRIAE UNANIMI TUEAMUR MENTE SALUTEM.

Dat is:

Laat ons een gewenſcht Vredes Verbond ſluiten, en met één hert en ziel het welzyn van 't Vaderland betrachten.

Het ſtuk geplaatſt aan de linker zyde, was van dezelve grootte, en verbeeldde den KOOPHANDEL. Men zag in het zelve den Watergod NEPTUNUS, in aangenaam weder op zyn' Wagen over een' ſtille Zee ryden, verzeld van Nymphen en Tritons; in 't verſchiet zag men enige Schepen, en op den voorgrond enige Koopgoederen. Het opſchrift was:

DUM MIHI COMPOSITAS PELAGO LICET IRE PER UNDAS,
CURRITE JAM BATAVAE PACATA PER AEQUORA CLASSES.

Dat is:

Dewyl ik weder over de geſtilde Golven der Zee moge ryden, zo bezeil ô Nederlandſche Vloten de bevredigde Zeen.

Ter zyde in de ronde Voorgevel van den Tempel, tuſſchen de middel- en twee zyde Poorten, waren in twee vierkante Openingen of Vengſters noch twee doorſchynende Schildereien geplaatſt, yder 22 voeten hoog en 7 voeten breed: verbeeldende het Ene ſtuk ene Naalde met Muſicale Inſtrumenten, en het Andere een' dito met Krygsgereedſchappen.

Voor dezen Tempel waren vier Beelden geplaatſt van 12 voeten hoog; aan den rechter hoek ſtond de WYSHEID, houdende in haar' rechter hand een Schaaltje met vuur, en in de linker een open Boek; het byſchrift was:

DOMINABITUR ASTRIS; dat is: *Zy zal over het Geſternte heerſchen.*

Daar op volgde de STILZWYGENDHEID, met de voorſte vingers van hare rechter hand op den mond, en hebbende in de linker ene ontrolde Rolle met twee Zegels daar aan; onderſtond:

MERCES TUTA; dat is: *Hare vergelding is zeker.*

Aan de linker zyde van de grote Schildereie ſtond de GODSDIENST, hebbende in hare rechterhand een Offerſchaaltje, en de linker op hare borſt, de ogen Hemelwaarts heffende; nevens haar ſtond een Autaar met vuur daar op; onder ſtond:

HAC NITIMUR; dat is: *Op deze ſteunen wy.*

En aan den linker hoek des Tempels was de VRYHEID geplaatſt, deze hield in hare rechter hand een' Scepter, en in de linker een Speer met den hoed van Vryheid daar op; onderſtond:

HANC TUEMUR; dat is: *Deze beſchermen wy.*

De Frontiſpice of Voorgevel des Tempels beſtond in ene verdieping boven de Croonlyſt, en daar op een trapswyze opgang, zynde een voetſtuk voor een daar op zittend Beeld. In deze Voorgevel waren noch drie zinnebeeldige Schildereien in Bas-relief geplaatſt; het grootſte vertoonde in 't midden het Wapen van HUNNE HOOG MOGENDEN, hebbende aan de rechter zyde dat van zyne DOORL. HOOGHEID, en aan de linker zyde dat van HARE KONINGLYKE HOOGHEID, door enige Kindertjes omringt.

Boven het Schilderei aan de rechter zyde ſtond een ſtuk, verbeeldende den ERFPRINS, in de gedaante eens jongen Herkules, met een Leeuwen huid omhangen, ruſtende met de linker hand op een' knods, en met de rechter twee Slangen dood drukkende; mede verzeld van enige Kindertjes, die allerleie Krygswapenen handelden.

Het ſtuk aan de linker zyde vertoonde PRINCES CAROLINA, onder de gedaante van ene Jonge Pallas, met den Helm en Speer, verzeld van enige Kindertjes, die allerleie Konſt-gereedſchappen handelden.

Op de Croonlyſt waren vier Groepjes met Kindertjes, gelyk mede vier derzelver ſtonden op de buiten kant des Tempels. Boven op het toppunt was een op de Wolken zittend Vrouwen Beeld geplaatſt, houdende in de rechter hand een opgeheven Swaard, en in de linker de Zeven Pylen; agter 't zelve zag men ene drie dubbele Zonne van helder vuur.

Ten wederzyden ging men uit den Tempel langs ene, omtrent een vierde van een rond beſchryvende, Gaandereie, aan beide zyden ruſtende op 20 Colommen van 22 voeten hoog; tuſſchen welken aan elke zyde hingen vyf grote vergulde en verlichtende Cronen. In de Fries boven de tuſſchen wytte der Colommen, waren verlichte in Bas-relief geſchilderde ſpelende Kindertjes. Deze Gaandereien waren overdekt met een' twede Gaanderei, omringt van ene Baluſtrade, met Piedeſtallen en Vaſen; uit welken Luchtballen opgingen; agter yder Baluſter was een Koker met Vuurwerk geplaatſt, die een rood vuur met Luchtballen uytwierp.

Aan het einde van yder' Gaandereie was een Pavillon van 29 voet diameter: elk dezer had mede drie Poorten, met doorſchynende Schildereien.

Het ſtuk voor het rechter Pavillon was 22 voeten hoog en 11 breed, en verbeeldde de RUSSISCHE ARMÉE, die door Mercuur wierd ontmoet, houdende in zyne hand den Slangen Staf, zyn gewone teken, en in de andere een Vaandel, met de woorden: PACEM FERO; dat is: *Ik brenge de Vrede.* Het opſchrift was:

EXTREMIS DUM MOSCHUS OPEM SUBMITTIT AB ORIS,
EJUS AD ADVENTUM PACEM CYLLENIUS ADFERT.

Dat is:

Terwyl de Rus zyne Hulp-benden uit de verafgelegenſte Geweſten zend, brengt Mercuur de Vrede op hunne aankomſte.

Aan de rechter zyde van dit ſtuk was geplaatſt een Beeld, de KRACHT, of STERKTE verbeeldende, houdende in beide handen een Zuil; onderſtond:

PRESSA RESURGIT, dat is: *Schoon gedrukt, ryſt zy op.*

Aan de linker zyde ſtond de BILLYKHEID, in de rechter hand een Maatſtok en in de linker een Schietlood houdende; onderſtond:

TRIUMPHAT; dat is: *Zy Zegepraalt.*

Het ſtuk voor het linker Pavillon, mede 22 voeten hoog en 11 breed, verbeeldde de FABRICQ en KONSTEN; Minerva zat onder een' Oranjen Boom te bordueren, terwyl enige Kindertjes op den voorgrond Stoffen bezagen en ontvouwden; beneffen haar waren enige Borſtbeelden en derzelver Werklieden te zien; het opſchrift was:

PACE VIGENT ARTES, OPERIQUE INTENTA MINERVA
IPSA PRAEIT, MERITIS ET PRAEMIA DIGNA REPENDIT.

Dat is:

Door Vreede bloeijen de konſten; de nyvere Minerva ſtrekt zelve ten voorbeelde, en beloont de verdienſten met gepaſte vergeldingen.

Aan de rechter zyde van dit ſtuk was de WETENSCHAP geplaatſt, houdende in de rechter hand een' Spiegel, en in de linker een' Kloot en Drie hoek, met zyn punt op den Kloot ſtaande; onderſtond:

VIM INSITAM PROMOVET; dat is: *Zy verſterkt het natuurlyk vermogen.*

Aan de linker zyde ſtond de KONST, door een' Vrouw' verbeeld, ruſtende met de rechter hand op een Borſt ſtuk, 't welk op een Piedeſtal nevens haar ſtond; rondom het zelve lag alderlei Beelthouwers gereedſchap; in haar' linker hand hield zy enige Penceelen; onderſtond:

PACIS ALUMNAE; dat is: *Voedſterlingen der Vrede.*

NB. *De Beſchryving der verdere Schildereien en Beelden behoren tot Plaat 2.*

De Croonlyſt voor deze Pavillons ruſte op twee Colommen met Feſtonnen; boven yder ſtonden twee Kindertjes.

Op yder dezer twee Pavillons was een agtkante Zuil of Spits van 46 voeten hoog; in het midden derzelver naar de Treves Camer toe was een verlichtend Uurwyzer, en aan de drie andere zyden brandende Zonnen geplaatſt. Langs de vier opgaande ſmalſte buiten kanten waren kleine armen, gevult met Luchtballen, die door gezwind Lond aangeſtoken wierden. Boven op de Spitze ſtond een vierkante vergulde Vaas van 8 voeten hoog, gevuld met konſtvuur.

Dit ganſch heerlyk Gebouw was fraai gemarmert, en de Baſimenten en Capiteelen der Colommen waren verguld.

Rondom het Theater was een Baluſtrade. Voor den Tempel op de hoeken der Baluſtrade aan de trappen waren 2 zittende Leeuwen, die vuur ſpogen, en op de Piedeſtallen enige Vazen, en Kindertjes, die een ſtok vaſt hielden met verlichtende Glazen; gelyk ook alle Vazen, Colommen en Lyſtwerk tot het bovenſte Beeld ingeſloten met meer dan 20000 Glazen verlicht waren; 't welk een heerlyk gezicht gaf aan duizenden Aanſchouwers, op den avond van den plechtigen Dankdag, zynde geweeſt den 11 Juny.

Des daags daar aan wierden alle de Schildereien van het Theater weg genomen, op dat dezelven niet in den brand zouden vliegen, en dus ongelukken veroorzaken. Daar na wierden de nodige ſchikkingen gemaakt tot het Vuurwerk, dat op Vrydag den 13 Juny des avonds ten 10 uuren begon, met het afbranden van 12 ſtukken Canon aan den Wal geplaatſt, en het affteken van een' Koker met 288 Pylen, die voor den Tempel ſtond; voorts wierden ruim 10 duizend enkele Pylen, die in verſcheide reien rondom het Theater geplaatſt waren, benevens nog 18 zware Kokers, yder van 2 a 300 Pylen, agter den Tempel ſtaande, aangeſtoken; terwyl 150 Handmortiertjes voor den Tempel geplaatſt, Vuurballen in de Lucht wierpen, die zig in het berſten als een Waajer uitſpreidden en Sterren uit wierpen; dat een heerlyke vertoning' gaf: tuſſchen beide was ene kleine verpozing voor de Waterwerken, die cierlyk in de Vyver ſpeelden; ter zelver tyd gaven de (*) vyf Vuur-Fonteinen voor het Theater geplaatſt, en de Caſcade op de trappen aan de Vyver een' heerlyke vertoning'; zoo als ook de Zon en Sterren boven gemeld, met de Vuurraders deden, die tegen de zyde van het voetſtuk des Theaters rondom geplaatſt waren, en op driederleie wyze tegenſtrydig omdraaiden. De Pylaren en al het Lyſtwerk was omſlingert met klein Vuurwerk. De buitenkant voor de Baluſtraden was rondom bezet met Moordſlagen en Zwermpotten &c. Dit gantſche grote Vuurwerk is in den tyd van vyf quartier afgeſtoken, zonder merklyk ongeluk, en tot groot genoegen van HUNNE DOORLUCHTIGE EN KONINGLYKE HOOGHEDEN, en duizenden Aanſchouwers, die van alle plaatzen waren toegevloeid.

(*) In de Plaat zyn maar drie Fonteinen te zien, om dat de 2 overigen van de zelve werking als de middelſte zynde, ten wederzyden voorby het Theater ſtonden.

In 's GRAVENHAGE by DANIEL LANGEWEG, Boek- Konſt- en Kaart- verkooper in de Vlamingſtraat.

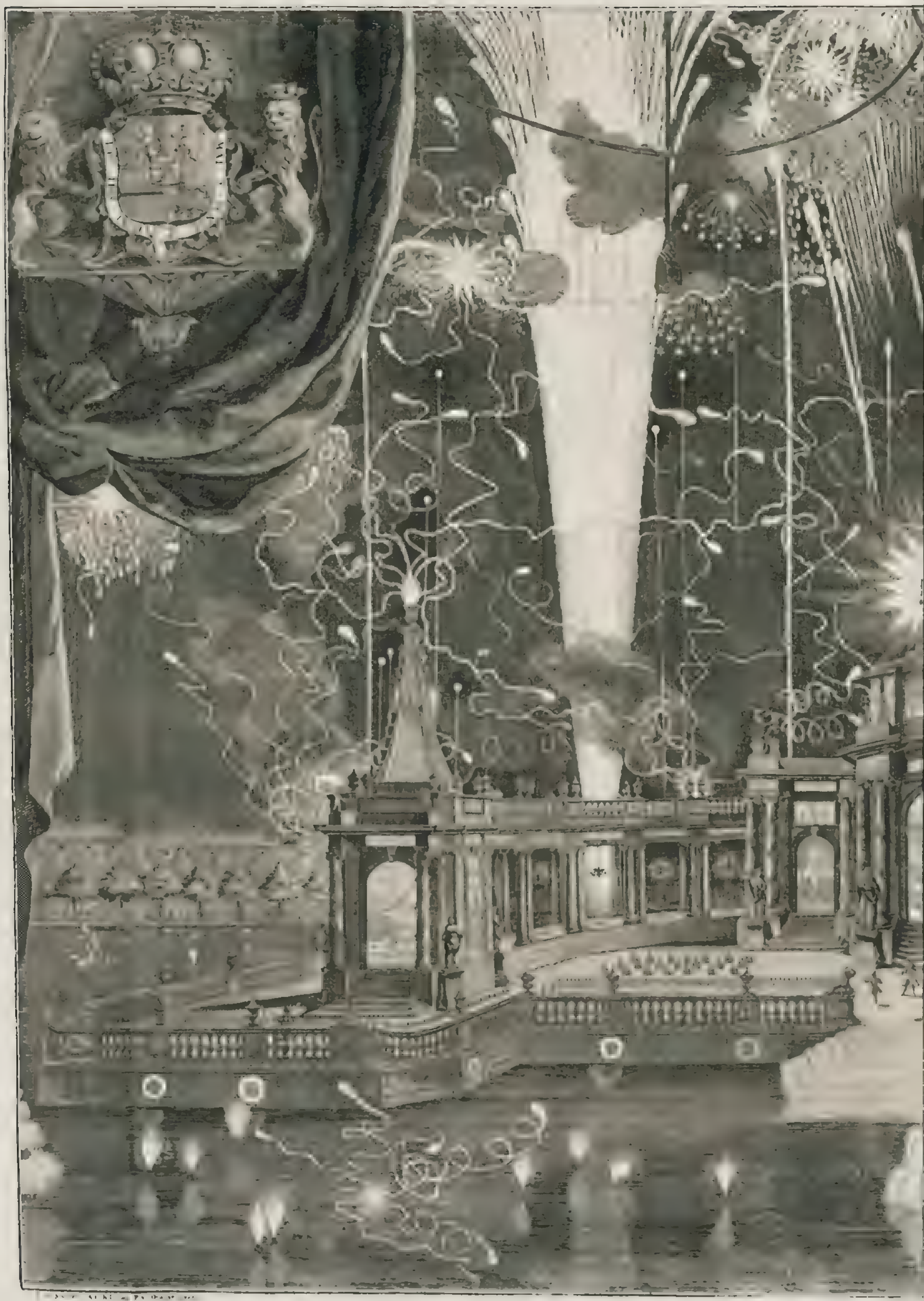

WILLEM CAREL HENDRIK FRISO
VREEDE

NAAUWKEURIGE AFBEELDING VAN HET PRAGTIG GEBOUW,

Op order van de Hoog Mog. Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden, enz. enz. enz. in de Hof-Vyver van 's Gravenhage opgerecht ter gelegenheid van de Vreede den 18 October 1748 te Aken gesloten

REPRESENTATION EXACTE DU SUPERBE EDIFICE,

Construit dans le Vivier de la Haye, par ordre des Hauts & Puissans Seigneurs Etats Generaux des Provinces-Unies des Pais-Bas, &c. &c. &c. à l'occasion de la Paix signée à Aix la-Chapelle le 18 Octobre 1748

NAAUKEURIGE AFTEKENING
VAN HET
PRAGTIG VUURWERK,
Dat tot Londen afgeſtoken zal worden, ter gelegenheid van de
GENERAALE VREEDE,
Geſlooten tot Aaken, den 18. October 1748.

Aanwyzing der Letter- en Zyfer-Getallen.

Van A. tot B. lang 410 voeten.
Van C. tot D. lang 144 voeten.
De Hoogte van het Fondament tot de Top van 't Konings Wapen 100 voet, en van 't Konings Wapen tot de Zon 50 voet.

1. 1. Twee Pavillioenen, dienende tot Magazynen voor de Ingenieurs.

2. 2. Arcades daar het Canon zal geplant worden, het welk op het begin en op het einde van 't Vuurwerk zal geloſt worden.

3. 3 De Trappen dewelke na de groote Gallery voor 't middelſte Gewelf gaat, alwaar een Compagnie van hondert Muſicanten zullen ſpeelen voor dat 't Vuurwerk begint, welk Muſiek door den Heer Handel gecomponeert word.

4 Het Wapen van den Hertog van Montague, als Directeur van 't Vuurwerk.

5 Het Beeld van de Vreede, ſtaande op een Pedeſtal met haar voet op een Canonkogel, verzelt van Mars en Neptunus.

6 Een groot Basrelief dat geillumineert zal worden, daar de Koning in vertoond word, gevende de *Vreede* aan GROOT-BRITTANJE, die by de Vreede ſtaan zyn de Konſten en de Muſen. Die by Brittanje ſtaan zyn Vryheid, Commercie, Naarſtigheid &c.

7. 7. Twee kleine Basrelieven, de eene repreſenteerende Mars op zyn Wagen, getrokken door twee Leeuwen. De andere Neptunus, getrokken door Zeepaarden.

Het gantſche Gebouw zal verſiert worden met fraay Sny- en Schilderwerk, Medailjes en verſcheide Beelden, waar onder zyn de vier Hoofddeugden, als Regtvaardigheid, Voorzigtigheid, Maatigheid en Sterkte

Van het Toppunt van 't Gebouw agter de twee Sterren zullen agter ieder Ster 500 Vuurpylen afgaan.

De gantſche Gevel van het Gebouw zal Illuminatien, Decoratien en Deviſen van verſcheide formen en couleuren vertoonen, het welk drie uuren duuren zal, wanneer agter het Konings Wapen 6000 Vuurpylen te gelyk zullen afgaan, en vervolgens het gantſche Gebouw geillumineert worden, en zulks nog 5 uuren zo blyven.

8 De Zon is 32 voet diameter, en zal eenige uuren branden.

Gedrukt na de Copy volgens Acte van 't Parlement, tot Amſterdam by

A VIEW OF THE PUBLIC FIREWORKS,

To be exhibited en Occaſion of the

GENERAL PEACE,

Concluded at Aix la Chappelle October 7. 1748.

Length from A. to B. 410 feet.
Length from C. to D. 144 feet.
Height from the Foundation to the Top of the King's Arms 100 feet.
Height from ye King's Arms to ye Sun 50 feet.
1. 1. *Two Pavilions ſerving for Store Houſes to the Engineers.*
2. 2. *Arcades where the Cannon are to be planted, which are to be fir'd at ye beginning & at ye end of the Fire-works.*
3. 3. *The Steps wch go up to a grand Area before ye Middle Arch, where a Band of a Hundred Muſicians are to play before ye Foreworks begin, ye Muſick, for wch is to be compos'd by Mr. Handel.*
4. *The Duke of Montagu's Arms as Maſter of ye Ordnance.*
5. *The Statue of Peace on a Pedeſtal with her Foot upon a Cannon Ball, attended by Mars & Neptune.*
6. *A Grand Baſſo Relievo, to be illuminated, in wch ye king is repreſented geſing PEACE to BRITANNIA; the attendants of Peace are ye Arts & ye Muſes; ye atendants of Brittannia are Liberty, Commerce, Induſtry &c.*
7. 7. *Two leſſer Baſſo Relievo's, ye one repreſenting Mars in his Chariot drawn by two Lions, ye other Neptune drawn by Sea Horſes The whole Building is to be adorn'd with rich Carvings, Paintings, Medals, & ſeverat Statues, among wch are ye four Cardinal Virtues, Juſtice, Prudence, Temperance, & Fortitude.*

At ye top of ye Building from behind ye two Stars, 500 Rockets willgo off from each place, ye whole Front of ye Building will display Fire Wheels & many other Devices in various forms & Couleurs, which will continue for three Hours, at ye concluſion of wch from behind ye King's Arms at top 6000 Rockets willgo off at once. After which the whole Building will be illuminated and continue ſo 5 hours more.

8. *The Sun is 32 feet Diameter & will burn ſome Hours.*

Engrav'd according to Act of Parliament.

INIER en JOSUA OTTENS, in de Kalverſtraat, by de St. Lucieſteeg.

AENHANGSEL
VAN DE
'S GRAVENHAEGSE
VRYDAGSE COURANT.

'S GRAVENHAGE *den* 8 *Maert*. Heeden morgen, eeven voor 4 uuren, is Haare Koninglyke Hoogheyd de *Princesse van Oranje en Nassau*, waarde Gemalinne van Zyne Doorlugtige Hoogheyd onze Heere *Prince Erf-Stadhouder*, zeer gelukkig en voorspoedig van een *Gezonde en Welgeschaepene* PRINS in het Kraembedde bevallen: Bevindende zig Haere Koninglyke Hoogheyd, benevens den jongen *Prins*, naer tyds-omstandigheyd, vry welvarende.

In 's Gravenhage, by ANTHONI DE GROOT, in de Zuylingstraet, den 8 Maert 1748.

Doopplechtigheid van **WILLEM**, *Erf prins van Oranje en Graaf van Buren enz. op den 11 April 1748.*

PLATTE GROND EN BESCHRYVING VAN HET GROOTE DOOP-PARK

Voor den Plechtige Doop van

VILHEM DEN VYFDEN,

ERFPRINS VAN ORANJE EN NASSAU, ENZ. ENZ. ENZ.

Gefchied in de Groote of St. Jacobs Kerk in 's Gravenhage op Donderdag den 11 *April* dezes Jaars 1748.

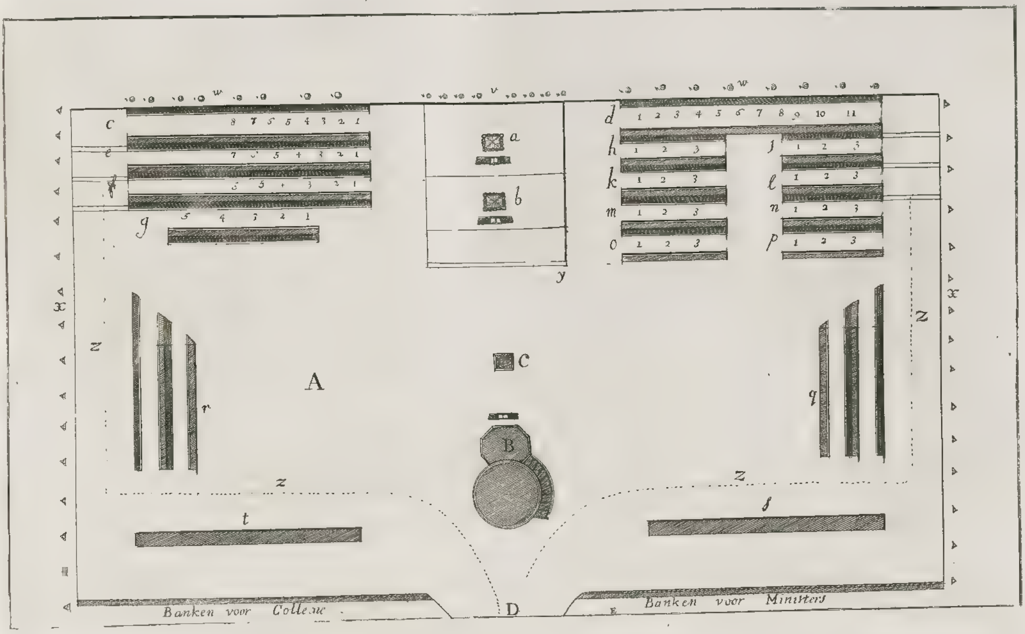

groote DOOP PARK, 't welke als mede de Ingang tot
en het Kerkhof belegt was met groene Baay.
PREDIKSTOEL.

C PEDESTAL, behangen met een root Fluweel en Goud belegt Kleet, waar op een cierlyk Zilver Doopbekken met een Dekzel ftond.

D Ingang van het Park agter den Predikftoel.
E Deur aan den Ingang van 't Kerkhof by de Riviervismarkt.

van zyn Doorluchtige Hoogheid den Heere PRINCE ORANJE EN NASSAU, enz. enz. enz. Erf-Stadhou- er VII. Vereenigde Nederlandfe Provintien, enz.
gezeten op een Ryklyke verguide, en met de wapens van zyn rluchtige Hoogheid, koftelyk met goud geborduurde Stoel, de enaar bekleet met root fluweel, ryk met goude Gallonnen bezet, ook den Bybel op dezelve.

voor den JONGEN ERF-PRINS.
le een trede lager, welkers Stoel en Leffenaar mede was als de gemelde.

g der Gecommitt. van Haar Hoog Mog. de Heeren Staten Generaal.
Gelderland den Heer Adr. Grave van Lynden.
Holland den Heer Elias Schellinger.
gens Zeeland den Heer Petrus Bateux.
gens Uytrecht den Heer Jan Daniel d'Ablaing.
Vriesland den Heer Jan Sirtema van Grovefteins.
Overyffel den Heer Hendr. van Yffelmuyde.
Groningen den Heer Eger Baron van Tamminga.
vens den Heer Griffier Fagel.
effenaar van deze bank was behangen met een root fluweel met goude paffementen.

g der Edelen en Steeden van Holland.
Hoog Ed. Heer Adriaan van der Duyn, enz.
Hoog Ed. Heer Carel Lodewyk Baron van Waffenaar, enz.
gens Dordrecht de Heer en Mr. Paulus Gevaarts.
gens Haarlem de Heer en Mr. Ifaaq Laurens van Dielen.
gens Delft de Heer en Mr. Willem van Schuylenburg.
gens Leiden de Heer en Mr. Dirk de Raadt.
gens Amfterdam den Heer en Mr. Jan Sautyn.
gens Alkmaar de Heer en Mr. Theodorus Saskerus.
gens Hoorn de Heer en Mr. Herman Berkhout.
gens Enkhuyzen de Heer en Mr. Jacob van der Ramhorft.
en Heer Raad-Penfionaris Mr. Jacob Gillis.
effenaar van deze Bank was behangen met rood fluweel en goude paffementen.

e *Zitting der Edelen en Steden van Zeeland.*
1 Jonkheer Jan van Borffelen van der Hooge.
2 Wegens Middelburg de Heer en Mr. Jacob van Citters.
3 Wegens Zierikzee de Heer Burgemeefter de Jonge.
4 Wegens Goes de Heer en Mr. Pieter Parker.
5 Wegens Tholen de Heer en Mr. M. C. van Lichtenberg.
6 Wegens Vliffinge de Heer N. van Hoorn van Burcht.
7 Wegens ter Veere de Heer Jan Louis Verelft.
De Leffenaar van deze Bank was als de voorgaande.

f *Zitting der Gedeputeerde van Vriesland.*
1 Jonkheer Willem van Haaren.
2 De Heer H. U. Hamerfter.
3 De Heer Onno Zwier van Haaren.
4 De Heer Adrianus Bergsma.
5 De Heer Anthony Patras.
6 De Heer Jacob Jan de Blok van Kuffeler.
De Leffenaar van deze Bank was als de voorgaande.

g *Zitting der Gedeputeerde van Nimwegen.*
1 De Heer en Mr. Jan Swaan.
2 De Heer en Mr. Jacob Vos.
3 De Heer en Mr. Jan Chriftiaan Swaan.
4 De Heer en Mr. Johan Michiel Roukens.
5 De Heer Raad en Secretaris Vos.

Plaatzen der particuliere Hollandfche Steden.

h *Wegens Dordrecht.*
1 De Heer Burgemeefter D. P. van Meerdervoort.
2 De Heer Oudraadt Mattheus Rees.
3 De Heer Oudraadt Jeronimus Kerffeboom.

i *Wegens Haarlem.*
1 De Heer Burgemeefter Hendrik Crommelin.
2 De Heer Burgemeefter Pieter Steyn.
3 De Heer Penfionaris P. A. Gillis.

k *Wegens Delft.*
1 De Heer Burgemeefter Dirk Ingilby.
2 De Heer Burgemeefter Arent van der Duffen.
3 De Heer Penfionaris J. van der Graght.

l *Wegens Leyden.*
1 De Heer Burgemeefter Johan van den Bergh.
2 De Heer Burgemeefter Johan van Groenevelt.
3 De Heer Penfionaris A. van der Straten.

m *Wegens Amfterdam.*
1 De Heer Burgemeefter P. Rendorp, enz.
2 De Heer Raad Daniel Deutz.
3 De Heer Penfionaris Joh. Staal.

n *Wegens Gouda.*
1 De Heer Burgemeefter W. van Stryen.
2 De Heer Burgemeefter Tieleman van Zeeberg.
3 De Heer Penfionaris Jacob Snels.

o *Wegens Rotterdam.*
1 De Heer Burgemeefter T. F. de Mey.
2 De Heer Burgemeefter P. Schoonhove.
3 De Heer Burgemeefter Herman Vingerhoet.

p *Wegens Schiedam.*
1 De Heer Burgemeefter Johan van der Heim.
2 De Heer Burgemeefter Adriaan Doom.
3 De Heer Penfionaris Carel Bofchaart.

q Twee Banken voor de Edelluyden van den Prinfe.
r Twee dito ledig geweeft zynde.
f Plaats der Eerw. Heeren Predicanten der Nederduitfche Gemeente.
t Plaats der Eerw. Heeren Ouderlingen en Diakonen.
v Agt Helbardiers agter het geftoelte van zyn Doorluchtige Hoogheid.
w Seftien Lyftrawanten, agt aan wederzyde der Helbardiers.
x Een Detachement van de Guardes te voet aan beyde zyde van het Park.
y Plaats daar Maledy Hyndfort met den Jongen PRINS ftond.
z De weg welke Haar Ed. Mogende naar hunne plaatze namen.

n dag van deze Plegtigheyt des morgens om tien uuren quam de Haagfe Burgery, deftig uytgedoft, in enen op hun Vergaderplaats in het Voorhout, en werd om twaalf uuren in ordre van twee Ryen ge- , van de Groote of St. Jacobs Kerk, alwaar het Witte Vaandel de voorrang had, langs de Markt daar nje, door de Hoogftraat daar het Blaauwe, over de Plaats daar het Oranje Bl. Bleu, langs de Lange Vyverberg daar het Groene en Columbyne Vaandel, tot aan Prins Maurits Poort geftelt wierd, het oen was op het Binnen- en Buyten-Hof mede in de Wapenen. Ten twee uuren begon den Treyn op nde wyze: Vooraf reed den Heer Stalmeefter *Bartoldi* te Paard, waar achter volgde 1 Officier met 16 of Trawanten van de Compagnie van de Heer *Laxara*. Hierop volgde een Koets, befpannen met 6 , waarin zaten de Heeren *Wulknitz*, *Voigt* en *Bentink*, Edellieden van zyne Doorl. Hoogheyt; in de Koets, ook befpannen als vooren, zaten de Heeren *Ramboiullet*, *Dalwig* en *Unger*, insgelyks Edellieden Hoogheyt; hierop volgde de Koets van zyn Hoogheyts Opperftalmeefter Baron van *Grovesftins*, ook als befpannen, en daarin de Heeren *Bigot* en *Harinxma*; wederom een Koets met 6 Paarden en daarin den pperjagermeefter Baron *van Hamerftein*, en den Kamerheer Baron *van Heiden*; daarby een Onder-Officier Guarde du Corps, met 4 Man en 4 Loopers, hier op volgde zyne Doorluchtige Hoogheid in een ma- fuperbe Koets, befpannen met 8 moorkopte Hengften, ftaande voor op de Koets twee Pages uitmun- tgedoft. Zyn Doorluchtige Hoogheid hadde tegens hem overzitten in de Koets zyn Opperftalmeefters, nen *van Burmania* en *van Grovesftins*, gaande aan ieder zyde van dezelven 2 Heidukken en achter 6 La- voorts 1 Trompetter van de Garde du Corps, 1 Officier en 16 Man van dezelve. Hier op volgden de Gedeputeerden van de Heeren Staten-Generaal, van ieder Provintie, in 4 Koetzen, gaande vooraf r Bodens en omringt door hunne Livrey-Bediendens; in zeven Koetzen de Heeren Gedeputeerden van en Staten van Holland en Weft-Vriesland; een Koets, waar in gezeten was den Hoog Ed. Heer *van* , Premier Noble van Zeeland; vier Koetzen met Heeren Gedeputeerden van die Provintie; vier Koet- Heeren Gedeputeerden van de Provintie van Vriesland; ontrent 20 Koetzen met Heeren Gedeputeer- byzondere Steden, gaande derzelver Boodens voor ieder refpective eerfte Koetzen, eindelyk wierd den trein door een Detachement van de Guardes te Paard gefloten. Na dat de geheele trein aan de Kerk n, en zyn Hoogvorftelyke Doorluchtigheid nevens deszelfs Edellieden en de Heeren Gedeputeerden aan den ingang, die achter den Predikftoel is, uit de Koets getreden, en in de Kerk, die met groene baay tot buyten was belegt, gekomen waren, plaatfte zich zyne Hoogvorftelyke Doorluchtigheid in de aldaar gebragte Stadhouderlyke Stoel, zettende zich de Heeren Gedeputeerden ter rechter- en linker-zyde van zyne Hoogheid in voor hen geappropriëerde bekleedde geftoeltens, zynde Het Doophekje opgeruimt; waarop de Oudfte Predikant Dominus *van Utrecht*, voor af een Pfalm hebbende laten zingen, zyne Leerrede begon over de woorden uit het eerfte Boek van Samuel, kapittel I: vers 27. 28., zynde van deezen inhoud: *Ik bad om dit kind, ende de HEERE heeft my myne bede gegeven, die ik van Hem gebeden hebbe; Daarom hebbe ik hem ook den HEERE overgegeven alle de dagen die hy wezen zal; hy is van den HEERE gebeden.* Kort na den aanvang van deeze Leerreden begaven zich de Heeren *Bigot* en *Harinxma* uit de Kerk, en ftapten in de Koets van den Heer Opperftalmeefter, met 6 Paarden befpannen, en reden, voor hen hebbende den Onderftalmeefter, de Heer *Groos* te Paard, naar 't Hof, om den Jongen Erf-Prins af te halen, 't welk in deze ordre gefchiedde; vooraf reed voornoemden Heer Onderftalmeefter te Paard, daar op volgden die Heeren in hunne Koets, hier op quam de Koets van Haar Hoogheid de Princes Carolina, befpannen met 6 Paarden, waar in gezeten waren Mylady *Hyndford*, en de Juffers *Cottrell* en *Gray*; in een tweede Koets, ook befpannen met 6 Paarden, zaten Jonkvrouwe *van Waffenaar*, Mevrouwe *Saumaife* en de Juffer *Jennings*, toen een Officier van de Garde du Corps te voet, 4 Man van dat Corps en 2 Pages, en eindelyk de Koninglyke Draag-Koets, waar in zat een voorname Dame, hebbende den Erf-Prins, op de zyden van dezelven gingen 2 Gardes du Corps en 2 Heidukken, en achter 6 Lakeijen.

Zoo dra Mylady *Hyndfort* met den Erf-Prins op de handen in de Kerk gekomen was, befloot Dominus *van Utrecht* zyne Leerrede en las het Formulier van den Heiligen Doop, waarop de gemelde Dame den Erf-Prins aan den Prins Erf-Stadhouder overgaf, die daar op in Perfoon den Erf-Prins ten Doop præfenteerde, wanneer het Heilig Bond-Zegel door Dominus *Ludovicus Timon Pielat* met den naam van WILLEM aan den Jongen Prins wierd toegedient, na 't verrichten van welke Plechtigheid Dominus *van Utrecht* een kort doch zakelyk Gebed deed, en vervolgens den Zegen uitfprak. De Cavalcade gefchiedde daar op wederom op dezelve wyze na het Hof, terwyl het Kanon geloft, en de Klokken geluid wierden, defileerende de Burgery door de Stadhouderlyke Poort over het Binnenhof, 't welk Haar Koninglyke Hoogheid en de Princes Carolina uit 's Prinfen Geheim-Vertrek bezichtigden; des avonds was de gantfche Stad op het heerlykft geillumineert en vol vreugde over deze gelukkige gebeurtenifle.

In 's Gravenhage by DANIEL LANGEWEG, Boek- en Kaartverkooper in de Vlamingftraat 1748.

PUBLICATIE.

DE MAGISTRAET van 's GRAVENHAGE, adverteert en waerſchouwt by deeze alle Borgeren en Ingezeetenen alhier / nademael het Heilige Sacrament des Doops / aen den Jonge Heere Prince van Orange en Naſſau, Erfſtadhouder, op morgen / zijnde Donderdag den 11, dezer / zal bedient werden / tot Demonſtratie van de algemeene vreugde en blijdſchap hare Huizen dien avond te illumineren / te beginnen ten half negen uuren.

Aldus gedaen ter Kamer van Burgermeeſteren van 's Gravenhage, en ten zelve dage van de Puye van het Raedhuis gepubliceert op huiden den 10. April 1748.

My Preſent Secretaris

MICH. TEN HOVE.
1748.

In 'sGRAVENHAGE, gedrukt by CORNELIS VAN ZANTEN, Ord. Stads en Kleinzegel Drukker, op 't Voorſpui. 1748.

AEN DEN

EDELEN ACHTBAEREN HEERE

BURGERMEESTER EN COLLONEL,

M^R. JOHAN DIERQUENS,

BENEVENS DE HOOGE EN MINDERE

OFFICIEREN,

ALS MEDE DE GEZAMENTLYKE

SCHUTTERS EN BURGERS VAN 'S GRAVENHAGE,

WERD DEEZE

NAUWKEURIGE AFBEELDINGE

DES PRACHTIGEN

GOUDEN BEKERS,

Dien wylen Zyn Hoogvorstel. Doorluchtigheid WILLEM CAREL HENDRIK FRISO, *Prince van Orange en Nassau, Erf-Stadhouder, Capitein- en Admirael-Generael der Vereenigde Nederlanden, &c. &c. &c. aen gemelde Schutterye van 's Gravenhage gunstiglyk heeft toegezegt, en, vervolgens door* Haere Koninglyke Hoogheid, *Mevrouwe de Princesse Douariere Gouvernante, &c. &c. &c. op* Dingsdag den 8 May 1753, *is vereerd,*

TOEGEËIGENT, DOOR ANTHONI DE GROOT EN ZOONEN.

OM de *Afbeelding* van den Overheerlyken *Gouden* PRESENT-BEEKER, alleen, zonder iets daer by te melden, in het ligt te geeven, hebben wy geenzints konnen goedvinden: Het was dan op Dingsdag den 12 May van 't Jaer 1750, 's morgens ten 11 uuren, dat *Haere Koninglyke Hoogheid*, benevens den jongen *Erf-Prins*, die op den arm gedragen wierd, als ook de Princesse *Carolina*, in het Haegsche Bosch, alwaer de geheele *Schutterye*, volgens jaerlyksche gewoonte, na de vereïschte order geschaerd stond, aenquamen, en zig begaven langs het Front der voorn. *Schutterye*, na de Staeten-Tent, die ter deezer geleegenheid was opgeslagen: Eenige minuten daer na quam ook *Zyne Doorluchtige Hoogheid*, te Paerd, met een aenzienlyk gevolg van Generaels en andere Heeren van Distinctie, aldaer meede aen, en reed, voor het meeste gedeelte met ongedekte hoofde, insgelyks voorby het geheele Front; wordende door alle de Officieren met het Geweer gesaluëerd, en voor het midden derzelve gekomen zynde, alwaer de Manhafte Heer Collonel, Mr. *Johan Dierquens*, in de wapenen stond, hield *Zyn Hoogheid* met denzelven een klein mondgesprek, en reed vervolgens de geheele, in de Wapenen staende, *Schutterye* rond, daer na stelde zig die *Vorst*, benevens zyn Illuster Gevolg, vlak voor het midden van het Front, en na daer eenige ogenblikken vertoeft te hebben, wierd door de geheele *Schutterye* hunne Exercitien, zo gereguleerd en welgeschikt, op de Trom-slag verrigt, dat na het eindigen derzelve, die *Prins* zyn uiterste genoegen daer over aen den voorn. Heer Coll. mondeling betuigde. Ten 12 uuren begon de Marsch in de volgende order: Vooraf de Majoor der *Schutterye*, gevolgt door de Hoboïsten, vervolgens de Heer Coll., waer op het *Orange Blanche & Bleu*, daer na het *Groene*, het *Colombyne*, het *Witte*, het *Oranje*, en eindelyk het *Blaeuwe* Vendel; wordende geslooten door den Lt. Coll. *Baertmans*, defileerende dus voorby de bovengen. Staeten-Tent, doende de Heer Coll. en de verdere Officieren, na maete dat zy voorby trokken, het salut voor *Haere Hoogheeden*, begeevende zig de Heer Collonel, na dat hy eenige passen voorby de Tent gemarcheerd was, daer binnen, by de *Stadhouderlyke Familie*, terwyl de Compagnien successivelyk voorby marcheerden.

Na het eindigen der Trekking begaven zig de respective Officieren *en Corps*, na den Nieuwen- of Schutters-Doelen, alwaer zig ook de *Magistraet* bevond, ten einde aldaer het middagmael te houden, alwaer *Zyn Doorluchtige Hoogheid*, de Heere Prince Erf-Stadhouder, plechtiglyk daer toe geïnviteerd zynde, meede ten 4 uuren verscheen; wordende beneeden aen de Trappen van den voorn. Doelen, (voor 't welke een Corporaelschap Schutters van 't Groene Vendel met hun Officier in de Wapenen stond, en geduurende de Maeltyd op den Doelen, de Wagt hield) door de Heeren Collonel, Lt. Collonel en zes Capiteinen, gerecipieerd en na boven geleid, om vervolgens aen de *Ed. Achtb. Magistraet* en de Heeren Officieren der *Schutterye van 's Gravenhage*, de Eer te doen van met haer Ed. te spyzen.

De Maeltyd wierd gehouden aen een Tafel, in de forme van een Hoef-yzer; zynde *Zyn Hoogvorstelyke Doorluchtigheid* gezeeten tusschen den Hoog-Edele Baron van *Wassenaer*, Heere van *Doveren*, &c. Bailliuw deezer Steede, ter regte- en den Heer President-Burgermeester, *van Slingelandt*, ter linksche-zyde; vervolgens de verdere Magistraet na hunnen Rang, en tusschen dezelve de Generaels Baron *van Burmania*, *Grovestins*, *Rouse* en *Flodorf*, beneevens den Opper-Jagermeester Heer *Hamerstein*: Tegen over *Zyn Hoogheid* waeren geplaetst de Heeren Coll. *Dierquens*, Lt. Collonel *Baertmans* en de zes Capiteinen; vervolgens de overige Officieren der *Schutterye*, ieder na hun Rang. Onder de Maeltyd, die zeer superbe was, wierden de hooge Gezondheden van *Haer Ed. Groot Mog. de Heeren Staeten van Holland en West-Vriesland*, die van de *Erf-Stadhouderlyke Familie*, als meede van de present zynde *Ed. Achtb. Magistraet*, en van de *Haegsche Schutterye*, &c. onder Pauken- en Trompetten-geschal, beneevens veele andere Musicale Instrumenten, gedronken.

Na de Maeltyd wierd een fraey *Desert* aengerigt, en voor *Zyn Hoogheid* geplaetst een *Haegsch Veld*, ter wederzyden met drie Eer-Poorten bezet, waer onder de zes Vendels der *Schutterye* gesteld waeren: Vier Vlag-dragende Beelden stonden op Pedestallen, die met Vaderlandsche Historien, raekende het Vorstelyke Huis van *Orange*, versierd waeren; te weeten: hoe in den Jaere 1580 aen de HAEGSCHE SCHUTTERY verleend wierd, Octroy

om het getal derzelver te vermeerderen, en dat der Hoofdlieden te verdubbelen; wordende te gelyk aen hun Hoofd, die tot nog toe den naem van *Deeken* voerde, den Eer-tytel van *Collonel* gegeeven: Voorts zag men *Den Grondslag van een nieuw Gebouw*, verbeeldende de *Schutters Doelen*, die door de milde gifte van Prins *Frederik-Hendrik* wierd opgebouwd, leggende deszelfs Zoon, Prins *Willem de Tweede*, daer aen den eersten steen: Nog wierd verbeeld, hoe wylen de Collonel *van der Does* Zyn Hoogheid, *Willem de Derde*, heeft omhangen met de Orden van het *Gulde Vlies*, het geen door Keizer *Karel*, in den Jaere 1560, aen de *Haegsche Burgerye* was geschonken; en eindelyk vertoonde zig een *Opper-Herder*, rustende tegen een *Orange-Boom*, die door de Zon bestraeld wierd, speelende op een Herders-fluit, op welkers aengenaeme melody veele Schapen scheenen te naderen en hem te omringen, zinspeelende op *Zyn Hoogheid*, onzen dierbaeren *Erf-Stadhouder*.

Op alle de Capiteelen waeren de *Schutterlyke Wapens* geplant, van boven versierd met de Inscriptie *Orange Kroont*, en van onderen *Vivat Schutterye van 's Hage*. Vervolgens was de Tafel opgevuld met à la Glace, enz. en wierden door den Heer Coll., in het byzonder aen *Zyn Hoogheid* gepresenteerd, eenige buitengewoone Fruiten: als *Ananassen*, *Meloenen*, *Druiven*, *Aerdbeyen*, &c. en over Tafel wierd het volgende zes-reegelig VEERS geleezen:

Zyt welkom Vorst aen deezen Dis,
Geen Kroon ons meêr van waerde is;
Dan U te zien in Schutters Zaelen,
Daer Burger-herten U onthaelen:
Dat is de spys voor U bereid.
Versierd met liefde en agtbaerheid.

Zyn Hoogvorstelyke Doorluchtigheid, de Teergeliefde Erf-Stadhouder, niet zonder erkentenisse willende laeten voorby gaen, de genotene Beleefd- en regt-geäerde Gulhartigheeden van de *Schutter-* en *Burger*-Heeren, als ook die der geheele *Schutterye* van 's Gravenhage, heeft daerom, ten teeken van zyn dankbaer- en geneegenheid voor dezelve, deeze heugelyke en uitmuntende Gift des GOUDEN BEEKERS, tot een Gedachtenisse, wel aen haer willen toezeggen en gunstiglyk belooven.

Om nu van de *Belofte*, tot de weezentlyke *Overgaef* en gunstige *Vereeringe* des GOUDEN BEEKERS zelfs over te gaen, diend: Dat op Dingsdag den 8 May des Jaers 1753, 's morgens ten half twaelf uuren, ter occasie als wanneer de HAEGSCHE SCHUTTERYE, volgens Jaerlyks gebruik, ter plaetse, en in dervoegen als boven gemeld, weder vergaderd was, *Haere Koninglyke Hoogheid*, Mevrouwe de Princesse Douariére-Gouvernante, benevens *Zyn Hoogvorstelyke Doorluchtigheid*, de Heere Prince Erf-Stadhouder, en Mevrouwe de Princesse *Carolina*, zig meede aldaer lieten vinden, zynde door een meenigte Generaels-persoonen, Edellieden en andere Heeren van Distinctie, behalven derzelver ordinaire Gevolg, verzeld; rydende langs het Front, en voorts rondsom het geheele Corps; wierden zy door alle de Officieren, op de gewoone wyze, gesalueërd, waer na *Haere Koninglyke* en *Doorluchtige Hoogheeden* zig na de Staeten-Tent begaven. Kort daer op ging de Heer Collonel naer de voornoemde Tent, en de begeerte van *Zyn Doorluchtige Hoogheid*, den Heere Prince Erf-Stadhouder zynde, om van naby de *Schuttery* haere Exercitie te zien verrigten, begaf zig Hoogstdezelve met voornoemden Heer Collonel na het Front, zynde geleid door den Opper-Stalmeester, Baron *van Grovestins*, en eenige andere Edellieden; en betuigde, na dat het zelve geëindigd was, dat zulks hem byzonder had behaegd, en keerden toen weder naer de gemelde Staeten-Tent te rug. Kort daerna begon de Marsch, stellende zich de jongen Heere Prince aen het Hoofd van dezelve met de Sponton in de hand, saluëerde, in het voorby trekken, *Haere Koninglyke Hoogheid* zyne Vrouw Moeder, en Mevrouwe de Princesse *Carolina*, en begaf zig doen weeder in de Staeten-Tent; voorts defileerden de Compagnien successivelyk voorby dezelve, doende de Heeren Officieren, na maete dat zy voorby trokken, haer Salut voor *Haere Hoogheeden*, &c. begeevende de Heer Collonel, na dat hy eenige passen voorby de Tent, en de Lieutenant-Collonel, na dat de geheele Schuttery opgemarcheerd was, zig daer binnen, wordende door *Haere Koninglyke Hoogheid* en verdere Vorstelyke Familie zeer gracieuselyk ontfangen, met betuiging van derzelver byzonder genoegen over de welgeschiktheid en attentie der Schuttery, &c. Ook behaegde het *Haere Koninglyke Hoogheid*, Mevrouwe de Princesse Douariére Gouvernante, ter zelver tyd, aen den voorn. Heer Collonel, den bevorens gemelden GOUDEN BEEKER, door wylen *Zyn Hoogvorstel. Doorluchtigheid*, onzen tedergeliefden Erf-Stadhouder, aen de HAEGSCHE SCHUTTERY gulhartiglyk beloofd, ter hand te stellen, om door dezelve Schutterye, als een eeuwige Nagedachtenisse der Genegenheid van dien Vorst, bewaerd te worden.

De voornoemde *Beeker* is, zo als men uit de nevensgaende Naeuwkeurige en Nette *Afbeeldinge* kan zien, in de gedaente of forme van een *Bocael*; zynde met het Dekfel één Rynlandsche voet hoog, en behalven het zelve neegen Duimen; De holte of diepte des Beekers (waerin, op weinig na een ordinaire Drielings Bouteille vogt kan geschonken worden) is vier en een quartier Duims, en de wydte, boven aen de Rand, insgelyks vier en een quartier Duims. Boven op het Dekfel legt een Capitaele gewerkte Leeuw, met een Koninglyken Kroon versierd, houdende met de linker Klauw het Wapen van *Zyn Hoogvorstelyke Doorluchtigheid*, den Heere Prince Erf Stadhouder, omslingerd met de Ridder-Orden des Kousfebands, in een keurlyk Rocailje-werk, waer uit Palm- en Lauwriertakken als meede een Vreede- of Jerusalems-Veder voortkomen, zynde het Wapen mede met een Koningl. Kroon gedekt; agter het Wapen en den Leeuw legt, op een natuurlyk-gewerkten Grond, een Banderol, waer op het gewoone Devies van het Huis van *Orange*: *Je Maintiendrai*. En de Rand rondsom is met een sierlyk gewerkte Feston van Bloemen verrykt. De gemelde *Beeker* of *Bocael* is in de ronte versierd met vier Cardoesen of Schilden, en in ieder van dezelve bevinden zig byzondere Zinnebeelden: als, Het VERTROUWEN aengetoond door twee Kindertjes, waer van het eene de linksche-hand op de Borst legt en de regte geeft aen het andere Kindje, 't welk in den eenen Arm een Romeinschen Heir-Bundel heeft. In een ander Schild ziet men de MOED en KRAGT, mede vertoond door twee Kindertjes, waer van 't eene is behangen met een Leeuwen-Huid en voorzien van een Knots, met een leggenden Leeuw agter zig, leunende het andere Kindje, een Lauwer-Tak in de linksche hand houdende, met den regten-arm op de linksche knie van het eerste. In een derde Schild word de EENDRAGT verbeeld, met twee Kindertjes, torschende een Oorlogschip, waer van de Prince-Vlaggen waeijen. En in het vierde Schild word de ROEM, insgelyks door twee Kindertjes, verbeeld, houdende het eene in deszelfs regte-hand een Basuin, daer op blaezende, en in den linkschen-arm een dergelyke, hebbende het tweede een bos Vreede-Veeren in zyn Armen; boven uit dit Schildt ter regter zyde, vertoond zig een Ojevaer met een Slang in den Bek, zinspeelende op het Wapen van 's Gravenhage.

Van binnen in het Dekzel staet cierlyk gesneeden:

DEN DOORLUGTIGSTEN
VORST EN HEERE
WILL. CAR. HEND. FRISO,
PRINCE VAN ORANGE EN NASSAU,
STADHOUDER, CAPITEIN GENERAEL EN
ADMIRAEL DER VEREENIGDE NEDERLANDEN:
GAF DEZE, TEN BLYKE VAN ZYN HOOGH^TS.
GUNST EN GENEGENTHEYT, AEN DE
MANHAFTE EN GETROUWE
BURGERYE VAN
'S GRAVENHAGE.
MDCCLI.

Op, of om, de Rand des Beekers, waer over het Dekzel sluit, staet:

Les Freres Metayer fecit 1753.

Doordien nu dit *Magnificq Prinselyk* PRESENT, het welke, benevens verscheide andere VORSTELYKE GESCHENKEN, met veel zorgvuldigheid, in de Krygs-Kasse, op den Nieuwen- of Colveniers-Doelen van 's Gravenhage, bewaerd word, en niet dan by extraordinaire gelegenheden en Maeltyden onder het oog komt; twyffelen wy geenzints of onze onderneeminge, om dezelve met alle nauwkeurigheid en op het konstigste in het koper te hebben doen brengen, zal by alle welmeenenden gebillykt en goedgekeurd worden: op dat hier door een ieder zoude kunnen ontwaer werden, hoe dezelve zig van gedaente, juiste grootte als anderzints, is bevindende; alsmede: om aen onze Nakomelingen ten allen tyden te doen zien, hoe Gulhartiglyk die nooit genoeg volpreezene Vorst, WILLEM CAREL HENDRIK FRISO, glorieuser Gedachtenisse, hunne Voor-Ouderen, als *Schutters* en *Burgers* van 's Gravenhage, zulk een *Luisterryke Gift* heeft waerdig geächt, &c.

AEN DE

MANHAFTE EN GETROUWE

SCHUTTERYE

VAN

'S GRAVENHAGE.

DIT VORSTLYK PRONK-JUWEEL, UIT LOUTER GOUD GEKLONKEN,
'T WELK DE *EENDRAGT, TROUW*, EN *MOED*, EN *KRAGT*, EN *ROEM* VERTOOND,
HEEFT *FRISO*, DIE GEEN AERDSCH- MAER HEMELSCH-HOF BEWOOND,
DOOR *ANNA'S* HAND, TEN BLYK VAN ZYNE GUNST, GESCHONKEN.

GEEN VOCHT, DAN NECTAR, ZY UIT DEEZEN KELK GEDRONKEN;
TOT EENE ONSTERFLYKE EER VAN HEM DIE SCHUTTERS KROOND;
EN, NA ZYN DOODT, MET ROEM DE *DEUGT* EN *TROUW* BELOOND,
DOOR ZULK EEN *GOUDE GAVE*, OM ALTOOS MEE TE PRONKEN.

GY, DIE AEN 'S GRAVENHAGE EEN WAL EN VESTING STREKT,
WANNEER GY CAPITOOL, ALTAER EN HAERD-STÊE DEKT!
MANHAFTE SCHUTTERY! BEROEMD ALS DIE VAN SPARTE,

ZO KEIZER, VORST OF PRINS, GENOEG BEKEND BY ELK,
UW LUISTER HEEFT GEVIERD MET GULDEN VLIES OF KELK,
GRAVEER DIT GOUD GESCHENK, VOOR EEUWIG, IN UW HARTE.

ANTH. DE GROOT en ZOONEN.

[illegible] PRESENT BEKER
[illegible] Zeeuw. [illegible]

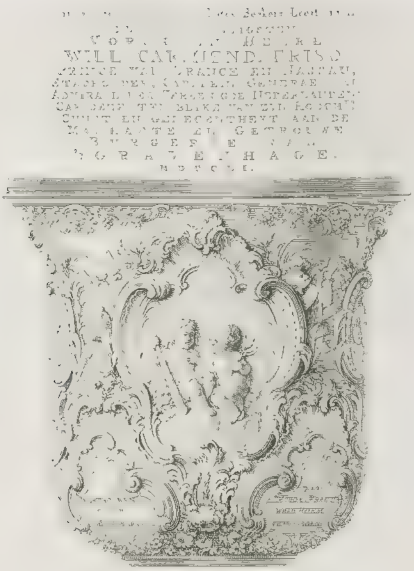
WILL. CAR. HEND. FRISO
'S GRAVENHAGE.

AFBEELDING

VAN DE

ZAAL EN 'T PRAALBED

WAAR OP HET LYK VAN

ZYNE DOORLUCHTIGE HOOGHEID

DEN HEERE

WILLEM KAREL HENDRIK FRISO,

PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, ERF-STADHOU-
DER, KAPITEIN-GENERAAL EN ADMIRAAL
DER VEREENIGDE PROVINCIEN, enz. enz. enz.

GEDUURENDE VERSCHEIDE DAGEN, IN DE MAANDEN NOVEMBER EN
DECEMBER DES JAARS MDCCLI, TEN TOON IS GESTELD GEWEEST.

Alles onder opzicht en directie van den Heere DELAGE, Lieutenant-Collonel
en Intendant der Gebouwen van HAAR KONINKLYKE HOOGHEID
MEVROUWE DE PRINSESSE GOUVERNANTE, enz. enz. enz.

Naauwkeuriglyk nageteekend door den Heere DE SWART, Architect van
het Hof; en in het Kooper gebragt

DOOR JAN PUNT.

Met Privilegie van Haar Ed. Groot Mog. de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, in dato den 30 November 1751. en van Haar Hoog Mog. de Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden, in dato den 11 January 1752.

t'AMSTERDAM,

By FRANÇOIS CHANGUION, Boekverkoper in de Kalverstraat.

MDCCLII.

AFBEELDING

VAN DE

ZAAL EN 'T PRAALBED,

WAAR OP HET LYK VAN

ZYNE DOORLUCHTIGE HOOGHEID

Ten toon is geſtelt geweeſt.

WILLEM KAREL HENDRIK FRISO,

PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU: GRAAVE VAN CATZENELLEBOGEN, VIANDEN, DIETS, SPIEGELBERG, BUUREN EN LEERDAM: MARQUIS VAN TER-VEERE EN VLISSINGE: BARON VAN BREDA, DE STAD GRAVE, KUYK, YSSELSTEYN, KRANENDONK, EYNDHOOVEN EN LIESFELD: HEERE VAN BREDEVOORD, TURNHOUT, ST. GEERTRUYDENBERG, DE WILLEMSTAD, ST. MAARTENSDYK, DE KLUNDERT, DE HOOGE-EN LAGE-ZWALU, ZEVENBERGEN, STEENBERGEN, GRIMBERGEN, HERSTAL, ST. VITS, ARLAY, NOSEROY, BUTGENBACH, DAASBURG, WARNETON EN POLANEN: ONAFHANKELYK HEER VAN HET EYLAND AMELAND: ERF-BURG-GRAAVE VAN ANTWERPEN EN BESANÇON: RIDDER VAN DE KOUSSEBAND: ERF-STADHOUDER, KAPITEIN, ADMIRAAL EN GENERAAL VAN DE VEREENIGDE NEDERLANDEN: STADHOUDER EN KAPITEIN GENERAAL VAN DALEM, VALKENBURG, 'SHERTOGENRADE EN LANDE VAN OVERMAZE: PRESIDENT VAN DE RIDDERSCHAP EN EDELEN VAN HOLLAND EN WESTVRIESLAND: PRESIDENT VAN DEN HOVEN VAN HOLLAND, ZEELAND EN VRIESLAND: GOUVERNEUR EN DIRECTEUR GENERAAL VAN NEDERLANDS INDIEN, enz. enz. enz. geboren den 1ſten September MDCCXI. is geſturven in zyn Huis in 't Boſch naby den Hage, des nachts tuſſchen den 21 en 22ſten October MDCCLI. Het Lichaam van dien Vorſt, na dat het gebalſemt was, is gevoert naer den Hage, om aldaar opentlyk ten toon geſtelt te worden op een Bed van Parade, ten dien einde vervaardigt, door de zorgen van den Heer *Delage*, Lieutenant-Collonel, en Opziender der Gebouwen van HAAR KONINKLYKE HOOGHEID, enz., in de groote Audientie-Zaal van het Huis door de Stadhouders eertyds bewoont, dar men het Hof noemt.

Orde gehouden geduurende de Plechtigheid.

DE ten Toon-ſtelling heeft begonnen den 25ſte November deszelven jaars tot den volgende 8ſte December, van tien tot twaalf uuren des morgens, en des namiddags van twee tot vier uuren; het getal der Perſoonen van beide de Sexen is zoo groot geweeſt, dat het op verſcheiden dagen dat van vier duizend heeft te boven gegaan, zonder de minſte verwarring te veroorzaken.

Buiten de Poort getekent A., in de Afbeelding, waar door het volk inkwam, hadt men geplaatſt een Sergeant en twaalf Granadiers van de Guardes, om den drang tegen te houden; en binnen de Poort twee van de Honderd-Zwitſers, twee anderen op 't midden van de Trap, en twee aan de Deur van de eerſte Kamer: alle in hunne groot-uniform gekleet.

In deze Kamer waren op een rey geplaatſt een Onder-Brigadier en veertien Guardes-du-Corps van ZYNE DOORLUCHTIGE HOOGHEID, in haar beſte Regiments-kleederen, acht Lakeien, twee Loopers en twee Heidukken in hunne groote-livreyen.

Aan de Deur van de Antichambre getekent C., een Corporaal van de Honderd-Zwitſers, en van binnen een Edelman en een Adjudant, met een groote rouwmantel en afhangende rouwband, een Guidon en twee Officiers van de Guardes-du-Corps, een Officier van de Honderd-Zwitſers, een Officier van de Guardes-te-paard, een Kapitein van de Guardes-Dragonders, een der Hollandſche-Guardes, en een der Zwitſerſe-Guardes, alle in hunne beſte Regiments-kleederen; een Onder-Stalmeeſter in rouw, ſes Pagies in groot-livrey, en twee Kamer-Dienaars enkelyk in 't zwart.

Aan de Deur aan 't inkomen van de Zaal, twee Pagies en twee Guardes-du-Corps.

In de gemelde Zaal, aan de rechter zyde van het Bedde en op de Treden, een Opper-Officier van het Hof, een Edelman en een Adjudant; en aan de ſlinker-zyde, daar tegen-over, een Edel-

delman en een Adjudant; alle in ſwaere rouw, met lange mantels en afhangende rouwbanden, twee Kamer-Dienaars in 't zwart overeind ſtaande aan de einden der voornoemde Treden.

Aan de Deur van den uitgang, twee Pagies en twee Guardes-du-Corps.

In de volgende Antichambre E. getekent, twee Kamer-Dienaars, een Corporaal, en twee der Honderd-Zwitſers; en in de Paſſage getekent F. twee der Honderd-Zwitſers.

In de Kamer getekent G., een Corporaal en tien der Honderd-Zwitſers; en in het Portaal H. twee der Honderd-Zwitſers, en twee op de Trap van den uitgang; en buiten aan de Deur getekent I., onder de Galdery van 't Hof, een Sergeant en twaalf Granadiers der Guardes, om aan 't volk te beletten in te dringen, door den uitgang, en verwarring te veroirzaaken.

BESCHRYVING
Om te voldoen aan het geene de Prent niet kan uitdrukken.

De Poort van den ingang getekent A., was gedekt met zwarte ſtoffe, hangende over twee Doots-Hoofden, geplaatſt op de Hoeken van de Kap van de gemelde Poort, en het midden gehecht door de vleugelen van den *Tyd*, de Seiſſen en het Horologie kruyswyze over malkander geplaatſt en verzilvert.

De ganſche Trap, als mede de twee Kamers getekent B en C, waren met zwart behangen. De Zaal maar dartig voeten lang en twee en twintig breed zynde, en maar twaalf voeten hoog, heeft niet toegelaaten alles te doen dat men wel gewenſcht zoude hebben. Men heeft zich dan vergenoegt het Bedde zodanig te plaatſen als het in de Prent getekent is, op een verheve Trede van drie trappen, yder maar vier duimen hoog, waar van de eerſte zodanig uitgeſneeden was, dat daar op aan de vier Hoeken de vier Tabouretten konden ſtaan, draagende de *Inſignia*,

 Toe-

Toeëigeningen, van den Perſoon van ZYNE DOORLUCHTIGE HOOGHEID, en op de laatſte was geſtelt de Baluſtrade van zwart en zilver, die het Bedde omringden, het welk overdekt was met een Imperiale Verhemelſel, de Gordynen opgenomen met zilvere Koorden en Kwaſten, op de wyſe van een Hertogelyken-Mantel.

Het ganſche buitenſte van het Bedde, als mede de afhangende Sprey of Deken, Hoofdpeuluwe, Kuſſens en Tabouretten, waren van zwart fluweel, verciert met Falbalas, Druiftroſſen en Linten; en uitſnydſels, tranen verbeeldende, van zilver-moor, en het binnenſte van den Hemel, het Hoofteinde, en fluweele Gordynen in 't geheel gevoert van het zelfde moor. De geheele Kamer met laken behangen, en van boven rondom met een gefeſtonneerde en met zilvere tranen beſaayde Frieſe verciert, de vloer, als mede die van de Kamers ter zyde, overdekt met zwart tapyt.

Op het Bedde, het Lichaam van ZYNE DOORLUCHTIGE HOOGHEID, in een zilver-moore Kleed, was geplaatſt in de gedaante van een Perſoon die Sluimert, en zeer kenbaar.

Op het Hoofden-End van het Bedde, en weinig boven de Hoofdpeuluwe, was een Hart geſchildert, met een Glorie-Kroon, op de wolken Hemelwaards geheven door twee Engelen. Op de vier Tabouretten waren geplaatſt; *de Degen van Souvereiniteit en die van Bevelhebberſchap: de Kroon en de Mantel: de Helm met Pluymen: en het Lint van de Orde van de Kouſſeband.*

Tuſſchen de twee Tabouretten aan het voeten-eynde, en tegen de Baluſtrade, de volle Wapenen van ZYNE DOORLUCHTIGE HOOGHEID, geplaatſt op de wyſe van een Agraffe, aan de rechter-zyde gehouden door den Beſcherm-Engel of Genius van de Natie, verbeeld door een zittend Kind, beſchreidende het Wapenſchildt, met de rechter-hand een gebroken Roer houdende, en aan zyne voeten een gebroken Anker, verbeeldende de verloore of verydelde Hoop. Aan de ſlinker-zyde den Genius des Oorlogs, verbeeld door een Kind, over-einde ſtaande met een helm op 't hoofd, droevig van gelaat en 't hoofd hangende, be-

ſchou-

ſchouwende aan zyne voeten het overſchot van een Harnas en de ſtucken van een Krygs-Trophée.

Aan de rechter en aan de ſlinker-zyde van het Bedde, aan het einde van de Kamer, verheften zich twee Pyramiden van grys of grauw-geadert marmer, waar van de naald, derdendeel gebroken, de Verwoeſting betekent; de bazis ruſtte op twee Doods-Hoofden van wit marmer. Op een derde van de hoogte van yder van deze Pyramiden zag men, in vlak-verheven beeldwerk, een Borſtbeeld van de Dood, ten deelen omwonden in een laken van wit marmer, waar van het eene de Schaar hield der *Schikgodinnen*, en het andere het Seiſſen van de *Tyd*; en uyt een palm-tak, die boven yder van die Borſtbeelden was, reezen ſes Waslichten: aan deze twee Pyramiden waren vaſtgehecht de Quartieren.

Aan de twee zywanden van de Zaal hingen, tegenover malkanderen, twee verzilverde Krygs-Trophéen, volmaaktelyk uitgehouwen, waar van de t' onderſte bovengekeerde ſtukken de Droefheit verbeelden; het eene van die Krygs-Trophéen, die van het *Land*, om de hoedanigheit van Kapitein-Generaal; en het andere die van de *Zee*, om de hoedanigheit van Admiraal uit te drukken. Yder van die Krygs-Trophéen was verzelt van twee lyk of dood Luſters, mede verzilvert, en op het behangſel Wapen-Schilden formerende, door twee palm-takken op hunne uitterſte te zamen gehecht door myrthe-banden, ſtaande op yder Luſter vier Waslichten: diergelyken Luſters verſierden de zyden der Schuyframen.

De twee Deuren waren gedekt met Gordynen, opgekoppelt met zilvere Koorden en Quaſten aan de hoeken, in 't midden vaſt gehecht door een verzilverde Cartouche, verſiert met Zinſpreuken van de Dood en Zinnebeelden der Onſterfelykheit, met de volgende Byſchriften, het eene uit Horatius: *Quis deſiderio ſit pudor aut modus tam cari Capitis. Wie zou zich zyne droefheyd ſchamen, of maete houden in het betreuren van zo een dierbaar Hoofd.*

En

En het ánder uit Juvenalis: *Permittas ipsis expendere Numinibus, quid conveniat nobis. Laat het aan God zelfs, dat hy overwege, wat ons dienstig zy:* de eene en de andere dier Deuren waren ook verlicht door vier Waslichten onder de zamenvoegsels.

De overige Vertrekken tot aan de Poort van den uitgang getekent I., waren met zwart behangen, en alle de Schuyframen, verzien van Gordynen van diergelyke stoffe, lieten geen daglicht inkomen. Onaangezien de menigte van Waslichten en den glans der kleederen verdween de helderheit, door de tegenstelling van het zwart, soodanig, dat niet de helfte der straalen van deszelfs flikkering wederkaatste, zo dat de klaarheyt, welke by deze treurige Plechtigheit heerschte, de eerbied en de droefheit van het volk vermeerdert zoude hebben, zo deszelfs gevoelens ten dezen opzigte minder waren geweest.

Hoewel deze Beschryving geene overeenkomst heeft met die welke men voorheen heeft gezien in verscheide Couranten, zy is daarom niet te minder waar en origineel. Men vlyt zich-zelf, onaangezien haare eenvoudigheit, dat, met de hulp der Plaaten die 'er bygevoegt zyn, de geenen die deze Plechtigheit niet gezien zullen hebben daar in vinden zullen het geene hunne naaukeurige nieuwsgierigheit kan voldoen; de Heer de *Swart*, Architect van ZYNE DOORLUCHTIGE HOOGHEID, met alle bedenkelyke juistheit en smaak de Tekeningen in 't net gebragt hebbende, welke de Graveerder gedient hebben om zyne Plaaten te maken. En hoewel het graveeryzer van den Hr. *Punt*, dien men tot de uitvoering verkoren heeft, zich-zelf genoegzaam aanpryst om onderscheiden te worden van alle de wanschapen vodden die in 't licht gekomen zouden mogen zyn om het Gemeen te misleiden, zo heeft men nodig geoordeelt het zelve te ondersteunen met een Privilegie, enkelyk zonder eenig oogmerk van gewin, om den Auteur het ongenoegen te benemen van zyn werk op honderderleie wyzen te zien mismaken.

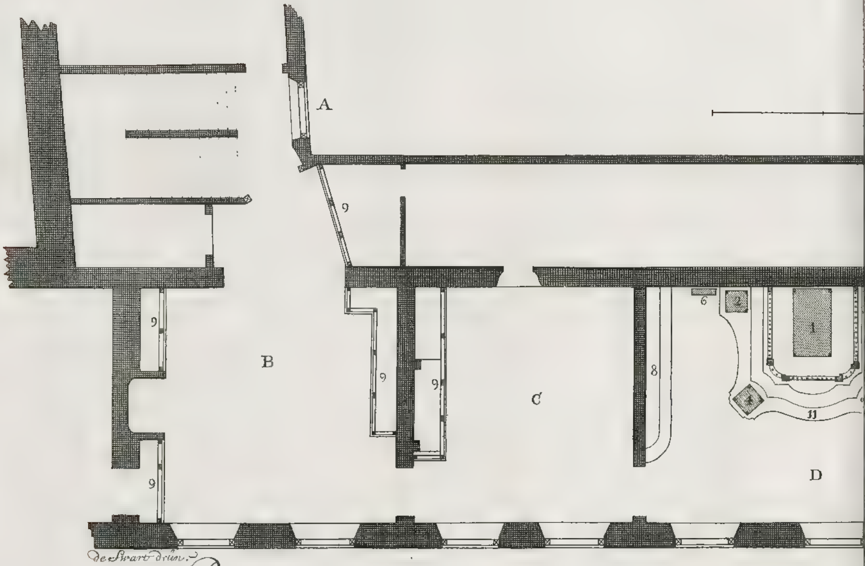

Plan des appartements tendus de noir que l'on a tra

A. Porte par où le Public entroit.
B. Poste des gardes du Corps.
C. Antichambre des Gentilshommes & des officiers aux Gardes.
D. Grande Salle où etoit le Lit de Parade marqué 1.
E. Seconde Antichambre
F. Petit Cabinet qu'il falloit traverser.

G. Troisième Antichambre.
H. Vestibule de l'Escalier de sortie.
I. Sortie, sous le Portique de la Cour.

1.
2.
6.
8.

Platte Grond van de Vertrekken met swart bekleed, die men

A. de Deure waar door een ijder inging.
B. de Post Deure van de gardes du corps.
C. Antichambre der Edel lieden en officieren der Gardes.
D. Groote Saal alwaar het Paradebed stond gemerkt met N.o 1.
E. Tweede Antichambre.
F. Kleijn Cabinet dat men moest passeren.

G. Derde Antichambre.
H. Portaal van de trap waarlangs men uijtging
I. Uijtgang onder de Gallerije van het binnen hof.

1.
2. 3
6. e
8.

Avec Privilege de nos

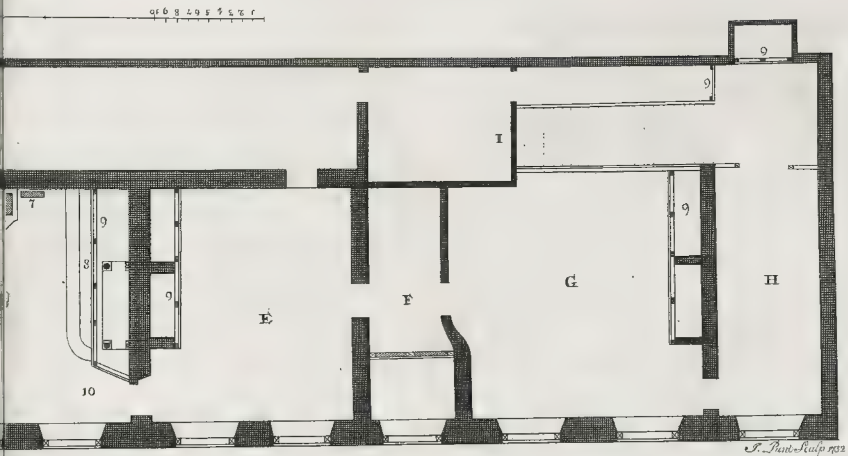

J. Punt Sculp 1732

...rsés a la Ceremonie de l'Exposition du Corps de S.A.S. avec l'ordre observé)

...sur lequel le Corps de S.A.S. a été mis.
...et 5 Tabourets sur lesquels etoient deposés les Attributs du Corps.
...Pyramides sur lesquelles étoient agraffés les quatre Quartiers
...dins, où étoient placées les Personnes de la Cour faisant Deüil.

9. Cloisons postiches que l'on a été obligé de faire pour cacher les Tapisseries & les Cheminées & autres choses qui auroient déparées les Appartem.ts
10. Porte feinte que l'on a fait pour les rendre semblables & cimétriques.
11. Estrade de trois Gradins, chacun de 4 pouces de hauteur, sur le dernier desquels est posé la Balustrade qui entoure le Lit.

...est doorgaan, om het Lyk van sijn Doorlugtige Hoogheit op het Parade Bed te sien

...Bed waar op het Lyk van L.D.H. gelegen heeft.
...3 Tabourets waar op de Eere teekenen des Lyks ten toon leyden
...Piramiden aan de welke de 4 quartieren waaren opgehangen
...den waar op geplaats stonden de Persoonen van het Hof, in
...n Rouw.

9. Houte afschutsels die men heeft moeten maken om de behangsels vast te maken en de Schoorsteenen en andere saken die de vertrekken ontsiert souden hebben te bedecken
10. Loose deur gemaakt om de gelykheijt met de daar overstaande te hebben
11. Yder trede van die trappen ijder 4 duijmen hoog op de bovenste was geplaast de Balustrade die het Bed omringde.

...eig.rs les Etats de Hollande et de Westfrise.

Planche Premiere

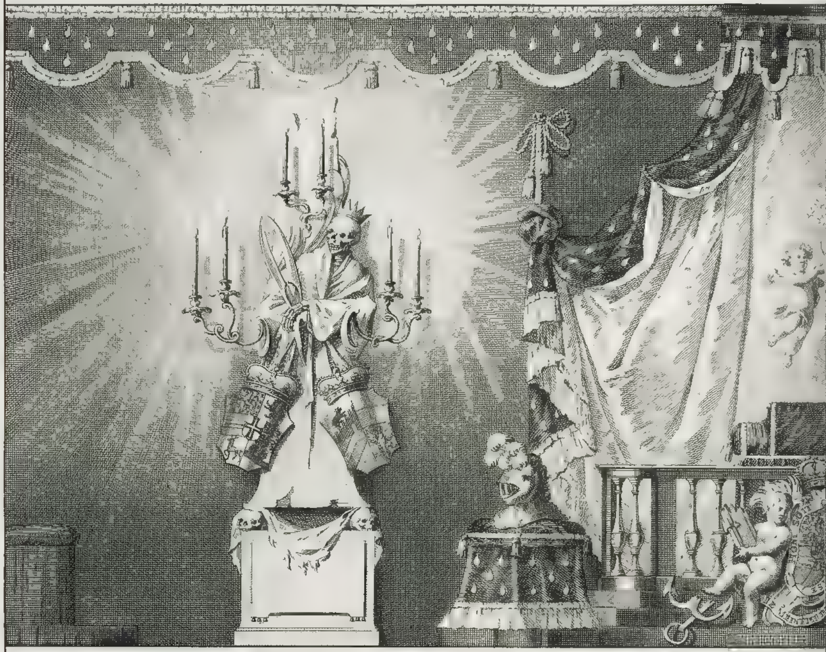

Fond de la sale dessiné Geometriquement auec La decoration telle qu
le Corps de S.A.S. sur le Lit de Parade.

Pieds
1 2

Meetkonstige Afteekeninge van de agter Zijde der Zale met de C
Intendant der Gebouwen is geordonneert om het Lijck van

Des Swart delin.

Avec Privilege de nos Seig

Eerste Plaat.

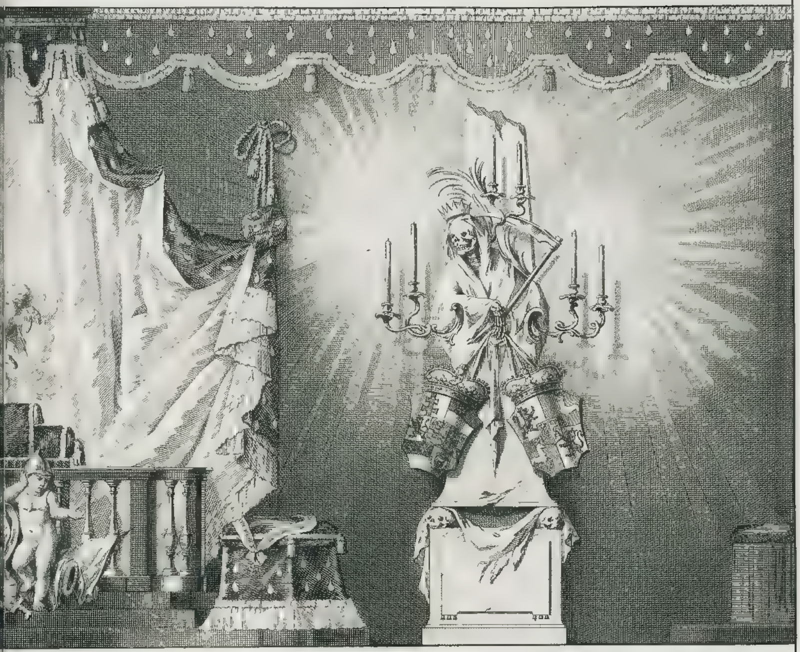

...Mr. DeLage Lieut.t Col.el Ing.r et Intend.t des Batimens l'a ordonnée, pour mettre

...inlande.

4 5 6

...aden soodanigh als die door den H.r DeLage Leuit.t Col: Ingen.r en

...e DOORL HOOGHEID te plaatsen op het Praalbedde

...Etats de Hollande et de Westfrise.

J. Punt Sculpsit 752

Planche Seconde

Representation Geometrale du Côté Droit de
avec le Profil du

Pieds de
1 2
Rhynland

Meetkunstige Afbeelding der Regter Zyde van
met het Profil van 't Lyk

Avec Privilége de Mrs les Eta

de Swart, Delineavit

Tweede Plaat

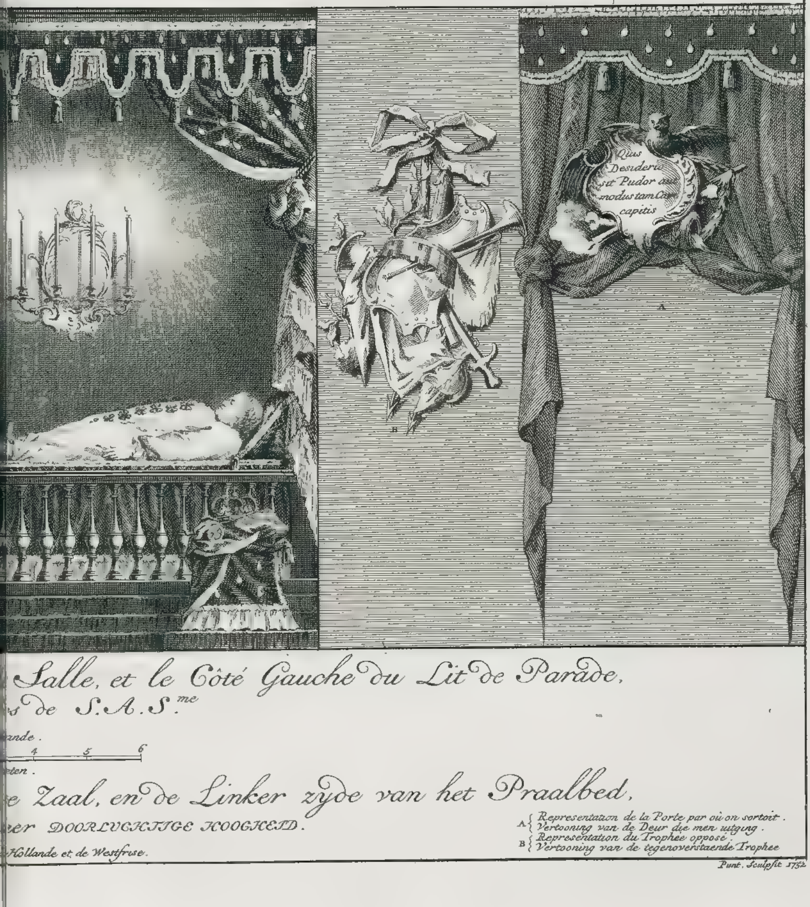

Salle, et le Côté Gauche du Lit de Parade,
s de S.A.S.^me

ande.

4 5 6

eten.

e Zaal, en de Linker zyde van het Praalbed,
er DOORLUCHTIGE HOOGHEID.

Hollande et de Westfrise.

A { Representation de la Porte par où on sortoit.
Vertooning van de Deur die men uitging.

B { Representation du Trophee opposé.
Vertooning van de tegenoverstaende Trophee

Punt. Sculpsit 1752.

Representation Perspective de la Salle de Parade d
a été expo
Perspective Afbeelding van de Parade Zaal v
voor een yder h
MET
te Amsteldam by J. Punt

s laquelle le Corps de SON ALTESSE SERENISSIME
au Publicq.
arin het Lyk van Zyne DOORL. HOOGHEID
ten toon gelegen.

EGIE

BESCHRYVINGE
DER
PLECHTIGHEDEN,
GEHOUDEN BY DEN DOOP
VAN ZYN
DOORLUCHTIGE HOOGHEID,
DEN HEERE
WILHEM HENRIK,
PRINCE VAN ORANJE EN NASSAUW, &c. &c. &c.

Voorgevallen in 's Gravenhage, op Zondag den XV[de] *January*,
Anno M D C L I.

t'AMSTERDAM,

By JACOBUS HAYMAN, Boekverkoper aan de Oostzyde van de Beurs, op de Hoek van de Heeremyte Steeg, over 't Zeelands Comptoir, 1748.

DE DRUKKER

AAN DEN

LEZER.

DOor een goedt Vrindt my 't nevensgaande Verhaal der Ceremonien, by den Doop van zyn Doorluchtige Hoogheid den Heere WILHEM HENRIK, Prince van Oranje en Naſſauw, *&c. &c. &c. zoo op het Hof, als in, en omtrent de Groote Kerk in 's Gravenhage, gehouden, ter handt geſtelt zynde, heb niet willen nalaten U E. dezelve, in haare bewoordinge en ſpeldinge zoo als my die voorgekomen zyn, mede te deelen, lees het met genoegen en vaar wel.*

NB
Sijn doorlughtige Hoogheijd. Willem Hendrik, prins van Oranje, etc. etc.
is geweest de Vader van
Willem, den derde, prins van Oranje, etc. etc. (aght daagen naa Sijn vaders dood, prins Willem, den Tweede) geboren den 14de. November, 1650
Tot Stad-houder verkoosen, in den Jaaren, 1672.
Trouwde de princesse Maria Stuart (dochter van Jacobus, den Tweede, Koningh van Engeland) den 14de November, 1677
Tot Koningh, en Koninginne van Engeland, gecroont den 11/21 April, 1689.
Overleeden den 19en Maart van den Jaaren 1702, en de Koninginne Maria Stuart, in den Jaaren 1695.
Conjugio Steriles.

BESCHRYVINGE
DER
PLECHTIGHEDEN.

OP Sondagh omtrent de clocke een uyre hebben de Gecommitt. van Haer Ho: Mo: de Heeren Staaten Generael der Vereenigde Nederlanden, haere vergaderinge genomen in hare ordinaris Raetcamer, als oock de Gedep: van haere Ed: Mog: de Staaten van Zeelant, hare vergaderinge hebben gehadt in 't vertreck van haer Ho: Mog: gelyck oock de Gecommitt: van haer Ed: Gr: Mog: de Staeten van Hollandt ende Weſtvrieſlant, met de Gecommitt: van de drie reſpective Steeden, als Delft, Leiden, ende Amſterdam, insgelycx hebben vergadert in haer Raetcamer, ten eynde alle den ſelven den Doop van den voorn: Jongen Prins als Peeters ende getuygen van weegen haere Principaelen ſoude bywoonen, gelyck hier naer beſchreven is.

Voorts is haer Maj: van Bohemen met Mevrouwe Princeſſe Douwagiere met d' andere Princeſſen, als oock mede Prins Eduard van Bohemen, met Prins Alexander van Portugael ende andere groote Damens en Edelen met een groote Suite van Caroſſen ten Hove gecomen, en quartier voor driën eenige Edelen van ſyn Hoocheit Hoochl: memorie in caroſſen, als oock mede den Heere van Heenvliet, ende den Hooftmeeſter Dorp met eenige Staet Jufferen voor uyt van 't Hof gereeden ſynde om ordre te ſtellen in ende omtrent de Kercke, ende ſyn corts daer naer gevolgt alle de voorſz. Gecommitteerdens als volcht.

DE STAATEN GENERAEL.

Van Gelderlant, de Hr. *Van Soelen.*
---- Hollandt, de Hr. *Van Wimmenum.*
---- Zeelant, de Hr. *Veth.*

---- Uytrecht, de Hr. *Rinswouw*.
---- Vrieslant, de Hr. *Donia*.
---- Overyssel, de Hr. *Moelaert*.
---- Groeningen, de Hr. *Eyssinga*.

Die alle van weegen haere Hoog Mog: ten voorsz. eynde syn Gecommitt: volgende daer aen de Heeren Staeten van Hollant ende West-Vrieslant in drie Carossen, als voor eerst, twee uyt de Edelen.

DE STAATEN VAN HOLLANT EN WEST-VRIESLANT.

Syn Excelentie *Van Brederode*
De Heer *Van Matenesse*.

Ende uyt de vyff voorsittende Steeden uyt het Suyder, ende uyt de drie voorsittende Steeden uyt het Noorder quartier, uyt ieder van de selve Stadt een, als namentlyck:

Van Dordrecht, de Heer *Van Strevelshouck*.
---- Haerlem, de Heer Burgermeester *Swaen*.
---- Delft, de Heer Burgermeester *Welhouck*.
---- Leyden, de Heer Burgermeester *Van der Meer*.
---- Amsterdam, de Heer Burgermeester *Geelvinck*.
---- Alckmaer, de Heer Burgermeester *Verdoes*.
---- Hoorn, de Heer Burgermeester *Ripperse*.
Enckhuysen, de Heer Burgermeester *Camerlinck*.

Daer naer volgde, de Gecommitteerdens van de drie respective Steeden, ider Stadts Gecommitt: in een Carosse, namentlyck:

D E L F T.

De Heer Burgermeester *Bruno vander Dussen*.
De Heer Burgermeester *Bogaert*.
De Heer Pensionaris *Kinschot*.

L E Y D E N.

De Heer Burgermeester *Van der Marsche*.
De Heer Burgermeester *Van der Aa*.
De Heer Pensionaris *Wevelichoven*.

A M S T E R D A M.

De Heer Burgermeester *Backer*.
De Heer Burgermeester de *Graaff*.

De

De Heer Burgermeester *Gerrit Schaep.*
De Heer Burgermeester *Cornelis Bicker.*

Volgen als doen de Gecommitteerdens van de Staaten van Zeelant mede in drie Caroffen, te weeten:

ZEELANT.

Van Middelburch, de Heer Burgermeester *Westdorp.*
- - - - - - - - - de Heer Pensionaris *Veth.*
- - -Zirickzee, de Heer Burgermeester *de Witte*,
- - -Ter Goes, de Heer Burgermeester *Van der Nisse.*
- - -Ter Tolen de Heer Burgermeester *Vrybergen.*
- - -Vlissingen, de Heer Burgermeester *van Eck.*
- - -Van Ter Veer, de Heer Burgermeester *Govert.*

Daer aen volchden voorts de Suite van de voorsz. Gecommitteerdens.

Aengaende nu het resteerende, was sulcx, alhoewel men meende, dat de Princesse Albertine, den Jongen Prince hare Neve ten Doop soude dragen, ende dat den Hartogh van Jorck den selven doope soude bywoonen, soo is nochtans het selve verhindert, door de disputable discoursen, die den selven Hartoch was voort brengende, in voegen nae dat het selve tot omtrent halff vier uyren was getardeert, eyntlyck is geresolveert, dat de Baronesse van Dona, synde die outste Dochter van syn Excelentie van Brederode (sonder nochtans de pretentie van den voorn: Hartogh) den voorn: Jonge Prince ten doope soude draegen, gelyck oock het selve in diervoegen is geeffectueert.

Belangende het Doopcleet en het Cleet der Ceremonien beyde de selve waeren van swart Laecken, wesende het Doopcleet langh drie, en breet twee ellen, ende het Cleet der Ceremonien langh negen, ende breet, drie ellen, beide geboort rontom met witte armynties en swarte stippelen, wesende het boorsel van 't Doopcleet breet een talie, ende van het Ceremonie-cleet, breet een halff vierendeel, het welck is het bont van Keysers ende Vorsten als wanneer de selve syn in haer magnificentie, het Cleet der Ceremonien was vast gestrickt omtrent de boesem van de Baronesse van Dona, de welcke den Jongen Prince droech, de voorhouck van 't selve Cleet wiert opgehouden ter rechterhant van Graaff Johan Maurits van Nassauw, ende ter slincker hant vanden Hr. Gorinck den Ouden, de slip wiert geleyt door de slincker arm door van de voorn. Baronesse, en achter op gehouden van vier Ferellens twe synde de Dochters van syn Excelentie van Brederode, ende twee van den

 Ouden

Ouden Baron van Dona, gaende alſoo naer de Caroſſe, volgende daer op haere Majeſteit van Bohemen, geleyt door Prins Alexander van Portugael, daer naer de Princeſſe Douwagiere, geleyt door Prins Eduart van Bohemen, doen Princeſſe Louiſe van Bohemen, geleyt door Monſ. Mars, Edelman van haer Maj., volgden daer aen de Princeſſe Albertine van Orangien, geleyt door den Graeff van Stirum, doen Princes Catharina Gravinne van Embden, geleyt door den Baron van Dona, daer naer Princes Maria van Orangien, jongſte Dochter van Prins Heyndricus ontſterffel: memorie geleyt door Monſr: Haagens Edelman van de Princeſſe Douwagiere, volghden als doen de Princes van Poortugael geleyt door een Ritmeeſter, daer naer de Princeſſe van Hogenſolre, geleyt door een Edelman, doen Mevrouwe van Brederode, Gravinne van Solms, mede geleyt door een Edelman, ende doen voorts een gevolgh van groote Suite Damens ende Edelen, tot beneeden aen de Caroſſen van haer nagelatene Conl: Hoochheyt, waerom ſtonden acht Hellebaerdiers, ende ſyn als doen de Caroſſen uyt 't Hoff gereeden in ordre, als volght

Eerſt drie Caroſſen met ſes Paerden in den Rouw bekleet tot ter aerde toe, daer aen volghden de Caroſſen van haer naergelatene Conl: Hoochheyt met ſes ſwarte Paerden, heel in den Rouw becleet, daer in was den jongen Prince, de voorn: Baroneſſe, de vier Ferellens en de Minne van den ſelven Prince, gaende de voorſz: acht Hellebaerdiers, drie aen ieder ſyde, houdende hare handen aen de Portieren van deſelve Caroſſen, en twee voor uyt, daer nae noch ſes Caroſſen met ſes Paerden, mede in den Rouw becleet, waer in waeren haere Majeſteyt van Bohemen, Princeſſe Douwagiere, ende d'andere Princeſſen, Prins Eduart, Prins Alexander en de andere Grave ende Baronnen, enz. ende noch een Suite van ſeventien Caroſſen, weſende ſommige met vier en ſommige met twee Paerden, ſynde alle de Caroſſen t'ſamen geweeſt een getal van ontrent ſeven-ende-veertig, waerinne een groot getal van Damens ende Edelen reeden, aen 't Kerckhoff gecomen ſynde, ſyn op de voorverhaelde wyſe in de Kercke gegaen, ende ten eynde de voorſz: Prinſen ende Princeſſen ende de reſte daer aen dependeerende des te gevougel: ende magnifikelycker in de Kercke ſouden comen, is derhalven van de muyr van 't Kerckhoff aff, tot aen de Kerckdeur toe een paſſagie affgeſchooten, weſende aen beyde ſyde en op de vloer bekleet met Rouw, het Doophuysken was verre uytgeſet, en de twee rygen van Bancken daerinne gemaeckt, tegen over

over den Predickſtoel, waer inne ſaten de welgemelte Heeren Staaten met de reſpective Steeden, die als Peters ende Getuygen ſtonden. Het poortael van de Kercke ende het Doophuysken was insgelycx bekleet ende behangen in den Rouwe, welcken Rouw toegevoucht is, de Diaconie ten profyte van den Armen.

Den Predicant Do. Tobias Tigneus volgens ſyne beurte Predikende, had ſynen Text uyt Marco 10. vers 14. *Laet de Kinderkens tot myn comen ende en weert haer niet, want ſulcker is het Conincrycke Godts.* Ende het ordinaris Formulier geleeſen ſynde, heeft haer Majeſteyt van Bohemen den jonge Prins ten Doop gepreſenteert, waer by ende neffens ſtaende de Princeſſe Douwagiere, die mede beyde als Getuygen ſtonden. Den Predicant Do. Herman van der Linden ſyne beurte ſynde, heeft den jongen Prins Gedoopt ende genaemt WILHELM HENDRICK, het Doopvat ofte Becken, was een ordinaris vergult Lampet met een ouderwetſche Kanne, waer uyt het Water in 't Lampet gegeven wert, men ſeyt dattet ſelffde Lampet is geweeſt, daerinne ſyne Hoocht. Hoochl. memorie Prins Willem, ende d'andere Prinſen Gedoopt ſyn, ende wierde door den Silverbewaerder weder ten Hove gebracht. Soo ras den Godtsdienſt gedaen was, begonſten alle de Klocken te luyden. Het wederkeeren uyt de Kercke in de Caroſſen, en uyt de Caroſſen op 't Hoff, is geſchiet als boven verhaelt is.

Ende de voorn: Heeren Staeten met de reſp. Steeden ſyn mede ten Hove gevolcht naer boven, om te congratuleeren haer naegelaten Conl: Hoocht: gaende van daer naer het quartier van den jongen Prinſe, ende gingen als doens elck ſyn ſweegs.

Hebbende aen den jongen Prince elcx als Peters ende Getuygen een Pillegift gegeven, doch de beſegeltheyt daer van gelevert aen de Princeſſe Royael in ſeer coſtelycken cuſtodien, als oock mede ſeer liberale vereeringen aen de Norices van de welgebooren Prince, gelyck alhier wert geſpecificeert.

De Pillegifte van haer Hoog: Mog: de Heeren Staeten Generaal, is een Lyfrente van acht duyſent guldens Jaerlycx, weſende de bezegeltheyt in een goude Dooſe van dertien hondert ende vyf-en-twintich gl. ende de vereeringe aen de voorn: Norices is duyſent guldens eens.

De Pillegifte van de Ed. Gr. Mog: Heeren Staaten van Hollant ende Weſtvrieſlant, is een ſomme van vyff duyſent gul: 's jaers, ſynde de cuſtodie van de beſegeltheyt een goude Doos, van veertien hondert-ende-vyftich guldens, ende de vereeringe aen de Norices acht hondert guldens eens.

Van

Van weegen de Staaten van Zeelant - ende de besegeltheyt van dien in een - ende de vereeringe aen de Norices veertig goude ducatons.

D E L F F.

Van weegen de Stadt Delf, ses hondert guldens jaerlycx, ende de besegeltheyt daer van in een zilvere Doos, van ses-en-t'sestig guldens, ende vereeringe vier hondert guldens eens.

L E Y D E N.

Van weegen de Stadt Leyden, een Pillegifte van twaelff hondert guld: 'sJaers, ende 't besegeltheyt daer van in een goude Doos, van ses hondert-een-ende-vyftich guldens ende achtien stuivers, ende de vereeringe aen Norices dertich dubbelde goude Ryders.

A M S T E R D A M.

Ende van wegen Amsterdam duysent guldens 's Jaers, synde 't besegeltheyt in een gout Cofferken, hebbende onder vier goude voetjens, wesende boven opgedreven 't Wapen van Amsterdam, voor welck Coffertje betaalt is een somme van seventien hondert vyff-en-dertig guldens ende ettelycke stuyvers, ende voorts een vereeringe van tachtig France Kroonen. synde de voorsz. vereeringe gegeven ontrent de Craemcamer daerinne dezelve Norices waren.

A°. 1752. N°. 15

'S GRAVENHAEGSE Vrydagſe Courant.

VAN DEN 4den FEBRUARY.

OMSTANDIGE BESCHRYVING

VAN DE

PLEGTIGE LYK-STATIE

Van wylen Zyne HOOGVORSTELYKE DOORLUCHTIGHEYT,

WILLEM CAREL HENDRIK FRISO,

PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, *Erf-Stadhouder der Unie*, &c. &c. &c.

(*Onſterffelyker Memorie.*)

'S GRAVENHAGE DEN 4 FEBRUARY. Deeze Plegtigen Treur-dag voor het Vereenigde Nederland, op heeden vaſtgeſteld zynde, zo is goedgevonden, dat het zelve in de volgende Order zal geſchieden:

De Princen, en Heeren welke dezelve zullen aſſiſteeren, ſtaen zig ten 8 uuren op het Binnen-Hof te laeten vinden, en hun te vervoegen in een van de Stadhouderlyke Vertrekken, als meede de Sleepdragers.

De reſpective Leeden van de Vergadering van Haer Hoog Mog. de Heeren Staten Generael, zullen in hunne ordinaris Vergader-plaets en in de Treveskamer te zaemen komen.

De Heeren Staten van Holland en Weſt-Vriesland, meede in derzelver ordinaire Vergader-Kamer.

De Hooge Hoven van Juſtitie ſtaen in een Vertrek naeſt dat van Haer Ed. Groot Mog. te worden geplaetſt.

De Ed. Agtbaere Magiſtraet van 's Hage komt te zamen in de Kamer van de Commieſen van de Generaliteyts Finantie, en de Heere Predicanten in de vertrekken van den Raed van Staeten, zullende aen de groote Trap van Haer Hoog Mog. worden geplaetſt een Staete Boode, ten eynde aan de Magiſtraet en Predicante van 's Hage aenwyzing van de Vertrekken te doen.

Aen den Droſt Pypers is toegevoegt een Onder-Officier en twee man van de Infantery om dezelve te aſſiſteeren in zyne verrigtingen, en te beeter ordre te kunnen houden: Ook zal een Onder-Officier en eenige Manſchappe van de Infantery geplaeſt worden: als, twee aen de groote Deur van de vergadering, twee aen de Gallery booven, twee aen het Bruggetje by het Huys van Prins Mauritz, als meede eenige Manſchappen aen de Deur van de vergadering van de Heere Staete van Holland.

Ook zal zorge gedragen worden, dat op deeze Dag, gedurende de ſchikking van den Treyn, niemand op het Binnen-Hof werde toegelaeten, dan die geene welke by de Begraefenis behoren.

De bovengenoemde Vergaederingen en Collegien, op de voorſchreve wyze by den andere gekomen zynde, zullen ieder in hun Vertrek worden gewaerſchuwt, wanneer zy uyt dezelve moeten komen, en als dan gaen langs de booven Galery naer de Stadhouderlyke Trap, in den hoek by de Finantie van Holland, om zo op hun tyd by de begraeffenis te komen; ten welken eynde zig eenige Boodens van iedere vergaedering of Collegie, op de Hellebardiers-Zael van Syn Hoogheyd, zullen moeten laeten vinden, aen dewelke door den Contrarolleur van den Marſch, *Hendrik van Goor*, zal worden aengeſegt, wanneer iedere vergaedering of Collegie, zal moete gaen naer de Begravenis. De Trein van de begraffenis zal circa ten neegen uuren zyn aenvang neemen, en trekken van het Binnen-Hof, door de Stadhouderlyke Poort, over het Buyten-Hof, door de Gevangen-Poort, over de Vyverberg, midden door het Voorhout, over de Kneuterdyk, over de Plaets, door de Hoog-, Veene- en Waegenſtraeten; zullende de HAEGSCHE SCHUTTERY in de voorn. ſtraeten geplaetſt zyn, en 's morgens ten 7 uuren, in de volgende order vergaderen, als: Het *Groene Vaendel* in de Hoogſtraet; het *Colombyne* in de Veeneſtraet; het *Witte* in de Wagenſtraet, omtrent het Raemtje; het *Oranje* aen de eerſte Waegen-brug; het *Blaeuwe* in de Waegenſtraet by de Molſtraet, en het *Oranje Blanche & Bleu Vaendel* by de tweede Waegen-brugge. De Vergadering word geſlagen ten 7 uuren, en het Apel, ten half agt. De Schuttery in ryen en geleederen gepoſteerd en het Geweer gepreſenteerd zynde, zo haelen de Corporaels de Vaendels in de Hoes; vervolgens word door de Schuttery een Straet geformeert, en zo dra de reſpective Opper-Officieren narigt krygen, dat de marſch van de Lyk-Statie op de Plaets genaderd is, word geordonneerd het Geweer te preſenteeren, blyvende in die ſituatie zo lang ſtaen tot de geheele Lyk-Statie gepaſſeerd is, en ſluyten alsdan vervolgens agter op; marcheerende met de Snaphaenen verkeerd, verdekt onder de linker arm; voorts over de Wagen-brugge, langs de Bogt van Guinée, links om ter zyden het Leprooshuys, langs het Zieke, en aldaer halte gemaekt zynde, zullen de Kapiteyns commandeeren, om het Geweer verkeerd op ſchouder te brengen, en voorts de Marſch langs de Bierkaey naer hunne eerſte ſtand-plaets vervolgen, en de Vaendels t'huys gebragt zynde, uyt den andere gaen. De Kleeding van de Officieren is, de Rok en Veſt van de Uniforme, Zwarte Broek, Kouſſen en Geſpens, Zwarte Handſchoenen, een Lampher om den Arm, een Oranje Cocarde op de Hoed, en de Scherp als ordinair. De Schutters alle met gecouleurde Rokken, en aen de geleederen, welke Uniforme hebben, is verzogt dezelve aen te doen, en anders met zwarte Camiſoolen, Broeken en Kouſſen, zwarte Handſchoenen en Oranje Cocardes op de Hoeden, te verſchynen.

De Lyk-ſtatie in deezer voegen tot aen de Wagenbrug genaderd zynde, zullen de Princen, en Heeren welke dezelve verzellen, als meede de Leeden van de Vergaderingen en Collegien, in hunne Koetzen treeden, ten welken eynde de voornoemde Koetzen zyn geplaetſt, als die van de Princen en Heeren Geleyders, voor aen op de Bierkade, daer agter die van Haer Hoog Mogenden, vervolgens die van de Heeren Staten van Holland, die van de reſpective Hoven van Juſtitie, &c. ſtaende de voornoemde Koetzen van de Wagenbrug af langs de Bierkade voorby het Armhuys, naer de kant van de Uylenbomen, en voorts naer de Princeſſegragt en Maliebaen, moetende alle de Koetzen met twee Paerden beſpannen zyn, en door Staten Bodens geopend worden.

Ook leggen aen het Zieken eenige Schuyten in gereedheyd, ten eynde daer meede de Kamerbewaerders, Bodens, Trompetters van den Staet, &c. naer Delft te Tranſporteeren, na dat de reſpective Leeden van den Staet, aen de Wagebruggen, in hunne Koetzen zullen zyn getreeden.

Het Lyk over de Wagebrugge gepaſſeerd zynde, zo zullen zig alle de Heeren, &c. welke voor het Lyk uytgegaen en Ornamenten gedraegen, of Paerden geleyd hebben, dezelve in hande van daer toe geſtelde Perſonen overgeeven, en zig vervolgens, in Koetzen of andere Rytuygen, begeeven, om daer meede naer Delft te ryden.

Het Lyk voorby het Sieke gepaſſeerd zynde, zal voor aen op de Ryswykſe weg een Detachement van 4 Officieren, 2 Onder-Officieren en 80 man van de Guarde du Corps, het zelve opwagten en tot aen de Stad Delft Eſcorteeren, voor de Poort opmarcheeren en aldaer in twee reyen blyven ſtaen, tot dat den geheelen Trayn voorby gepaſſeert is, in deezer voegen:

DE Marſch zal worden geleyd door den Lt. Collonel *van Nuſler*, als Major van 't Hof, by zig hebbende eenige Ordonnantie-Sergeanten, gevolgt door de Regimenten;

Guardes Dragonders.
Guardes te Paerd.
Guardes Zwitzers.
Guardes te Voet en Cent Suiſſes.

Alle met hunne groote Monteering.

Hier op zullen volgen:

Alle hooge en laege hier teegenwoordig zynde Officieren, zo te Land als ter Zee, in hunne Monteeringen en volgens haer rang en ouderdom.

Dan zullen volgen de Domeſtiquen van het Doorlugtige Huys, als:

Vyf Aides van de Keuken.
Twee Braedmeeſters.
Twee Paſteybakkers.
Vier Chefs, of Opper-Koks.
Drie Suykerbakkers en een Aide.
Drie Keldermeeſters.
Drie Schenkers.
Twee Pourvoyeur en Diſpenſer.
Een Onder-Hofmeeſter.
Twee Kapiteynen van het Buyten- en Binnen-Jagt.
Een Buxenſpanner.
Een Barbier.
Een Dansmeeſter.
Twee Caſteleynen.
Vier Kamerdienaers.
Een Apotheker.
Een Medicus en Chirurgyn.
Zeeven Commieſen en Klerken van de Secretary.
vier Commieſen en Klerken van het Cabinet.
Twee Architecten.
Twee Piqueurs.
Twee Onder-Stalmeeſters.
Een Capellaen.
Doctor *Middelbeek*.
Profeſſor *Thomas Schwenke*.
Köning, Raed Bibliothecarius.
Lyf-Medicus en Profeſſor *Winter*.
De Raedsheer *Charon de St. Germain*.
Twee Paukers, en
Twaelf Trompetters.

Den Lt. Wagenmeester-Generael, *Dankers*, met vier Ordonnantien te Paerd, om de Koetsen in ordre te plaetsen, en de weg aen te wyzen.

Een Herault van Wapenen, *Wolfgang*, Auditeur van de Guardes Dragonders.

Het PAERD MET HET WAPEN VAN NASSAU, geleyd door de Heer *Jacob van Wassenaer Obdam*, ter regter-, en door de Heer *Anthony Bentink*, ter linker-zyde.

De STANDAERT MET HET GEMELDE WAPEN, gedragen door de Heer Collonel *van Lynden van Blitterswyk*.

Het PAERD MET HET WAPEN VAN ORANGE, geleyd door de Heer *Nicolaes van Boetzelaer*, ter regter-, en door de Heer *Willem Fredrik Sebratenback van Burmania*, ter linker-zyde.

De STANDAERT MET HET GEMELDE WAPEN, gedragen door den Heer *Pier Willem van Sytzama*.

Twee Commies en Clercq. ter Thesaurie van Syn Doorlugtige Hoogheyd.

Zes Commies en Clercquen van den Raed.

Twee Procureurs.

Een Advocaet.

Een Kamerbewaerder van den Raed.

Twee Auditeuren.

De Thesaurier-Generael van Syn Doorl. Hoogheyd, Mr. *Campegius van der Straeten*.

Het Collegie van President en Raeden van Syn Hoogheyd.

Een Herault van Wapenen, *Hendrik Maes*, Secretaris van de Artillery.

De VLAG, vertoonende de Zee-magt met het Devies: JE MAINTIENDRAI, gedragen door de Heer Burgermeester *Gerard Aernout van Hasselaer*; gaende de Heer Vice-Admirael *Roos* ter regter-, en de Heer Vice-Admirael *Lynslager*, ter linker-hand.

Het VAENDEL, vertoonende de Landmagt, met het Devies: VINDICE TUTA LIBERTAS, gedragen door de Heer Lt. Gen. *Tjssendoorn à Blois*, Heer van Cannenburg; gaende de Heer Lt. Generael *van Leyden* ter regter-, en de Heer Lt. Generael *Elliot*, Graef van Morange, ter linker-hand.

De PENNON van WAPENEN, gedragen door de Heer Generael-Major *Jetse Edzard van Burmania*.

De GUIDON van WAPENEN, gedragen door de Heer Vice-Admirael *Sappius*.

Het PAERD VAN BATAILLE, geleyd door de Heer Gen. Major *Tuyl van Serooskerke*, ter regter-, en door de Heer Coll. *Spaen*, ter linker zyde.

De GROOTE STANDAERT, gedragen door de Heer Lt. Gen. *Halket*, met assistentie van den Lt. Generael *Evertse*.

Het PAERD VAN PARADE, geleyd door de Heer Generael-Major *Steward*, ter regter-, en door de Heer Collonel van *Borselen*, ter linker-zyde.

De BANIER MET DE WAPENEN VAN SYN HOOGHEYD, gedragen door de Heer Lt. Gen. van *Nassau la Leck*.

De BANIER MET 'T DEVIES, PER ANGUSTA AD AUGUSTA, gedragen door de Heer Lt. Gen. du *Faget van Assendelft*, Heer van Heynenoort, met assistentie van den Heer Lieut. Gen. *van Dongen*.

DE VIER QUARTIEREN, als:

COURLAND, gedragen door de Heer Lt. Gen. *Douwe van Grovestins*.

ANHALT, gedragen door de Heer Lt. Gen. *Villegas*.

HESSEN, gedragen door de Heer Lt. Gen. *van der Duyn*, Heere van Maesdam.

NASSAU, gedragen door de Heer Lt. Gen. *Mattheus Hoeuft van Oyen*.

DE HANDSCHOENEN, gedragen door de Heer Collonel *Douglas* Graef van *Drumlandrig*.

DE SPOOREN, gedragen door de Heer *Wigbold van der Does*, Heer van Noordwyk.

DEN HELM, gedragen door de Heer *Willem van Wassenaer*, Heer van Ruyven.

HET SCHILD, gedragen door de Heer Coll. *Maurits van Nassau*.

De DEEGEN VAN OORLOG, gedragen door de Heer Lieut. Gen. *Carnin*, Grave van Lillers.

DE STAF VAN COMMANDO, gedragen door de Heer *Rengers van Farmsum*.

Het WAPEN-KLEED, gedragen door de Heer Baron *Heyden van Ootmarsum*.

HET ROUW-PAERD, geleyd door de Heer *Hendrik Carel van Nassau*, Heer van Beverwaerd, ter regter-, en door de Heer *Tjaart van Aylva*, ter linker-zyde.

De RIDDER-ORDRE van de KOUSSEBAND, gedragen door de Heer *van Boetselaer*, Heere van Nieuveen, leggende op een Fluweel Kussen, ryk met Zilvere Galonnen en Quasten versiert.

Het ZWAERD van SOUVERAINITEYT, gedragen door de Heer *Baron Piek*, Heere van Braekel en Zoelen.

De PRINCELYKE KROON, gedragen door de Heer *Baron van Wassenaer*, Heere van Catwyk, &c. leggende op een zwart Fluweel Kussen, het geen meede met Zilver gegarneert en met dito Quasten aen de vier hoeken voorzien is.

De Preceptor en Gouverneur } van de Pages.

De Pages van Syn Doorl. Hoogheyd.

Twee Secretarissen van het Cabinet, de Heeren *Winter* en *van Horst*.

Een Intendant van de Gebouwen van Syne Doorl. Hoogheyd, de Heer Lt. Coll. *de Lage*.

De Heeren Adjudanten-Generael, van Syn Hoogheyd.

De Edellieden, van Syn Hoogheyd.

De twee Kamerheeren, Baron *van Heyde* en *Bigot*.

De Heer Opper-Stalmeester van Syn Hoogheyd, Lieutenant Generael *Baron Sirtama van Grovestins*.

De Heer Opper-Hofmeester, Generael Baron *van Burmania*.

Een Herault van Wapenen, *Willem Hendrik Ravens*, Auditeur van Mastricht.

De Heer Lt. Collonel en Stalmeester *Bartoldy*, te voet, om agt te geeven op de marsch van de Lyk-Koets.

De Lyk-Koets, welke van een byzondere vinding en van alle kanten met zwart Fluweel bekleet, met Zilver gegarneert en door een zeer frayen Heemel verciert is, word door agt paerden getrokken en de Paerden geleyd door 6 Majors en 2 Lt. Collonels, als de Heeren Majors:

Babst.	*Tierens.*
Reynst.	*van der Meer*, en
Onderwater.	*Casembrood.*

En de Lt. Collonels *Eckhart* en *van Byland*.

De vier hoeken van 't Fluweele Rouwkleed worden op de volgende wyze gedragen, als de agterste regter-hoek door de Heer Veldmaerschalk Graef *Mauritz* van *Nassau Ouwerkerk*.

De linker agterste hoek, door de Heer Generael van *Pratorius*.

De voorste regter-hoek, door de Heer Lt. Admirael *Schryver*.

De linker voorste hoek, door de Heer Lt. Admirael *Reynst*.

Het Lyk zal gedragen worden door de Heeren Generael-Majors:

Buys.	*Oyen.*
Eck van Nergena.	*Onderwater.*
Van der Beeke.	*Raders.*
Massau.	*Maleprade.*
Hoeuft van Oyen.	*Majoribanks.*
Smissaert.	*Creutznach.*
Bekker.	*La Riviere.*
Van Nispen.	*Thierry.*
Cannisius.	*May.*
Leusden.	*Cornabé.*
Heukelom.	*Imhof.*

En de Schouten by Nagt *Pieterson* en *Boudaen*.

Het VERHEMELTE word gedragen door de Heeren Collonels:

Van der Clooster.	*J. T. Marsvelt.*
Aylva.	*De Rook.*
Boucquet.	*Tallekens.*
Sytzama.	*Muyssen.*
Mackay.	*Failaiseau.*
De Raadt.	*Chambrier.*
Casembrood.	*Bedaulx.*
Burmania.	*Houston.*
Hardenbroek	*Calm.*
Acronius.	*Dongen.*
Hulmalda.	*Roode.*
J. A. Marsvelt.	

Aen ieder hoek van het Lyk een Sous-Brigadier van de Guardes du Corps, aen de buyte zyde van de geen, die de Days dragen, en boven dien een Officier van Ordonnantie.

Agter het Lyk, *Syn Hoogheyd den Heere Prince van* BADEN-DURLACH; aen deszelfs regter-hand de Heer Graef *Bentink*, Heere van Rhoon en Pendrecht, en aen de linkerhand de Heer *Jan van Borsselen*, representeerende de Premier Noble van Zeeland.

Wordende de sleep van de Mantel gedragen door de Heer *Bosc de la Calmette*, Coll. van de Infantery.

Syn *Hoogheyd de Heer Hertog van* BRUNSWYK, aen deszelfs regterhand de Heer *van der Lühe*, en aen de linker-hand de Heer *de Larrey*, Geheyme Raeden.

Wordende de sleep van de Mantel gedragen door een Adjudant van Syn Hoogheyd.

Agt Boodens van Haer Hoog Mogende, vier op een rey, in het Zwart gekleed, met ongedekte hoofden en haere Bossen op de borst, zonder Mantels.

Twee Kamerbewaerders van Haer Hoog Mogende, meede in het Zwart gekleed, met ongedekte hoofden en zwarte stokken in de hand, meede zonder Mantels.

Vier Trompetters.

Een Herault voor de Generalit. *Isaac Dier*, met de Coste d'Armes behoorlyk aengedaen, dragende een zwarte Stok met de Kroone in de hand.

De Hofmeester van den Staet, de Heer *Ockerse*, in den Rouw, dragende meede een zwarte Staf met een Kroon in de hand, rustende op de borst.

De Hoog-Mogende Heeren Staeten Generael der Vereenigde Nederlanden, twee aen twee, alle in den diepen Rouw, met een lange Mantel, zonder Beffen, ook zonder Deegens en geene hangende Hoeden of Lamfers, en daer agter weder agt Bodens van Haer Hoog Mogende, als vooren, en naest de respective Leeden van de Vergaderingen, &c. zullen gaen derzelver Bediendens in het Levery.

Agt Bodens van de Heeren Staeten van Holland.

Twee Kamerbewaerders van de Heeren Staeten van Holland.

Een Herault van de Heeren Staeten van Holland, *Johan Hendrik Schuller*.

De Edele Groot Mogende Heeren Staeten van Holland en West-Vriesland.

Agt Bodens van de Heeren Staeten van Holland; deeze alle meede in den Rouw als de bovengemelde.

Eerste Deurwaerder van den HoogenRade.

Den President en Raeden van den Hoogen Raede over Holland, Zeeland en Vriesland.

Eerste Deurwaerder van den Hove van Holland,

Den President en Raeden over Holland Zeeland en Vriesland.

De Magistraet van Delft.

De Magistraet van 's Gravenhage.

Predikanten van Delft.

Predikanten van 's Gravenhage.

NB. De Ed. Groot Agtbaere Magistraet en Predikanten van Delft, zullen, wanneer de Lyk-Statie in de voornoemde Stad aengekomen is, zig op hunne respective plaetsen, daer byvoegen.

De voorschreeve Trein naby de Haegsche Poort van de Stad Delft genadert zynde, zullen de Princen, de Heeren hunne Geleyders, de Leeden van de Vergaderingen en Collegien, &c. uyt hunne Koetzen treeden, en zig alle weeder in hunne vorige ordre schaeren, wordende den Trein alsdan geslooten door het voornoemde Detachement van de Guardes du Corps, moetende de Koetzen ondertusschen ter regterhand af langs de Cingels der Stad ryden naer de Keetel-Poort, om door dezelve weeder in de Stad, en volgens aenwyzing van den Lt. Wagenmeester, *Dankers*, op de Markt aen te komen.

Het Lyk aen de Poort genaderd zynde, word een drievoudige Decharge uyt een-en-twintig zwaere stukken Kanon, welke, tusschen de Rotterdamsche en Oost-Poort geplaetst zyn, gedaen: De Trein met het Lyk marcheerd over de Brug ter regter-hand, tusschen de Haegsche en Wateringsche Poort, door de laetstgenoemde, in de Stad, langs het Oude Delft, voorby de Oude Kerk, het Princen-Hof en het Weeshuys tot aen de Brug over de Korte Breesteeg, die Brug over, en voornoemde steeg door, vervolgens de hoek links om langs de Koornmarkt, de Touwbrugge over tot op de Groote Markt, alwaer de Burgery in twee Battaillons onder de wapenen gerangeert staet, waer door den Trein tot aen de Nieuwe Kerk marcheert: De Militaire Troupen trekken 't Front van de Kerk voorby, zwenken zig regts, en marcheeren door het Kerk-straetje, daer de brug gepasseert zynde, zwenken zy zig regts en marcheeren de Oost-Poort uyt, en buyte de Stad gekomen zynde, zwenken zig links langs de Cingel om de Stad en keeren directelyk naer den Haeg te rugge. Het Vorstelyk Lyk voor de Kerk genadert zynde, word weeder een drievoudige decharge uyt de 21 stukken Kanon gedaen; De Waegen waer op het Lyk gevoert is, van voore en agtere onder de Baer weggetrokken, en de agt paerden regts om door het Kerkstraetje geleyd zynde, neemen de 24 Generael-Majors het Lyk op, en dragen het zelve in de Kerk, zwenken zig links af en gaen door de Noorder Galdery van de Kerk in het Choor, en door het Oosten tot aen de Zuyder ingang van het Choor, weeder in de Kerk, marcheerende langs de Zuyder Gallery tot tegens de Kerkdeur, zwenke zig daer regts, en gaen door de middelweg van de Kerk weder in het Choor, en plaetzen alsdan het Lyk by het Graf, en neemen het zelve vervolgens van de Baer, zetten het over de opening van het Graf, en laeten het daer in needer; wordende ter zelver tyd ten 3de maele de 21 stukken driemael losgebrand.

De geheele Statie welke volgens de voorgaende Lyst, voor het Lyk in de Kerk moet marcheeren, word geplaetst langs de muur rondomme in het Choor, als meede de vyf Paerden, en alle de Ornamenten, waer het Lyk voorby word gedragen, en de Princen, benevens de Heere hunne geleyders, de Vergaederingen en Collegien, welke agter het Lyk gegaen hebben, plaetzen zig meede, ieder naer hun Rang in het Choor, wordende, zo dra het Lyk in het Graf nedergelaten is, alle de Respective Leeden van den Staet, en die van de andere Collegien, uyt naem van het Hoogvorstelyke Rouw-Huys bedankt, en neemt de geheele Stasie, in dezelve order zoo als zy gekomen is, den te rug Marsch aen, treedende voor de Kerk in de aldaer gereet-staende Koetsen; en keeren met dezelve naer den Haeg te rugge, blyvende in de Kerk by het Vorstelyke Graf een Detachement van twee Officieren 2 Onder-Officieren en 24 Guardes du Corps, tot zoo lang de geheele Staetsie vertrokken zal weezen.

LYK-STAETSIE

VAN ZYNE

DOORLUCHTIGSTE HOOGHEID

DEN HEERE

WILLEM CAREL HENDRIK FRISO,

PRINCE VAN ORANGE EN NASSAU.

GRAEF VAN CATZENELLEBOOGEN, VIANDEN, DIETZ, SPIEGELBERG, BUUREN, LEER-DAM EN CUILENBURG; MARQUIS VAN TERVEERE EN VLISSINGE; BARON VAN BREDA, BIELESTEIN, DE STAD GRAVE EN LANDEN VAN KUYCK, YSSELSTEIN, CRANENDONK, EINDHOVEN EN LIESVELDT; HEERE VAN BREEDEVOORT, GEERTRUIDENBERG, WILLEMSTADT, DE CLUNDERT, St. MARTENSDYK, TURNHOUT, ZEVENBERGEN, STEENBERGEN, DE HOOGE EN LAEGE SWALUWE, NAELTWYK, DIETZ, GRIMBERGEN, HERSTAL, ARLAY, NOSEROY, St. VITH, BUTGENBAG, DAESBURG EN WARNETON; ERF-EN VRYHEER VAN 'T EYLANDT AMELANDT; ERF-BURG-GRAEF VAN ANTWERPEN EN BESANCON; ERF-MAERSCHALK VAN HOLLANDT; ERF-STADHOUDER, CAPITEIN-GENERAEL EN ADMIRAEL VAN DE VEREENIGDE NEDERLANDEN; GOUVERNEUR GENERAEL VAN OOST-EN WESTINDIEN; RIDDER VAN DEN ORDEN VAN DE KOUSSE-BANDT, &c. &c. &c.

Gehouden den IV. Februari MDCCLII.

Naeuwkeuriglyk nagetekent door P. van CUYK, Junior.

en in het Kooper gebragt

DOOR J. PUNT.

IN 'sGRAVENHAGE,

By PIETER GOSSE Junior, Boekverkoper van Haere Koninglyke Hoogheyd,

EN

NICOLAES VAN DAALEN, Boekverkooper in de Hoogstraet.

M. DCC. LV.

LYK-STAETSIE
VAN ZYNE
DOORLUCHTIGSTE HOOGHEYD
DEN HEERE
WILLEM CAREL HENDRIK FRISO,
PRINCE VAN ORANGE EN NASSAU.

Gehouden den IV. Februåry MDCCLII.

ZEdert een diergelyke plegtigheid is zo veel tyd verlopen, dat byna 't geheele denkbeeld daer van verloren was, en zouden die geene, welke dezelve hebben moeten reguleeren, niet weinig met dat werk verleegen geweest zyn, indien zy niet ten voorbeeld hadden gehad de Beschryvinge van die van den Prince FREDERIK HENDRIK, de eenigste, die wel en naeuwkeurig omschreeven ons nagelaten is. Men heeft derhalven nodig geoordeelt deeze waereldkundig te maeken, om voor de Nakomelingschap te bewaeren het denkbeeld van deszelfs grootsheid, en de schikking van den marsch, gegraveert in veertig Plaeten.

Op den 3. February 1752. wierden de Personen, die de Staetsie moesten bywoonen, door een circulairen Brief van HAERE KONING-

LE laps de tems, qui s'étoit écoulé depuis une pareille Cérémonie, en avoit fait perdre l'idée; ceux qui ont été chargés de régler le Cérémonial, auroient été fort embarrassés, s'ils n'avoient eu sous les yeux la description de celle du Prince FREDERIC HENRI, la seule qui nous ait été conservée avec détail & exactitude; c'est pourquoi on a jugé nécessaire de mettre celle-ci au jour, pour conserver l'idée de sa grandeur, & l'ordre de sa marche, qui se trouve gravée en quarante Planches.

Le 3. Février 1752. les Personnes, qui devoient assister au Convoi, furent invitées par une Lettre circulaire de Son ALTESSE ROYA-

NINGLYKE HOOGHEID, Mevrouwe de Gouvernante, &c. genodigt om den volgende dag, tot de plegtigheid bepaeld, 's morgens ten 8 uuren ten Hove te verschynen. Na mate dezelve aldaer aenquamen, wierdenze in de voor hen gedestineerde vertrekken geplaetst, om 'er tot den afmarsch van den trein te wagten.

De Lieutenant Collonel van *Nussler*, Major van 't Hof en den Hage, met het geleide der Troupen belast, had dezelve in de volgende order, by zyne Instructie vermeld, geschaert, namentlyk: de Cent-Suisses onder de Gaendery van de Fransche Kerk; het Regiment Hollandse Gardes te voet van de Gevangen-Poort tot het midden van de Vyverberg; vervolgens de Zwitzerse Gardes; het Regiment Gardes te paerd voorby den Doele midden door 't Voorhout. Laetstelyk stonden de Gardes Dragonders aen 't hoofd van den marsch, geleid door den Lieutenant Collonel *van Nussler*, met vier Ordonnantien te paerd en een gelyk getal te voet onder zyn bevel. De Burgery van den Hage stond in twee reyen tegens over malkanderen, van de Hoogstraet af tot zo verre dezelve zig konde uitstrekken langs de route, welke de Staetsie zoude neemen. 's Mor-

ROYALE Madame la Gouvernante, &c. de se trouver le lendemain, jour fixé pour la Cérémonie, à 8 heures du matin à la Cour. A mesure qu'elles y arrivoient, elles étoient placées dans les Appartemens qui leur étoient destinés pour y attendre le départ de la Procession.

Le Lieutenant-Colonel de *Nusler*, Major de la Cour & de la Haye, chargé de la conduite des Troupes, les avoit rangées dans l'ordre suivant, marqué dans son instruction: Les Cent-Suisses sous la Galerie de l'Eglise Françoise; le Regiment des Gardes Hollandoises Infanterie, depuis la Porte de la Prison jusqu'au milieu du Vyverberg; ensuite celui des Gardes Suisses; le Regiment des Gardes à Cheval, devant le Doelen, au travers du Voorhout. Enfin celui des Gardes Dragons étoit à la tête de la marche conduit par le Lieutenant-Colonel de *Nusler*, avec quatre Ordonnances à Cheval & autant à pied, à ses ordres. La Bourgeoisie de la Haye étoit rangée sur deux lignes, se faisant front, depuis le Hoogstraet jusques aussi loin qu'elle pouvoit s'étendre sur la route du Convoi.

Les

's Morgens ten agt uuren begonnen de Troupen op te breeken in de ordre als boven gemeld, de Infantery ſterk vier man en de Cavallery twee in ieder gelid, met overdekte Trommels en 't geweer verkeerd, hangende floerſen, en langzaem voort-trekkende.

Zo dra de klok van de Groote Kerk half negen uuren had geſlagen, bragten de Heeren Generael Majors het Lyk van ZYN DOORLUCHTIGSTE HOOGHEID van boven nederwaerts, en dat door hen op de Lyk-Koets geſtelt zynde, begon daer op aenſtonds den marſch, volgende agter de Troupen de eerſte Diviſie, dewelke beſtond uit de Zee- en Land-Officieren, die zig in den Hage bevonden, in hunne Monteeringen met den rouwband om den arm, geleid door den Major *le Jeune*, die dezelve na hunnen rang vier aen vier geplaetſt had.

Hier agter de tweede Diviſie, welke beſtond uit de Huis-Bedienden van ZYN DOORLUCHTIGSTE HOOGHEID, geleid door Sr. *le Févre*, beſlooten door twee Paukers met overdekte Keteltrommen, en twaelf Trompetters met hunne Sourdines.

Voorts de derde en vierde Diviſien, die geleid wierden door *Gaſpar Concert*, geopend door den Wapen-

Les Troupes commencérent à défiler à huit heures du matin, ſuivant l'ordre marqué ci-deſſus, l'Infanterie par quatre & la Cavalerie par deux, les Caiſſes couvertes & les Armes renverſées, Crêpe pendant, & marchant très lentement.

Lorſque la Cloche de la grande Egliſe eût ſonné huit heures & demie, Meſſieurs les Généraux Majors deſcendirent le Corps de Son ALTESSE SERENISSIME, & le placérent eux-mêmes ſur le Char mortuaire; & tout de ſuite la marche commença, à la file des Troupes, par la premiére Diviſion, compoſée des Officiers de Haut-Bord & de Terre, qui ſe trouvoient à la Haye, dans leurs Habits uniformes & le Crêpe au Bras, conduits par le Major *le Jeune*, qui les avoit rangés par quatre & ſuivant leur rang.

La ſeconde Diviſion, compoſée des Domeſtiques de la Maiſon de Son ALTESSE SERENISSIME, conduite par le Sr. *le Févre*, & terminée par deux Timballes couvertes, & douze Trompettes avec leurs Sourdines.

Troiſiéme & quatriéme Diviſions, conduites par *Gaſpard Concert*, commençant par le Héraut-d'Armes *Wolf-*

pen-Herault *Wolfgang*, en besllooten door den Standaert van *Orange*.

Vervolgens de vyfde Divisie, die geleid wierd door *Willem Weitz*, geopend door den Wapen-Herault *Hendrik Maes*, en besllooten met de Baniere: *per angusta ad augusta.*

De zesde Divisie, geleid door *Willem Neuwirth*; deeze wierd geopend met de Wapen-Quartieren, en besloten met de Vorstelyke Kroon.

De zevende Divisie, geleid door *Gotlieb Sebold*, wierd geopend door den Gouverneur van de Pagies, en besloten door den Opper-Hofmeester van ZYN DOORLUCHTIGSTE HOOGHEID.

De agtste Divisie, geleid door den Capitein *van Crohn*, wierd geopend door den Wapen-Herault *Ravens*, en besllooten door 't Lyk en den zwaeren rouw, gerepresenteert door HUNNE HOOGHEEDEN, de Heeren Princen van BADEN-DURLACH en BRUNSWYCK, voor dewelke gingen eenige Ordonnantien van de Infantery.

Wyders HAER HOOG MOGENDE, de Heeren Staten Generael der Vereenigde Nederlanden; HAER EDELE GROOT MOGENDE, de Heeren Staten van Hollandt en West-Vrieslandt; den Hoogen Raede van Hollandt, Zeelandt

Wolfgang, & finissant par l'Etendard d'*Orange*.

Cinquiéme Division, par *Guillaume Weitz*, commençant par le Heraut-d'Armes *Henri Maes*, & finissant par la Bannière: *per angusta ad augusta.*

Sixiéme Division, conduite par *Guillaume Neuwirth*, depuis les Quartiers jusqu'à la Couronne de Prince.

Septiéme Division, par *Gotlieb Sebold*, commençant par le Précepteur des Pages, & finissant par le Grand-Maître de la Maison de Son ALTESSE SERENISSIME.

Huitiéme Division, par le Capitaine *van Crohn*, depuis le Heraut-d'Armes *Ravens* jusqu'au Deüil, représenté par Leurs ALTESSES Messeigneurs les Princes de BADEN-DOURLACH & de BRUNSWICK, précedés d'Ordonnances d'Infanterie.

Ensuite Leurs HAUTES PUISSANCES Messeigneurs les Etats-Généraux des Provinces-Unies; Leurs NOBLES & GRANDES PUISSANCES, Nos Seigneurs les Etats d'Hollande & de West-Frise; le Conseil Suprême d'Hollande, Zée-

landt en Vrieſlandt; de Magiſtraet van den Hage; en de Predikanten.

De Opleiders van ieder Diviſie waeren gelaſt om de Perſonen, tot hunne Diviſien gehorende, te waerſchouwen, op het ogenblik, datze moeſten opbreeken, dezelve na hunnen rang te plaetſen volgens de lyſt, die hen daer van overgegeeven was, en aen een ieder te overhandigen de Ornamenten, dieze moeſten dragen.

In deeze ordre trok het Lykgevolg agter de Troupen, door de Gevangen-Poort, de Vyverberg langs, door 't Voorhout, over de Kneuterdyk, de Plaets, door de Hoogſtraet, Veeneſtraet en Wagenſtraet tot buiten den Hage op de Delftſe Straetweg, alwaer de Gardes du Corps van ZYN DOORLUCHTIGSTE HOOGHEID, Eſquadrons-gewyze, geſchaerd ſtonden, om de Lyk-Koets dien geheelen weg langs te eſcorteeren, zo dra de Heeren in hunne Koetzen getreeden zouden zyn, welke in een zeer bequaeme ordre gerangeert waeren. Ook waeren Schuiten op het Delftſe Veer aengelegt voor die geene, welke geen Koetſen hadden. De Haegſe Burgery ſloot, na mate de Lykſtatie doortrok, met haere Geleederen agter op, volgende tot over de Wagenbrugge t' einde den Hage, en na, by 't Sieken om, te rug ge-

Zéelande & Friſe; le Magiſtrat de la Haye, & les Prédicans.

Les Conducteurs de chaque Diviſion étoient chargés d'avertir les Perſonnes de leur Diviſion du moment qu'il falloit partir, & de les placer dans leur rang, ſuivant la Liſte qui leur en avoit été remiſe; & de remettre à un chacun les Ornemens qu'il devoit porter.

Dans cet ordre le Convoi ſuivit la file des Troupes, en paſſant par la fauſſe-porte le long du Vyverberg, le Tour du Voorhout, par le Kneuterdyck, la Place, le Hoogſtraet, le Veeneſtraet, le Wageſtraet, juſqu'à la ſortie de la Haye ſur le chemin de Delft, où étoient rangés en Eſcadron les Gardes-du-Corps de Son ALTESSE SERENISSIME en grand Uniforme, pour eſcorter le Char pendant tout le chemin, lorſque les Seigneurs auroient monté dans leurs Voitures, qu'ils trouvérent rangées avec beaucoup d'ordre. Il y avoit auſſi des Bateaux pour les Perſonnes qui n'avoient pas de Caroſſe. La Bourgeoiſie de la Haye, après le Convoi paſſé, ſe replia & ferma la marche juſqu'au Wagebrugge.

La

gekeert te zyn, wierd dezelve gescheiden.

Het Hoofd van de Troupen te Delft gekomen zynde hield aldaer halte, tot dat de Gardes du Corps binnen gerukt, en alle de Persoonen, welke de Lyk-Staetsie bywoonden, uit hunne Koetsen getreeden en door de Opleiders van ieder Divisie in hunnen rang geplaetst waeren; waer na de Heer Lieutenant-Collonel *van Nufsler* de Troupen wederom liet opbreeken langs den weg, door een Bode van die Stad hem aengeweesen, om door de Oost-Poort uit te trekken, en langs de Stads-Cingel naer den Haeg te keeren.

Voor ieder Koets wierden Flambouwen uitgedeelt om daer meede 's avonds te retourneeren, en men deed dezelve den weg neemen ter regterhand buiten om de Stad, om door de Ketelpoort in te ryden langs de bestelde route, ten einde by der hand te zyn, om, na de plegtigheid verrigt zoude weezen, volgens derzelver rang voor de groote deur van de Kerk te komen, en dus alle verwerring te myden.

De Proceffie nam, zo dra de Magistraet en de Predikanten van Delft zig daer by gevoegt hadden, den marsch aen, treedende ter Stad in, om door de aengeweesen straeten naer

La Tête des Troupes arrivée à Delft fit alte, jusqu'à ce que les Gardes-du-Corps fussent entrés dans la Ville, & que toutes les Personnes, qui assistoient à la Pompe funébre, fussent sorties de leurs Carosses, & rangées dans leur rang par les Conducteurs de chaque Division; après quoi Monsieur le Lieutenant-Colonel de *Nusler* remit les Troupes en marche, par le chemin qui lui fut indiqué par un Messager de la ditte Ville, pour sortir par la Porte orientale, & retourner à la Haye, par le dehors de la Ville, appellé le Cingel.

On distribua pour chaque Voiture des Flambeaux pour retourner le soir, & on leur fit prendre le chemin à droite au-dehors de la Ville, pour y entrer par le Keetel-Poort, suivant la route qui leur étoit indiquée, afin de se trouver à portée, après la cérémonie, de défiler dans leur rang devant la grande Porte de l'Eglise, & éviter la confusion.

Lorsque le Magistrat & les Prédicans de Delft eurent joint la Procession, elle se mit en marche, & entra dans la Ville pour se rendre à l'Eglise par les rues indiquées. Aussi-tôt

naer de Kerk voort te trekken, en de Gardes du Corps beneevens de Cent-Suiſſes op de Markt gekomen zynde, poſteerden zig ter regter en linkerhand van de Kerkdeur. De Burgery van Delft ſtond meede op het Markt-Plein regts en links in reyen, drie man diep, tegens malkanderen over in front geſchaert, in een deftige ordre, en van Officier tot gemeen incluis in zwaeren rouw gekleed, houdende een diep ſtilzwygen, 't geen waerlyk alle de Aenſchouwers een tot droefheid verrukkend denkbeeld inboezemde.

De Kerk was van binnen fraey geïllumineert, en wanneer 't hoofd van de Proceſſie daer binnen getreeden was, trok het zelve door de gaendery of gang-pad ter linker hand af in de rondte, tot dat de eerſte Diviſie wedergekomen zynde aen de groote deur van den ingang, aldaer halte hield; zo dra nu het Lyk was genadert tot onder het Torengewulf aen den ingang, wierden het voor- en agter-ſtel van de Lykkoets in een ogenblik weg-genomen, en de Kiſt of Lyk-bus bleef ruſtende op een Draegbaer, met het zelve Verhemelte overdekt, wordende door zeſtien Sergeanten van 't Regiment van ZYN DOORLUCHTIGSTE HOOGHEID, onder het Doodkleed verborgen,

als

ſi-tôt que les Gardes-du-Corps & les Cent-Suiſſes furent arrivés ſur le Marché, ils ſe poſtêrent à droite & à gauche de la Porte de l'Egliſe. La Bourgeoiſie de Delft étoit auſſi rangée ſur ledit Marché ou Place, à droite & à gauche, ſe faiſant front ſur trois de hauteur, dans un très bel ordre, en grand Deüil depuis l'Officier juſqu'au Soldat, gardant un profond ſilence, ce qui produiſoit en arrivant ſur la place un ſpectacle tout-à-fait impoſant.

L'Egliſe étoit intérieurement très-bien illuminée; & lorſque la Tête de la Proceſſion y entra, elle prit ſa route par la Galerie de la gauche, en faiſant le tour, juſqu'à ce que la première Diviſion fut revenue contre la grande Porte d'entrée, où elle fit alte; & lorſque le Corps fut arrivé ſous l'entrée de l'Egliſe, l'avant & l'arrière train du Char fut retiré dans un inſtant, & le Cercueil ſe trouva repoſer ſur un Brancard couvert du même Dais, qui fut porté par ſeize Sergeants du Regiment de ſon ALTESSE SERENISSIME, cachés ſous le Drap mortuaire.

Les

als onzigtbaer gedragen.

De Lieutenant-Collonels en Majors van de Cavallery, die de paerden van de Lyk-Koets geleid hadden, voegden zig voorts by de Generael-Majors, die 't Lyk droegen, en de Collonellen, die de koorden van 't Verhemelte vasthielden; in deeze ordre nam men dezelve route door de buitenste Gaendery of gangpad ter linker zyde, gaende dus de Kerk rond, langsheen en voorby de personen van 't Gevolg, die bereids op hunne plaets stonden; na dat deeze omgang volbragt was, wierd het Lyk gedragen door 't middelpad van de Kerk naer 't Choor, alwaer de Begraefplaets is.

Het Lyk door de Heeren Generael-Majors in de Kelder nedergelaeten zynde, wierden alle de Heeren van de Collegien bedankt door de Raedsheeren van den Raed van ZYN DOORLUCHTIGSTE HOOGHEID, en na mate de Koetsen voor de Kerkdeur aenquamen volgens den rang, die men dezelve deed in agt neemen, wierden de Heeren gewaerschouwt, en daer op keerden dezelve in gelyke ordre als zy gekomen waeren, by paeren agter malkanderen volgende, naer den Hage te rug, zo dat alles volbragt wierd zonder de minste beletselen of wanorden.

De

Les Lieutenants-Colonels & Majors de Cavalerie, qui avoient conduit les Chevaux du Char, se rangérent auprès des Généraux-Majors qui portoient le Corps, & des Colonels qui tenoient les cordons du Dais; & dans cet ordre on suivit la même route de la Galerie de la gauche, faisant le tour de l'Eglise, & passant par devant les Personnes du Cortège, qui étoient déja à leurs places. Ensuite on prit le milieu de l'Eglise pour se rendre au Chœur, où est le lieu de la sepulture.

Le Corps ayant été descendu dans le Caveau par Mrs. les Généraux-Majors, tous les Seigneurs des Colléges furent remerciés par les Conseillers du Conseil de Son ALTESSE SERENISSIME, & à mesure que les Carosses défiloient devant la Porte de l'Eglise, dans l'ordre qu'on leur faisoit observer, les Seigneurs étoient avertis, & dans cet ordre chacun reprit le chemin de la Haye en suivant la file; ensorte que tout s'est passé sans le moindre inconvenient.

Les

De Heeren, die de Paerden geleid hadden, gaven die over aen Stalknegten, en lieten hunne Standaerten ſtaen tegens de muur van de Kerk; die geene welke met Ornamenten belaſt waeren, overhandigden dezelve aen perſonen, daer toe geſtelt om dezelve over te neemen en in de Conſiſtorie-Kamer te brengen; en de volgende dag wierden de Ornamenten, welke niet in de Kerk moeſten blyven, te rug gezonden.

De geheele plegtigheid van deeze Lyk-Staetſie is volvoert met alle betamelykheid en in alle mogelyke goede ordre, door de wyze voorzorge ten dien einde in 't werk geſtelt. De Magiſtraet van den Hage had alle de toegangen, uitkomende op de Straeten, waer door de trein moeſt paſſeeren, met houte ſtaketſels doen ſluiten, ten einde de marſch door de onbeſchryffelyke toevloed der Aenſchouwers, van alle plaetſen derwaerts gekomen, niet belemmert mogte worden. Op ieder kruisweg langs de Delftſe ſtraetweg ſtonden wagten van de Cavallery en Dragonders ten zelven einde gepoſteert. De Magiſtraet van de Stad van Delft had niet alleen diergelyke voorzorge gebruikt, maer ook alle de ſtraeten langs de paſſage met zand doen ſtrooyen, en leuningen van hout doen maeken langs de waterkanten,

Les Seigneurs qui étoient chargés de mener les Chevaux, les remirent à des Palfreniers, & laiſſérent leurs Etendards contre la muraille de l'Egliſe; ceux qui étoient chargés des Ornemens, les remirent à des perſonnes commiſes pour les recevoir & les porter dans le Conſiſtoire; & le lendemain on renvoya ceux des Ornemens qui ne devoient pas reſter à l'Egliſe.

Toute la cérémonie de cette Pompe funébre s'eſt paſſée avec toute la décence & l'ordre imaginables, par les ſages précautions que l'on avoit priſes; le Magiſtrat de la Haye ayant fait barrer toutes les avenues qui aboutiſſoient aux ruës par où le Convoi devoit paſſer, afin que la marche n'en fût pas troublée par l'affluence extraordinaire du peuple, qui étoit accouru de toutes parts à ce ſpectacle. A chaque Carrefour du chemin de Delft on avoit mis des gardes de Cavalerie & Dragons pour le même ſujet. Le Magiſtrat de la Ville de Delft avoit non ſeulement pris la même précaution, mais auſſi il avoit fait ſabler toutes les ruës ſur le paſſage, & mis des baluſtrades de bois le long des bords des Canaux, pour prévenir les accidens que la foule y auroit pû cauſer par rap-

om alle ongelukken te verhoeden, die, vermits de ſmalheid der gragten, door 't gedrang des Volks veroorzaekt zouden hebben kunnen worden.

port au peu de largeur des ruës.

Aen de Buitenkant tegens over den gemelden ingang van de Stad Delft was een Battery met Kanon beplant, waer uit men begon te ſchieten zo dra de Proceſſie uit den Haeg trok, daer meede voortvarende tot dat het Lyk in de Grafkelder was nedergezet.

On avoit dreſſé une batterie de Canons, du côté oppoſé à l'entrée de la Ville de Delft, qui a commencé à tirer au depart de la Proceſſion à la Haye, & a fini lorſque le Corps a été dépoſé dans le Caveau.

Alzo het niet mogelyk is perſoonlyk af te beelden alle die geene, dewelke deeze Lykſtaetſie bygewoont hebben, eenſdeels om dat daer toe te veel Plaeten nodig geweeſt zouden zyn, en anderdeels om dat in de Afdrukſels de Kleedingen niet konden worden onderſcheiden, zal men daer in, zo veel doenlyk, voorzien met hier te laeten volgen een breedvoerige en nette Lyſt, waer in een ieders rang ſtaet uitgedrukt.

N'étant pas poſſible de répréſenter exactement, Perſonne par Perſonne, tous ceux qui ont aſſiſté à cette Pompe funébre, d'autant qu'il auroit fallu trop de Planches, & que d'ailleurs les Eſtampes ne peuvent diſtinguer les Etoffes, on y ſuppléera, autant qu'il ſera poſſible, par une Liſte détaillée & expliquée, en obſervant les rangs d'un chacun.

De Troupen waeren geleid door den Lieutenant-Collonel *van Nuſsler*, Major van 't Hof en den Hage, in groote Monteering, gevolgt door vier Ordonnantien te paerd, en vier Sergeanten te voet met hunne Hellebaerden.

Les Troupes étoient conduites par le Lieutenant Colonel de *Nuſler*, Major de la Cour & de la Haye, en grand Uniforme, & ſuivi de quatre Ordonnances à cheval, & de quatre Sergeans à pied avec leurs Hallebardes.

GARDES DRAGONDERS.

De Quartiermeeſter van de Gardes Dragonders.

GARDES DRAGONS.

Le Quartier-Maître des Gardes Dragons.

Een

Un

Een Wagtmeester met de Pauk-Wagt paer aen paer.

De Pauker.

Zeeven Musikanten.

De Tambour Major.

Den Adjudant.

De Collonel *Robertsen*.

De Lieutenant-Collonel *Celius*, fungeerende als Major.

Twee Capiteinen, { *Byland.* / *Glockman.* }

Drie Subalternen.

De Standaert gedraegen door een Officier in 't eerste Gelid.

Een tweede Gelid van Dragonders.

Twee Tambours.

Deeze Troup beslooten door drie Wagtmeesters.

GARDES TE PAERD.

Den Adjudant gevolgt van een Wagtmeester en agt Ruiters marcheerende paer aen paer.

De Pauker gevolgt van vier Trompetters paer aen paer.

De Collonel *L. R. van Sonsbeek*, Commandant.

Twee Sous-Lieutenans. { *Mispelblom Beyer.* / *F. de Sombrun.* }

Drie Cornets. { *F. Moraquyn.* / *C. B. de Saumaise.* / *J. P. Hœuft.* }

Daer agter de Ruiters van 't Esquadron paer aen paer, opgeslooten door vier Wagtmeesters.

Tweede

Un Wagtmeester avec la garde des Timbales, deux à deux.

Le Timbalier.

Sept Musiciens.

Le Tambour Major.

L'Adjudant.

Le Colonel *Robertsen*.

Le Lieutenant Colonel *Celius*, fonctionnant comme Major.

Deux Capitaines, Mrs. { *Byland.* / *Glockman.* }

Trois Subalternes.

Le Guidon porté par un Officier dans le premier rang.

Un second rang de Dragons.

Deux Tambours.

La Troupe fermée par trois Wagtmeesters.

GARDES A CHEVAL.

L'Adjudant suivi d'un Wagtmeester & de huit Cavaliers marchant deux à deux.

Le Timbalier suivi de quatre Trompettes deux à deux.

Le Colonel *L. R. de Sonsbeek*, Commandant.

Deux Sous-Lieutenans, Mrs. { *Mispelblom Beyer.* / *F. de Sombrun.* }

Trois Cornettes, Mrs. { *F. Moraquyn.* / *C. B. de Saumaise.* / *J. P. Hœuft.* }

Ensuite les Cavaliers de l'Escadron deux à deux, & finissant par quatre Wagtmeesters.

Se-

Tweede Esquadron.

Ritmeester *J.* Baron *van Leyden.*

Lieutenant *P. J. Emants.*

Sous-Lieutenant *C. d'Orgemont.*

Drie Cornets.
- *J. Rouse.*
- *J. H. van Heerdt.*
- *Van Schack.*

De Ruiters en Wagtmeesters als boven.

Derde Esquadron.

Vier Trompetters.

Capitein - Lieutenants.
- *F. Timmerman.*
- *A. N. Snouckaert van Schomberg.*

Lieutenant *G.* Baron *van Spörcke.*

Twee Sous-Lieutenants.
- *G. J. van Slingelandt.*
- *C. W. Sloet.*

Cornet *C. de Moulainville.*

De Ruiters en Wagtmeesters als boven.

Zwitzerse Gardes.

Eerste Divisie.

Een Sergeant en agt Timmerlieden.

De Heeren
- *De Bourgeoud*, als Major.
- *van Schmidt*, Capitein.
- *van Hartemberg*, sluitende den Marsch.

Tweede Divisie.

De Tambour Major.

Het Musiek.

Lieutenant-Collonel *Steiger.*

Twee Capitein-Lieutenants.
- *Sturler.*
- *Marthy.*

Lieu-

Second Escadron.

Ritmeester *J.* Baron *de Leyden.*

Lieutenant *P. J. Emans.*

Sous-Lieutenant *C. d'Orgemont.*

Trois Cornettes, Mrs.
- *J. Rouse.*
- *J. H. van Heerdt.*
- *Van Schack.*

Les Cavaliers & Wagtmeesters, comme ci-dessus.

Troisième Escadron.

Quatre Trompettes.

Capitaines-Lieutenants, Mrs.
- *F. Timmerman.*
- *A. N. Snouckaert de Schomberg.*

Lieutenant *G.* Baron *de Spörke.*

Deux Sous-Lieutenans, Mrs.
- *G. J. van Slingeland.*
- *C. W. Sloet.*

Cornette *C. de Moulainville.*

Les Cavaliers & Wagtmeesters, comme ci-devant.

Gardes Suisses.

Première Division.

Un Sergeant & huit Charpentiers.

Mr. *de Bourgeoud*, comme Major.

Mr. *de Schmidt*, Capitaine.

Mr. *de Hartemberg*, fermant la marche.

Seconde Division.

Le Tambour-Major.

La Musique.

Mr. *Steiger*, Lieutenant-Còlonel.

Deux Capitaines - Lieutenans, Mrs.
- *Sturler.*
- *Marthy.*

Lieu-

Lieutenant *M. Hollard.*

Derde Diviſie.

Capitein-Lieutenant *Bouſquet.*

Lieutenant *Lombach.*

Vierde Diviſie.

Capitein-Lieutenant *de S^t. Cierge.*

Zes Vendels.

Lieutenant *Belly.*

Vyfde Diviſie.

Capitein-Lieutenant *van Murter.*

Lieutenant *van Watteville.*

Zeſde Diviſie.

Twee Capitein-Lieutenants, { *Heſſe.* / *de Vernand.* }

Lieutenant *Reinhard.*

Capitein-Lieutenant *Lerber*, ſluitende den marſch.

HOLLANDSE GARDES.

Eerſte Diviſie.

Een Sergeant.

Twaelf Timmerlieden.

Major *Spiering.*

Capitein *Bentinck.*

Capitein *Hogerheyde.*

Lieutenant *Veymer.*

Sous-Lieutenant *Gersdorff.*

Lieutenant *van den Boetzelaer.*

Tweede Diviſie.

De Tambour Major.

Het Muziek.

Collonel-Commandant *van Waſſenaer.*

Capitein *van Sommelsdyck.*

Lieutenant *M. Hollard.*

Troiſiéme Diviſion.

Mr. *Bouſquet*, Capitaine-Lieutenant.

Mr. *Lombach*, Lieutenant.

Quatriéme Diviſion.

Mr. *de S^t. Cierge*, Capitaine-Lieutenant.

Six Drapeaux.

Mr. *Belly*, Lieutenant.

Cinquiéme Diviſion.

Mr. *de Murter*, Capitaine-Lieutenant.

Mr. *de Watteville*, Lieutenant.

Sixiéme Diviſion.

Deux Capitaines-Lieunans, Mrs. { *Heſſe.* / *de Vernand.* }

Mr. *Reinhart*, Lieutenant.

Mr. *Lerber*, Capitaine-Lieutenant fermant la marche.

GARDES HOLLANDOISES.

Premiére Diviſion.

Un Sergeant.

Douze Charpentiers.

Mr. *de Spiering*, Major.

Mr. *de Bentinck*, Capitaine.

Mr. *Hoogerheyde*, Capitaine.

Mr. *Veymer*, Lieutenant.

Mr. *Gersdorff*, Sous-Lieutenant.

Mr. *de Boetzelaer*, Lieutenant.

Seconde Diviſion.

Le Tambour Major.

La Muſique.

Mr. *de Waſſenaer*, Colonel-Commandant.

Mr. *de Sommelsdyck*, Capitaine.

Twee Lieutenants, *Nebel.* / *Keyzer.*

Tambours en Pypers.

Sous-Lieutenant *Boxel.*

Derde Divisie.

Capitein *van Kretschmar.*

Twee Lieutenants *Pabst.* / *van de Poll.*

Tambours en Pypers.

Sous-Lieutenant *Lely.*

Vierde Divisie.

Capitein *Gallas.*

Vier Vendrigs *Hogendorp*, *Byland*, *Hœuft*, *de Groot*, met hunne Vendels.

Tambours en Pypers.

Sous-Lieutenant *Santheuvel.*

Vyfde Divisie.

Capitein *Heemskerk.*

Twee Lieutenants *Schass.* / *Reynst.*

Sous-Lieutenant *Hallincg.*

Tambours en Pypers.

Een Lieutenant en een Vendrig, *Van Alphen* en *Reygersman.*

Capitein *W. Bentinck.*

Collonel *Van Pesters.*

Zesde Divisie,
zynde de Grenadiers.

Capitein *Van Monster.*

Lieutenant *Hamilton.*

Lieutenant *Weyl*, sluitende den marsch.

Cent

Deux Lieutenants, Mrs. *Nebel.* / *Keyser.*

Tambours & Fifres.

Mr. *Boxel*, Sous-Lieutenant.

Troisiéme Division.

Mr. *de Kretschmar*, Capitaine.

Deux Lieutenants, Mrs. *Pabst.* / *van de Poll.*

Tambours & Fifres.

Mr. *Lely*, Sous-Lieutenant.

Quatriéme Division.

Mr. *de Gallas*, Capitaine.

Quatre Enseignes avec les Drapeaux, Mrs. *Hoogendorp.* / *Byland.* / *Hœuft.* / *de Groot.*

Tambours & Fifres.

Mr. *Santheuvel*, Sous-Lieutenant.

Cinquiéme Division.

Mr. *Heemskerk*, Capitaine.

Deux Lieutenans, Mrs. *Schass.* / *Reynst.*

Mr. *Hallincg*, Sous-Lieutenant.

Tambours & Fifres.

Un Lieutenant & un Enseigne, Mrs. *Van Alphen.* / *Reygersman.*

Mr. *W. Bentinck*, Capitaine.

Mr. *de Pesters*, Colonel.

Sixiéme Division,
des Grenadiers.

Mr. *de Monster*, Capitaine.

Mr. *Hamilton*, Lieutenant.

Mr. *Weyl*, Lieutenant, fermant la marche.

Cent

CENT SUISSES.

Capitein *de la Sarras*.

Lieutenants { *Roch de Mondet*. *Saurin*.

Drie Exempts.

Een Tambour en een Pyper.

De Cent Suiſſes.

Twee Exempts, ſluitende den marſch.

EEN GROOT GETAL ZEE-EN LAND-OFFICIEREN, alle in hunne Regiments-Monteeringen, marcheerende vier in een rey, volgens hunnen rang, en geleid door den Major *le Jeune*.

De DOMESTIEKEN *van 't Doorluchtig Huis van* ORANGE, *met rouwmantels en hangende lamfers*, namentlyk:

Vyf Keuken-Bedienden.

Twee Braedmeeſters.

Twee Paſteybakkers.

Vier Opper-Koks.

Drie Zuikerbakkers en een Bediende.

Drie Keldermeeſters.

Drie Schenkers.

Een Pourvoyeur en een Diſpenſier.

Een Onder-Hofmeeſter.

Twee Capiteins van de Jachten.

Een Buſſe-ſpanner.

Een Barbier en Friſeur.

Een Dansmeeſter.

Twee Caſteleins.

Vier Kamerdienaers.

Een

CENT SUISSES.

Mr. *de la Sarras*, Capitaine.

Mrs. *Roch de Mondet* & *Saurin*, Lieutenans.

Trois Exempts.

Un Tambour & un Fifre.

Les Cent Suiſſes.

Deux Exempts fermant la marche.

GRAND NOMBRE D'OFFICIERS DE MER ET DE TERRE, tous dans l'Uniforme de leurs Regimens, marchant par quatre ſuivant leur grade, & conduits par Mr. le Major *le Jeune*.

Les DOMESTIQUES *de l'Illuſtre Maiſon d'*ORANGE, *en Manteau noir & Crêpe pendant*. ſçavoir:

Cinq Aides de Cuiſine.

Deux Rotiſſeurs.

Deux Pâtiſſiers.

Quatre Chefs de Cuiſines.

Trois Confituriers & un Aide.

Trois Maîtres de Cave.

Trois Echanſons.

Deux Pourvoyeurs.

Un Sous-Maître d'Hôtel.

Deux Capitaines des Jachts.

Un Garde des Armes.

Un Barbier & Friſeur.

Un Maître à Danſer.

Deux Concierges.

Quatre Valets-de-Chambre.

Un

Een Apotheker.

Een Chirurgyn.

Een Commis en zes Klerken van de Secretary.

Een Commis en drie Klerken van 't Kabinet.

Een Architect.

Twee Piqueurs.

Twee Onder-Stalmeesters.

Een Kapellaen.

Twee Doctors in de Medicynen.

Een Bibliothecaris.

De Lyf-Medicus.

De Raedsheer *Charon de S^t. Germain.*

De Lieutenant Wagemeester Generael *Dankers*, met vier Ordonnantien te paerd, om den rang van de Koetsen te reguleeren, en den weg aen te wyzen. Weshalven hy, overal present moetende zyn, niet in den rang der Processie heeft getrokken.

Twee Paukers.

Twaelf Trompetters.

EEN WAPEN-HERAULT.

Wolfgang.

Paerd met het Wapen van *Nassau.*

Geleid ter regter door den Heer *Jacob van Wassenaer-Obdam.*

Geleid ter linker door den Heer *Antoni Bentinck.*

Standaert met het zelve *Wapen.*

Gedragen door den Heer Collonel *van Lynden van Blitterswyk.*

Paerd

Un Apoticaire.

Un Chirurgien.

Sept Commis & Clercs de la Sécrétairerie.

Quatre Commis & Clercs du Cabinet.

Un Architecte.

Deux Piqueurs.

Deux Sous-Ecuyers.

Un Chapelain.

Deux Medecins.

Un Bibliothécaire.

Le Medecin du Corps.

Mr. *Charon de S^t. Germain*, Conseiller.

Le Lieutenant Wagemeester Général *Dankers*, avec quatre Ordonnances à Cheval, pour ranger les Carrosses & indiquer le chemin. Il n'a pas marché avec la Procession, mais il s'est tenu partout.

Deux Timbaliers.

Douze Trompettes.

UN HERAUT-D'ARMES.

Wolfgang.

Cheval aux Armes de *Nassau.*

Conduit à la droite par Mr. *Jacob de Wassenaer d'Obdam.*

Conduit à la gauche par Mr. *Antoine Bentinck.*

Etendard auxdites *Armes.*

Porté par Mr. le Colonel *van Lynden van Blitterswyk.*

Cheval

Paerd met het Wapen van *Orange*.

Geleid ter regter door den Heer *Nicolaes van den Boetzelaer*.

Geleid ter linker door den Heer *Willem Frederik Schratenbach van Burmania*.

Standaert met het zelve *Wapen*.

Gedragen door den Heer *Pyrrhus Wilhelmus* Baron *van Sytzama*, Heere van Bellingerweer.

Een Commis en een Klerk van de Thesaurie van ZYN DOORLUCHTIGSTE HOOGHEID.

Een Commis en vyf Klerken van den Raed.

Twee Procureurs.

Twee Advocaeten.

Een Kamerbewaerder.

Twee Auditeurs.

Thesaurier Generael *van Straten*.

De President en Raeden van ZYN DOORLUCHTIGSTE HOOGHEID.

EEN WAPEN-HERAULT.

Hendrik Maes.

VLAG verbeeldende de ZEE-MAGT met het Devies: *Je maintiendrai*, gedragen door den Heer Burgemeester *Gerard Arnold van Hasselaer*, Representant van ZYN DOORLUCHTIGSTE HOOGHEID in 't Admiraliteits-Collegie te *Amsterdam*, hebbende

Ter regter den Heer Vice-Admirael *Roos*.

Ter

Cheval aux Armes d'ORANGE.

Conduit à la droite par Mr. *Nicolas de Boetzelaer*.

Conduit à la gauche par Mr. *Guillaume Frederic Schratenback de Burmania*.

Etendard aux-dites *Armes*.

Porté par Mr. *Pyrrhus Guillaume* Baron *de Sytzama*, Seigneur de Bellingerweer.

Deux Commis & Clercs de la Trésorerie de Son ALTESSE SERENISSIME.

Six Commis & Clercs du Conseil.

Deux Procureurs.

Deux Avocats.

Un Huissier du Conseil.

Deux Auditeurs.

Mr. *van Straten* Trésorier Général.

Le Président & les Conseillers de son ALTESSE SERENISSIME.

UN HERAUT D'ARMES,

Henri Maes.

PAVILLON répréséntant les forces Navales avec la Dévise: *Je maintiendrai*, porté par Mr. le Bourguemaître *Gerard Arnoud de Hasselaer*, Répréséntant de Son ALTESSE SERENISSIME à l'Amirauté d'*Amsterdam*, ayant

A sa droite Mr. le Vice-Amiral *de Roos*.

A

Ter linker den Heer Vice-Admirael *Lynslager*.

VENDEL verbeeldende de LANDMAGT met het Devies: *Vindice tuta Libertas*, gedragen door den Heer Lieutenant-Generael *Ysendoorn à Blois* Heere van *Cannenburg*.

Ter regter den Heer Lieutenant-Generael *van Leyden*.

Ter linker den Heer Lieutenant-Generael *Eliot* Graef *van Morange*.

PENNON VAN WAPENEN.

Gedragen door den Heer Generael Major *Jetze Edzard van Burmania*.

GUIDON VAN WAPENEN.

Gedragen door den Heer Vice-Admirael *Sappius*.

PAERD VAN BATAILLE.

Geleid ter regter door den Heer Generael Major *Tuyl van Serooskerken*.

Geleid ter linker door den Heer Collonel *Spaen*.

GROOTE STANDAERT.

Gedragen door den Heer Lieutenant Generael *Halket*, die geadsisteert was door den Heer Lieutenant Generael *Evertsen*.

PAERD VAN PARADE.

Geleid ter regter door den Heer Generael Major *Steward*.

Geleid ter linker door den Heer Collonel *van Borselen*.

BAN-

A sa gauche le Vice-Amiral *Lynslager*.

DRAPEAU répréſentant les forces de TERRE, avec la Déviſe: *Vindice tuta Libertas*, porté par Mr. le Lieutenant Général *Ysendoorn à Blois*, Seigneur de *Cannenbourg*.

A sa droite Mr. *van Leyden*, Lieutenant Général.

A sa gauche *Eliot* Comte de *Morange*, Lieutenant Général.

PENNON D'ARMES.

Porté par Mr. *Jetze Etsard de Burmania*, Général Major.

GUIDON D'ARMES.

Porté par Mr. *de Sappius*, Vice-Amiral.

CHEVAL DE BATAILLE.

Conduit à droite par Mr. *de Tuil de Serooskerken*, Général Major.

Conduit à gauche par Mr. *de Spaan*, Colonel.

GRAND ETENDARD.

Porté par Mr. *Halket* Lieutenant Général, assisté de Mr. *Evertsen* Lieutenant Général.

CHEVAL DE PARADE.

Conduit à droite par Mr. *de Steward* Général Major.

Conduit à gauche par Mr. *de Borssele* Colonel.

BAN-

BANIERE met de Wapens van Z. D. H.

Gedragen door den Heer Lieutenant Generael *van Nassau la Leck.*

BANIERE met het Devies:

Per angusta ad augusta.

Gedragen door den Heer Lieutenant Generael *du Faget van Assendelft*, Heere van *Heynenoort*, zynde geadsisteert door den Heer Lieutenant Generael *van Dongen.*

DE VIER QUARTIEREN.

COURLAND, gedragen door den Heer Lieutenant Generael *Douwe van Grovestins.*

ANHALT, gedragen door den Heer Lieutenant Generael *de Villegas.*

HESSEN, gedragen door den Heer Lieutenant Generael *van der Duyn*, Heere *van Maesdam.*

NASSAU, gedragen door den Heer Lieutenant Generael *Math. Hœuft van Oyen.*

DE HANDSCHOENEN.

Gedragen door den Heer Collonel *Douglas*, Graef *van Drumlanrig.*

DE SPOOREN.

Gedragen door den Heer *van der Does* Heere van *Noortwyk.*

HET HELMET.

Gedragen door den Heer *van Wassenaer* Heere van *Ruyven.*

HET SCHILDT.

Gedragen door den Heer Collonel *Maurits van Nassau.*

DE-

BANNIERE aux Armes de S. A. S.

Portée par Mr. *de Nassau la Leck*, Lieutenant Général.

BANNIERE avec la Devise:

Per angusta ad augusta.

Portée par Mr. *du Faget d'Assendelft*, Seigneur de *Heynenoort*, Lieutenant General, assisté de Mr. *van Dongen*, Lieutenant Général.

LES QUATRE QUARTIERS.

COURLANDE, porté par Mr. *Douwe de Grovestins*, Lieutenant Général.

ANHALT, porté par Mr. *de Villegas*, Lieutenant Général.

HESSE, porté par Mr. *Vander Duyn*, Seigneur de *Maesdam*, Lieutenant Général.

NASSAU, porté par Mr. *Matt. Hœuft van Oyen*, Lieutenant Général.

LES GANDS.

Portés par Mr. *Douglas* Comte de *Drumlanrig*, Colonel.

LES EPERONS.

Portés par Mr. *Vander Does* Seigneur de *Noortwyk.*

LE CASQUE.

Portés par Mr. *de Wassenaer* Seigneur de *Ruyven.*

L'ECUSSON DES ARMES.

Porté par Mr. *Maurice de Nassau*, Colonel.

L'E-

DEGEN VAN OORLOG.

Gedragen door den Heer Lieutenant Generael *Carnin* Graef *van Lillers.*

STAF VAN COMMANDO.

Gedragen door den Heer *Rengers van Farmſum.*

WAPENKLEED.

Gedragen door den Heer *Heyde van Ootmarſſum.*

HET ROUW-PAERD.

Geleid

Ter regterhand door den Heer *Hendrik Carel van Naſſau*, Heere van *Beeverwaert.*

Ter linker door den Heer *Tjaert van Aylva.*

RIDDER-ORDEN VAN DE KOUSSEBAND.

Gedragen

Door den Heer *Van Boetzelaer*, Heere van *Nieuwveen.*

ZWAERD VAN SOUVEREINITEIT.

Gedragen

Door den Heer *Piek* Heere van *Brakel* en *Zoelen.*

DE PRINCELYKE KROON.

Gedragen

Door den Heer *Willem van Waſſenaer*, Heere van *Catwyk.*

De Præceptor en Gouverneur van de Pagies.

De Pagies van Z. D. H.

Twee Secretariſſen van 't Kabinet van Z. D. H.

De

L'EPÉE DE GUERRE.

Porté par Mr. *Carnin* Comte de *Lillers*, Lieutenant Général.

LE BÂTON DE COMMANDEMENT.

Porté par Mr. *de Rengers de Farmſum.*

COTTE D'ARMES.

Porté par Mr. *de Heyden d'Ootmarsſum.*

LE CHEVAL DE DEÜIL.

Conduit

A la droite, par Mr. *Henri Charles de Naſſau*, Seigneur de *Beverwaert.*

A la gauche, par Mr. *Tjaert d'Aylva.*

L'ORDRE DE LA JARRETIERE.

Porté

Par Mr. *de Boetzelaer*, Seigneur de *Nieveen.*

L'EPÉE DE SOUVERAINITÉ.

Porté

Par Mr. *Piek* Seigneur de *Brakel* & *Zoelen.*

LA COURONNE DE PRINCE.

Portée

Par Mr. *Guillaume de Waſſenaer*, Seigneur de *Catwyk.*

Le Precepteur & Gouverneur des Pages.

Les Pages de S. A. S.

Deux Sécrétaires du Cabinet de S. A. S.

L'In-

Den Heer Lieutenant Collonel *de Lage*, Intendant der Gebouwen.

De Heeren Adjudant Generaels van ZYN DOORLUCHTIGSTE HOOGHEID.

Rouse, Lieutenant Generael.
Tuyl van Serooskerken, Colonel.
Crönstrom, Collonel.
Van Arkel, Collonel.
Van Malprade, Collonel.
Kretschmar, Collonel.
D'Aulbonne, Collonel.
Van Dopf, Collonel.

De Heeren Edellieden van ZYN DOORLUCHTIGSTE HOOGHEID.

Van Harinxma, Collonel.
Van Dalwig, Collonel.
Voigt.
Rengers, Collonel.
Lynden tot Hemmen.
Van Rureloo.
Van Heyde.
Graef van *Marsay.*

Twee Kamerheeren.

Van Heyde.
Bigot.

Opper-Stalmeester.

De Heer *Sirtama* Baron *van Grovestins*, Lieutenant Generael en Capitein van de Gardes du Corps van Z. D. H.

Opper Hofmeester van Z. D. H.

De Heer Generael *Van Burmania*, Quartiermeester Generael van de Ar-

L'Intendant des Bâtimens Mr. *de Lage*, Lieutenant Colonel.

Les Adjudants Généraux de Son ALTESSE SERENISSIME.

Messieurs,

de Rouse, Lieutenant Général.
de Tuil de Serooskerken, Colonel.
de Crönstrom, Colonel.
d'Arkel, Colonel.
de Malprade, Colonel.
de Kretschmar, Colonel.
d'Aulbonne, Colonel.
de Dopf, Colonel.

Les Gentilshommes de Son ALTESSE SERENISSIME.

Messieurs,

d'Arinxma, Colonel.
de Dalvick, Colonel.
de Voigt.
de Rengers, Colonel.
de Lynden à Hemmen.
de Rureloo.
de Heyde.
Le Comte de *Marsay.*

Messieurs les deux Chambellans.

de Heyden.
Bigot.

Mr. Le Grand Ecuyer.

De Sirtama de Grovestins, Lieutenant Général, Capitaine des Gardes-du-Corps de S. A. S.

Grand-Maître de la Maison de S. A. S.

Mr. *de Burmania*, Général, Quartier-Maître général de l'Armée, Gou-

Armée, Gouverneur van Iperen.

Een Wapen-Herault.

W. Hendrik Ravens.

Den Heer Lieutenant Collonel en Stalmeester *Bartoldi*, belast om agt te geeven op den marsch van de Lykkoets.

De agt Paerden van de Lykkoets, geleid door zes Majors en twee Lieutenant Collonels.

NB: De jongste voor aen, namentlyk de Heeren:

Pabst.
Reynst.
Onderwater.
Thierens.
Van der Meer.
Casembroot.
Eckhardt, *Van Byland*, } Lieutenant Collonels.

De hoeken van 't Doodkleed.

Den Heer Maerschalk van *Nassau-Ouwerkerk*, dragende de slip aen 't rechter hoofd-einde.

Den Heer Generael *Pretorius* de slip aen 't linker hoofd-einde.

Den Heer Admirael *Schryver* de slip aen 't rechter voet-einde.

Den Heer Admirael *Reynst* de slip aen 't linker voet-einde.

Het Lyk gedragen door de Heeren Generael Majors.

NB: De jongste voor aen:

Buys.
Eck van Nergena.

Van

Gouverneur d'Ipres.

Un Heraut-d'Armes.

G. Henri Ravens.

Mr. *Bartoldi*, Lieutenant-Colonel, Ecuyer pour prendre soin de la marche du Char mortuaire.

Les huit Chevaux du Char conduits par six Majors & deux Lieutenants-Colonels.

NB: Les plus jeunes devant, Messieurs:

Pabst.
Reynst.
Onderwater.
Thierens.
Vander Meer.
Casembroot.
Eckhart, *de Bylandt*, } Lieutenants Colonels.

Les Coins du Drap mortuaire.

Mr. le Maréchal *de Nassau Ouwerkerk*, portant le coin de la tête à la droite.

Mr. le Général *de Pretorius*, le coin de la tête à la gauche.

Mr. l'Amiral *Schryver*, le coin des pieds à la droite.

Mr. l'Amiral *Reynst*, le coin des pieds à la gauche.

Le Corps porté par Mrs. les Généraux Majors.

NB: les plus jeunes devant.

Buys.
Eck van Nergena.

Van

Van der Beek.
Maſſau.
Hœuft van Oyen.
Smiſſaert.
Bekker.
Van Niſpen.
Majoribanks.
La Riviére.
Thierry.
Cornabé.
Creutznach.
May.
Imhoff.
Pieterſon. }
Boudaen. } Schouts by Nacht.
Caniſius.
Leuſden.
Heukelum.
Oyen.
Onderwater.
Raders.
Malpradé.

De Koorden van 't Verhemelte gedragen door de Heeren Collonellen,

NB: De jongſte voor aen:

Van den Klooſter.
Aylva.
Bouſquet.
Sytzama.
Mackay.
De Raedt.
Caſembroot.
Burmania.
Hardenbroek.

Vander Beek.
Maſſau.
Hœuft van Oyen.
Smiſſaert.
Bekker.
Van Niſpen.
Majoribanks.
La Riviére.
Thierry.
Cornabé.
Creutznach.
May.
Imhof.
Pieterſon. }
Boudaen. } Schouts by Nacht.
Caniſius.
Leuſden.
Heukelum.
Oyen.
Onderwater.
Raders.
Malpradé.

Les Cordons du Dais tenus par les Colonels.

NB: Les plus jeunes devant.

Meſſieurs,

Van den Klooſter.
Aylva.
Bouſquet.
Sytzama.
Mackay.
de Raedt.
Caſembroot.
Burmania.
Hardenbroek.

Acronius.
Humalda.
J. A. Martsvelt.
J. F. Martsvelt.
De Rook.
Tullekens.
Muyſſon.
Falaizeaux.
Chambrier.
Bedaulx.
Houſton.
Kalm.
Van Dongen.
Roode van Heeckeren.

Acronius.
Humalda.
J. A. Martsvelt.
J. F. Martsvelt.
De Rook.
Tullekens.
Muyſſon.
Falaizeaux.
Chambrier.
Bedaulx.
Houſton.
Kalm.
Van Dongen.
Roode van Heeckeren.

Op ieder hoek van 't Lyk een Sous-Brigadier van de Gardes du Corps, gaende buitenwaerts nevens die geene, welke het verheemelte droegen, en een Officier van Ordonnantie.

A chaque coin du Corps un Sous-Brigadier des Gardes-du-Corps, en dehors de ceux qui portoient le Dais, & un Officier d'Ordonnance.

Agter het Lyk.

Twee Sergeanten van Ordonnantie.

Derrière le Corps.

Deux Sergeants d'Ordonnance.

Zyn Hoogheid den Heer Prins van BADEN-DURLACH.

Son Alteſſe Monſeigneur le Prince de BADEN-DOURLACH.

Op zyne regterhand den Heer Graef *Bentinck* Heere van Rhoon.

A ſa droite, Mr. le Comte de *Bentinck* Seigneur de Rhoon.

Op zyne linkerhand den Heer van *Borſelen* Heere van Borſelen.

A ſa gauche, Mr. de *Borſſelen* Seigneur de Borſſele.

De ſleep van de Mantel van Z. H. gedragen door den Heer *Boſc de la Calmette*, Collonel van de Infantery.

La queue du Manteau de Son Alteſſe portée par Mr. *Boſc de la Calmette*, Colonel d'Infanterie.

Zyn Hoogheid den Heer Hertog van BRUNSWYK.

Son Alteſſe Monſeigneur le Duc de BRUNSWIC.

Op

A

Op zyne regterhand den Heer *van der Lube*, Geheime Raed van Z. D. H.

Op zyne linkerhand den Heer *de Larrey*, Geheime Raed van Z. D. H.

De sleep van de Mantel van Z. H. gedragen door den Heer Baron *Belwitz* Adjudant van Z. H.

Acht Bodens van HAER HOOG MOGENDE.

Twee Kamerbewaerders van H. H. M.

Vier Trompetters.

Een Wapen-Herault voor de Generaliteit, *Isaac Dier*.

Den Heer *Ockerse*, Hofmeester van den Staet en Pensionaris honorair der Stad Zierikzee.

HAER HOOG MOGENDE,

De Heeren Staten Generael der VEREENIGDE NEDERLANDEN.

Acht Bodens van H. H. M.

Acht Bodens van HOLLANDT.

Twee Kamerbewaerders.

Een Wapen-Herault voor HOLLANDT, *Johan Hendrik Schuller*.

HAER EDELE GROOT MOGENDE, De Heeren Staeten van Hollandt en West-Vrieslandt.

Acht Bodens van HOLLANDT.

De twee eerste Deurwaerders van den Hoogen Raed.

De President en Raden van den Hoogen Raed van HOLLANDT, ZEELANDT en VRIESLANDT, met derzelver

A sa droite Mr. *vander Lube*, Conseiller privé de Son Altesse Sérénissime.

A sa gauche Mr. *de Larrey*, Conseiller privé de S. A. S.

La queue du Manteau de S. A. portée par Mr. le Baron *Belwitz*, Adjudant de S. A.

Huit Messagers de LEURS HAUTES PUISSANCES.

Deux Huissiers de la Chambre de LL. HH. PP.

Quatre Trompettes.

Un Heraut pour la Généralité, *Isaac Dier*.

Le Maître-d'Hôtel de l'Etat Mr. *Ockerse*, Pensionnaire honoraire de la Ville de Zierickzée.

LEURS HAUTES PUISSANCES.

Les Etats Généraux des PROVINCES-UNIES.

Huit Messagers de LL. HH. PP.

Huit Messagers d'HOLLANDE.

Deux Huissiers de la Chambre.

Un Heraut d'HOLLANDE, *Jean Henri Schuller*.

LEURS NOBLES & GRANDES PUISSANCES, Messeigneurs les Etats d'HOLLANDE & de WESTFRISE.

Huit Messagers d'HOLLANDE.

Les deux premiers Huissiers du Conseil Suprême.

Les Président & Conseillers du Conseil Suprême d'HOLLANDE, ZEELANDE & FRISE, avec leurs

zelver Miniſters.

De twee eerſte Deurwaerders van 't Hof van HOLLANDT.

De Preſident en Raden over HOLLANDT, ZEELANDT en VRIESLANDT.

NB: *De Magiſtraet van Delft voegde zig, by 't intreeden van die Stad, op haer plaets, als meede de Predikanten.*

De Magiſtraet van Delft.

De Magiſtraet van den Hage.

De Predikanten van Delft.

De Predikanten van den Hage.

De Burgery van den Hage ſloot den marſch tot aen de Wagebrugge.

Alle de perſonen, die deeze plegtigheid hebben bygewoond, zo van den Huize van ZYN DOORLUCHTIGSTE HOOGHEID, als van de byzondere Collegien en Regenten van den Lande, waeren met rouw-mantels omhangen en van hangende lamfers voorzien, zo als dat in de Plaeten verbeeld word. De Standaerten, Vlaggen, Rokken van de Wapen-Heraulten en Dekkleeden van de Paerden, waeren van zyde gemaekt, en beſchildert volgens het blazoen der Wapenen, of na den aert der Zinnebeelden, waer meede ze moeſten pronken. De Paerden van ORANGE en NASSAU droegen rouwkleeden met hunne Wapen-Schilden. Het Rouw-paerd en de agt andere die de

leurs Miniſtres.

Les deux premiers Huiſſiers de la Chambre de la Cour d'HOLLANDE.

Les Préſident & Conſeillers d'HOLLANDE, ZEELANDE & FRISE.

NB: *Le Magiſtrat de Delft prit ſon rang à l'entrée de Delft, ainſi que les Prédicans.*

Le Magiſtrat de Delft.

Le Magiſtrat de la Haye.

Les Prédicans de Delft.

Les Prédicans de la Haye.

La Bourgeoiſie de la Haye fermant la marche juſqu'au Wagebrugge.

Toutes les Perſonnes, qui ont aſſiſté à cette Cérémonie, ſoit de la Maiſon de Son ALTESSE SERENISSIME, ou des différens Collèges ou Seigneurs du Païs, étoient en long manteau de Deüil, & Crêpe pendant, ainſi qu'il eſt répréſenté dans les Eſtampes, & les Etendards, Banderolles, Caſaques des Herauts-d'Armes, & Houſſes des Chevaux, étoient de ſoye, blaſonnés ſuivant les Armes ou Emblêmes qu'elles devoient avoir. Les Chevaux d'ORANGE & de NASSAU couverts de Drap avec les Ecuſſons de leurs Armes. Le Cheval de Deüil & les huit qui traînoient le Char, étoient couverts de velours noir (ainſi que tout le Char & le Dais), feſtonné avec des Creſpines

de Lyk-Koets voorttrokken, waeren bedekt met zwart fluweel, (gelyk ook de geheele Koets en Verhemelte daer meede bekleed waeren) en verciert met franjes en akers, zwart met zilver doorwerkt.

Het Kist-kleed vertoonde op de afhangende zyden twee Zegeteekenen in 't zilver geborduurt, verheeven werk, het eene verbeeldende het Opper-Admiraelschap, en 't andere het Capitein-Generaelschap; aen de hoofd-en voet-eindens waeren op dat Kleed meede geborduurt de Wapens van ZYN DOORLUCHTIGSTE HOOGHEID, en de geheele grond was bezaeit met tranen-droppelen in 't zilver geborduurt.

De *Plaet N°.* 39 vertoont het zamenstel van de Lyk-koets, en doet zien op wat wyze de kap of 't verhemelte, by 't doorryden van de Stads-poorten, konden nedergelaeten worden. Men ziet ook in dezelve Plaet de vergulde loode Kist of Bus, waer in 't Lyk van ZYN DOORLUCHTIGSTE HOOGHEID ligt opgesloten.

In de *Plaet N°.* 40 ziet men de schikking van 't Lyk-gevolg, zo die in de Kerk te Delft geplaetst is geweest.

De laetste *Plaet* verbeeldt het Markt-plein voor de Nieuwe Kerk te Delft in 't perspectief, met de Bur-

nes & Glands, noir & argent.

Le Drap mortuaire portoit sur les flancs deux Trophées, en broderie en bosse, d'argent, répréfentans, l'un la qualité de Grand-Amiral, & l'autre celle de Capitaine Général; à la tête & aux pieds du Drap étoient les Armes de Son ALTESSE SERENISSIME aussi en broderie, & tout le fond du drap étoit semé de Larmes brodées d'argent.

La *Planche N°.* 39 marque la construction du Char, & fait voir de quelle façon l'Impériale pouvoit se baisser aux portes des Villes. On voit aussi sur la même Planche l'Enveloppe de Plomb doré, dans laquelle le Corps de Son ALTESSE SERENISSIME a été enseveli.

La *Planche N°.* 40 marque la position du Convoi dans l'Eglise de Delft.

La dernière *Planche* répréfente la Place de Delft au-devant de l'Eglise en perspective, avec la Bourgeoi-

sie

Burgery in reijen geſchaert, en een gedeelte van 't Lyk-gevolg midden doortrekkende.

Men zoude deeze Beſchryving verder hebben kunnen uitbreiden, met daer in te laſſchen Copien van alle de Inſtructien, die te deezer gelegenheid zyn gegeeven; maer men heeft geſchroomt te buiten te gaen de belofte, die men gedaen had van dezelve in een klein getal bladen te zullen bevatten. En alzo ook die Inſtructien reeds afzonderlyk gedrukt en uitgegeeven zyn geworden, heeft men gemeent daer van hier niet te moeten gewagen, te meer alzoo niets weezendlyks van de plegtigheid ten deezen is overgeſlagen.

ſie rangée, & partie du Convoi qui paſſe au milieu.

On auroit pû étendre davantage cette Deſcription, en y joignant copie de toutes les Inſtructions qui ont été données à cette occaſion; mais l'on a craint d'exceder la promeſſe, qu'on a faite de la renfermer dans un petit nombre de feuilles de papier. D'ailleurs ces Inſtructions ayant déja été imprimées ſéparément & diſtribuées au Public, on a cru pouvoir ſe diſpenſer d'en parler ici, d'autant plus qu'on n'a rien omis de l'eſſentiel de la Cérémonie.

L Y S T
VAN DE HEEREN
INTEKENAERS.

LISTE DES SOUSCRIPTEURS.

1 De Heer Hendrik van Goor, Clercq en Kamerbewaerder ter Griffie van H. H. M.

2 ——— Dirk Koolhaes, eerste Clercq ter Secretarye van H. K. H.

3 ——— Diderik Boot, Clercq ter Secretarye van H. K. H.

4 ——— Baron van Aarssen Beyeren, Heer van Hogerheiden.

5 ——— Jan de la Bassecour, Thesaurier Generael.

6 ——— de Mann, Envoyé Extraordinaire de Hesse-Cassel.

7 ——— François Kiggelaer, Commis ter Secretarye van H. K. H.

8 ——— Jacob Specx, Clercq ter Secretarye van H. K. H.

9 ——— Willem van Citters, Oud-Burgemeester, Scheepen en Raed der Stadt Middelburg, Bewindhebber van de O. I. Comp. ter Kamer van Zeelandt.

10 ——— Mr. Cornelis Jacob Ockerse, Hofmeester van den Staet en Pensionaris honorair van de Stadt Zierikzee.

11 ——— Baron de Spaen, Collónel van de Cavallery.

12 ——— Abraham Guicherit Junior.

13 ——— Carel van Dyck, Burgemeester der Stadt Haerlem.

14 De Heeren van de groote Societeit in 's Hage.

15 De Heer Abraham Martins.

16 ——— Baron van Wassenaer, Collonel van de Guardes te voet, en Hoog-Heemraedt van Delflandt.

17 ——— EE. Reaber, Lieutenant van de Guardes du Corps.

18 ——— Sacrelaire.

19 ——— Raeds-Heer Wassenaer.

20 ——— Van Wassenaer, Collonel van de Guardes Dragonders.

21 ——— Baron van Hardenbroek, by de Staeten-Kamer te Utrecht.

22 ——— van Natewisch, te Utrecht.

23 ——— W. Bentinck, Capitein van de Guardes te Voet.

24 ——— Wacker, Lieutenant Collonel in 't Regiment van Saxen-Hildburghausen.

25 ——— Martinus Dorius van Eversdyck, Vryheer van Albrantswaerdt.

26 ——— Herman Cornelis Johan van Eversdyck, van Albrantswaerdt.

27 Vrouwe Anna Maria van Eversdyk van Alblantswaerdt.

28 De Heer Johannes Adrianus Baertmans.

29 ——— Lombach, Lieutenant van de Zwitsersche Guardes.

30 ——— de Praze, Collonel in dienst van H. H. M.

31 ——— Franco Paeuw, Veertig-Raedt en Vroedschap der Stadt Delft.

32 ——— van der Lühe, geheime Raedt.

33 ——— Winter, Regeerings-Raedt en Secretaris.

34 ——— Commis van der Hoop.

35 ——— van Sonsbeek, Collonel van 't Regiment Guardes te Paert.

36 ——— Willem van Belle.

37 ——— Hendrik Carel Grave van Nassau, Heere van Beverweert en Odyk, in de Ordre en Ridderschap der Edelen, mitsgaders Groot-Jagermeester der Provincie van Utrecht, en wegens dezelve gedeputeert ter Vergadering van H. H. M. in den Hage.

38 ——— M. Grave van Nassau, Collonel van de Infantery.

39 ——— J. H. Schuller, Brandmeester van Haer Edele Groot Mog.

40 ——— Generael Major Majoribanks.

41 ——— Collonel Rengers.

42 ——— Raedsheer Beaufort.

43 ——— Drossard Beaufort.

44 ——— Baron van Heiden, Heere van Ootmarzen, Gedeputeerde by H. H. M.

45 ——— Aaron de Joseph de Pinto.

46 --- 48 De Heer de Saumaise, Chambellan van H. K. H.

49 ——— de Blocq van Kuffeler, Gedeputeerde ter Vergadering van H. H. M. wegens de Provincie van Utrecht.

50 ——— Ontfanger van der Duffen.

51 ——— Hoeuft van Oyen, Generael Major van de Cavallery.

52, 53 ——— Hendrik van Slingelandt, Burgemeester van 's Gravenhage, &c. &c.

54 ——— A. L. van Heteren, Bewindhebber van de West-Indische Compagnie.

55 ——— J. W. Lormier, Oudt-Scheepen der Stadt Rotterdam.

56 De Heer en Mr. Jacob van der Lely, Raedt en Oudt-Scheepen der Stadt Delft.

57 ——— Thymon Boey, Griffier van den Hove van Hollandt.

58 ——— H. P. Muyffon, Collonel.

59 ——— O. Z. van Haeren, Gedeputeerde ter Raede van Staeten.

60 — 62 S. E. De Heer Generael Burmannia, &c.

63, 64 De Heer Chretfchmar, Collonel, &c.

65 — 67 S. E. De Heer Generael Groveftins, &c.

68, 69 De Heer Generael Major Bigot, &c.

70 — 72 De Heer T. d'Aylva, Gedeputeerde ter Vergadering van H. H. M.

73 De Heer Baron van Heiden, Chambellan van Z. D. H.

74 ——— Generael Roufe.

75 ——— Baron de Voigt, &c.

76 Mevrouw Whitwell, &c.

77 De Freule van Noortwyk, &c.

78 Mevrouw Jennings.

79 De Heer Commis Pain.

80 — 82 De Heer de Lazarras, Capiteyn van de Cent-Suiffes.

83 De Freule van Waffenaer.

84 — 88 De Heer Baron van Arkel, Adjudant Generael.

89 De Heer J. van der Efch.

90 ——— Cornelis Blanken, Clercq ter Secretarye van H. K. H.

91 ——— Van Schuylenburg, Raedt ter Admiraliteit.

92 ——— Theodorus Martinus Juynbol, Secretaris van de Rekenkamer te Rotterdam.

93 ——— Johannes Sythof, Notaris en Tranflateur van H. H. M.

94 ——— Dirk Cornelis van der Stael, Raedt in de Vroedfchap der Stadt Rotterdam.

95 ——— François Anthoni Leyffius, te Amfterdam.

96 ——— Bartholomeus Muilman, te Amfterdam.

97 ——— Pieter Kerkhoven de Jonge.

98 ——— Jean Mayftre.

99 ——— Lt. Admirael Reynft.

100 ——— Daniel Adrianus Beukelaer.

101 ——— Hendrik van Gimnig.

102 ——— Mr. Adriaen van Hogeveen, Veertig-Raedt en Oudt-Burgemeefter der Stadt Delft.

103 ——— Mr. Mathias Röver.

104 ——— Baron van Perponcher Sedlnizky, Heer van Ellewoudsdyk, &c.

105 ——— Antony Buurt.

106 ——— Graef F. van Naffau.

107 ——— Mr. Adriaen Nicolaes Bogaert van Beloys, Regeerend Raedt en Burgemeefter der Stadt Delft.

108 ——— Mr. Hendrik d'Acquet, Raedt en Oudt-Burgemeefter der Stadt Delft.

109 ——— Mr. Guiljelmus van Bleiswyck, Raedt en Regeerend Burgemeefter der Stadt Delft.

110 ——— Mr. Thimon van Schoonhoven, te Leyden.

111 Mevrouw E. de Leeuw, Weduwe van den Heer Roofmale.

112 De Heer en Mr. Adriaen Prins, Raedt in de Vroedfchap der Stadt Rotterdam.

113 ——— Gerard Scheepers, Raedt in de Vroedfchap der Stadt Rotterdam.

114 ——— Willem Hendrik van Schuylenburg.

115 ——— Willem van Erpecum, Fifcael van Brabandt en de Landen van Overmaze.

116 ——— Jacob van Byemont, Agent van H. H. M.

117 ——— Mr. Salomon van Groenwegen, Veertig-Raedt der Stadt Delft.

118 ——— Mr. Willem van Schuylenburg, Prefident-Burgemeefter der Stadt Delft.

119 ——— Dr. Willem Box, Capitein van de Delftfche Burgerye.

120 ——— Jacob Overfchie, Stud.

121 ——— Jacob Simons.

122 ——— Jan Simons.

123 ——— Mr. Hugo Cornets de Groot, Raedt en Oudt-Burgemeefter der Stadt Rotterdam, mitsgaders Bewindhebber der Ooftindifche Compagnie ter Kamer aldaer.

124 — 126 S. E. De Heer Baron van Borfelen, Eerfte Edele van Zeeland, Gedeputeerde ter Vergadering van de Staeten Generael.

127 Mevrouw Catrina Maria van der Haer.

128 — 130 De Heer Baron d'Ungern, Edelman van het Hof.

131 De Heer Baron van Heekeren van Roderlo, Edelman van het Hof.

132, 133 De Heer De Dopff, Aide de Camp & Collonel.

134, 135 Mevrouw d'Ablaing van Gieffenburg.

136 De Freule Gray.

137, 138, De Heer d'Aulbonne, Adjudant Generael en Collonel.

139 De Heer Baron Nieuwenheim, &c.

140 — 142 S. E. De Heer, Baron van Borfelen, Eerfte Edele van Zeeland, Gedeputeerde ter Vergadering van de Staeten Generael.

143 De Heer en Mr. Johannes Meerman, Raedt in de Vroedfchap en Oudt-Burgemeefter der Stadt Rotterdam.

144 ——— Mr. Adriaen Reepmaker, Heere van Strevelshoek en Noordwaddinx-Veen, Raedt in de Vroedfchap der Stadt Rotterdam, en wegens dezelve Gecommitteerde ter Vergadering van Haer Hoog Mogende de Heeren Staeten Generael.

145 De Juffrouwen de Gaey en Lambregts.

146 De Heer Matheus Sigifmundus Pallak, Raedt van Politie en Crimineele Juftitie in de Colonie van Suriname.

147 ——— Jan Badios de Vries, Raedt van Politie en Crimineele Juftitie in dezelve Colonie.

148 Mevrouw Maria Vink, Weduwe van den Heer Baftiaen Molewater.

149 De Heer Ifaac Vink, Oudt-Scheepen der Stadt Rotterdam.

150 J. B.

151 De Heer Jan Camin.

152 ——— Van Bleiswyk, Dykgraef van Delfland.

153 ——— Mr. Abraham Alewyn, Raedt Ordinair in den Hoogen Raede van Holland, Zeeland en Weft-Vriefland, Houtvefter van Goyland, en van de Hooge en Vrye Heerlykheeden van Soeft, Soesdyk, &c.

154 De

154 De Heer Paulus Abraham Gilles, Raedt en eerſte Penſionaris der Stadt Haerlem.

155 ——— Balthazar van der Meulen.

156 ——— Mr. Gerard van Affendelft, Secretaris van de Weeskamer der Stadt Delft.

157 ——— Mr. Willem Vlaerdingerwoud, Robberts-Zoon, Raedt en Vroedſchap der Stadt Delft.

158 ——— Mr. Adriaen Wittert, Advocaet voor de reſpectivè Hoven van Juſtitie in Holland.

159 ——— Mr. Willem Damhoff.

160 ——— Mr. Jacob Jan de Mey, Heere van Streefkerk en Capitein van de Schuttery te Leyden.

161 ——— Johannes van Dyk, Predikant te Naarden.

162 ——— Mr. Cornelis Boey, Secretaris van de Heeren Staeten van Holland en West-Vriesland.

163 ——— Cornelis van Marke, Nicolaes-Zoon te Weeſp.

164 ——— Hendrik Brockerhoff, te Amſterdam.

165 ——— Jacob de Geus, Koopman te Amſterdam.

166 ——— Cornelis Muyters.

167 Jonkvrouwe Anna Antonia van Muyden.

168 De Heer Mr. Stephanus Jacobus van Muyden.

169 ——— Mr. Hendrik Jan van Breugel, Oudt-Scheepen en Raedt der Stadt 's Boſch.

170 ——— Nicolaes Fek.

171 ——— Pieter Maes.

172 ——— Jacob Claris.

173 ——— Rutger Abraham Hoyman.

174 ——— Mr. Coenraed van Heemskerke.

175 ——— Mr. J. G. G. van Zuchtelen, Burgemeeſter en Amptman van het Capittel der Stadt Deventer.

176 ——— Everhardus de Wilde, Charter-Meeſter van den Raedt van Staten der Vereenigde Nederlanden.

177 ——— Mr. A. van der Goes, Penning-Meeſter van Delfland.

178 ——— Mr. Gerrit Pieter Hooft.

179 ——— Salomon Focké, te Haerlem.

180 ——— Mr. Jan Teding van Berkhout.

181 ——— Mr. Jacob Gael, Veertig-Raedt der Stadt Delft.

182 ——— N. Meyburg, Eerſte Commis van het Comptoir Generael van de Unie.

183 ——— Mr. Abraham Buys, Secretaris van de Generaliteits Rekenkamer.

184 Mejuffrouw Maria M. Cruſius.

185 De Heer Jacobus Tieland.

186 ——— Js. Barnaert Abrahamſz.

187 ——— Nicolaes Guillaume Kops.

188 ——— J. Boſch, Boekverkoper te Haerlem.

189 Mejuffrouw de Weduwe Geoffroy.

190 De Heer Le Fevre, Predikant van de Franſche Gemeente te Voorburg.

191, 192 B.

193 De Heer Franco van der Burch, Raedt en Regeerend-Scheepen der Stadt Delft.

194 ——— François Boogert, Raedt en Regeerend-Scheepen van Delft.

195 — 197 De Heer Hænichen, Secretaris van Syne Doorlugtigſte Hoogheid, den Heere Hertog van Wolfenbuttel, &c. &c. &c.

198 Mejuffrouw Elizabeth van Cuylenburg.

199 De Heer Frederick Hendrik Hellenbroek.

200 ——— Schmid, Capitein van de Zwitzerſche Guardes.

201 ——— Mr. Jan Six, Heere van Hillegom en Vromade, &c. &c.

202 ——— Antony Kuits, Raedt en Oudt-Scheepen der Stadt Haerlem.

203 Juffrouw Adriana van Swanenburg, Weduwe van wylen den Heer Abraham Landa, te Leyden.

204 De Heer Royer, Capellaen van Haere Koninglyke Hoogheid.

205 ——— Jan de Thoméze.

206 ——— Mr. Antonius Matthæus.

207 ——— Conrad Hendrik de Wit.

208 ——— Mr. J. Patyn, Scheepen van 's Hage.

209 ——— Mr. Arnold Frederik Hogerwaerd, Advocaet.

210 ——— Pieter Gerard van Baelen, Boekverkooper in 's Hage.

211 ——— Philip Jacob van der Goes, Lieutenant in het Regiment Guardes te Paerd.

212 ——— P. G. Dietrich.

213 ——— Grave van Marſay.

214 ——— Grave van Hompeſch.

215 ——— Baron de Wulkenitz.

216 ——— Boſe de la Calmette.

217 ——— Jacob Landsheer.

218 ——— Charles le Sieur.

219 ——— Simon van Gerven, Burgemeeſter der Stadt Leyden.

220 ——— Otto Koetſch, Commiſſaris van Haer Hoog Mog. Buytenlandſche Depêches.

221 ——— Hercules Spiering, te Hoorn.

222 ——— Johan van Campen.

223 ——— Mr. Gerard van Voorſt.

224 ——— van Zaenen Pollio, Advocæt.

225 ——— Jan Clermont.

226 ——— Jacob Beels.

227 ——— A. Bergmeyer.

228 ——— Mr. van Effen, Griffier in den Hove Provinciael van Gelderland.

229 ——— Gideon de Gaſt, Boekverkoper te Arnhem.

230 ——— Franciſco Lopes Suaſſo.

231 ——— Abraham Suaſſo Junior.

232 ——— Collonel Crumſtrum, Aide de Camp de S. A. S.

233 ——— Thomas van Rhee, Kieſer der Stadt Middelburg.

234 ——— Willem Hendrik van Rhee.

235 ——— Joh. Perkois, Med. Doct.

236 ——— Henricus van Bruſſel.

237 ——— Mr. Dirk Macare, Heere van Serooskerk en Bailliuw der Stadt Middelburg.

238 De Heer Mr. Joh. Wilh. Parker, Scheepen en Raedt der Stadt Middelburg.

239 ——— Mr. Pieter Parker, Burgemeester der Stadt Goes.

240 ——— Mr. Cornelis van der Helm Boddaert, Scheepen en Raedt der Stadt Middelburg.

241 ——— A. L. Callenfels, Boekverkoper te Middelburg.

242 ——— N. Arnoldi, Raed-Secretaris en Thesaurier-Generael van H. K. H.

243 ——— Mr. Adriaen Mouchon, Raedt en President-Scheepen der Stad Delft.

244 ——— Edmond van Diest.

245 ——— Mr. Willem van der Lely, Veertig-Raedt en Thesaurier der Stad Delft.

246 ——— H. J. Boschaert, Pensionaris der Stadt Middelburg.

247, 248 ——— Gregorius Herklots, Brouwer te Middelburg.

249 ——— Mr. Cornelis de Jonge, Advocaet.

250 ——— L. Taillifert, Secretaris der Hooge Indiaensche Regeering, op Batavia.

251 ——— L. Taillifert, Davids-Zoon, Boekverkoper te Middelburg.

252 ——— Jan Boon.

253 ——— Abraham Blussé, Boekverkoper te Dordrecht.

254 ——— Mr. Daniel van Alphen, D. Q. Heere van Agtienhoven en den Bosch, Griffier der Stadt Leyden.

255 ——— Mr. Johan Carel de Roo, Heere van Rosenburg en Blankenburg, Raedt en Scheepen der Stadt Delft.

256 ——— Mr. Pieter Pielat, Rentmeester van de Exploicten van den Hove van Holland, Commissaris over het Manuael van het Klein-Zeegel van Holland, &c.

257 ——— J. A. Vaissiére, in 's Hage.

258 ——— Tobie Marret, te Amsterdam.

259 ——— Abel Moliére.

260 ——— Christiaen de Brauw.

261 ——— Jacobus van Aller Junior, te Rotterdam.

262, 263 —— S. A. S. Monseigneur le Prince de Bade-Dourlach.

264 De Heer Jacob van Doevens, Lieutenant van de Infantery.

265 ——— Pieter Boon.

266 ——— Jan Frederik de Mey, Regeerend-Scheepen der Stadt Alkmaer.

267 ——— Adriaen Anemaet, Secretaris van Steenbergen.

268 ——— Dr. Dirk van Heemskerk, Raed en Scheepen der Stadt Delft.

269 ——— Mr. Hendrik Vockestaert, Secretaris der Stadt Delft.

270 ——— Generael Mey.

271 ——— Collonel Steiguer, in de Zwitzerse Guardes.

272 ——— Lt. Collonel du Vernand.

273 ——— Tavell, Lieutenant der Zwitzerse Guardes.

274 ——— Lt. Collonel Steiguer.

275 ——— Pieter van der Mersch, Heere van Zuydland en Velgersdyk.

276 ——— Patras, Gedeputeerde ter Raedt van Staeten.

277 De Heer van Schinnen, Griffier van den Raedt van H. K. H.

278 ——— Johan Hendrik Wynstok, Predikant te Westmaes.

279 ——— Baron van Haersolte.

280 ——— Mr. Otto van Cattenburch.

281 ——— Jan van Cleef.

282 ——— Jan Jacob van Bergum van Nieuwenhuysen.

283, 284 --- Bernardus Cleynhens.

285 ——— C. de Raedt, Kamerbewaerder van de Gecommitteerde Raden.

286 ——— Baron van Schwartzenberg en Hohenlandsberg.

287 ——— Predikant Zwaen, te Maessluys.

288 ——— Baron Lynden van Hemme.

289 ——— Brandt, Secretaris.

290 ——— J. D. Beman, Boekverkoper te Rotterdam.

291 Mevrouw E. van Hooren, Weduwe van den Heer Abraham Barnaert.

292 De Heer C. V. W.

293 ——— C. S.

294 --- 296 J. Hutte, Boekverkoper te Rotterdam.

297 ——— Anthony Cornelis de Malnoë.

298 ——— Hieronimus de Wilhem, SS. Th. Doctor en Predikant te Ameiden en Tienhoven.

299 ——— Henricus Backer, J. U. Candidatus.

300 V. S. D. W. V. D. M.

301 De Heer Mr. Pieter Rendorp, Heere van Marquette, Burgemeester der Stadt Amsterdam.

302 ——— Jan Trip, Oud Scheepen der Stadt Amsterdam.

303 ——— Michiel de Roode.

304 ——— Abraham Richard.

305 ——— H. D. G. B.

306 ——— Dr. Duret.

307 ——— Isaac Bobineau.

308 ——— Jacobus Wilhelmus Pruys, Boekverkoper.

309 ——— Simon Dykman.

310 ——— Hendrik Hartwyk.

311 ——— Karel d'Amour.

312 ——— Nicolaes Doekscheer.

313 ——— Johannes de Graeff, Secretaris te St. Eustatius.

314 ——— Mattheus David de Neufville.

315 ——— Secretaris Nicolaes Geelvink de Jonge.

316 ——— S. J. Barchman Wuytiers.

317 ——— Matthys Dalemans.

318 ——— Willem van Loon.

319 ——— Joan Muysken.

320 ——— Matthys Herfst.

321 ——— Jan van Wielyk.

322 ——— J. S. K.

323 ——— Louis Fremyn.

324 ——— Thomas van Son.

325 De Heer Samuel le Febre, Zachariaszoon.
326 ——— Jan Oldendorp.
327 ——— Andreas Boelema.
328 ——— Gerbrand Ravekes.
329 ——— Harmanus Mensfingh.
330 ——— Abraham Bractearius.
331 ——— Wessel van Neercassel, Wesselszoon.
332 ——— Hendrik Clockener.
333 ——— Isaak Veening.
334 ——— Pieter Gabry.
335 ——— Pieter Berk.
336 ——— Daniel Hendrik Stephan.
337 - - - Gerrit en Joannes de Broen.
338 - - - Jacob van Loenen.
339 - - - Aernout van Eyndhooven.
340 - - - Rudolphus Bughy.
341 - - - Pieter van Okhuyzen.
342 - - - Jacob Terwen Gorisz.
343 - - - Willem Bernabé Delabat, Pietersz.
344 - - - Philippus de Graeff.
345 ——— Nicolaes Faes.
346 ——— David Giffening.
347 ——— Anthony Christiaen Muller.
348 ——— Jan Lamberts de Jonge.
349 ——— Jacob Ferguson van der Meulen, Penningmeester van de Watergraef of Diemermeer.
350 ——— Jacob de Neufville.
351 ——— Willem van den Bosch.
352 ——— Jacob Pieter Curtius.
353 ——— Jacobus Meyling.
354 ——— Hermanus Veeckens.
355 ——— Raymond de Smeth.
356 ——— Jacobus van Velse.
357 ——— Jacob Balk.
358 Juffrouw Mariane Marot.
359 ——— Maria Agatha Marot.
360 De Heer Daniel Marot Junior.
361 ——— Jacob Guillot.
362 ——— R. en J. Ottens.
363 ——— J. Meyn van Spanbroek.
364 ——— Willem van der Meulen.
365 ——— Jan van Okhuyzen.
366 ——— Mattheus Boendermaker.
367 ——— Joan Couck.
368 ——— F. Lakeman.
369 ——— J. L. Alderweerelt, Heere van Heenvliet.
370 ——— Simon Amour.
371 ——— Jan Hilb. Verlaen.
372 ——— Samuel Ximenes.
373 ——— Jacob de Prado.
374 De Heer Hendrik Ribbers, Burgemeester en Raedt, mitsgaders Ontfanger van de Gemeene Landsmiddelen te Purmerende.
375 ——— Willem Henskes, Canonick van Oud-Munster.
376 ——— Jacob van Beek.
377 ——— Pelgrom ten Grotenhuys Boendermaker.
378 ——— Izaak Thin.
379 ——— Cornelis Schouten Dirksz.
380 ——— Nicolaes Marcus.
381 ——— Jacob l'Admiral.
382 ——— Appelman van Enkhuyzen.
383 ——— Laurens Mortier.
384 ——— Joannes van Keulen.
385 ——— Jan Veeckens.
386 ——— Nicolaes de Swaen.
387 ——— Philippus de Marolles.
388 ——— Samuel Beeckman, Ontfanger van de Graeflyke Tol.
389 Aernoudt van Citters, Kiesheer der Stadt Middelburg.
390 ——— Jan Caen, Raedsheer in het Hof van Vlaenderen.
391 ——— Johan Willem Thibaut, Oudt-Burgemeester en Raedt der Stadt Middelburg.
392 ——— Johannes Vermeulen, Medicinæ Doctor te Middelburg.
393 ——— Jan Willem Kerkhooven.
394 ——— Jan Nicolaes van Eys Isaaksz., Scheepen en Raedt.
395 ——— Carel Lynslager, Scheepen en Raedt.
396 ——— C. N. Doetsma.
397 ——— Samuel Ravalet.
398 ——— A. O.
399 ——— T.
400 ——— Frans Verryn.
401 ——— Jacob Sas Portas.
402 ——— M. Jacobus Trip, Secretaris.
403 ——— Barth. van Peterfom.
404 ——— Pieter Bruyninck.
405 ——— Andries Wouters, Koopman te Sneek.
406 ——— Pieter Caaman.
407 ——— Jan Wils.
408 ——— Hendrik Busserus.
409, 410 — Eleke van Belkom.
411, 412 — Hendrik de Leth.
413 ——— Jan Spillebout.
414 ——— Balthazar Nolthenius.
415 ——— Hendrik Gevers, Heere van Piershil, Oudt Burgemeester der Stadt Rotterdam.
416 ——— David de Imanuël Vieyra.
417 ——— Godewyn Brun.
418 ——— François Willem Westerhout.
419 ——— Willem Sobbe Frederik, Christiaensz.
420 ——— Cornelis Beuning.
421 ——— Pieter Vas, te Wormerveer.

422 De Heer Gerard van Keulen.
423 ——— Aldert Pronk.
424 ——— Leendert Jonkhout Tilly.
425 ——— Adrianus Slaets.
426 ——— Isaak en Johannes Enschedé.
427 ——— David van Mollem Cydervelt.
428 ——— David Pareira.
429 ——— Jacob Geyer.
430 ——— Frederik Bellanger.
431 ——— Adrianus Fredericus Stumphius.
432 ——— Michiel Pompe van Slingeland, Veertig in Raden der Stadt Leyden.
433 ——— Nicolaes Smithoff.
434 ——— Isaak Loohoff.
435 ——— Van Schorel, Heere van Wilryk, Regerend-Scheepen en Oudt-Aelmoessenier van Antwerpen.
436 ——— Pieter Calkoen, Willemsz.
437 ——— Jacob David de Pinto.
438 ——— Mr. Thierry Daniel de Marolles, Advocaet.
439 ——— Jonathan Dabenes.
440 ——— P. List.
441 ——— Ontfanger Pieter Clifford.
442 ——— Floris Bontekoning.
443 ——— Johannes Smith.
444 ——— Esaye Gillot Junior.
445 ——— Willem Schimmelpenning.
446 ——— Gerard en Johannes Broen.
447 ——— Mr. François B. Fagel, Vroedschap te Haerlem.
448 ——— Jan Duisenberg.
449, 450 ---- Joan Hendrik Weinberger.
451 --------- Eleke van Belkom.
452 ——— Mattheus Hoofd.
453 ——— Christoph. Henrich Bohn.
454 ——— Esaye Gillot Junior.
455 ——— Gerrit Honing.
456 --------- Elias van Hiere.
457 --------- Thomas van Zon, Zegersz.
458 --------- Jan Markon, Pietersz.
459 --------- Jeronimus van Goor.
460 --------- Christoph. Henrich Bohn.
461 --------- H. Wolthers, gezworen en Gildtrechts-Heer der Stadt Groningen.
462 --------- Mr. J. W. V. Menninga, Procureur-Generael van de Provincie van Stadt en Lande.
463 --------- Mr. P. Wildervanck, Secretaris van de Edele Mog. Heeren van Stadt en Lande.
464 --------- S. J. Valat, Capitein in 't Regiment van den Heer Lieutenant-Generael W. Rumph.
465 --------- Daniel van Mullem.
466 --------- Hendrik Merkus.
467 ——— Hendrik Tuning.
468 ——— Everhardus Chevalier.
469 De Heer Wormbout van Hogen.
470 ——— Mr. Daniel Dirks.
471 Juffrouw Maria Philippina Schryver.
472 De Heer Antoni Hartson.
473 ——— Joan Frederick d'Orville.
474 ——— David Perkois.
475 ——— Johan Sterk, Medicinæ Doctor te Middelburg.
476 ——— Johan de Raedt.
477 ——— Mr. Willem Schorer, Joh. Ass. Fil., Burgemeester, mitsgaders Pensionaris der Stadt Veere.
478 ——— Nicolaes d'Assonville, Heere van Brigdamme.
479 ——— Herman Evertsen, Rædt der Stadt Middelburg in Zeeland.
480 ——— Nathan Curiel da Costa.
481 ——— Joseph Suasso de Lima.
482 Juffrouw Maria Sara Lepetit.
483 De Heer David Senior.
484 ——— Henricus van Toll.
485 ——— Wouter van Toll.
486 ——— Henry Clifford.
487 ——— Mr. Isaak Sweers, Advocaet van de Generaele Nederlandsche Oost-Indise Compagnie.
488 ——— Jacobus Yzer.
489 ——— Jan Willem Nozeman.
490 ——— Adriaen Koning.
491 ——— J. Broedelet.
492 ——— J. W. Folkers, Raedsheer der Stadt Groningen.
493 ——— Jan Dirk Lampe.
494 ——— Joan Albert Sichterman Oud-Raedt Ordinaris van Neerlands-Indien en Directeur van Bengale, &c. &c.
495, 496 ——— M. van Bolhuys, Medelid van Taelman-Gezworen Gemeente te Groningen.
497 ——— L. Hulsewe, Commis ten Comptoire Generael Stadt en Lande.
498 ——— Francois Engelsen Junior.
499 ——— Jacobus Bosman.
500 ——— Willem Prins Junior.
501 ——— Willem Tiberius Hattinga, Regeerend Scheepen der Stadt Hulst.
502 ——— Jacquet Chalié, te London.
503 ——— Willem Elsevier.
504 ——— De Haen, Boekverkooper in 's Hage.
505 ——— George Cliffort.
506 ——— Johan Franco Byen.
507 ——— I. Tirion, Boekverkooper te Amsterdam.
508 ——— Boudewyn Claris.
509 ——— Grave van Hogendorp, Ontfanger Generael.
510 ——— Generael Major Smissaert.
511 ——— Mr. Antony de Klopper, te Leyden.
512 ——— Pieter Adriaen Gousset.
513 ——— Mr. Martinus Gousset.
514 ——— Mr. Matheus Hermanus Gousset.

515 De Heer Mr. Arend Ellinckhuyſen.

516 ——— Mr. Daniel Ellinckhuyſen.

517 ——— J. Heshuyſen, Burgemeeſter der Stadt Haerlem.

518 ——— van Lennep, Scheepen der Stadt Haerlem.

519 ——— Rheland, Bailliuw van Heemſtede.

520 ——— Willem Hurgronje.

521 ——— Jacob Hurgronje.

522 ——— Collonel du Roc.

523 ——— Burgemeeſter W. B. Lambregtſen.

524 ——— Carel Heſſel van Dinter, Capitein in 't Regiment van den Lt. Generael van Leyden.

525 ——— Daniel 's Heerenberg, Solliciteur Militair.

526 ——— Mr. Maerten Marcus, Veertig in Raeden der Stadt Leyden, Secretaris van het Collegie der Wel Edele Heeren Hooft-Ingelanden van Delflandt.

527 ——— de Raedt, Burgemeeſter der Stadt Leyden, en wegens dezelve Gedeputeerde ter Gecommitteerde Raden.

528 ——— Dirck Dyckerhof, Architect.

529 ——— van Boetzelaer-Langerak.

530 ——— Senar.

531 ——— H. J. Tuyl van Serooskerke, Adjudant Generael van S. D. H., en Collonel van de Cavallery.

532 De Freulle A. E. Tuyl van Serooskerke.

533 De Heer Onderwater, Generael Major van de Infantery.

534 D'Erven van Braem, te Dordrecht.

535 De Heer Pieter Mauritius, Oudt-Burgemeeſter van Purmerendt.

536 ——— Barneveld, Heere van Noordelois, Burgemeeſter der Stad Gorcum.

537 ——— Chriſtiaen Aenſorgh.

538 ——— Appels, Secretaris der Stadt Haerlem.

539 ——— Baron Eyben, Preſident voor de Staeten van Zyne Doorlugtigſte Hoogheid, den Heere Prince van Orange en Naſſau.

540 ——— Reigersman, Raedt van Haere Koninglyke Hoogheid.

541 ——— Willem Kroon, Boekverkooper te Utrecht.

542 ——— Pieter Maes Junior.

543 ——— Gerard Spoors Pieterſz.

544 ——— S. Arnoldi, Predikant te Belkom.

545 ——— P. L. Renaut.

546 ——— Mr. Galenus Treſel Bevers, Raedt der Stadt Middelburg.

547 ——— M. H. Callenfels, Boekverkoper te Middelburg.

548 ——— Andries Boudewynſen Boudewynszoon, Notaris te Middelburg.

549 ——— Mr. Johan de Timmerman, Advocaet te Middelburg.

550 ——— Meinard van Visvliet, Scheepen en Raedt der Stadt Middelburg.

551 ——— Guillaume van de Capelle.

552 ——— Jacobus Willemſen, SS. Theol. Profeſſor en Predikant te Middelburg.

553 Mejuffrouw Catharina Dames Jans Dogter.

554 De Heer Hendrik Sas, Boekverkoper te Middelburg.

555 ——— Antony van der Colff, Clercq in de Domein-Raedt van H. K. H.

556 ——— Mr. Ketelaer.

557 ——— Baron Torck.

558 ——— Grave van Hogendorp, Oudt-Scheepen der Stadt Haerlem.

559 ——— Bout, Heere van Krimpen, Commiſſaris van 't Klein Zeegel.

560 ——— Hænichen, Secretaris van Z. D. H. den Hertog van Wolfenbuttel.

561 ——— Mr. Jacob Evert van Muyden, te Utrecht.

562 ——— J. D. Beeman, Boekverkoper te Rotterdam.

563 ——— Johan van Schuylenburg.

564 — 567 J. Boſch, Boekverkoper te Haerlem.

568 ——— M. H. en J. Groeneweg, te Haerlem.

569 - - - - - Paulus Meyn, te Veere in Zeeland.

570 - - - - - W. T. Hattinga.

571 De Stadt Haerlem.

572 De Heer Jan Heshuyſen, Burgemeeſter der Stadt Haerlem.

573 - - - - - Mr. Damas Guldewagen, Burgemeeſter der Stadt Haerlem.

574 - - - - - G. Muiſer.

575 - - - - - Staete - Generael Bout.

576 - - - - - Abraham Darreſt te Weeſp.

577 - - - - - Grave van Hohenlohe Kirchberg.

578 - - - - - Grave van Randwyk.

579 - - - - - Louis Ant. d'Oyen, Generael Major en Coll. van de Infantery, Commandant van het Fort St. Andries.

580 - - - - - Jan Hendrik Scholl.

581 - - - - - Maleprade, Adjudant Generael van Z. D. H.

582 - - - - - Sminia, Secretaris van de Staten van Vrieslandt.

583 - - - - - Altena, in Vrieslandt.

584 - - - - - Stephanus van der End.

585 - - - - - Grave van Gronsveld, te Berlin.

586 - - - - - Collonel des Rocques.

587 - - - - - Vander Does, te Gorcum.

588 - - - - - Gyzelaer, te Gorcum.

589 Mevrouw Gyzelaer, te Gorcum.

590 De Heer Lieutenant Collonel Steiguer, Groot Major van 's Hertogenboſch.

591 - - - - - Reſident Cauterbach.

592 - - - - - van Sommelsdyk, Capitein van de Guardes te Voet.

593 - - - - - Cock, Burgemeeſter van Thiel.

594 - - - - - Mr. Adriaen vander Straeten, Secretaris van H. Ed. Groot Mog. de Heeren Staeten van Hollandt en Weſt-Vrieſlandt.

595 - - - - - Jacob Gouzy.

596 - - - - - J. H. Robbertſen, Collonel Commandant van 't Regiment Guardes Dragonders.

597 - - - - - Coenraed van Berkhout, Veertig-Raed der Stadt Leyden.

598 De Heer L. Geelvink.

599 ——— Lieutenant Collonel Ulrich.

600 ——— Mr. Jan Jacob van Mansvelt, Raedt en Regeerendt Burgemeester der Stadt Utrecht.

601*——— Pyrrhus Wilhelmus Baron van Sytzama, Heere van Belligeweer.

602*——— Lynden, Heere van Hemmen.

603*——— Jacob Lozel, Boekverkooper tot Rotterdam.

604*——— Hugo Bolte.

601 ——— Jacob Karseboom.

602 ——— Benjamin Brouwbagh.

603 ——— Joh. van Hooft.

604 ——— François Steengracht.

605 ——— H. Landmeeter.

606 ——— Frieswyk.

607 ——— Pieter Gudeborn.

608 ——— Ferdinand van Collen Ferdinandsz.

609 ——— J. R. Hoolwerff.

610 ——— J. Verkolje.

611 ——— Jacob Burgvliet.

612 ——— Mr. Salomon Lynslager, Regeerendt Scheepen en Raedt der Stadt Leyden.

613 ——— J. R. Picardt, Gildt-Rechts-Heer der Stadt Groningen.

614 ——— H. G. van Bulderen, Medelidt van Taelmannen en gezwooren Gemeente te Groningen.

615 ——— Hoofdtman P. Albarthoma.

616 ——— L. Trip, Raedsheer der Stadt Groningen.

617 ——— C. Barlinckhoff.

618 ——— Gerrit en Evert Post.

619 ——— H. Landmeeter.

620 ——— Jan Verbrugge, te Enckhuysen.

621 ——— Dionis Muylman.

622 ——— Cornelis Jacob vander Lyn.

623 ——— Pieter Yver.

624 ——— Willem Trees.

625 ——— Pieter Clockener.

626 ——— Jan Dionys vander Burgh.

627 ——— Willem Reessen.

628 Mejuffrouw Margaretha Makreel.

629 De Heer Jan Makreel.

630 ——— Hendrik vander Meulen.

631 ——— Jeronimo de Bosch, Inspector Collegii Medici, te Amsterdam.

632 ——— Daniel Varlet Junior.

633 ——— William Stallard.

634 Mejuffrouw Margaretha Makreel.

635 De Heer Johan Carel van Notten.

636 ——— Mr. Joan Onder de Linden, Advocaet.

637 ---- 638 Jan ten Houten.

639 ——— Jasper Bolten, Oudt Schepen.

640 De Heer Allard de la Court.

641 ——— en Mr. J. H. Backer.

642 ——— H. Sandyk.

643 ——— Anthoni Grave van Bentinck.

644 ——— J. G. van Mierop.

645 ——— Pieter vander Eyk.

646 ——— Mr. Cornelis Speelman, Ridder Baronet, Heere van Heeswyk en Dinteren, Vroedschap en Raedt der Stadt Leyden.

647 ---- 648 Jan Kamers.

649 ——— Johannes Smith.

650 ——— Abraham Smith.

651 ——— Ryck Vermeulen, Scheepen en Raedt der Stadt Zalt-Bommel.

652 ——— Rengers.

653 ——— Gerard Belaerts, Vry-Heer van Blocklandt, Heere van Wieldrecht en Dortsmonde, Raedt en Vroedschap der Stadt Dordrecht, Gecommitteerde in 't Collegie van Haer Edele Mog. Raeden van Staten der Vereenigde Nederlanden.

654 ——— van Doerinberg, genaemt Heyden.

655 ——— Wigbold Muilman Willemsz., Proponent in 's Gravenhage.

656 ——— S. N. de Hoeft, Ontfanger der Convoyen en Licenten op Maeslandsluys.

657 ——— Broedelet, Boekverkooper te Utrecht.

658 De Heeren Burgemeesteren van Purmerende.

659 De Heer Johan Vollenhove, Commies ter Secretary van den Raedt van Staeten.

660 ——— Y. U.

661 ——— W. A. de Saumaise.

662 ——— Theodorus Hanneman, Apotheker.

663 ——— Sixma, Burgemeester der Stadt Stavoren, en Gedeputeerde Staet van de Provincie van Vrieslandt.

664 ——— Secretaris Dierkens.

665, 666 --- Budé.

667 ——— Mr. Christiaen Johannes Vaillant, Pensionaris der Stadt Enkhuysen.

668 ——— S. D. H. den Heere Prince van Saxen-Hildburghausen.

669 ——— Grave van Nassau La Lecq, Heere van Beverwaert.

670 ——— Willem van Assendelft, Raedt in de Vroedschap en Hoofd-Bailliuw der Stadt Delft.

671 ——— Grave van Benthem-Steinfort, te Steinfort.

672 --- 685 Commis van Marle.

686 ——— Baron van Borselen, &c.

687 ——— Antoine Esperance du Pont, Capitein van een Compagnie Artillery.

688 ——— Cornet de Hœuft.

689 ——— L. S. Rengers, Heere van Farmsum.

690 ——— Johan Hartkamp.

691 ——— Blondeel, te Utrecht.

692 De Heer Bartholomeus van de Cappelle.

693 —— Tribolet, Capitein vande Switzerſe Guardes.

694 —— Grave van Naſſau La Lecq, Lieutenant-Generael van de Cavallery en Gouverneur van Heuſden en onderhoorige Forten.

695 —— A. Heshuyſen.

696 —— van Huls, te Breda.

697 —— Baron van Balveren.

698 —— Sichterman, Capitein in 't Regiment van Burmania.

699 —— Manuel Lopes Suaſſo.

700 —— Cornelis François Duyvenſz, Regeerendt Burgemeeſter der Stadt Enkhuyzen.

701 —— Cornelis vander Wolle, Burgemeeſter der Stadt Medenblick.

702 —— Dingenus Jan Hutspot, J. U. Doctor, &c.

703 —— Grave Charles Bentinck.

704 —— Wybrand van Itsma, Gedeputeerde ter Vergadering van de Staten Generael.

705 —— Maillard, Predikant der Franſche Gemeente te Delft.

706 —— A. U. van Bleiſwyk, Gecommitteerde in de Generaliteyts Rekenkamer.

707 —— Willem van Gennep, Burgemeeſter der Stadt Gornichem.

708 Mevrouw de Gravinne van Hompeſch, gebooren van den Boetzelaer.

709 De Heer Cornelis van der End.

710 —— Mr. Hugo van Bleiſwyk, Secretaris van de Provinciale Rekenkamer van Holland en Weſt-Vriesland.

711 —— Major Onderwater.

712 —— Lambertus du Fort, Commis ter Griffie van H. K. H.

713 —— Böhmer, Raed van H. K. H.

714 —— Anthony Gouzy.

715 —— H. V.

716 —— Mr. Johan Pieter Rexſtoot, Raedt-Penſionaris van Zeelandt.

717 —— Mr. Johan Willem van Roſevelt, Gecommitteerde Raedt van de Ed. Mog. Heeren Staten van Zeelandt.

719 —— Pieter Claudoré.

720 —— Ant. Pieter van Dieshoek.

721 —— Cornelis Hooft.

722 —— M. B.

723 —— A. van Loo.

724 —— Jan van Tuyl van Serooskerke, Generael Major van de Cavallery.

725 De Heeren van de Generaliteits Rekenkamer.

726 De Heer Joh. Jac. du Val, Apotheker van H. K. en D. Hoogheden.

727 —— Adriaen de Koning, Koopman te Rotterdam.

728 —— Franciſcus Houttuin.

729 —— J. Stael.

730 —— Ewout van Groenenberg.

731 —— Pieter Gilliſſen.

732 —— J. Verkolje.

733 De Heer Abraham Maes.

734 —— Abraham Touſſain, te Enckhuyſen.

735 --- 742 Pierre Goſſe Junior, Boekverkoper van H. K. H.

743 --- 750 —— Nicolaes van Daelen, Boekverkoper in 's Gravenhage.

751 —— G. Boman.

752 —— Willem de Bruin.

753 --- 755 Hendrik de Winter.

756 —— S. N.

757 —— E. B.

758 —— B. V. L.

759 —— Frederik Cramer.

760 —— Willem van Weſſem.

761 —— Joſias Bellefaigne de Jonge.

762 —— Pieter Kerkhooven.

763 —— Mr. Johan Hendrik de Roo, Heere van Wulverhorſt.

764 —— Iſaak Duim.

765 —— J. V.

766 —— Jaques Gillot.

767, 768 — Jan Kamers.

769 — 771 — Julius Valentyn Stein van Golleniſſe, eerſte Directeur Generael van Neerlandſch India.

772 —— Petrus Albertus vander Parra, Raed Ordinaris van Neerlands India.

773 —— Ryk Tulbag, Gouverneur van de Caep de Goede Hoop.

774 —— Mr. François van der Vorm Swalmiùs, Advocaet voor den Hove en Hoogen Raede van Holland.

775 —— Adriaen Houwink.

776 —— Hendrik Willink de Jonge.

777 —— Iſaac Fremeaux.

778 —— Pieter Morel.

779 —— Mr. Johan Gevaerts, Oudt-Burgemeeſter der Stadt Dordrecht.

780 —— Mr. Richart Paulus Eelbo, Secretaris der Stadt Dordrecht.

781 —— Adriaen Slaets.

782 —— Hendrik vander Laen, Oudt-Scheepen der Stadt Rotterdam.

783 —— Gerrit Coſterman.

784 —— Abraham Jacob vander Duſſen, Raedt in de Vroedſchap, en Regeerend-Schepen der Stadt Utrecht.

785 — 787 — Cornelis Kribber, Boek- en Landtkaert-verkoper.

788 —— Graef van Hompeſch, Lieutenant-Generael.

789 —— van Stryen, Oudt-Scheepen.

790 —— Vice-Admirael Lynſlager.

791 —— Envoyé Hop.

792 —— Waſſenaer-Starrenburg.

793 —— Sandyck.

794 —— Vice-Admirael Lynſlager.

795 —— Johannes Abeleeve.

796 —— Johan vander Marck, Egidiuſz. Burgemeeſter der Stadt Leyden.

797 De Heer Adriaen Drabbe.

798 Mejuffrouw de Wed. Blok.

799 De Heer Graef van Naſſau La Lecq.

800 ——— Hendrik Balthaſar van Aelſt.

801 --- 802 Jan ten Houten.

803 ——— Jacob Oortman.

804 ——— Iſaak Tirion.

805 ——— Jacob van Iſaac da Vega.

806 ——— Jacob Texeira.

807 ——— Mr. François de Vicq, Burgemeeſter en Raedt der Stadt Hoorn, mitsgaders Secretaris van 't Ed. Mog: Collegie ter Admiraliteit in Weſt-Vrieſland en 't Noorder-Quartier.

808 ——— Pieter Meyer Junior.

809 ——— Theodore Voſmaer.

810 De Heer Ottho Adolf van Wyhe, Capitein in het Regiment van Saxen-Gotha, in dienſt van den Staet.

811 ——— C. Kribber, Boek- en Landkaert-verkoper.

812 ——— Anthoni ten Kate Hendriksz.

813 ——— A. Waldorp, Boekverkoper.

814 ——— Anthoni ten Kate Hendriksz.

815 ——— David Pieter Eraſmi, Bewindhebber van de Weſt-Indiſche Compagnie, ter Kamere Zeelandt.

816 ——— Jan van de Coppello.

817 ——— Jan van Oordt, Oudt-Scheepen en Raedt op Batavia.

818 ——— Daniel de Smith, Ontfanger van het Familie-Geldt, enz. te Middelburg in Zeelandt.

819 ——— Hendrick de Wacker van Zon.

820 ——— Dirk vander Meulen.

E I N D E.

NB: De Boekverkopers erkennen geen Exemplaeren voor egt, dan die aldus geteekent zyn. Pierre Gosse junior

A LA HAYE,

De l'Imprimerie de DANIEL MONNIER,

MDCCLV.

P. v. Cuyck junior delineavit

GUARDES DRAGONDERS

by den ingang van de Delftse Weg.

DRAG

at the entran

J. Punt sculpsit 1742

GARDES DRAGONS

a l'Entrée du chemin de Delft.

GUARDS

the Road to Delf.

P. v. Cuyck junior delineavit

GUARDES TE PAARD. HOR SE

2

J. Pine, sculpsit 1752

RDS. GARDES A CHEVAL.

GUARDES TE PAARD HOR

3

J. Pine sculpsit 1752

GUARDS. GARDES A CHEVAL.

P. V. Cuyk [illegible]

GUARDES TE PAARD. HORSE

4

I. Pine sculpsit 1752

ARDS. GARDES A CHEVAL.

P. V. Cuyck junior delin. et

ZWITSERSE GUARDES.

SW

5

J. Pine sculpsit 1752

GUARDS.

GARDES SUISSES.

P. V. Cuyck junior delineavit

ZWITSERSE GUARDES.

SW

6

J. Pine sculpsit 1752

…S GUARDS. GARDES SUISSES.

P. V. Cuyk junior delineavit

ZWITSERSE GUARDES.

SW

GUARDS. GARDES SUISSES.

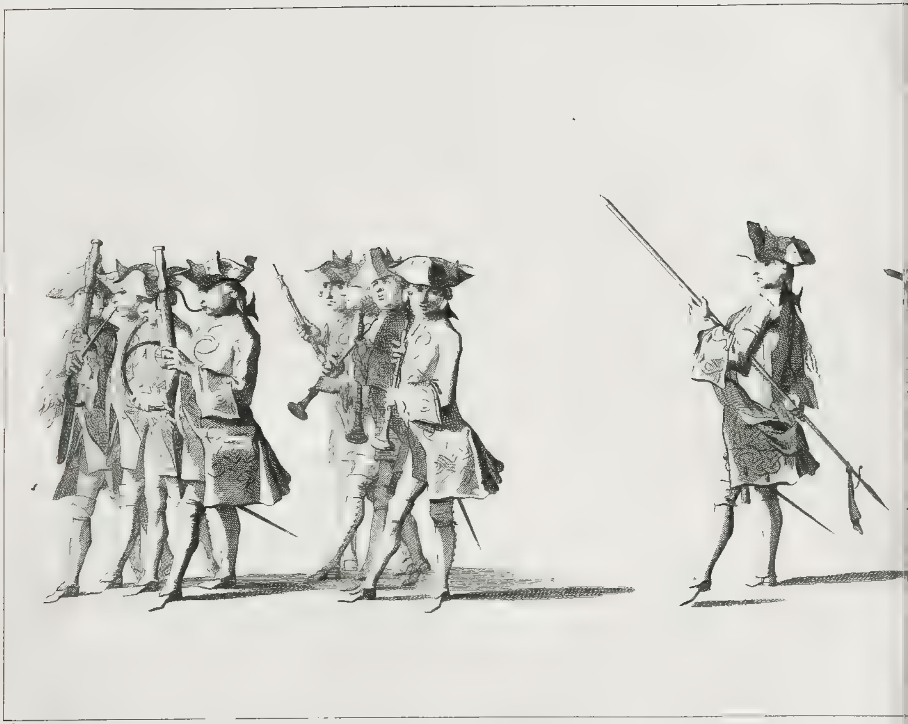

P. V. Cuyck junior delineavit

HOLLANDSCHE GUARDES. DUTC

J. Punt sculpsit 1752

GUARDS. GARDES HOLLANDOISES.

P. V. Cuyck junior delineavit

HOLLANDSCHE GUARDES. DUTC

[illegible]

UARDS. GARDES HOLLANDOISES

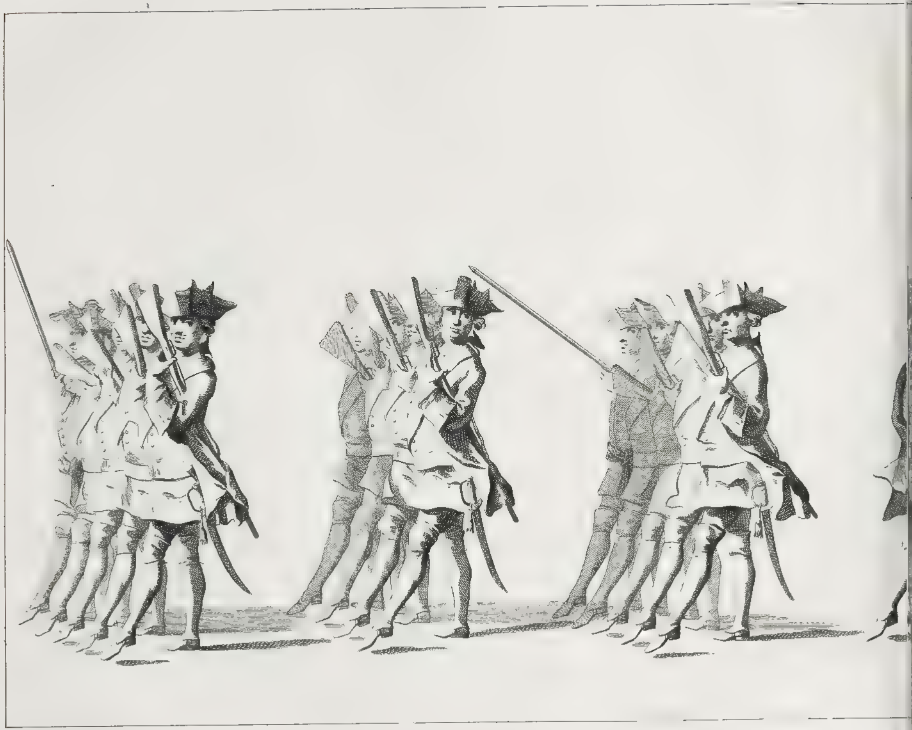

P. V. Cuyck junior delineavit

HOLLANDSCHE GUARDES. DUTC

10

J. Pine sculpsit 1752

…UARDS. GARDES HOLLANDOISES.

P. V. Cuyck junior delineavit

CENT SWITSERS

THE HU

22

J. Pine sculpsit 1752

RED SWISS CENT SUISSES.

P. V. Cuyck junior delineavit.

CENT SWITSERS.

THE HUNDRED SWISS.

CENT SUISSES.

12

J. Punt sculpsit.

OFFICIERS MILITAIR *te Land en ter Zee, alle in de Uniforme van hunne Regimenten.*

LAND AND SEA OFFICERS *in their Regimentals.*

OFFICIERS MILITAIRES *tant de Terre que de Mer, tous en Uniformes de leur Regiment.*

P. V. Cuyck in. et fecit

OFFICIERS MILITAIR *te Land en ter Zee, alle in de Uniforme van*

LAND AND SEA OFFICERS *in their Regimentals*

OFFICIERS MILITAIRES *tant de Terre que de Mer, tous en Uniformes de*

13

J. Punt, sculps. 1753

e Regimenten

Regiment

Keukenverzorgers.

Purveyors of the Kitchin

Aides de Cuisine

P.V.C.

Braadmeesters.	Pasteibakkers.	Keukenmeesters.	Suikerbakkers, en een Opzichter.	Keldermeeste
Cooks.	Pastrycooks.	Master Cooks.	Confectioners, with an Assistant.	Buttlers.
Rotisseurs.	Patissiers.	Chefs de Cuisine.	Confituriers & un Aide.	Maîtres de Ca

Schenkers.	Keukenverzorgers.	Onderhofmeester.	Capitein van 't groote en kleine Jagt.
Cupbearers.	Purveyor & Caterer.	Under Steward.	Captain of the great and ſmall Yachts.
Echansons.	Pourvojeur & Depensier.	Sous-Maître d'hotel.	Capitaine du grand & petit Jagt.

P. V. Cuyck junior delineavit

Een Buxen Spanner.	Een Barbier.	Een Dansmeester.	Twee Casteleinen.
An Armourer.	A Barber.	A Dancing Master.	Two Castellains.
Un Garde d'Armes.	Un Barbier.	Un Maitre a Danser.	Deux Consierges.

J. Punt sculpsit 1753

Kamerdienaars.	Twee Kamerdienaars.	Een Apothecar.	Een Chirurgyn.
Grooms of the Chamber.	Two Grooms of the Chamber.	An Apothecary.	A Chirurgion.
Valets de Chambre.	Deux Valets de Chambre.	Un Apoticaire.	Un Chirurgien.

P. V. Cuyck junior delineavit

Twee Commizen.	Klerken.	Klerken	Klerken
Two Commissarys.	Clercks.	Clerks	Clerks.
Deux Commis.	Clercs	Clercs	Clercs.

J. Punt fecit

Kleiken	Boumeester	Twee Piqueurs.	Twee Onder Stalmeesters.	Een Kapellaan
Clerks	An Architect.	Two Equerries.	Two Grooms of the Stable	One Chaplain
Clercs.	Architecte.	Deux Piqueurs	Deux Sous_Ecuiers	Un Chapelain

P. V. Cuyck junior delineavit

De Bibliothecarius.
The Library Keeper.
Le Bibliothecaire.

De Lyf Medicus
en Professor Winter.
The Physician
and Professor Winter.
Le Medecin de S.A.S.
et le Professeur Winter.

De Raadsheer Charon van S.t Germain.
The Counsellour Charon de S.t Germain.
Le Conseiller Charon de S.t Germain.

Paukers.
Kettle Drumm
Timbaliers.

17

Trompetters
Trumpeters.
Trompettes.

Trompetters.
Trumpeters.
Trompettes.

P. v. Cuyck junior del. et sculps.

Heraut van Wapenen, de Heer Wolfgang.

Herald of Arms, Mr. Wolfgang.

Herault d'Armes, le Sr. Wolfgang.

PAARD met het WAPEN van NASSAUW, geleid
Ter rechter hand door den Heer Jacob Baron van Wassenaar Obdam.
Ter linker hand, door den Heer Antoni Bentinck.

HORSE with the ARMS of NASSAU, led
On the right hand by the Baron Jacob van Wassenaar Obdam.
On the left hand by Mr. Anthony Bentinck.

CHEVAL avec les ARMES de NASSAU, conduit
A droite, par Mr. Jaques Baron de Wassenaar Obdam.
A gauche par Mr. Antoine Bentinck.

STANDAARD met het W
door den Heer Colonel van

STANDARD with th
by the Colonel van L

ETENDART avec le
par Mr. le Colonel de

18

J. Punt sculpsit 1753

…n NASSAUW, gedragen
…en van Blitterswyk.

… of NASSAU, carried
… of Blitterswyk.

…S de NASSAU porté
…n de Blitterswyk.

PAARD met het WAPEN van ORANGE, geleid
Ter rechter hand door den Heer Nicolaas Baron van den Boetzelaar
Ter linker hand door den Heer Willem Fredr. Schratenbach van Burmania.

HORSE with the ARMS of ORANGE, led
On the right hand by the Baron Nicholas van Boetzelaar:
On the left hand by Mr. William Freder. Schratenbach of Burmania.

CHEVAL avec les ARMES d'ORANGE, conduit
A droite par Mr. Nicolas Baron de Boetzelaar.
A gauche par Mr. Guillaume Frederic Schratenbach de Burmania.

STANDAARD met het WAPEN van ORANGE,
gedragen door den Heer Syrius Willem
van Sytzama, Heer van Bellingerweer.

STANDARD with the ARMS of ORANGE,
carried by Mr. Syrius William
van Sytzama, Lord of Bellingerweer.

ETENDART avec les ARMES d'ORANGE,
porté par Mr. Syrius Guil. de Sytzama,
Seigneur de Bellingerweer.

P V Cuyck junior delineavit

Commiesen en Clerquen van Thesaurie en Raad van zyne Hoogheid.

Commissioners & Clerks of the Treasury and Council of the Dominion of His Serene Highness.

Commis et Clercs de la Tresorie et du Conseil des Domaines de S. A. S.

Procureur en Advo

Attorney & Advoc

Procureur et Avoc

J. Punt sculpsit 1753

Kamerbewaarder van den Raad.	Auditeur.	Thesaurier Generaal van zyne Hoogheid.	Het Collegie van de Domeinen van zyne Hoogheid.
Doorkeeper of the Council chamber.	Auditor.	Treasurer General of His Serene Highness.	The Coledge of the Dominions of His Serene Highness.
Huissier de la Porte du Conseil.	Auditeur.	Tresorier General de S.A.S.	College des Domaines de S.A.S.

Heraut van Wapenen. Hendrik Maas.

A Herald of Arms, Henry Maas.

Herault d'Armes, Henry Maas.

Flag, verbeeldende de Zeemagt, *met het Devys.*
JE MAINTIENDRAI
gedragen door den Heer Burgermeester Gerard Arnoud Hasselaar.
Ter rechter hand, de Heer Vice Admiraal Roos,
Ter linker hand de Heer Vice Admiraal Lynslager.

The Maritime Flag, *with this Devise,*
JE MAINTIENDRAI,
carried by Burgemaster Gerald Arnold Hasselaar,
On the right hand, The Vice Admiral Roos.
On the left hand, The Vice Admiral Lynslager.

Pavillon, *representant les* Forces de Mer, *avec la Devise,*
JE MAINTIENDRAI,
porte par M. le Bourguemaitre Gerard Arnoud Hasselaar,
A droite M. le Vice Amiral Roos.
A gauche M. le Vice Amiral Lynslager.

20

T. Punt ... 1738

..., verbeeldende de Landmagt, met het Devys.
...ICI TUTA LIBERTAS
...r den Heer Lt. Genl. Izendoorn á Blois
Heer van Cannenberg.
... hand. de Heer Lt. Genl. van Leiden.
...d. de Heer Lt. Genl. Eliot, Grave van Morange.

...litary Standard, with the Devise.
...ICE TUTA LIBERTAS.
... Lieutenant General Izendoorn á Blois.
Lord of Cannenberg.
... hand by Lieutenant General van Leiden.
... by Lieutenant General Eliot, Earl of Morange.

... représentant les Forces de Terre, avec la Devise.
...DICE, TUTA LIBERTAS,
...Lt. Genl. Izendoorn á Blois Seig de Cannenberg.
...droite M. le Lt. Genl. de Leiden.
... M. le Lt. Genl. Eliot, Comte de Morange.

PENON of WAPEN STENG gedragen
door den Genl. Major Jetze Edzard van Burmania.

PENNON of ARMS, carried
by the Major General Jetse Etsard van Burmania.

PENON d'ARMES porté
par M. le Genl. Major Jetze Edzard van Burmania.

STANDAARD, gedragen
door den Vice Admiraal Sappius.

A STANDARD, carried
by the Vice Admiral Sappius.

GUIDON d'ARMES, porté
par M. le Vice Admiral Sappius.

P. v. Cuyck junior delineavit

PAARD van BATAILLE, *geleid*
Ter rechter hand, door den Heer Generaal Majoor Tuil van Serooskerken.
Ter linker hand, door den Heer Colonel Spaan.
WAR HORSE, *led*
On the right hand, by the Major General Tuil of Serooskerken.
On the left hand by the Colonel Spaan.
CHEVAL de BATAILLE, *conduit*
A droite, par Mr. le General Major Tuil de Serooskerken.
A gauche, par Mr. le Colonel Spaan.

GROOTE STANDAARD, *gedrage*
door den Heer Lieutenant Generaal Halket, met
van den Heer Lieutenant Generaal Evertzen
The GREAT STANDARD, *carrie*
by the Lieutenant General Halket, as
by the Lieutenant General Evertzen
GRAND ETENDART, *porté*
par Mr. le Lieuten. General Halket, ass
par Mr. le Lieuten General Evertzen

21

J. Punt sculpsit 1753

stentie

PAARD van PARADE, *geleid*
Ter rechter hand, door den Heer Generaal Majoor Steward.
Ter linker hand, door den Heer Colonel van Borsselen.
HORSE of STATE, *led*
On the right hand, by the Major General Steward.
On the left-hand, by the Colonel van Borsselen.
CHEVAL de PARADE, *conduit*
A droite, par Mr. le General Major Steward.
A gauche, par Mr. le Colonel van Borsselen.

BANIER met de WAPENEN van ZYN HOOGHEID,
gedragen door den Heer Lieutenant Generaal
van Nassauw La Lecq.
BANNER with the ARMS of HIS SERENE HIGHNES
carried by the Lieutent. Generl. of Nassau La Lecq.
BANIERE avec les ARMES de S. A. S.
portée par Mr. le Lieutenant General de Nassauw La Lecq.

P. V. Cuyck junior delineavit

BANIER, met het Devys *Per angusta ad augusta*, gedragen door den H.r L.t Gen.l Du Faget van Assendelft. Heer van Heinenöort, met adsistentie van den H.r L.t Gen.l van Dongen.

A BANNER with the Devise *Per angusta ad augusta*, Carried by the Lieutenant General Du Faget van Assendelft Lord of Heinenoort, assisted by Lieutenant General van Dongen

BANIERE, avec le Devise *Per angusta ad augusta*, porté par M.r le L.t Gen.l Du Faget d'Assendelft Seig.r de Heinenoort, assisté par M.r le L.t Gen.l van Dongen

DE VIER QUARTIEREN. THE FOUR

Courland,

gedragen door den H.r L.t Gen.l Douwe van Grovesteins.
Carried by the Lieutenant General Douwe van Grovestein
porté par M. le L.t Gen.l Douwe de Grovesteins.

Anhalt.

gedragen door den H.r L.t Gen.l de Villegas
Carried by the Lieutenant General de Villegas
porté par M. le L.t Gen.l de Villegas.

gedragen door den
Carried by the Lieu
porte par M. le L

J. Punt sculpsit 1753

RTERS. LES QUATRE QUARTIERS.

Cesfen. Nassau,

Genl Vander Duin, H.r van Maasdam. gedragen door den H.r L.t Genl Math: Hoeuft van Ojen.

General Vander Duin Lord of Maasdam. Carried by the Lieutenant General Math: Hoeuft van Ojen.

Vander Duin, Seig.r de Maasdam. porté par M. le L.t Genl Math Hoeuft van Ojen.

De Handschoenen, gedragen door den H.r Colonel Douglas, Grave van Drumlandrig.

The Gauntlets, Carried by the Colonel Douglas, Earl of Drumlandrig.

Les Gants, porté par M. le Colonel Douglas, Comte de Drumlandrig.

De Spooren, gedragen door den H.r Vander Does, Heer van Noortwyk.

The Spurs, Carried by M.r Vander Does, Lord of Noortwyk

Les Eperons, porte par M. Vander Does Seig.r de Noortwyk.

De HELM, *gedragen*
door den Baron van Wassenaar,
Heer van Ruyven.

The HELMET, *carried*
by the Baron van Wassenaar,
Lord of Ruyven.

Le CASQUE, *porté*
par M. le Baron de Wassenaar,
Seig.r de Ruyven.

Het SCHILD, *gedragen*
door den H.r Colonel,
Maurits van Nassau.

The SHIELD, *carried*
by the Colonel
Maurice van Nassau.

L'ECUSSON, *porte*
par M. le Colonel
Maurice de Nassau.

De DEGEN van OORLOG, *gedragen*
door den H.r L.t Gen.l Carnin.
Grave van Lillers.

The SWORD, *carried*
by the Lieutenant General
Carnin Earl of Lillers.

L'EPÉE de GUERRE, *porte*
par M. le L.t Gen.l Carnin,
Comte de Lillers.

De STAF van COMMANDE, *gedragen*
door den Heer Rengers
van Farmsum

The TRUNCHION, *carried*
M.r Rengers van
Farmsum.

Le BATON de COMMANDEMENT, *po.*
par M. Rengers de
Farmsum

Het WAPENKLEED, *gedragen*
door den Heer Baron de Heide
van Ootmarzum.

The COAT of MAIL, *carried*
by the Baron de Heide
of Ootmarzum.

La CASAQUE d' ARMES, *porté*
par M. le Baron de Heide
d' Ootmarzum.

Het ROUWPAARD, *geleid*
Ter rechter zyde, { *door den H.r Henrik Carel van Nassau, H.r van Beverwaard,*
Ter linker zyde, { *door den H.r Baron Tjaart van Aylva.*

The MOURNINGHORSE, *led*
On the right hand, { *by Henry Charles van Nassau, Lord of Beverwaard,*
On the left hand, { *by the Baron Tjaart van Aylva*

Le CHEVAL de DEUIL, *conduit*
A droite, { *par M Henri Charles de Nassau, Seig.r de Beverwaard,*
A gauche, { *par M. le Baron Tjaart d' Aylva.*

P. V. Cuyck junior delineavit

DE RIDDER ORDER van de KOUSEBAND
gedragen door den Baron van den Boetzelaar,
Heer van Nieuveen

THE ORDER of the GARTER
carried by the Baron of Boetzelaar,
Lord of Nieuveen.

L' ORDRE de la JARRETIERRE,
porte par M.r le Baron de Boetzelaar,
Seig.r de Nieuveen.

'T ZWAARD van OPPERGEZAG
gedragen door den Baron Piek,
Heer van Brakel & Zoelen.

THE SWORD of SOVERAIGNITY
carried by Baron Piek,
Lord of Brakel & Zoelen.

L' EPÉE de SOUVERAINITÉ,
porté par M.r le Baron Piek,
Seig.r de Brakel & Zoelen.

DE PRINSELYKE KROON,
gedragen door den H.r van Wassenaar,
Heer van Catwyk.

THE PRINCES CROWN.
carried by M.r Wassenaar,
Lord of Catwyk.

COURONNE DE PRINCE,
porte par M.r de Wassenaar,
Seig.r de Catwyk.

PRÆCEPTO

GOVERNOU

PRECEPTE

J. Punt sculpsit 1753

le PAGES. DE PAGES van zyn HOOGHEID. Onder Stalmeester. ~

he PAGES. THE PAGES of his HIGHNETS. An Equerry.

PAGES. LES PAGES de S. A. S. Sous Ecuyer.

P. v. Cuyck junior delineavit

De Secretaris van het Cabinet, van Zyn Hoogheid.
A Secretary of the Cabinet, of His Highness.
Le Secretaire du Cabinet, de Son Altesse.

De Intendant van de Gebouwen.
Surveyor of the Works.
L' Intendant des Batiments.

De Heeren Adjudanten Generaals van Zyn Hoogheid.
The Adjutant Generals of His Highness.
Les Adjutant Generals de Son Altesse.

J. Punt sculpsit 1754

De Heeren Edellieden van Zyn Hoogheid.

The Gentlemen of His Highness.

Les Gentilhommes de Son Altesse.

De Kamerheeren van Zyn Hoogheid.
de heeren de Heyden en Bigot.
The Chamberlains of His Highness.
Mr. de Heyden ~ Mr. Bigot.
Les Chambelains de Son Altesse.
Mr. de Heyden & Mr. Bigot.

De H.r Opperstalmeester van Zyn Hoogheid, L.t Gen.l Sirtama van Grovestins.
Master of Horse of His Highness, L.t Gen.l Sirtama van Grovestins.
Le Grand Ecuyer de Son Altesse L.t Gen.l Sirtama de Grovestins.

De H.r Opperhofmeester Gen.l van Burmania.
The Great Steward Gen.l of Burmania.
Le Grand Maitre d' Hotel Gen.l de Burmania.

Een Herault van Wapenen Willem Hendrik Ravens.
Herald of Arms William Henry Ravens.
Herault d' Armes Guillaume Henri Ravens.

De Stalmeester L.t Coll Bartholdi om agt te geven op den Marsch van de Lyk-koets.
The Avenor & Clerk Marshal L.t Coll. Bartholdi, for te take care of the March of the Hearse.
L' Ecuyer L.t Coll Bartholdi, pour soigner La Marche du Carosse Mo

26

De Heeren Pabst en Reynst Majoors.

Major Pabst & Reynst.

Major Pabst & Reynst.

De Heeren Onderwater en Tierens Majoors.

Major Onderwater & Tierens.

Major Onderwater & Tierens.

...re.

P. v. Cuyck junior delineavit

De Heeren van der Meer en Casembroot Majoors.

Major van der Meer & Casembroot.

Major van der Meer & Casembroot.

De Heeren Eckhart en van Byland,
Luytenants Collonels.

Lieutenants Colonels,
Eckhart & van Byland.

Lieutenants Colonels,
Eckhart & van Byland.

De agterste regter hoek, gedragen door den H.r Veldmaarschalk Maurn

Buys,
Eck van Nergena,
van der Clooster,
Aylva,

van
Ma
Bouque
Sitzama

The hindermost corner on the right, bore by the Field Mars

Buys
Eck van Nergena,
van den Clooster,
Aylva,

van
Mas
Bouqu
Sitzam

Les coins de derriere a la droite, par le Mars

Buys,
Eck van Nergena,
van den Clooster,
Aylva,

van d
Mas
Bouqu
Sitzam

J. Punt sculpsit 1754

de VIER HOEKEN van het KLEEDT,
Nassau Ouwerkerk. De agterste linker hoek, gedragen door den H.r Generaal van Pretorius. De voorste regte hoek, gedragen door den H.r V. Admiraal Schryver. De voorste linker hoek, gedragen door den H.r V. Admiraal Reynst.
het LYK, gedragen door de Heeren Generaal Majoors,
...ke. Hoeuft van Oyen. Bekker. Canisius. Heukelom. Onderwater. Malprade. la Rotiere. Cornabe. May. Pieterzoon
Smitsaart. van Nispen. Leusden. Oyen. Raders. Majoribanks. Thierry. Kreutzenach. Imhoff. Boudaan { Schout by Nagt.
het VERHEMELTE, gedragen door de Heeren Colonels
...Mackay. Casembrood. Hardenbroek. Humalda. J. F. Martsvelt. Tullekens. Falaiseau. Bedaulx. Calm. Roode van Heekeren.
...Raadt. Burmania. Acronius. J. A. Martsvelt. de Rook. Muysson. Chambrier. Houston. van Dongen.
the FOUR CORNERS of the PALL,
...Maurits van Nassau Ouwerkerk. The left corner by General Pretorius. The fore corner on the right, by Lieutenant Admiral Schryver. The left by Lieutenant Admiral Reynst.
the CORPS, caried by the Major Generals
...ek. Hoeuft van Oyen. Bekker. Canisius. Heukelom. Onderwater. Malprade. la Rotiere. Cornabe. May. Pieterzoon
Smitsaart. van Nispen. Leusden. Oyen. Raders. Majoribanks. Thierry. Creutzenach. Imhoff. Boudaan { Rear Admirals.
the CANOPY, supported by the Colonels
...Mackay. Casembrood. Hardenbroek. Humalda. J. F. Martsveld. Tullekens. Falaiseaus. Bedaulx. Kalm. Roode van Heekeren.
...Raadt. Burmania. Acronius. J. A. Martsveld. de Rook. Muyssons. Chambrier. Houston. van Dongen.
les QUATRE COINS du DRAP MORTUAIRE, portez
...Camp Maurits van Nassau Ouwerkerk. A gauche, par le General Pretorius. Les coins de devant A droite, par Lieutenant Admiral Schryver. A gauche par Lieutenant Admiral Reynst.
les CORPS portez par les Generaux Major
...k. Hoeuft van Oyen. Bekker. Canisius. Heukelom. Onderwater. Malprade. la Rotiere. Cornabe. May. Pieterzoon
Smitsaart; van Nispen. Leusden. Oyen. Raders. Majoribanks. Thierry. Creutznach. Imhoff. Boudaan { Contre Admiraux.
le DAIS, porte par les Colonnele
...Mackay. Casembrood. Hardenbroek. Humalda. J. F. Martsveld. Tulleckens. Falaiseaux. Bedaulx. Kalm. Roode van Heekeren.
...e Raadt. Burmania. Acronius. J. A. Martsveld. de Rook. Muyssons. Chambrier. Houston. van Dongen.

P. V. Cuyck junior delineavit

Agter het Lyk
Twee Sergeants van Ordonnantie.
Behend the Corps
Two Sergeants of the Ordnance.
Derriere le Corps
Deux Sergents d' Ordonnance.

Zyn Hoogheid de Heer Prins van
Aan des selfs regter hand, de Heer Bentinck
Aan de linker hand, de Heer van
De Sleep van den Mantel, gedragen door
His Highness the Prince of Bad
On the right hand, M.r Bentinck L
On the left hand, M.r van Bor
The Train held up by the Colonel Bos
Son Altesse Monseigneur le Prince
A droite Mons.r Bentinck Seign.r
A gauche Mons.r van Borsele,
La Queue du Manteau, porte par le

e Dourlach,
eer van Rhoon.
zelen:
lonel Bosc de la Calmette.
Dourlach,
of Rhoon,
r,
la Calmette.
Bade Dourlach.
Rhoon.

t Bosc de la Calmette.

J. Punt sculpsit 1754

Zyn Hoogheid de Heer Hertog van Brunswyk.
Aan des selfs regter hand, de Heer van der Luhe.
Aan de linker hand, de Heer Laney,
De Sleep van den Mantel, gedragen door Een Adjudant van Zyn Hoogheid.
His Highness the Duke of Brunswick,
On the right hand, Mr. van der Luhe,
On the left hand, Mr. Laney,
The Train held up by and Adjutant of His Highness.
Son Altesse Monseigneur le Duc de Brunswick,
A droite Mons.r van der Luhe.
A gauche Mons.r Laney,
La Queue du Manteau, porté par un Adjutant de Son Altesse.

Agt Boodens van haar Hoog Mogende	Twee Kamerbewaarders van haar Hoog Mogende.	Vier T
Eight Messengers of their High Mightinesses	Two Grooms of the Chamber of their High Mightinesses.	Four Tr
Huit Hussiers de leurs Hautes Puissance	Deux Valets de Chambre de L. H. P.	Quatre T

29

petters.	*Een Herault voor de Generaliteit* *Isaac Dier.*	*Den Hofmeester van den Staat.*
eters.	*An Herald for the Generality* *Isaac Dier.*	*The Steward of the State.*
pettes.	*Un Herault pour le Generalité* *Isaac Dier.*	*Le Maitre d'Hotel des Etats.*

DE HOOG MOGENDE HEEREN STAATEN GENERAAL DER VEREENIGDE
THEIR HIGH MIGHTINESSES THE LORDS THE STATES GENERAL, OF TH
LEUR HAUTES PUISSANCES MESSEIGNEURS LES ETATS GENERAUX DE

30

A. Punt sculpsit 1754

NEDERLANDEN. *Agt Boden van*

UNITED PROVINCES. *Eight Messengers of*

PROVENCES UNIS. *Huit Huissiers*

P. V. Cuyck junior delineavit

Haar Hoog Mogende.

their High Mightinesses.

de L. H. P.

Agt Booden van Holla

Eight Messengers of the States of

Hutt Huissiers des Etats d' Ho

J. Punt sculpsit 1754

...land.

...nde.

Twee Kamerbewaarders van Holland

Two Grooms of the Chamber of the States of Holland

Deux Valets de Chambre des Etats d'Hollande

Een Herauld voor Holland
Johan Hendrick Schuller.

An Herald of the States of Holland
John Henry Schuller.

Un Herault des Etats d'Hollande
Jean Henri Schuller.

P. V. Cuyck junior delineavit

DE EDELE GROOT MOGEN

THEIR GREAT MIGHT

MESSEIGNEURS

A. . . . pinxit 1754

E HEEREN STAATEN VAN HOLLAND EN WEST-VRIESLAND.

ESSES THE STATES OF HOLLAND & WEST-VRIESLAND.

S ETATS D'HOLLANDE & WEST-VRIESLAND.

P. V. Cuyck pinxit & sculp.

Agt Bo

Eight

Huit

33

J. Punt fecit 1754

…van Holland.

…ngers of Holland.

…ssagers d'Hollande.

Eerste Deurwaarder van den Hoogen Raad.

First Door Keeper of the High Council.

Premiere Portier du Haute Conseil.

P. V. Cuyck pinxit delin. et sc.

De President en Raaden van den Hoogen Raade over Holland Zeeland en

The President & Counsellours of the High Council of Holland Zealand &

Le President & Consellers du Haut Conseil d' Hollande Zeelande &

34

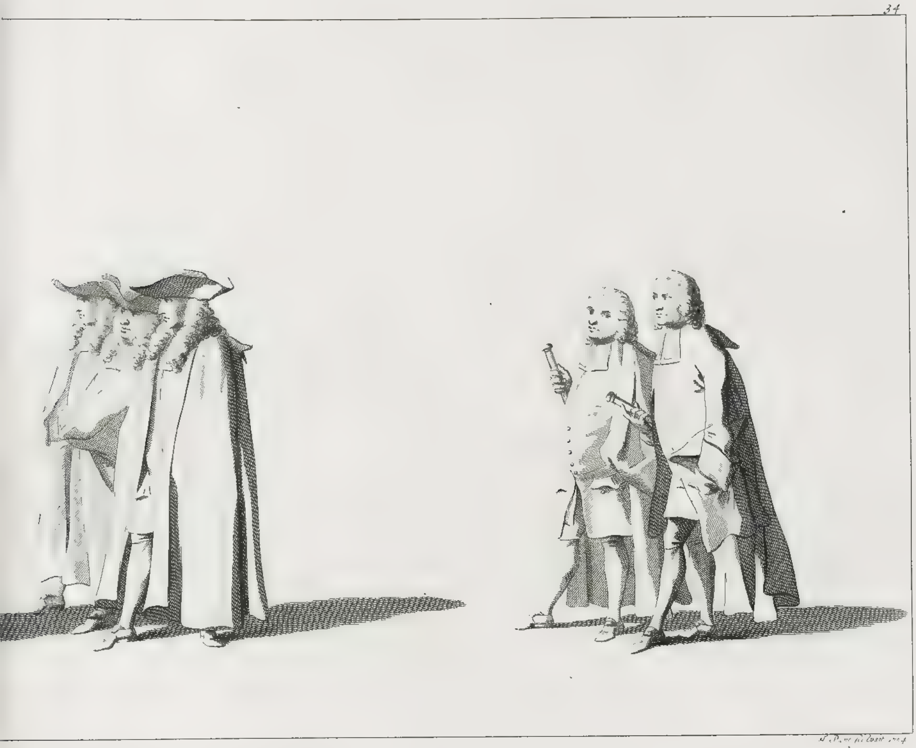

...esland.

...Friesland.

...rise.

Eerste Deurwaarder van den Hove van Holland.

First Doorkeeper of the Court of Holland.

Premiere Portier de la Cour d'Hollande.

DEN PRESIDENT EN RAADEN OVER HOLLAND, ZEELAND EN VRIE

THE PRESIDENT & COUNSELLORS OF HOLLAND ZEALAND & FR

LE PRESIDENT & LES CONSEILLÉRS DE HOLLANDE & WESTF

35.

AND.

LAND.

SE.

DE MAGISTRAAT VAN DELFT. THE MAGIST

LES MAGISTRATS DE DELFT.

30

J. Punt invenit 1754

ITES OF DELFT.

DE MAGISTRAAT VAN S'HAGE. THE MAGISTRA

LES MAGISTRATS DE LA HAYE.

37

J. Punt sculpsit 1754.

...ES OF THE HAGUE.

DE PREDIKANTEN VAN DELFT.

THE MINISTERS OF DELFT.

LES MINISTRES DE DELFT.

DE PREDIKANTEN VAN 'S GRAVEN HAGE

THE MINISTERS OF THE HAGUE

LES MINISTERS DE LA HAYE

38

DE BURGERY VAN 'S GRAVEN HAGE

THE TRAINBANDS OF THE HAGUE

LES BOURGOIS DE LA HAYE

A *Geometrale afteykening van ter zyde van*

A *Geometrical draft of the side of the H*

A *Plan Géométrique du côte du Char qui por*

... Lykwagen.	C Loode en van buyten vergulde Dootkist.	B Afteykening van agteren.
...se.	C The Leaden Giltcoffin.	B The Draught fron behind.
...le cercueil.	C Cereueil de plomb doré en Dehors.	B Plan du derriere de ce Char.

P. van Cuyk junior delineavit

Afbeelding der Lykstatie van Zyn DOORL. HOOGH.
over de Groote Markt te D

Representation of the Funeral procession of His SERENE
on the Great Market of

Le Convoi Funebre de Son ALTESSE SERENISS
Sur le Grand Marche

illem den IV.^{den} Prinse van Oranje en Nassau &, &, &.
t, op den 4.^{den} February, 1752.
IGHNESS William the IV.th Prince of Orange & Nassau &c&c&c
elf the 4.th February, 1752.
ME Guillaume IV Prince d'Orange & de Nassau &c, &c, &c.
Delft le 4 Fevrier, 1752.

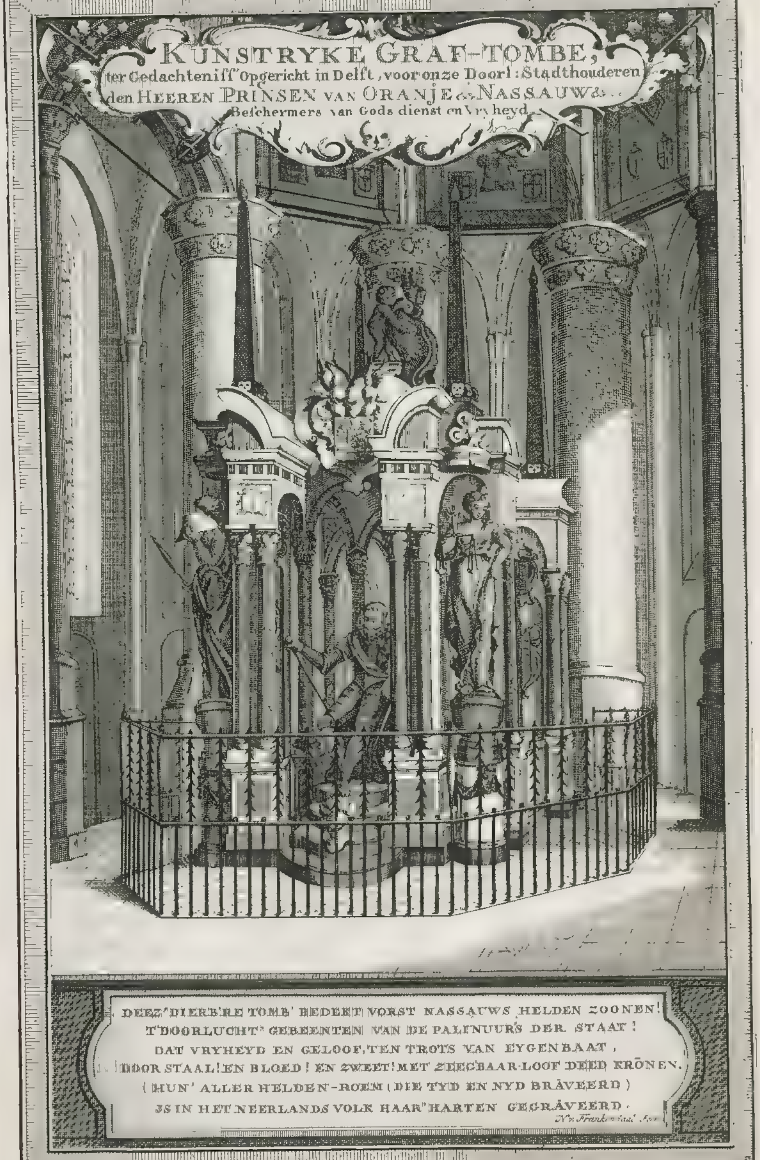
KUNSTRYKE GRAF-TOMBE,
ter Gedachteniss' Opgericht in Delft, voor onze Doorl: Stadthouderen
den HEEREN PRINSEN VAN ORANJE en NASSAUW &c.
Beschermers van Gods dienst en Vryheyd.
DEEZ' DIERB'RE TOMB' BEDEKT VORST NASSAUWS HELDEN ZOONEN!
T'DOORLUCHT' GEBEENTEN VAN DE PALINUURS DER STAAT!
DAT VRYHEYD EN GELOOF, TEN TROTS VAN EYGENBAAT,
DOOR STAAL! EN BLOED! EN ZWEET! MET ZEEGBAAR-LOOF DEED KRŌNEN.
(HUN' ALLER HELDEN-ROEM (DIE TYD EN NYD BRĀVEERD)
JS IN HET NEERLANDS VOLK HAAR' HARTEN GEGRĀVEERD.

Beschrijvingh der Graf-Steede van Willem den I^ten Prins van Oranje

etc: etc. etc:

In de Nieuwe Kerck Tot Delft

Dit uijtsteekent Konst-stuck daar Sigh Al de Werelt moet over verwonderen, heeft de lenghte 1584
van Twintigh voet, en de breete van Vijftien: d'eerste drie Trappen, ingaaken d'hooghte van Twee
voet, en Sijn van dijnansche Toet-steen: hier op vertoont Sigh de Tombe, hoogh twee voet, en vier
d'half duijm; langh Aght voet en Tien duijm; breet drie voet, en Seeven duijm, meede van Toet-
-Steen, vercierd met Kooperen Cieraaden, en op het Selve, het leggende Beelt des gemelde Prins
van Oranje leevens groote, gekleed met een princelycke Rock, Seer Konstigh gemaakt van
wit Marmer. Het buijten-werck van het Graft Gestaat in Twee en Twintigh ronde
Kolommen van Swart gemengelt Marmer; hoogh, Sonder het Pede-Staal, Ses voet en vier
duijm; en dick neegen duijm in hun diameter: de Aght groote Plaatsen, begrijpende ieder twee
Kolommen, Sijn ingeleght met Toet-Steen; en de Vier lighaamen op de Hoeken van wit
Marmer: wijders elck uijtgeholt met twee Nissen, waar in, en op hangen Sestien Waapenen
van Bronsen, getoffeert met hun Kolcuren. van buijten op de vier hoeken Siet men noch
vier Pede Staalen, en op de Selven vier Vrouwen Beelden, verbeelende de Gereghtigheijt en
de Vryheijt voor aan het Graft. en de Twee aghterste de God-dienst en Dapperheijt alle
vier gegooten van Bronse, en ider hoogh Ses voet. booven d'Aght parige Kolommen
heeft men Aght vier Kanten, en in de Selve, op de halve Talien, de Devisen van de ge-
-daghte Prins: mistgaders booven op ieder hoek een doots-hooft van wit Marmer, en
op de Selve hoeken vier Pijramiden, elck dick, beneeden aan de voet, veertien duijm, en
hoogh neegen, en een halve voet, gemaakt van Swart gemengelt Marmer, draagende
ieder een Koopere vergulde Kloot: Booven de gedaghten Kolommen vertoonen Sigh
Seeven Boogen van wit Marmer, en in het midden der Selve, tot Cieraat van het werck
Ses Koperen Compartimenten: gelijck ook noch Aght Kleijnder Boogen booven de
gemelde Nissen, van wit Marmer, hangende aan ieder boogh een Koopere Cieraazie:
van gelijcke Siet men op ieder Zijde, booven de middelste Kolommen, een Cartoes
met haar vercieringen, en op elck Cartoes een Sittend Kooper Kind, in een
Schrijende gedaanten, hebbende in beijde de Handen brandende Toortsen.
tusschen de gedaghten vier Pijramiden Komt een rond verwulft van wit Marmer
vercierd naa den Eijsch, en belaaden met Twee Pede-stallen, waar op Twee Staande
Kinderen van Bronse, wijsende met de Vinger op het Toet-steenen Graft-Sch-
-rift, t'geen de hooghte heeft van drie voet, en Ses duijm, en de breete van vier
d'half voet, rontom om-vangen van een coopere Cieraade werck, en booven op
belaaden met twee Schrijende, gevluegelde Kinder hoofden.
Op de vijfde Trap voor aan de Tombe, vertoond Sigh een sittend Beeltenis, gants in't
Harnas, met een gepluijmde Helmet voor de Voeten, verbeeldende de prins van Oranje;
en aghter het Selve een Vliegende Faam, ter langhte van Ses voet, hebbende Twee
Basuijnen in de Handen, Ien blaasende op de geene, welcke hij in de reghter Hand houd:
altemaal van Bronse. Aan de voet van het leggende Marmere Beeld, Siet men een
Konstigh uijtgehouwen Hond, wiens getrouwigheyt gedenckwaardigh is: want Syn
Heer overleeden Synde, wilde hij niet van Hem Scheijden, Ien noch Spys noch dranck
proeven: Sulcks dat Hij eijndelijck van Rouw Honger, en dorst quam te Sterven.
willende ook Sijn Wel-doender in de dood geselschap houden.

N.B.

Ge-extrakeert uijt de Medalische Historie van de Republijk van Holland; beschreeven door d'Heer Bizot
gedruckt in quarto tot Amsterdam, in den Jaaren 1690: en aldaar in Fine, pagina 3.

Scripsit Johannes van Campen in Mense Septembris Anni 1755, aetatis sua 77^tern Annorum; Mensium Novem.

PLAN VAN DE NIEUWE KERK TE DELFT,
Met de Marsch van de Lykstatie, & haar Stand toen het Lyk bygezet wierd.

PLAN OF THE NEW C
With the March of the Fune
Position when the Body wa

A Het Choor van de Kerk.
B Grafstede van de Famili.
C Kelder onder de Grafstee.
D Ingang van de Kelder.
E De Neiuwe Kelder.
F De Opening door welke het Lighaam van Zyn Hoogheyd is neêrgelaten.
G Ingang van de Kelder.
H De Plaats daar het Lighaam van Zyn Hoogheyd is uyt de Lykcoets genomen.

I Yzere Rooster.
K Pylaren van de Kerk.
L Insluyting van het Choor.
M, N } Plaats tot het gebruyk van de Kerk.
O De Ingang van de Kerk.

A The Quire of the Church
B Tomb of the Family.
C Vault under the Tomb.
D Entrance of the Vault.
E The New Vault.
F The Opening by which they let down the Corps of His S.H.
G The Entrance into the Vault.
H The Place where they took out of the Hearse the Body of His S.

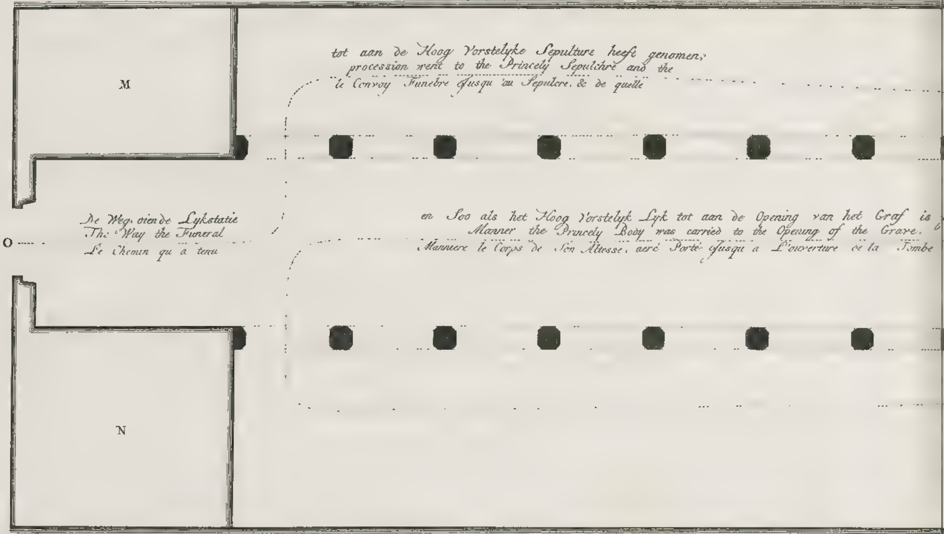

81 Præceptor
82 Onder Stalmeester
83, 84 } Kamerheeren.
85 Edellieden van Z.H.
86 Adjutanten
87 Intendant van de Gebouwen.
88 Zyn Hoogheid de P: van Baden Dourlach.
89 Zyn Hoogheid de P: van Brunswick.
90, 91, 92 } Haar Stoet
93 Haar Hoog Mogenden.
94 Haar Groot Mogende de H.ren Staten van Holland en West Vriesland.
95 Presidenten en Raads Heeren van den Hoogen Raad.
96 Presidenten en Raads Heeren van Holland en West Vriesland
97 Magistraten van Delft
98 Magistraten van 's Graven Hage.
99 Predikanten van Delft.
100 Predikanten van 's Graven Hage.
101 Eenige Particulieren.
102 General ... Lyk gedr...
102 Colonellen ... gedragen ... & de Lieutena... Majors, w...

31, 32 } Standard of Nassau.
33, 34 } Horse of Orange. Leaders.
35, 36 } Standard of Orange
37 Clercks of the Treasury
38 Clercks of the Council
39 Atorney.
40 Advocate.
41 Door Keeper
42 Auditor.
43 Treasurer of H.H.
44 Councellour's.
45 Maritime Flag
46, 47, 48, 49 } Military Standard
50, 51 } Pennon of Arms.
52 Standard.
53, 54 } War Horse.
55, 56 } Great Standard.
57, 58, 59 } Horse of State.
60, 61 } Banners.
62 Banner
63, 64 } Quarters of Courland.
65 Anhault.
66 Hessen
67 Nassau.
68 Gauntlets.
69 Spurs.
70 Helmet.
71 Shield.
72 Sword.
73 Trunchion
74 Coat of Mail.
75, 76 } Mournin Horse.
77, 78 } Order of the Garter.
79 Sword of Soveraignity.
80 Princes Crown.
81 Governour.
82 Equerry.
83, 84 } Chamberlains.
85 Gentlemen of His Highness.
86 Adjutants.
87 Surveyor of the Works, Secretary of the Cabinet & the Pages
88 His Highness the P. of Baden Dourlach
89 His Highn.s the Duke of Brunswick.
90, 91, 92 } Their Train.
93 Their High Hightnesses.
94 Their Great Mightiness States of Holland & Friesland.
95 President & Counsellours of the High Council.
96 President & Counsellours of Holland & West Friesland
97 Magistrates of Delf
98 Magistrates of the Hague
99 Ministers of Delf
100 Ministers of the Hague.
101 Some Particulars
102 Major Generals who carried the Corps.
102 Colonels who carried th... Canopy, & the Lieutena... Colonels and Majors w... the Horses of the Hea...
103 Kettle Druns & Trump...
104 Door Keepers of the Cham... Messengers of all the C...

42

URCH AT DELF,
Convoy & their
arried to the Grave.

PLAN DE LA GRANDE EGLISE DE DELFT,

Avec la Marche du Convoy intericurement —
Et sa Position lorsque le Corps a été rendu au Tombeau.

40

The Iron Grate.
Pillars of the Church
Enclosure of the Quire.
For the use of the Church.
The Entrance in to the Church.

A Chœur de l'Eglise.
B Tombeau de la Famille.
C Careau sous le Tombeau.
D Entrée du Careau.
E le Nouveau Careau.
F Ouverture par la quelle on a descendu le Corps de S. A. S.
G Entree du Careau.
H Endroit ou on a descendu du Char. le Corps de S. A. S.

I Grille de Fer
K Pilliers de l'Eglise
L Cloture de Choeur
M, N Pour l'usage de l'Eglise
O Entrée de l'Eglise.

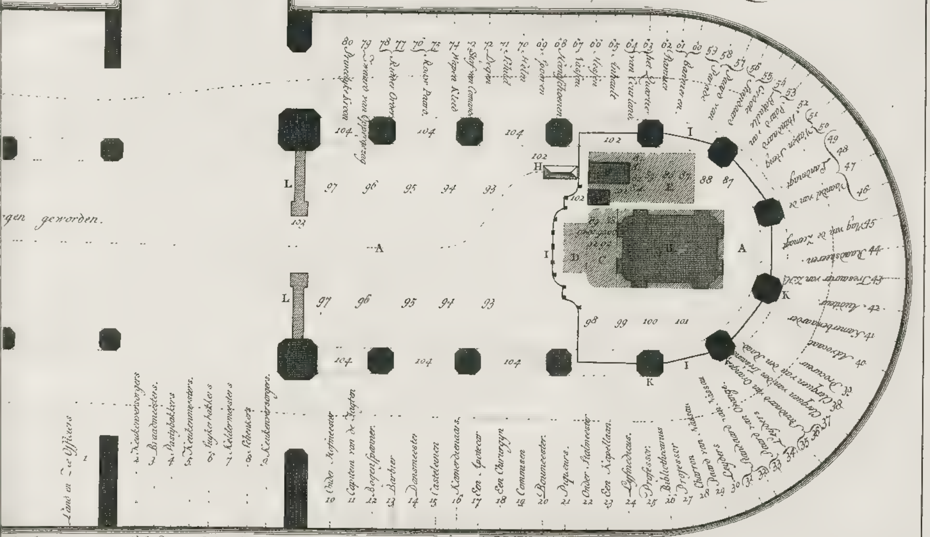

s die het
hebben
et Verhemelte
en.
olonellen en
de Paarden des

Lyk Coets geleyd hebben.
103 Ketel Trommels en Trompetten
104 Kamerbewaarders en Booden van alle de Collegiën

1 Land and Sea Officers
2 Purveyors of the Kitchin
3 Cooks
4 Pastry Cooks
5 Master Cooks.
6 Confectioners.
7 Butlers
8 Cupbearers
9 Purveyor.
10 Under — Steward.
11 Cap.tn of the Yachts.
12 Armourer
13 Barber
14 Dancing Master.
15 Castellains
16 Grooms of the Chamber.
17 Apothecary
18 Chirurgion
19 Commissarys.
20 Architect
21 Equerries.
22 Grooms of the Stool.
23 Chaplain.
24 Physician.
25 Professor
26 Library Keeper
27 Professor
28 Charon
29 Horse of Nassau.
30 Leaders

mo
es

1 Officiers de Terre & de Mer
2 Aydes de Cusine.
3 Rôtisseur
4 Patissiers
5 Chefs de Cusine
6 Confituriers
7 Sommeliers
8 Echansons
9 Pourvoyeurs.
10 Me d'Hotel.
11 Capn de Yachts.
12 Garde des Armes.
13 Barbier.
14 Me à danser.
15 Concierges.
16 Valets de Chambre.
17 Apoticaire.
18 Chirurgien.
19 Clercs & Commis.
20 Architecte.
21 Piqueurs.
22 Ecuyers.
23 Aumonier.
24 Medecin.
25 Professeur.
26 Bibliotécaire.
27 Professeur.
28 Charon.
29 Cheval de Nassau
30 Conducteurs.
31, 32 Etendars de Nassau.
33, 34 Cheval d'Orange. Conducteurs.
35, 36 Etendards d'Orange.
37 Clercs de la Trésorerie
38 Clercs du Conseil.
39 Procureurs.
40 Avocats
41 Huissiers
42 Auditeurs
43 Trésoriers
44 les Conseillers
45 Ramme.Sacrée
46, 47, 48, 49 Banniere de Terre
50, 51 Pennon d'Armes.
52 Guidon.
53, 54 Cheval de Bataille.
55, 56 Grands Etendards
57, 58, 59 Cheval de Parade
60, 61 Banniere.
62 Banniere
63, 64 Quartier de Courlande.
65 Anhalt.
66 Hessen.
67 Nassau
68 Gantelets.
69 Eperons.
70 Casque
71 Ecusson.
72 Epée de Gueux.
73 Baton de Com
74 Casaque.
75, 76 Chal de Deuil.
77, 78 l'Ordre de la Jarretiere.
79 l'Epée de Soun.
80 la Coune de Prince.
81 le Grand Maitre.
82 le Grand Ecuyer.
83, 84 les Chambellans.
85 Mrs les Gentils Hommes
86 Mrs les Adjudans
87 l'Intendt des Batimens Secretaire du Cabinet et les Pages
88 S. A. Mr le Prince de Bade Dourlach.
89 S. A. Mr le Prince de Brunswich
90, 91, 92 Leurs Suites.
93 L. L. H. H. P. P. les Etats Generaux
94 L. L. N. N. G. G. P. P. les Etats de Hollande et de Frise
95 le President et les Conserrs du Conseil Supresme
96 le President et les Conseillers de Hollande et de West Frise
97 le Magistrat de Delft
98 le Magistrat de la Haye.
99 les Ministres de Delft
100 les Ministres de la Haye
101 Quelques Particuliers
102 les Generaux. Mayors qui ont porté le Corps
102 les Colonels qui ont porte le Dais, et les Lt Colonels et Mayors qui ont conduit les chevaux du Char.
103 Timbaliers et Trompettes
104 Huissiers de la Chambre et Messagers de tous les Collèges

D. Langeweg Excud.

LAATSTE EERE ofte HISTORISCHE BESCHRYVING en NAAUWKEURIGE AFBEELDINGE der plechtige BEGRAAF-CEREMONIE, bewezen aan het VORSTELYKE LICHAAM van wylen ZYNE DOORL. HOOGH.

Beschouwden alle recht geaarde Nederlanders hunnen Waarden Prins WILLEM DE IV. *door den Doot ons alle te vroeg ontrokken, op het Paradebed met de uytterste smert en aandoeninge; de gedagtenisse der Laatste Eer, dat* VORSTELYK LICHAAM *aangedaan, zal niet minder in yders hart in Zegen blyven; wy hebben niet konnen afzyn deze* Ceremonie *naauwkeurig in 't koper te doen brengen, om met een nette* Historische Beschryving *der gantsche* Statie, *alle* Vaderlandze Liefhebbers *tot een nagedagte te strekken. De Train ging op den* 4. *February* 1752. *zynde Vrydags 's morgens ten* 9. *uuren van het Binnenhof in deze Ordre, tusschen de gantsche Paradeerende* Schutterye *van* 's Gravenhage.

1. DE Lieutenant Kolonel *Johan Frederik van Nuler*, Major van het Hof, te Paard geleidende den marsch, hebbende de Lieutenant Wagenmeester Generaal *Jan Dankaarts* met vier Ordonnantien te Paard de Ordre by de Koetzen die langs de Bierkade geplaatst waaren.

2. Eenige Ordonnantie Sergeanten.

3. Het Regiment Gardes Dragonders, rydende de gemeenen twee en twee.

4. Het Regiment Gardes te Paard, mede twee en twee.

5. Het Regiment Gardes Zwitzers, met hun Treurmusiek, gaande de gemeene vier en vier.

6. Het Regiment Gardes te voet, meede vier en vier, op dezelve wyze als de Gardes Zwitzers.

7. De Cent Suisses, vier en vier, in hunne volle monteering, draagende alle de voorschreve Militaire hun geweer verkeert, volgens aloud gebruyk gaande met Treurmusick en overdekte Trommen.

*8. De Gardes du Corps, doch deeze hebben alleenig langs den weg van den Haag tot Delf het Doorluchtig Lyk geconvoyeerd.

8. De aanweezende Heeren Militaire Officieren, zoo ter Zee als te Land, geen byzondere functie by de Lykstaatzie hebbende, vier en vier, in hunne uniforme kleedinge, gaande volgens hunnen rang en ouderdom.

9. De Domestiquen van het Doorl. Stadhouderlyke Huis, naamlyk 5 Onderkoks of Keuken-Bedienden; 2 Braadmeesters; 2 Pasteybakkers, 4 Chefs of Opperkoks; 3 Suikerbakkers en een Aide; 3 Keldermeesters; 3 Schenkers, 2 Pourvoijeurs of Proviandmeesters; een Onder-Hofmeester, de [illegible] van 't buiten en van 't binnen Jacht, een Buxenspanner of Wapenbewaarder; een Barbier, een Dansmeester; 2 Kasteleinen, 4 Kamerdienaars, een Apotheker, een Medicus en een Chirurgyn.

10. De Klerken en Commiessen van de Secretarie van Haare Kon. Hooght. *Jean Gallois*, *Georg Alex. van Riel*, *Diderik Boot*, *Ger. Corn. Blanken*, *Jacob de Riemer* junior, *Jacob Spex*, *Fr. Louïs des Barres*, *Bern. van Sanden*, Cassier van Haar Kon. Hooght.; *Willem Limberger*, *Dirk Coolhaas*, *Frans Kiggelaar*, Commies van de Secretarie, en *Lodewyk Pain*, Commies van 't Cabinet.

11. Twee Architecten of Bouwmeesters: twee Piqueurs of Paarden-Bereyders, en twee Onderstalmeesters.

12. Een Kapellaan.

13. De Heer Dr. *Sebastiaan Middelbeek*.

14. De Heer Professor *Thomas Schwencke*.

} NB. Deeze Heeren zyn op hun verzoek geëxcuseert, om hunne noodlydende Patienten in geen verlegenheid te laten.

15. De Heer *Köning*, Raad en Bibliothecarius van Zyn Hoogh.

16. De Heer *Fredericus Winter*, Lyfmedicus van Zyn Hoogheid, en Professor in de Medicynen op 's Lands Universiteit te Leyden.

17. De Heer *Charon de St. Germain*, Raad van Zyn Hoogheid.

18. Twee Personen, in den Rouw, dragende ieder op hunnen rug eenen Keteltrom, en gaande te samen onder eenen Rouwmantel, die over beide de Keeteltrommen heenen hing.

19. Twee Paukers in hunne gewone Monteering, slaande by beurten op de Keeteltrommen.

20. Twaalf Trompetters in hunne gewone Monteering, vier en vier, en [illegible] by beurten op Sourdinen.

21. De Heer *[illegible]*, Heraut van Wapenen hebbende over de kleederen heenen een *Cotte d'Armes* of Wapenrok van Karmosyn rood Satyn, op de zyden met diergelyke zyde Linten toegestrikt. Op de Borst, op den Rug en op beide de Schouders was de Wapenrok beschildert met het volle Wapen van Zyn Doorl. Hoogheid, eeven gelyk 't zelve op 't Wapenschild te zien was, en de staf, dien deeze en ieder van de twee volgende in de Rechter Hand op de Borst rustende hielden, was blaauw, ontrent anderhalf voet lang, met een Knop, verbeeldende een Vorstelyke Kroon, van buiten verguld, van binnen rood, en op de bogen bezet met verzilverde Paarlen, en in 't midden met een blaauwen Wereld-Kloot, met een gouden band, en een verguld dubbeld kruis.

22. Een Paard, met het Wapen van NASSAU, geleid ter rechterzyde door Jonkheer *Jacob*, Baron *van Wassenaar Obdam*, oudsten Zoon van den Grave van Wassenaar-Obdam, en ter slinkerzyde door *Anthoni*, Baron *Bentinck*, oudsten Zoon van den Grave van Bentinck, Heere van Rhoon en Pendregt; dit Paard, zoo als ook het volgende, was t'eenemaal, uitgezondert alleenlyk de Oogen en den Mond, bekleed met zwart Karsaay, tot der Aarde toe neederhangende, en op ieder voor en achterdye was op het Kleed genaait het Wapen van NASSAU, geschildert op blaauw Satyn, en gevoedert met zwarte Trilje, zynde ieder Wapen overdekt met een Vorstelyke Kroon.

23. De Kolonel *Jacob Derk*, Baron *Lynden van Blitterswyk*, Commandeur van Steenbergen, dragende de *Banderolle van* NASSAU, zynde de Banderolle een vierkante Standaart, ontrent anderhalve voet lang, en ook zoo breed; het Wapen van NASSAU is een goude klimmende Leeuw, omringt met goude staande Ruiten of Tichelscherven op een blaauw Veld, en rondom aan de twee Banderollen, zoo als ook rondom de volgende Vendels en Standaarten, waren de Franjes, na de Koleuren, in de Wapens voorkomende, daarop geschildert. De Lancien van de twee Banderollen waren geheel zwart.

24. Een Paard met het Wapen van ORANJE, geleid ter rechterzyde door *Nicolaas*, Baron *van den Boetzelaar*, Ordinaris Raad en Meester-Generaal van de Munten der Vereenigde Nederlanden, en ter slinkerzyde door *Willem-Fredrik Schratenback*, Baron *van Burmania*; dit Paard was eeven eens gekleed als 't voorgaande.

25. *Pyrrhus Wilhelmus*, Baron *van Sytzama*, Heere van Bellingerweer, weegens de Provintie Groningen en Ommelanden gedeputeert in de Generaliteits-Reekenkamer, dragende de *Banderolle van* ORANJE, het Wapen van ORANJE is een blaauwe Posthoorn met een roden band op een goud Veld, geschildert op blaauw Satyn.

26. Een Commies en een Klerk van de Thesaurie van Zyn Doorl. Hoogh., zynde de Heeren *Johannes van Twist*, en *N. van Gogh*.

27. Een Commies en vyf Klerken van den Raad, zynde onder anderen de Heeren *Cornelis vander Vliet*, *Daniël Fer*, *Everhardus van Goor*, en *Anthony vander Colff*.

28. Twee Procureurs, zynde een van dezelven de Heer *Pieter Ploos van Amstel*.

29. Een Advocaat, zynde de Heer Mr. *Jan Festus van Breugel*.

30. Een Kamerbewaarder van den Raad, zynde *François des Milleville*.

31. Twee Auditeuren, zynde de Heeren Mr. *Thomas Ernst Stuurman* en Mr. *Isaac van Schinne*.

32. De Thesaurier-Generaal van zyn Doorl. Hoogheid, Mr. *Campegius van der Straten*.

33. Het Kollegie van President en Raden van zyn Doorl. Hoogh., daar onder de Heeren Raden *Pieter Benjamin de Beaufort*, en *Frans Boemer*, zynde de Heeren Mr. *Jacob Reigersma* en Mr. *Everhard François Schimmelpenning*, Heere van Meerkerk, weegens onpasselykheid geëxcuseert.

34. De Heer *Hendrik Maas*, Secretaris van de Artillerie, als Heraut van Wapenen voor de tweede divisie, gekleed, enz. eeven als de vorige Heraut.

35. De KORNETTE VAN DE KOLEUREN of DEVIESEN, zynde een grote VLAG, verbeeldende de ZEEMACHT, op Oranje, wit en blaauw Satyn geschildert met een Zee Trophée, bestaande in twee kruisling-staande Ankers, een Drietand, Scheepsroer, enz., en daarboven in de wolken met zwarte Letters op een zilveren Wimpel het devies JE MAINTIENDRAY, *ik zal handhaven*, gedragen aan een zwarte lancie met vergulde banden en uitgeholde vergulde streepen door den Heer Mr. *Gerard-Arnoud Hasselaar*, Burgemeester der Stad Amsterdam, hebbende ter rechterhand den Heer Vice-Admiraal *Dirk Roos*, en ter slinkerhand den Heer Vice-Admiraal *Hendrik Lynslager*.

36. De GUIDON VAN DE KOLEUREN of DEVIESEN, zynde een VENDEL, vertonende de LANDMACHT, meede op Oranje, wit en blaauw Satyn beschildert met een Land-Trophée, bestaande in Vendels, Knodzen, Pieken, Helbaarden, stukken geschut, enz. en daarboven met zwarte letters op een zilveren Wimpel, TE VINDICE, TUTA LIBERTAS, *Als gy wreeker zyt, dan is de Vryheid veilig*, gedragen aan een diergelyke lancie als de *Kornette* door den Lieutenant-Generaal *Frederik-Jan van Yzendoorn à Blois*, Heere van Cannenburg, hebbende ter rechterhand den Lieutenant-Generaal *Pieter Coenraadt van Leyden*, Groot Major van Breda, en ter slinkerhand den Lieutenant-Generaal *Elliot*, Grave van Morange.

37. HET PENNON of de VELDWIMPEL VAN WAPENEN, aan beide zyden beschildert met het volle Wapen van zyn Doorl. Hoogh., gedragen aan een geheel blaauwe lancie door den Generaal-Major *Jetse Edzard van Burmania*; het PENNON is een kleine Standaart, in een spitze punt of staart uitlopende, die de Veldheeren oudtyds op hunne tenten zetteden, zynde diergelyke standaarten inzonderheid voor den jare 1600 in gebruik geweest.

38. De GUIDON VAN WAPENEN, of de VELDWIMPEL van OORLOG, meede aan beide zyden beschildert met het Vorstelyke Wapen, aan een geheel blaauwe lancie gedragen door den Vice-Admiraal *Michael Sappius*; de GUIDON is eyndigende in twee punten, waarin dezelve van het *Pennon* verschilt.

39. Het PAARD VAN BATAILLE of VAN OORLOG, zynde voorzien van een Manenkap en een dekkleed, tot onder den buik afhangende, beide van rode zyde, en beschildert met het volle Wapen van zyn Doorl. Hoogh., zulks men dat Wapen op zeeven verscheiden plaatzen zag, naamlyk vlak voor 't hoofd, aan beide zyden van den hals, en op ieder dye. De dekkleeden waren rondom bezet met franje van rood, wit, blaauw, geel, zwart en goud, als zynde de koleuren, in het Wapen voorkomende, de zadel was van blaauwe fluweel, met goude passementen, de stygbeugels vergult, en de steegelreepen meede van blaauw fluweel, op de randen met goude passementen bezet; op het hoofd en op het achterlyf stond een fraaije pluim, vyfhoog, van oranje, witte en blaauwe veederen, ieder in drie [illegible] eindigende. Dit Paard wierd geleid ter rechterzyde door den Generaal-Major *Jan Tuyl van Serooskerken*, en ter slinkerzyde door den Kolonel *Alexander Sweeder*, Baron *van Spaan*.

40. De GROOTE STANDAART MET DE VOLLE WAPENEN, aan beide zyden eeven eens beschildert als de *Guidon* en het *Pennon*, en gedragen aan een geheel blaauwe lancie door den Lieutenant-Generaal *Charles Halkett*, Kolonel van een Regiment Schotten, met assistentie van den Lieutenant-Generaal *Cornelis Evertzen*, commandeerende op 't Eiland Walcheren.

41. Het PAARD VAN STAAT of VAN EERE, zynde meede gekleed met een manenkap en een dekkleed van rode zyde, doch dit dekkleed hing tot op de aarde neder, en de Wapenen van zyn Doorl. Hoogh. zag men insgelyks zeevenmaal daarop geschildert; de franjes waren eeven eens als die van 't *Paard van Bataille*; de zadel was meede van blaauw fluweel met goude passementen, doch zonder stygbeugels of steegelreepen; op het hoofd en op 't achterlyf had het diergelyke pluimen, als 't andere Paard, en het wierd geleid ter rechterzyde door den Generaal-Major *Charles William Steuard*, Commandant van Bergen op Zoom, en ter slinkerzyde door den Kolonel *Philip Jacob van Borsselen*.

42. De GROOTE BANIERE MET DE VOLLE WAPENEN, meede beschildert gelyk het *Pennon*, enz., en gedragen aan een geheel blaauwe lancie door *Willem Hendrik*, Grave van *Nassau la Lecq*, Lieutenant-Generaal van de Cavallerye en Gouverneur van Heusden.

43. Een BANIER, ongemeen fraai beschildert, verbeeldende *Minerva*, eenen jongeling by de hand vattende, om hem langs een steilen moeijelyken weg opwaards te geleiden na den *Tempel der Eere*, staande boven op een puntigen steilen rots, terwyl zy met de rechtehand na dien Tempel wyst, en boven in de Wolken ziet men met zwarte letters op een zilveren wimpel het devies PER ANGUSTA AD AUGUSTA, *door engte komt men tot heerlykheid*; die Baniere wierd gedragen op een zwarte lancie met goude banden en streepen door den Lieutenant-Generaal *Otto-Johan-Willem du Faget van Assendelft*, Heere van Heynenoort, met assistentie van den Lieutenant Generaal *van D[illegible]*.

De vier QUARTIEREN, *als*

44. *Anhalt*, gedragen door den Heer Lt. Gen. Douwe van Grovestins.

45. *Nassau-Diest*, door den Heer Lt. Generaal de Villegas.

46. *Hessen-Kassel*, door den Heer Lieutenant-Generaal vander Duyn, Heer van Maasdam.

47. *Nassau*, door den Heer Lt. Generaal Matth. Hœuft van Oyen.

48. *De Handschoenen*, door den Heer Col. Douglas Graaf van Drumlanring.

49. *De Spooren*, door den Baron van der Does, Heer van Noordwyk.

50. *De Helm*, door den Baron van Wassenaar, Heer van Ruyven.

51. *Het Schild*, door den Colonel Maurits van Nassau.

52. *De Deegen van Oorlog*, door den Lieutenant-Generaal Carnin Graaf van Lillers.

53. De Heer *Rengers van Farmsum*, draagende den BEVELHEBBERS-STAF of STAF VAN COMMANDO, zynde ontrent anderhalve voet lang en 3 duim in diameter dik, aan beide zyden beslagen met zwaar vergulde doppen, en op een roden grond van onder tot boven rondom beschildert met tien goude Leeuwen, houdende in de rechter klaauw een blootzwaard, en in de slinker een bundel van zeven pylen, zynde 't Wapen van de Generaliteit.

54. De Heer *Johan Sigismund*, Baron *van Heyden*, tot Ootmarssum, gedeputeerde ter vergaderinge van de Staaten Generaal weegens de Provintie Overyssel, dragende in de plaats van den Baron [illegible], die zich toen in den Haag niet bevond, den LYFROK, den WAPENROK of het WAPENKLEED, *la Cotte d'Armes*, zynde eeven eens als die der H[illegible] Herauten, naamlyk op rood Satyn beschildert met dezelve Vorstelyke Wapenen als het *Volle Wapenschild*, wordende die Wapenen gezien op de Borst, op den rug en op ieder schouder. De rok was aan beide zyden bezet met rouw zyde linten, als om denzelven om 't lichaam te konnen toestrikken, en wierd gedragen op een langen roden stok, van boven gemaakt als een kruis met neederhangende vleugelhouten, ten einde de schouwderstukken van den rok uitgestrekt zouden blyven.

55. Een sneeuwwit Paard, zynde het TREUR-of ROUWPAARD, bekleed met een zwart fluweel [illegible], uitgezondert de [illegible], oogen en mond, en over 't lyf tot der aarde toe behangen met een zwaar en klein geplooit zwart fluweel rouwkleed, geleid ter rechterzyde door *Hendrik-Carel van Nassau*, Heere van Beverwaard, beschreeven in de Ridderschap en Eedelen van Utrecht, enz., en ter slinkerzyde door den Heer *Tjaard*, Baron *van Aylua*, gedeputeerden ter vergaderinge van de Staaten-Generaal weegens de Provintie Vriesland.

56. De Heer *Jacob Philip*, Baron *van den Boetzelaar*, Heere van Nieuwveen, beschreeven in de Ridderschap en Eedelen van de Provintie van Holland en Westvriesland, dragende het teeken van den RIDDER-ORDER VAN DEN KOUSSEBAND, op een zwart fluweel Kussen, omzet met een zilvere galon, ter breedte van twee vingeren, en met franjes van zilver en zwart, en aan de hoeken met zware zilver en zwarte quasten. De *Collier* of 't *Hals-lint* is een cierlyk gewerkte Ordens teken, het geen de Ridders om den Hals over de Schouders heenen dragen, hangende onder aan een *St. George* te Paard, eenen Draak met een Speer doorstotende, welke St. George den Ridderen vlak op de Borst hangt, en aan dat teken den [illegible] ST. GEORGE geeft; en het *Jartier* is een *Kousseband*, waar [illegible]

In 's Gravenhage by DANIEL LANGEWEG, Boek- Konst- en Kaartverkooper

WILLEM CAREL HENDRIK FRIZO, PRINCE VAN ORANJE EN NASSAU, enz. enz. enz. ERF-STADHOUDER DER VII. VEREENIGDE NEDERLANDSE PROVINCIEN, Glorieuser Gedagtenis.

Ridder-Order eigentlyk den naam ontleent heeft, die om het slinkerbeen der Ridders word vastgegespt, en waarop het gewone devies staat, HONY SOID QUI MAL Y PENSE, *hem weedervare quaad, die quaad daar van denkt.*

57. De Heer *Willem Hendrik*, Baron *Piek*, Heere van Brakel en Zoelen, weegens de Provintie Gelderland gedeputeert ter vergaderinge van hun Hoog. Mog., dragende met de punt om hoog en zonder scheede het ZWAART VAN SOUVEREINITEIT of VAN STAAT, zynde een breed lang zwaart, met een fraai vergult en gecifeleert gevest.

58. De Hoog Ed. Geb. Heer Mr. *Frederik Henrik*, Baron *van Wassenaar*, Vryheer van beide de Catwyken en 't Zand, beschreeven in de Ridderschap en Eedelen van de Provintie Holland en Westvriesland, Ridder en Commandeur der Teutonique ordre, enz. enz. dragende op een diergelyk zwart fluweel kussen als 't vorige de VORSTELYKE KROON, ryk verguld en ongemeen fraai gewerkt, bestaande in een breeden rand of cirkel, waar uit rondom na binnen op 't hoofd in een punt samenliepen tien bogen, met verzilverde Paarlen bezet; midden op de kroon stond een beweegbare vergulde Wereldkloot, met een verguld enkel kruis, en tusschen de bogen in zag men een rood fluweelen muts of bonnet.

59. De Heeren Precepteurs en Gouverneurs der Pages van den Prins.

60. De Pages van Zyn Doorl. Hoogh., twee en twee, in hunne uniforme, naamlyk de Heeren *Vegelin*, *Blackwood*, *van Burmania*, *Keppel*, *Tengnagel*, *Muisson* en *Drevon*.

61. De Heeren *Winter*, en *Christoffel Hendrik Horst*, Secretarissen van 't Kabinet.

62. De Heer *De Lage*, Lieutenant-Kolonel Ingenieur en Intendant der Gebouwen van Zyn Hoogheid.

63. De Heeren Adjudanten-Generaal van Zyn Doorl. Hoogh., naamlyk, de Heeren *Rouse*, *Maleprade*, *Tuyl van Serooskerke*, *van Kretschmar*, *Dopff* en *Cronstrom*.

64. De Heeren Eedellieden van den Prins, naamlyk, de Barons van *Harinxma*, *Dawigh*, *Wulkenitz*, *Ungern*, *Rengers*, *Voight*, *Marsin*, *Lynden* tot Heemen, *Heekeren* tot Roderloo en *Heyden*.

65. De Heer Mr. *J[illegible]n de Back*, Griffier, geheime Raad, Requestmeester en Secretaris van Zyn Doorl. Hoogheid.

66. De Heeren Barons *van Heiden* en *Bigot*, Kamerheeren van Zyn Hoogv. Doorluchtigheid.

67. De Lieut. Gen. *Douwe Sirtama*, Baron *van Grovestins*, Opperstalmeester van Zyn Doorl. Hoogh. en Kolonel van de Gardes du Corps, enz.

68. De Baron *van Burmania*, Opperhofmeester van Zyn Doorl. Hoogheid.

69. De Heer *Willem-Hendrik Ravens*, Auditeur-Militair te Maastricht, gaande als Heraut voor de derde divisie, en zynde gekleed, enz. als de twee vorige Herauten.

70. De Heer *Bartholdi*, Lieutenant-Kolonel, en Stalmeester van Zyn Doorl. Hoogh., te voet, om acht te geeven op den Marsch van den Lykkoets.

71. De LYKKOETS of LYKWAGEN, bestaande in een Lykbare, rustende op twee houte bomen, die aan twee voor en twee achter-wielen vast waren, en na het uithalen van een Spy te weederzyden uit elkander konden getrokken worden, het geen geschiedde, zoo dra het Vorstelyke Lyk ter Kerke [illegible] was, scheidende de voor-en achter-wielen daar door van elkander af, [illegible] 't slopen der Lykwagen op 4 voeten bleef staan; op de Lykbare [illegible] 't Vorstel. Lyk stond een daarop [illegible] roef of raif, [illegible] zyden schuins aflopende, over welke roef heenen zoo voor en achter als aan weederzyden tot op der aarde neederhing een kostbaar zwart fluweel Lykkleed, bezaait met zilvermore vlammen of tranen, hebbende [illegible] gedaante van een Hertogelyken mantel, [illegible] daarenboven ontrent 2 vingerbreedtens van den rand rondom belegt was met een zilvere galon, 4 vingers breed, en buiten aan den rand met zilver en zwarte franjes, terwyl aan ieder der acht hoeken een zware zilver en zwarte quast hing; voor en achter teegen den roef was met de vereischte koleuren op 't fluweel geborduurt 't volle wapen van Zyn Doorl. Hoogh., en op de rechterzyde zag men van zilvermoor en fluweel een Zee-Trophée, bestaande in een Scheepsroer, Drietand, Scheepskroon, Anker, Vlaggens, enz. verbeeldende de Zeemacht, zoo als ook aan de slinkerzyde een Land-Trophée, bestaande in Pieken, Knodzen, een Muurkroon, enz. verbeeldende de Landmacht. Boven deeze Lykwagen stond een magnifiek daix of verheemelte, rustende op vier zware een weinig na boven toelopende yzers, welke yzers onder aan, ieder voorzien waren van een schroef en een lid, in 't midden, na binnen inbuigende, door middel van dewelken men 't verheemelte in een oogenblik konde laten zakken, gelyk zulks in den Haag geschied is onder de *Stadhouders Poort* en de *Gevangen Poort*, en te Delft onder de *Wateringsche Poort*, en in het doorpassceren van de Kerkdeur, en van de middeldeur van 't Choor; het verheemelte zelf was langwerpig vierkant, een weinig kleiner in begrip als de Lykwagen, die ontrent 18 voet lang was, en was van binnen met zwart fluweel bekleed, hangende een fraaije uitgegolfde en gefestonneerde Campane van zwart fluweel met zilvermore vlammen of tranen rondom 't zelve af ter lengte van ontrent een voet; de campane was bezet met een zilvere galon, twee vingers breed, en met een zilver en zwarte franje; tusschen de Festonnen der Campane hingen aan ieder zyde vier, en voor en achter twee zilver en zwarte quasten, terwyl aan beide zyden uit het daix 10 fraai van zwart zyde en zilver gewerkte Koorden tot der aarde toe over Lykkleed neederhingen, ieder eindigende in een zwarte quast; aan de vier hoeken van 't verheemelte hingen zwart fluweele gordynen; bezaait met zilvermore tranen of vlammen, en bezet met zilvere Galonnen en zwarte franjes, welke gordynen ieder met een zilver en zwarten Koord rondom elk der hoek-yzers waren opgebonden, zulks men die yzers niet konde zien; de bovenrand van de daix was ryk verzilvert, en voorzien van 6 fraai gesneedene agraffen, boven ieder van dewelken op 't verheemelte stond een zware pluim van zwart en witte veederen, vierhoog, eindigende ieder in een kleineren witten pluim. De roef, de Lykbare, de yzers en al het binnenwerk was zwart geverwt, en de disselbomen, waaraan de Paarden waren ingespannen, waren zwart met verzilverde banden. Deeze Lykwagen was bespannen met 8 moedige Paarden, ieder gedost met een zwart fluweelen Manenkap, en met een zwart fluweel langs de aarde sleepend dekkleed; de Paarden wierden geleid door de Heeren Majors *Anthony Levin van Pabst*, *H[illegible] Reynst*, *Pompejus Onderwater*, *Simon T[illegible]*, *Pieter Aalbert van der Meer*, en *Leonard de Casembroot*, en door de Heeren Lieutenants-Kolonel *W[illegible]* en den Grave *van Byland*, onderteunt door de nodige Palfreniers en Lakeijen, die de Paarden styf in 't gebit hielden. De achterslip van het Lykkleed aan de rechterzyde wierd opgehouden door den Heer Veldmaarschalk *Willem Maurits*, Grave van *Nassau*, Heere van *Ouwerkerk*; de achterslip aan de slinkerzyde door den Heer Generaal *Andries-August Prætorius*, Gouverneur van Bergen op Zoom; de voorslip aan de rechterzyde door den Heer Lieutenant-Admiraal *Cornelis Schryver*, en de voorslip aan de slinkerzyde door den Lieutenant-Admiraal *Jacob Reynst*. Het verheemelte van den Lykwagen wierd opgehouden door de Heeren Kolonels *Balthazar van den Kloester*, *H. W. van Aylua*, *Louis Boucquet*, Lieutenant-Generaal Quartiermeester; *Jan Andries*, Baron *van Sytzama*, *Hugo Mackay*, ... *de Raadt*, *Joseph Failaizeaux*, *Jean Louis de Casembroot*, ... *Burmania*, ... *Chambrier*. *Johan Adolph*, *Baron van Hardenbroek*, *Heere van Hardenbroek*, *Kolonel-Commandant van het Regiment van den Generaal-Major Becker*, *enz.* *Martinus van Acronius*, *Jan Poppe Abinga van Humalda*, *Joseph-Augustus Martfelt*, *Johan-Fredrik Martfelt*, *Henrik-Coenraad van Calm*, *John Houston*, *Pieter de Roock*. *R. Tullekens*, *Jean Henry Bedeaulx*, ... *M[illegible]son*, *Rutger van Dongen*, en *Andries Christoffel Frederik de Roode van Heekeren*, houdende ieder der gem. Heeren Kolonels een der bovengem. afhangende Koorden geduurende den marsch in de hand. In de Kerk wierdt het Lyk gedragen door de Heeren Generaal-Majors *Paulus-Hubert Buys*, *Derk van Eck van Nergena*, ... *vander Beecke*, *Gerlagh Massau*, *Philip Hoeuft van Oyen*, *Jan Carel Smitsaart*, *Jacob Bekker*, Commandeur van Steevenswaard, *Fransois van Nispen*, *Jan Canisius*, *Rudolph Leusden*, *Martin van Heukelom*, *Louis-Anthony van Oyen*, *Boudewyn Onderwater*, *Ernst van Raders*, *Jaques-Elie de Maleprade*, *Alexander Majoribanks*, *Fransois-Alexandre de la Riviere*, *William Thierry*, *Frans van Cornabé*, Gouverneur van de Willemstad, *Leonard-Stephan Creutznach*, *Fredrik May*, en *Willem-Lodewyk*, Baron *van Imhoff*, Gouverneur van Coevorden, en door de Heeren Schouts by nacht *Jan Jacob Pieterson* en *Hendrik Jan Boudaan*. Aan ieder wiel van de Lyk-koets ging een Sous-Brigadier van de Gardes du Corps, aan de buitenzyde van de Kolonels, die het verheemelte droegen, naamlyk aan het rechter-achterwiel de Sous-Brigadier *Groos*, aan het slinker-achterwiel de Sous-Brigadier *Reichman*, aan het rechter-voorwiel de Sous-Brigadier *Bierman*, en aan het slinker-voorwiel de Sous-Brigadier *Joh. Prince*, en daar beneevens ging eindelyk aan de rechterzyde van de Lykkoets een Officier van Ordonnantie, zynde de exempt *Raeber*. Toen 't Lyk in de Kerk gebragt was, wierd by 't zelve de wacht gehouden door een detachement van 24 Gardes du Corps, onder bevel van den exempt Grave *van Hompesch*, met assistentie van den Brigadier *de la Calmette* en van den Sous Brigadier *Freudenthal*.

72. Zyn Doorl. Hoogheid *Willem Lodewyk*, Prins *van Baden-Durlach*, enz. enz. enz., Neef van wylen den Prins, hebbende ter rechterhand den Hoog-Ed. Heer *Willem*, Grave *van Bentinck*, Heere van Rhoon en Pendrecht, beschreeven in de Order van de Ridderschap en Eedelen van de Provintie Holland en Westvriesland enz. enz., en ter slinkerhand den Hoog-Ed. Heer *Jan*, Baron *van Borsselen*, Vryheere van Borsselen, eersten Eedelen der Provintie Zeeland, en weegens dezelve gedeputeert in de Vergadering van de Staten-Generaal, enz. enz.

73. De Heer Kolonel *Louis-Fransois Bosc de la Calmette*, dragende den sleep van den Rouwmantel van Zyn Doorl. Hoogheid, den Prins van Baden-Durlach

74. Zyne Vorstelyke Doorlt. *Lodewyk*, Hertog *van Brunswyk*, enz. enz. enz., Generaal Veldmareschal en Gouverneur van 's Hertogenbosch hebbende ter rechterhand den Heer Geheimraad *vander Lube*, en ter slinkerhand den Heer *Raad de Larrey*, daartoe verzocht zynde.

75. Een der Adjudanten van Zyn Hoogh., ophoudende den sleep van deszelfs rouwmantel.

76. Acht Bodens van de Staten-Generaal, vier en vier, in het zwart, doch zonder rouwmantels, met ongedekten hoofde, en met de bosschen op de borst.

77. Twee Kamerbewaarders van hun Hoog-Mogende, *Johan Overduyn*, *Johan Adam Vaupell*, meede in den rouw, doch zonder Mantels, bloots-hoofds, en met hunne ebbenhoute staven in de hand, zynde zoo lang als een rotting, en van boven in de plaats van een knop verciert met de vergulde Wapenkroon van de Generaliteit.

78. Vier Trompetters van hun Hoog Mog., naast elkander, blazende op Sourdinen, in hunne ordinaris monteering, zynde rode rokken, ongemeen dicht met goude Galonnen bezet, op de rug geborduurt met het Wapen van de Generaliteit, en met goud gegaloneerde rode lelijen.

79. De Heer *Isaac Dier*, als Heraut van Wapenen voor de Generaliteit, met een Wapenrok, op de borst, op den rug en op beide de schouders beschildert met het Wapen van de Generaliteit, zynde een goude klimmende Leeuw met een zwaard en een bundel van zeeven pylen, op een rood veld; deszelfs staf was zwart, en gedekt met een Generaliteits-Kroon rustende op de borst.

80. De Heer Mr. *Cornelis Jacob Ockerse*, Hofmeester van den Staat, hebbende een ebbenhoute Staf in de hand met een Generaliteits Kroon.

81. Hun Hoog-Mog., de Heeren Staten-Generaal, twee en twee, alle, gelyk ook de Leeden der volgende Hoge Kollegien, in den diepen rouw, met lange rouwmantels, doch zonder beffen, zonder hangende hoeden, zonder lampers en zonder deegens, en ieder verzelt van deszelfs Lakeijen.

82. Weeder acht Bodens van hun Hoog-Mog., vier en vier, gaande eeven eens als de vorige.

83. Acht Bodens van Holland, gaande vier en vier, met ongedekten Hoofde, in den Rouw, doch zonder Rouwmantels, en met de Busschen op de Borst.

84. Twee Kamer-bewaarders van de Staaten van Holland en Westvriesland, meede met ongedekten Hoofde en in den Rouw, met lange Rouwmantels, ieder met een zwarten Staf in de hand, gelyk die van hun Hoog-Mog., vier Voet lang en een Duim dik, en het boven-einde gedekt met een verguld Gebeelthouwt Kroontje van Holland.

85. De Heer *Johan-Hendrik Schuller*, Brandmeester van hun Ed. Groot-Mog. en Controlleur van derzelver Bodens, als Heraut van Wapenen voor de Staten van Holland en Westvriesland, met Ongedekten Hoofde, en gekleed in een Wapenrok, op de Borst, op den Rug en beide de Schouderbladen met het Wapen van de Provintie beschildert, zynde een Rode klimmende Leeuw op een Goud veld. Deszelfs Staf, op de Borst rustende, was Zwart, en gedekt met een diergelyke Wapenkroon als die der Kamerbewaarders.

86. Hun Ed. Groot-Mog., de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, eeven eens gekleed als de Leeden van hun Hoog-Mog. Vergadering

87. Weeder acht Bodens van hun Ed. Groot-Mog. vier en vier.

Het Edele Mog. Collegie van den HOGEN RAAD *in* HOLLAND.

88. De twee eerste Deurwaarders, in den Rouw, met gedekten Hoofde, en met hunne gewone Deurwaarders Staven in de Hand, verciert met de Wapenen van Holland, Zeeland en Westvriesland.

89. De President en Raden van den Hogen Raad.

Het Edele Mog. Collegie van het HOF *van* HOLLAND, ZEELAND *en* VRIESLAND.

90. De twee eerste Deurwaarders van den Hove van Holland, gaande eeven eens als die van den Hogen Raad, uitgezondert dat deeze Blootshoofds gingen.

91. De President en Raden over Holland, Zeeland en Vriesland.

92. Vier Bodens van de Stad Delft en onderhorig territorie, in den Rouw, met de Busschen op de borst, en met ongedekten Hoofde.

93. Twee Kamerbewaarders van de Magistraat van Delft in den Rouw, ieder met een zwarten Staf in de hand, 4 voet lang en een duim dik, van boven met een Yvoren open Kroon, eeven als die van Holland.

94. De Ed. Gr. Achtb. Heeren van de Magistraat der Stad Delft, eeven als de Leeden van de voorgem. hoge Collegien in den Rouw, gaande twee en twee.

95. Drie Bodens van hun Ed. Gr. Achtb. eeven eens gaande als de vorige.

96. Twee Bodens van de Magistraat van 's Gravenhage, met ongedekten hoofde, in den Rouw, en met de Busschen op de borst. Twee Deurwaarders of Gerechtsbodens van hun Ed. Gr. Achtb., meede in den Rouw, en met ongedekten hoofde.

97. De Heeren van de Magistraat van 's Gravenhage.

98. Weeder twee Bodens van hun Ed. Gr. Achtb., even eens als de twee voorgaande.

99. De Wel Eerw. Heeren Predikanten van Delft en 's Gravenhage twee en twee.

100. De Haagsche Burgery die den Tryn volgde tot aan het Zicken.

Ten half vier na den middag quam de Statie aan tot Delft, alwaar de gansche Burgery in 't Swart op het Marcktveld in 3 ryen geschaart stond, werdende alle de Klokken geluid en 3 maal 21 stukken Kanons 6 ponders afgebrand, namelyk eens by het aankomen van het Vorstelyk Lyk, [illegible]dermaal als het selve voor de Kerkdeur was genaadert, en ten derden maal als het zelve in de Grafkelder wierd nedergelaten, door 8 Generaal Majoors des avonds quartier voor ses uuren.

Met Privilegie van de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van Holland en Westvriesland, 1752.

Ter Gedagtenisse
van Onzen
Geliefden Erfstadhouder
WILLEM CAREL HENDRIK FRISO
Prince van Oranje en Nassau &c.&c.&c.

O Wonderlyk Geval, dat elck wel mag ont houden,
t'Was Vrydag, toen onz' Prins het Tydelyk ligt a[illegible]houden,[a]
t'Was Vrydag, toen hy nam tot Echte Gema[illegible]
t'Juweel van Engeland, de Schrandre Kroon Vor[illegible][b]
t'Was Vrydag, toen hy wierd tot Neerlands Hoofd verkooren,[c]
t'Was Vrydag, toen hem wierd een Helden Zoon Geboren,[d]
t'Was Vrydag, toen hy lag het Dierbaar Leeven af,[e]
Het was ook Vrydag, toen syn Lichaam daalde in t'Graf.[f]

a. in Leeuwaarden den 1. Sept. 17[illegible]
b. in Londen den 25. Maart. [illegible]
c. den 2. Mey. 1747.
d. in 's Haage den 8. Maart. 1748.
e. Opt' Huys int' Bosch by s' Haage den 22. Oct. 1751.
f. tot Delft den 4. Febr. 1752.

RARE OVERSIZE 87-B 12620

THE GETTY CENTER LIBRARY